

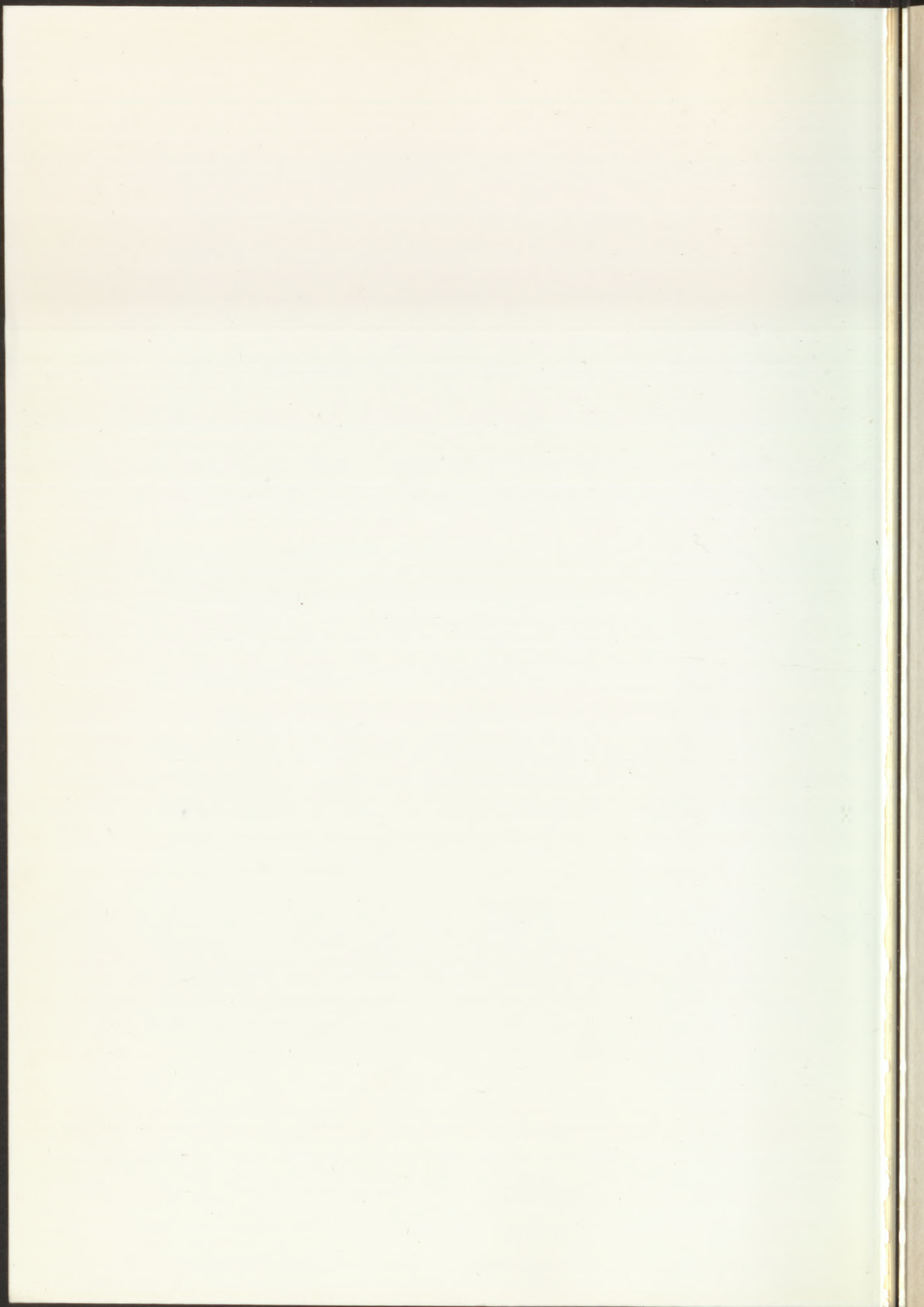
MC
111.369

perfekt[®]

502/1991

**KÉZIKÖNYV A
HELYI ADÓKRÓL**

dr. Csúcs László–dr. Kékesi László

Kézikönyv a helyi adókhoz

Írták:

Dr. Csúcs László
Dr. Kékesi László

Szerkesztette:

Dr. Csúcs László

Lektorálta:

Dr. Sugár Dezső

Borító:

Lukácsy Tibor

ISBN 963 391 087 0

Kiadja és terjeszti:

© PERFEKT Pénzügyi Szakoktató és Kiadó Vállalat
Budapest, VII. Rumbach S. u. 15/A.
Levélcím: 1374 Budapest, Pf. 551.

A kiadásért felelős:

Dr. Révész Ferenc
igazgató
minisztériumi tanácsos

Beszerezhető:

PERFEKT Pénzügyi Szakoktató és Kiadó Vállalat
Tananyagboltjában
Budapest, V., Zoltán u. 10.

Készült az Exprint Kft. gondozásában
91-574 Pécsi Szikra Nyomda
Felelős vezető: Dr. Farkas Gábor igazgató

dr. Csúcs László – dr. Kékesi László

Kézikönyv a helyi adókhoz

MC 111.369

1991

Előszó

Adórendszerünk fejlődésében meghatározó jelentőségű állomás a helyi önkormányzatok adóztatási jogának deklarálása.

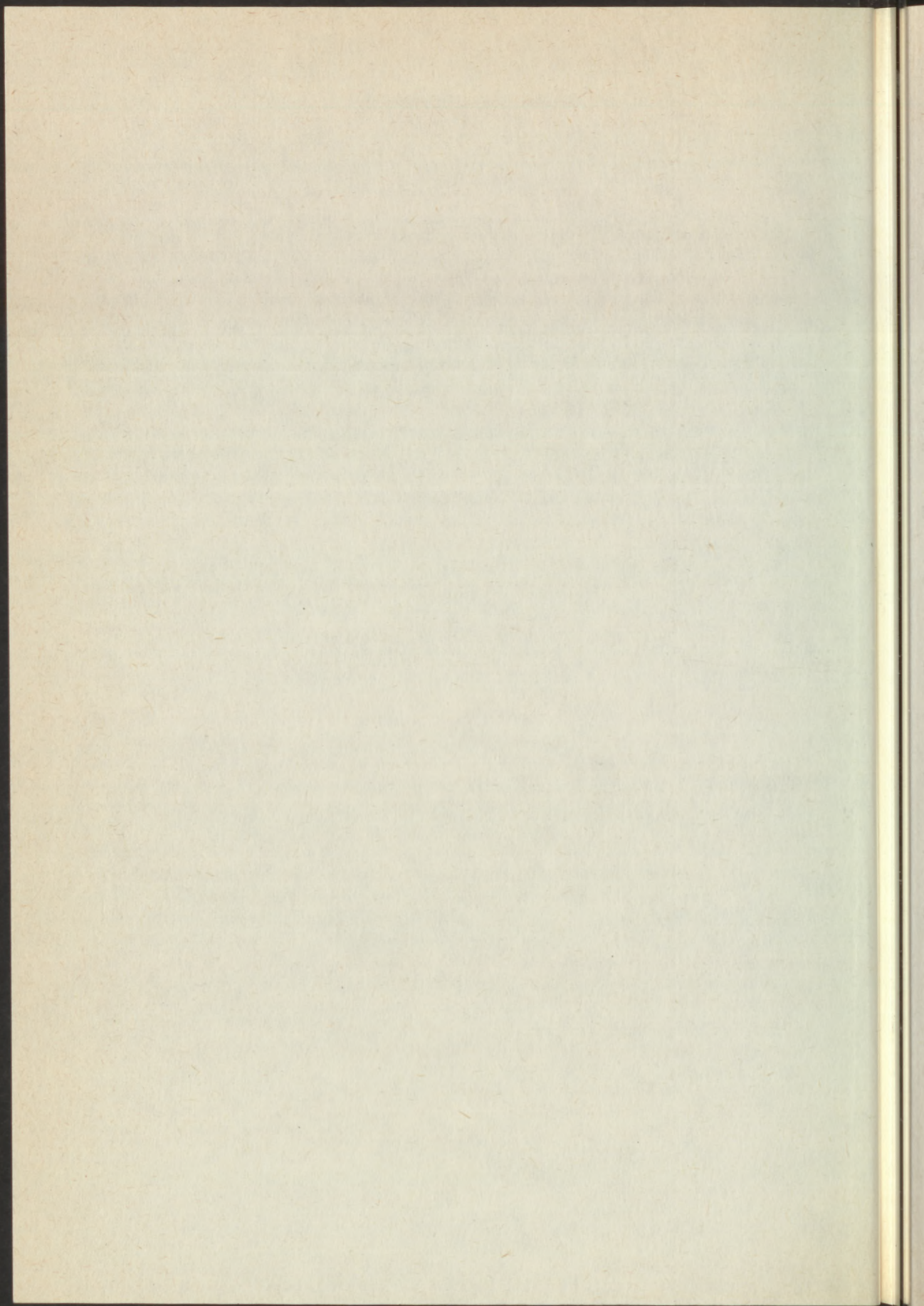
A települési hatóságok korábbi adóztatási kötelezettségét felváltotta a helyi adóztatás joga. A kötelezettség helyébe lépett jog az önkormányzatok alkotmányos alapjogainak egyike, amelyet a helyi képviselőtestület gyakorolhat. Megállapíthatja a törvény keretei között a helyi adók fajtáit és mértékét. Mindez előzmény nélküli, s egyben fordulatot jelentő változás. **Jogilag** azért, mert az eddig kizárólag az Országgyűlést megillető adórendelet alkotásának joga – a törvényben meghatározott körben – a település képviselőtestületét illeti meg. **Gazdaságilag** azért, mert a település önkormányzata az ott élők igénye és gazdasági helyzete ismeretében dönthet a saját bevétel gyarapításának módjáról és mértékéről, ennek során a helyi adók bevezetéséről vagy éppen azok mellőzéséről. Az ilyen értelemben vett jogi és gazdasági fordulat együttesen pedig nem több és nem is kevesebb annál, mint hogy a helyi adópolitika formálója és letéteményese a települési önkormányzat képviselőtestülete. Mindez hatalmas felelősség s egyben lehetőség. Ennek ésszerű gyakorlásához a törvényes kereteket garantálja a Magyar Köztársaság Alkotmánya és a helyi önkormányzatokról szóló törvény. Mindezekkel összhangban szabályozza a helyi adókról szóló törvény (1990 évi C. tv.) az önkormányzatok által, a helyi követelményeknek megfelelő tartalommal kitölthető eszközrendszert.

Ez utóbbi törvény egy új típusú adórendszer bevezetésének és működtetésének kereteit úgy határozza meg, hogy az egyfelől a szükséges mozgásteret megadja a lokális adóztatáshoz, másfelől kizárja a központi és a helyi adók konfrontációjának lehetőségét. Ily módon harmonikusan illeszkedik egymáshoz e két nagy pénzügyi eszközrendszer, a helyi és a központi adók rendszere. A helyi adók szabályozásának előkészítését, különösen pedig ez évi hatályba lépését fokozott érdeklődés kísérte mind a potenciális jogalkotók (önkormányzati képviselőtestületek), mind a jogalkalmazók (szakapparátus) és nem utolsósorban a társadalom egésze, mint lehetséges adóalanyok részéről. Az elmúlt hónapokban – az érdeklődéssel vegyes ellenérzés oldása érdekében – az Olvasó jobbára az új adórendszer elvi alapjait részletező kiadványokkal találkozhatott. Ezzel szemben ez a Kézikönyv egyforma súllyal kezeli az elvi (elméleti) és gyakorlati ismeretanyagot. Mindazt, ami egyaránt segíti az adóztató önkormányzatok, az adózás egyes kérdéseivel foglalkozó köztársasági megbízottak, a bíróságok tájékoztatását, illetőleg hivatali munkáját és legfőképpen a lehetséges adóalanyok (magánszemélyek és vállalkozók) eligazodását. Ennek megfelelően a Kézikönyv szinte teljeskörű tájékoztatást nyújt a helyi adókról szóló törvényről, annak jogi és gyakorlati alkalmazásának lehetőségeiről, valamint a hozzá kapcsolódó más jogszabályok – mint például az adózás rendjéről szóló törvény – összefüggéseiről. Az egyes jogesetekhez kapcsolódó példák és gyakorlati tanácsok (rendeletminták, ajánlott nyomtatványok stb.) sokasága jól illusztrálja a törvény települési adottságok szerinti adaptációs lehetőségét.

Összességében ezt a Kézikönyvet haszonnal forgathatják azok, akik adóztatnak, akik az adóztatás törvényességét vizsgálják és azok is, akik fizetik az adót.

Budapest, 1991. január 22.

Dr. Csúcs László

Tartalomjegyzék

Előszó	5
--------------	---

I. fejezet

A helyi adórendszer koncepcionális összefüggései	9
1. Illetékek, központi adó és a helyi adók	9
2. A helyi adórendszer kiépítésének indokai	10
3. Nemzetközi tapasztalatok	11
4. A helyi adórendszer sajátosságai, az adóztatás határai	13
5. Garanciális szabályok	16
6. Pénzügyi kapcsolatok és az adóztatás mozgásteré	19

II. fejezet

A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (A törvény szövege az egyes paragrafusokhoz fűzött magyarázó jegyzetekkel egybeszerkesztve.)	21
---	----

III. fejezet

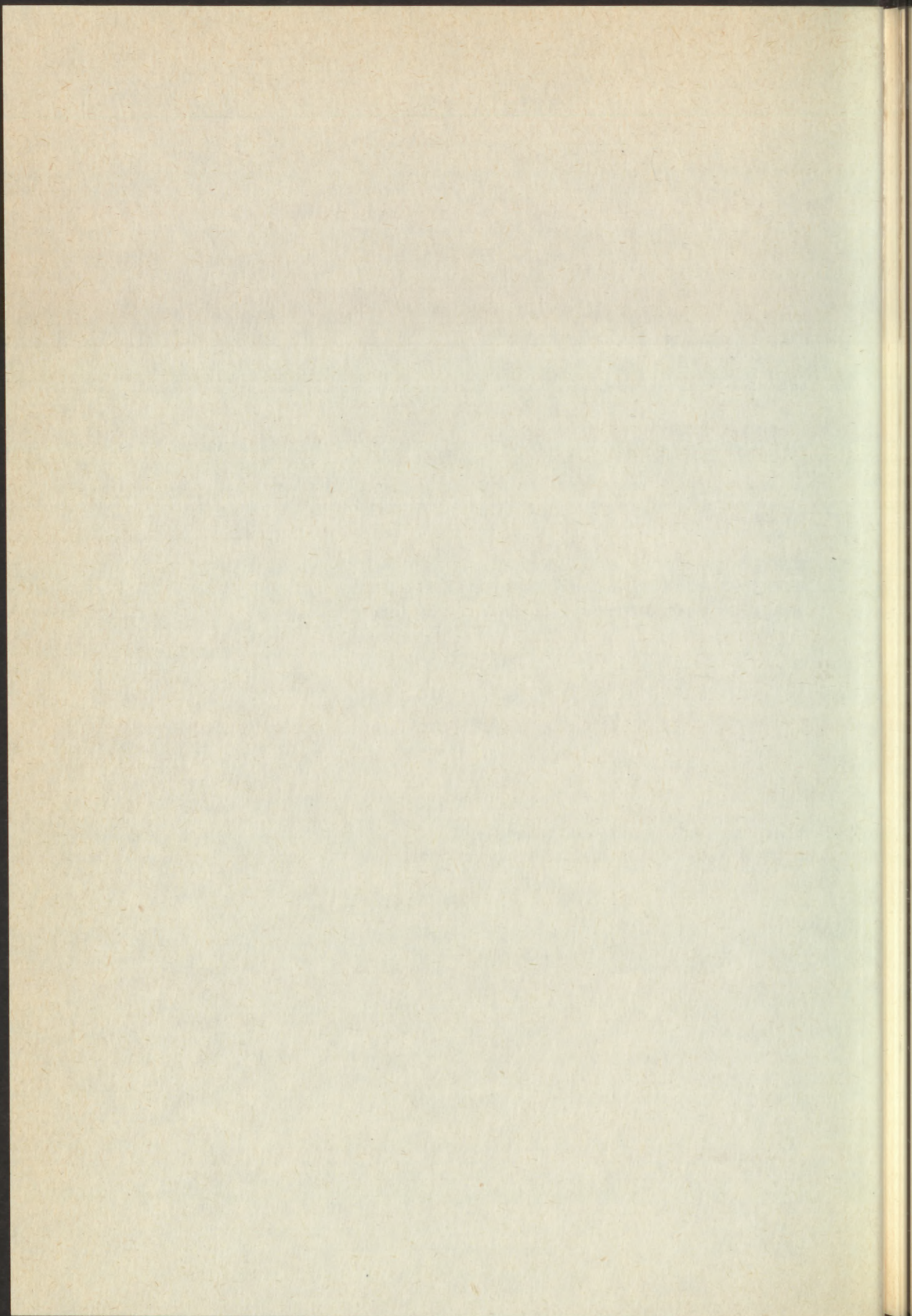
Az adózás rendjéről szóló 1990. évi XCI. törvény	71
--	----

Mellékletek

1. sz. Ajánlások a helyi adórendelet elkészítéséhez	129
2. sz. Bevallási és kitöltési útmutató, minta-ajánlások	136

Függelék

1. sz. A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény indokolása	182
2. sz. Hatályos kettős adóztatást kizáró megállapodások jegyzéke	196
3. sz. Munkajogi állományi létszám	197
4. sz. Statisztikai állományi létszám	199
5. sz. Az önkormányzatok adóügyekkel kapcsolatos hatáskörének gyakorlati kérdései ..	201
6. sz. A helyi adók bevezetésének technikai kérdései	207
7. sz. A helyi adók nyilvántartása, kezelése és elszámolása	215

k
á
á
t
k
t
v
s
r
f
n
a
a
l
d
c
l
v
n
a
p
n
t

I.

A helyi adórendszer koncepcionális összefüggései

1. Illetékek, központi adók és a helyi adók

A pénzügyi szabályozórendszer, ezen belül is az illeték- és adórendszer gyökeres átalakításának kezdő éve 1986-ra tehető, kiteljesedése a kilencvenes évek elején várható. E folyamat legelső állomásának tekinthető az 1986-os illetéktörvény, amely az illetékek szerteágazó rendszerét átfogóan – de ekkor még nem teljeskörűen – szabályozza, koncepcionálisan megújítja.

A központi adók területén 1987. év tekinthető a fordulat évének, amikor is a parlament törvényt alkot az általános forgalmi adóról és a magánszemélyek jövedelemadójáról. Ezek után következik a vállalkozási nyereségadóról, majd a fogyasztási adóról és a fogyasztói árkiegészítésről szóló törvény, hogy csak a legfontosabbakat említsem. A felsorolt törvények tucatnyi adó vagy ilyen jellegű szabályozó kiváltásával lépnek hatályba, egyszerűsítve ezzel adórendszerünk szerkezetét és javítva áttekinthetőségét, egyúttal közelítve a nálunk fejlettebb adókultúrával rendelkező országok adóztatási rendjéhez.

A történeti hűséggel vázolt, de mind a mai napig le nem zárt adókorszerűsítési folyamat figyelemmel kísérése során nyilván szembetűnik az a tény, hogy a hatalmas törvényalkotói munkának jószérével csupán a szele érintette a tanácsrendszer adóit, azokat is csak annyiban, amennyiben az említett központi adókkal közvetlenül ütköztek. Ilyen okból szűnt meg például az általános jövedelemadó, a magánszemélyek forgalmiadója vagy igazodott az ÁFA-hoz a lakosság borforgalmi adója. A jelzett korrekció a tanácsi adórendszerben – noha nem közvetlenül, de közvetve feltétlenül – annak látszatát erősítette meg, hogy a reformértékű változtatásokra csak a központi adók esetében van szükség, a tanácsi adók úgy jók, ahogy vannak. E csalóka látszat elméleti és gyakorlati tarthatatlansága a központi adók tükrében egyre nyomasztóbbá vált. A tanácsi adók teljes körű, minden egyes elemére kiterjedő felülvizsgálatához azonban hiányzott még egy mindent eldöntő tényező. Ez pedig nem volt más, mint az a rendszerváltozás, amely megteremtette a feltételét a helyi önkormányzatok létrehozásának, s ezzel együtt a központi vezérelt tanácsrendszer megszüntetésének. Ez volt az az utolsó és döntő láncszem a megújulás folyamatában, amely elodázhatatlanná tette az adóreform kiterjesztését a tanácsi adók területére is.

2. A helyi adórendszer kiépítésének indokai

Az előbbiekből egyértelműen következik, hogy a rendszerváltás, a korábbi társadalmi rend minden egyes intézményének gyökeréig hatol. Ez nyilván igaz az adóztatás területén is. Az ismert tanácsi adók (házadó, nem lakás céljára szolgáló építmények adója, telekadó, magánszemélyek földadója, borforgalmi adó, gépjárműadó, a mezőgazdasági nagyüzemek földadója) és adójellegű kötelezettségek (településfejlesztési hozzájárulás, út- és közműfejlesztési hozzájárulás, gyógy- és üdülőhelyi díj, telekhasználati és igénybevételi díj) értelemszerűen a korábbi társadalmi rend gazdasági és politikai követelményrendszerét tükrözik. Minthogy maga a tanácsrendszer is a teljes állami függőségben (kiszolgáltatottságban) létezett és tevékenykedett, így a hozzárendelt adórendszer is e követelménynek felel meg. Közelebről ez azt jelenti, hogy a tanácsok önállósága az adóztatás területén névleges, lényegében e tekintetben is a központi akarat végrehajtói voltak. Mindez nem egyszerűen mint jogszabály ütközik az önkormányzatiság lényegével (az önszervező helyi hatalomgyakorlással és ezt alátámasztó gazdálkodással), hanem szellemében vált túlhaladottá, mégpedig oly mértékben, hogy az az adott keretek között már nem korrigálható.

Mindezek ismeretében tehát nem pusztán arról van szó, hogy a Magyar Köztársaság Alkotmánya az önkormányzatok egyik **alapjogaként** deklarálja a helyi adóztatás jogát és ezt erősíti meg a helyi önkormányzatokról szóló törvény is, hanem e mögött az a szemléletváltás húzódik meg, amely szorosan összefügg a polgári társadalom építésének követelményével: erősödő polgárság, önálló önkormányzatok, gazdagodó társadalom.

A kifejtettekkel szoros összefüggésben, de azoknál szűkebb megközelítésben a tanácsi adórendszert felváltó helyi adórendszer bevezetését alapvetően három – egymást kölcsönösen feltehető – tényező determinálja, úgy mint jogi, gazdasági és politikai meghatározók.

Közismert, hogy a jogalkotásról, valamint az állami pénzügyekről szóló törvény rendelkezései szerint adó- vagy illetékkötelezettséget megállapítani csakis törvényi szintű szabályozással lehet. Nos a még hatályos tanácsi adórendszer fizetési kötelezettséget megállapító szabályai közül egyetlen egy sem törvény. A többség miniszteri szintű szabályozás, de a közelmúlt szabályozása (pl. házadó, nem lakás céljára szolgáló építmények adója) is csupán törvényerejű rendelettel állapít meg adózási kötelezettséget. Ez viszont azt jelenti, hogy az említett törvényes rend ismeretében a tanácsi adók és adójellegű kötelezettségek legfeljebb 1991. évben hatályosulhatnak. Ha tehát kiváltásuk érdekében törvényes intézkedés nem történne, akkor a települési önkormányzatok gazdálkodásukban – legalábbis az adóztatásuk tekintetében – még annyi joggal, illetőleg forrásképzési lehetőséggel sem rendelkeznének, mint a történelmileg túlhaladott tanácsrendszer. Az ebből adódó következtetés és az annak megfelelő jogalkotási feladat tehát kérdéses nem lehet.

A tanácsi adók és adójellegű kötelezettségek a legszűkebb gazdasági összefüggések ismeretében is tarthatatlanok. Először is azért, mert a sokcsatornás és meglehetősen bonyolult elvonási módok túlsúlyban a lakosságot terhelik és azt is – az igen kiterjedt kedvezményi és mentességi szabályok tömege miatt – egyenlőtlenül. Az adózás még a vagyoni típusú adók esetében sincs szoros összefüggésben a potenciális adóalanyok vagyoni helyzetével. (Gondoljunk csak a házadóhoz kapcsolódó esetenként évtizedes mentességet garantáló szabályra, vagy a lakossági telekadó kifejezett büntető jellegére stb.) Az így keletkező, immár önkormányzati bevétel a nagyobb településeken szinte elhanyagolható nagyságrendű – mintegy 3% –, de a kisebb településeken sem meghatározó, hozzávetőleg az összbevételük 5–10%-át jelenti. Ez a bevétel volumen viszont éppen a központi szabályozás rugalmatlansága miatt alapvetően ott sem nö-

velhető, ahol annak gazdasági háttere egyébként — jelenleg is — adott. Ezek azok a gazdasági tényezők, melyeket egy új típusú adórendszer kiépítésénél ugyancsak mérlegelni kell.

Nem lehet kérdéses az sem, hogy az önkormányzat önállósága a törvényi deklaráción túl, a gazdaság oldaláról alapozható meg. De ezen belül az sem közömbös, hogy az önkormányzat gazdálkodása mennyire függ az államtól (normatív hozzájárulás, cél- és címzett támogatás, kiegészítő támogatás, a központilag beszédett és településnek — meghatározott feltételekkel — visszaosztott személyi jövedelemadó, hogy csak a leglényegesebbet jelezzem), illetőleg megfordítva, a saját bevételi források gyarapításával adott település mennyire képes az állami függőséget oldani. Az egyértelmű, hogy a rendszerváltás időszakában, a tanácsok helyébe lépő önkormányzatok, a gazdasági értelemben sem lebecsülhető terhes örökségüket, kénytelenek vállalni. Ez egyfelől azt jelenti, hogy az átmenet időszakát jellemző túlsúlyos állami függőségük csak korlátozottan enyhíthető a saját bevételi források gyarapításával. Ez szorosan összefügg a gazdaság állapotával, de azzal is, hogy időre van szükség ahhoz, amíg az önkormányzatok felismerik lehetőségeiket a saját bevételek képzésében — például a helyi adóztatásban vagy az önkormányzati vagyon hasznosításában. Folyamatában azonban mindenképpen számítani lehet arra, hogy a gazdaság állapotának javulásával szoros összefüggésben növekszik a saját bevételt képező helyi adó szerepe. Ez viszont nem egyszerűen adóztatási (bevételi) kérdés, hanem súlyában sokkal inkább a politikai jelentősége dominál. Minél nagyobb ugyanis a települési önkormányzat gazdasági önállósága, annál kevésbé kiszolgáltatottja a központnak. És ez a tény nem a település és a központ (állam) szembeállítását jelenti, ellenkezőleg, ez a szerepvállalás értelmes újraosztását eredményezi: az erős (önálló) önkormányzatokra épülő társadalmat (államot).

Ha tehát ez utóbbi részletezett jogi, gazdasági és politikai szempontokat összegezzük a tanácsi adórendszer tükrében, nem lehet kérdéses az, hogy a tanácsi adók kiigazításának jogi lehetősége nincs, de ellene szól a gazdasági és politikai racionalitás egyaránt. Ebből következik, hogy adórendszerünk továbbfejlesztésének útja célszerűen csak az lehet, ha az alapjaiban kiépültek tekinthető központi adórendszer, a nemzetközi gyakorlatnak is megfelelő helyi adórendszerrel egészül ki.

3. Nemzetközi tapasztalatok

Az alábbiakban — elsősorban az élő gyakorlat gondolatébresztő hatására számítva — célszerű röviden áttekinteni azt, hogy a hozzánk hasonló vagy nálunk jelentősebb adóztatási gyakorlattal és kultúrával rendelkező államok miként engedtek teret a helyi adóztatásnak, a központi adók mellett.

Hollandia

A legfontosabb források a helyileg kivetett adók közül az ingatlanadók. Emellett még egy sor, ennél jóval kisebb hozamot biztosító adó van, ilyen pl. az ebadó, köztisztviselési és csatornázási díjak, túristaadó, ingázók szállása utáni adó, második lakás adója, vigalmi illeték.

A helyi hatóságnak nincs felhatalmazása arra, hogy saját hatáskörében új adónemeket vezessen be, csupán a rendelet szabta határok között van erre lehetőség.

A helyi hatóságok forrásai zömében a központ átutalásából adódnak.

Dánia

A helyi hatóságok forrásait a lakosoktól szedett egyenes jövedelemadók és a telekadók képezik.

Az így begyűjtött adóbevételből a központi hatóság egy részt leemel. Ezen túlmenően a központ juttat is eszközeiből azzal a céllal, hogy equalizálja a jövedelemkülönbségeket.

Olaszország

A helyi hatóságok egyrészt út- és ingatlanadót vetnek ki, másrészt jövedelemadót. Ez képezi költségvetésük forrását. A központi kormány egy speciális alapot tart fenn, amelynek eszközei éppen elegendőek ahhoz, hogy az egyes helyi költségvetéseket újból egyensúlyba hozza, ha esetleg passzívuma mutatkozik.

Norvégia

A helyi adóbevétel nagyrészt a lakosoktól és a vállalkozásoktól beszedett jövedelemadó teszi ki. Évente országosan egy kiegyenlítést hajtanak végre („általános adó equalizáció”), amelynek során értékeli (áraban kifejezik) a helyi közösség körülményeit, szükségleteit és eszközeit. Cél: méltányos elosztás a helyi önkormányzatok között.

Svédország

A helyi hatóság adót vethet ki, mégpedig egy általa évente újra megállapítandó adótarifa szerint. A helyi források zömét egy helyi részarányos jövedelemadó teszi ki, amellyel a lakosokat és a vállalkozókat terheli.

A központi költségvetés a gyenge településeknek támogatást nyújt azzal a céllal, hogy ezzel hasonló színvonalra hozza az adóbevételeket, valamint azért, hogy megakadályozza, hogy jelentős különbségek keletkezzenek a helyileg kivetett adók tarifái között.

Nagy-Britannia

A helyi hatóság egyetlen komoly sajátjogú adóketési lehetőséggel rendelkezik, ez az ingatlanadó.

Finnország

A helyhatósági bevételek főbb forrásai:

- helyhatósági adó (1988-ban 39,1%),
- különböző közdíjak (14,5%).

Adókötelezettség minden helyi lakosra és a következőkre terjed ki:

- a., a helyi ingatlanok tulajdonosaira, használóira,
- b., a helyi üzleti, kereskedelmi tevékenységet végzőkre

Az a., és b., pontban megjelöltek ahány helyen végzik tevékenységüket, annyi helyen fizetnek adót.

NSZK

A településeken saját jogon kivetett adók:

- a., telekadó
- b., iparüzési díj (alanya az ipari üzem). Az önkormányzatok legfőbb saját forrása. A hozamból a központi és a tartományi költségvetés egyenlő mértékben 7,5-7,5%-kal részesedik,
- c., tűzoltó járadék (férfiak szolgálati kötelezettség megváltása fejében fizetik),
- d., italmérési adó
- e., ebadó (ebtartók hozzájárulása a köztisztasági feladatokhoz). Az ebek számától függően progresszíven emelkedik,
- f., vadászati és halászati adó,
- g., vigalmi adó,
- h., második lakás utáni adó (nincs minden településen).

Csak egyes helyeken vetik ki:

- importadó (határvidéken),
- lakásadó (egyes tartományokban vetik ki helyi adóként),
- idegenforgalmi adó (személyek és vállalkozások fizetik, akiknek az idegenforgalomból bevételeik vannak),

- legeltetési díj,
- halászati jog,
- útkarbantartási hozzájárulás.

A bemutatott példák egyértelműen azt támasztják alá, hogy ahány ország, annyiféle tárgyköre, súlya és szerepe van a helyi adóknak. E különbözősége ellenére azonban a helyi adóztatásnak legalább két közös (megegyező) sajátossága felfedezhető. Egyfelől minden ország az adóztatási hagyományainak megfelelően építette ki helyi adórendszerét. E tekintetben tehát meghatározó jelentőségű a tradicionális tényező. Másfelől egységesen igaz az is, hogy ha eltérő módon és mértékben is, de ugyancsak minden fejlett adó kultúrával rendelkező ország él a helyhatósági adóztatás lehetőségével.

Mindezekből együttesen pedig helyes következtetést az jelethet, ha hazai viszonyaink között sem mondunk le a helyi adóztatás kiépítésének lehetőségéről és ennek során messzemenően számolunk a tradicionális tényezőkkel (például a vagyoni javak adóztatásával). Bár igaz az is, hogy a közhiedelemmel ellentétben nálunk helyi adóztatás nem volt, minthogy a központilag szabályozott tanácsi adók és adójellegű kötelezettségek csupán helyi (tanácsi) bevételt jelentenek. Ugyanakkor az sem vitatható, hogy a bemutatásra kerülő helyi adórendszerrel leginkább rokonítható vonásokat az említett tanácsi adók mutatják. E – lassan már – adótörténetnek tekinthető hagyományokból is építkezve készült a helyi adókról szóló törvény, amely konstrukciójában előzmény nélküli a hazai adórendszerünkben, s egyúttal annak a nemzetközi gyakorlattal összehangban álló kiteljesedését jelenti.

4. A helyi adórendszer sajátosságai, az adóztatás határai

Az elmúlt évtizedek, sőt bátran állítható, hogy évszázadok során hazai viszonyaink között az adóról mindenkinek az jutott eszébe, hogy valamilyen személyi és tárgyi– (tevékenységi) körben meghatározott fizetési kötelezettségről van szó. Nos, bármennyire is meglepő a helyi adókról szóló törvény **önmagában** nem kötelezi semmire a települési önkormányzatokat, de az ott élő lakosságot és vállalkozókat sem. A szóban forgó törvény csupán **az adóztatás lehetőségét teremti meg**. Ennek megfelelően a kihirdetett törvény ún. **kerettörvény**, amely 1991. január elsejére ütemezett hatályba lépése ellenére is csak akkor eredményezhet adózási kötelezettséget, ha adott település (főváros és kerülete, város, község) képviselőtestülete úgy dönt, hogy a törvényes keretek között kíván élni adóztatási jogával és ennek megfelelő rendeletet alkot. Ilyen rendelet hiányában az adóztatás pusztán elvi lehetőség marad, mely kötelezettséggel nem párosul. Mindez azt is jelenti, hogy ha a település nem él a felkínált adóztatás jogával, akkor – minimális korrekcióval – 1991. évre automatikusan fenntartja a mai tanácsi adókat és adójellegű kötelezettségeket. Ez azonban, tehát a tanácsi adók és adójellegű kötelezettségek hatályban tartásának lehetősége – az előzőekben kifejtett törvényességi összefüggések miatt – 1992. január 1-től megszűnik. Ezen időponttól kezdve a képviselőtestület választási lehetősége kettős, nevezetesen vagy adóztat a helyi adókról szóló törvény keretei között vagy – saját bevételeit esetleg más módon biztosítva – e törvényadta jogával nem él. Az említett minimális korrekció az, hogy a

lakosság borforgalmi adója és az ún. Tehó – külön törvényi feltételek nélkül, a helyi adókról szóló törvény rendelkezése alapján – hatályukat veszítik 1991. január 1-ével.

Kiemelés érdemel: a települési önkormányzat képviselőtestületének helyi adót megállapító rendeletalkotási joga és ezzel párosuló felelőssége **tartalmilag azonos az Országgyűlés adótörvényt megállapító jogával**, – azzal az értelemszerű eltéréssel, hogy a helyi adó csak és kizárólag az adott település lakosságát és vállalkozóit terhelő adózási kötelezettséget jelent. Ez esetben tehát az állam hagyományos, az utóbbi években már kizárólag a parlamentnek fenntartott adórendelet alkotási jogát (mondhatni monopóliumát) a törvényben meghatározott keretek között, részlegesen átengedte a települési önkormányzatoknak. Hatalmas lehetőség, ami tartalmában azt jelenti, hogy a helyi adópolitika letéteményese a település. Azzal, hogy adóztat vagy sem, továbbá azzal, hogy eldöntheti, hogy a törvényben felkínált keretek között mely eszközökkel és milyen mértékben él adóztatási jogával, alapvetően formálhatja a település gazdaságpolitikáját, – ide értve a feladatok ellátásának színvonalát, a vállalkozások elősegítését avagy nem szerencsés esetben a visszaszorítását, a foglalkoztatási gondok kezelését stb.

A **törvény további sajátossága** – legalábbis a tanácsi adókhöz képest – az, hogy **szektorsemleges**. Az adóztatás jogával élő települési önkormányzat képviselőtestülete megadóztathatja a település lakossága mellett az ott tevékenykedő vállalkozókat is. Így tehát adóalanyok lehetnek a magánszemélyek mellett a jogi személyek és a magánszemélyek jogi személyiséggel nem rendelkező személyi egyesülései is. Az így kiteljesedett alanyi kör tekintetében a törvény azonban feltételes mentességet biztosít például a költségvetési szervezeteknek, a társadalmi szervezeteknek, az egyházaknak és az alapítványoknak. Feltételes mentességük indoka az, hogy jellemzően közcélú tevékenységet folytatnak és például a költségvetési szervek esetében tevékenységüket elsősorban a központi költségvetés finanszírozza. A mentesség feltétele pedig az előbbiekkal összhangban az, hogy a tárgyévvel megelőző évben nem folytattak olyan tevékenységet, amely vállalkozási nyereségadó kötelezettséget eredményez. Ha tehát az említett, tipikusan non profit szervezetek nyereségadóköteles vállalkozást nem folytattak – ennek igazolás ellenében – adómentesek. Szükséges azonban hangsúlyozni, hogy az említett feltételek fennállása esetén járó adómentességet maga a törvény garantálja, ami tehát korlátozza a települési önkormányzatok adóztatási jogát. Ugyanakkor – amint erről a továbbiakban szó lesz – az önkormányzat korlátozás nélkül bővítheti saját rendeletében az alanyi mentességben részesülők körét. Más megfogalmazásban ez azt jelenti, hogy az önkormányzat a törvényben előírtnál több mentességet (kedvezményt) adhat, de kevesebbet nem.

Mindez azonban nem jelentheti a helyi adóztatás parttalanságát. Elviekben megalapozottan és gyakorlatilag minden kétséget kizáróan határozza meg a törvény az adótárgyak körét. Nevezetesen azt a területet, amelyet a központi adótörvények közvetlenül nem vonnak hatókörükbe. Némi egyszerűsítéssel ezek lényegében az ingatlanok és a hozzájuk kapcsolódó ún. vagyoni értékű jogok (használat, haszonélvezet, kezelői jog stb.), azaz együttesen a vagyoni javak, így behatárolt köre, valamint meghatározott tevékenységi körök (munkaerő-foglalkoztatás, idegenforgalmi, valamint ipari és szolgáltató tevékenység). Mindez összességében az adóztatás tárgy-körét úgy határolja be, hogy kizárja a központi adók helyi pótlékolását, ezzel egyúttal biztosítja a központi és helyi adók megfelelő harmonizálását is. Közelebről ez azt jelenti, hogy az önkormányzat rendeletével legfeljebb három típusú adót (vagyoni, kommunális és iparűzési), ezen belül ötféle adónemet (építményadó, telekadó, kommunális adók, idegenforgalmi adó és helyi iparűzési adó) vezethet be.

A helyi adók tárgykörét tekintve talán a leginkább „hagyományörzőnek” tekinthető a vagyoni javak meghatározott köréhez kötődő ún. vagyoni típusú adók (építmény és telekadó). Ugyanakkor igaz az is, hogy bevezetésük a legtöbb vitát váltotta ki. Egyfelől igényelve az általános és teljesskörű vagyonadóztatást, másfelől vitatva még az ingatlanokhoz kapcsolódó vagyoni jellegű

adóztatást is. Mindezeket mérlegelve indokolt az adórendszeri összefüggésekben megvizsgálni azt a kompromisszumos megoldást, amely a helyi adókról szóló törvényben szerepel. Ez egyúttal alkalmas olyan illúziók vagy félelmek eloszlatására, melyek az általános és egységes vagyona-dóztatást övezik és megerősítik a törvényben meghatározott vagyoni típusú adóztatás realitását vagy méginkább létjogosultságát.

A hároméves gazdasági kormányprogram, ezen belül súlyozottan az adópolitika újragondolásának kezdeti szakaszában csomóponti kérdésként fogalmazódott meg egy ún. egységes vagy legalábbis az egységesség irányába mutató vagyona-dó bevezetésének gondolata, a vizsgálódás ilyen irányba történő kiterjesztésének szükségessége. Ez adópolitikai szempontból is szükségessé tette annak mérlegelését, hogy szabályozó rendszerünkben mely eszköz, illetőleg módszer élvezze az elsőbbséget:

- a **jövedelmek forrásuknál történő szabályozása, jövedelemadóval** (átfogóan és egységesen) és emellett pótlólagos, illetőleg kiegészítő szerepet szánva a vagyona-dónak; avagy
- egymás mellett és egyenlő súllyal működjék a jövedelemadó és a vagyona-dó; avagy
- elsődleges szerepe legyen a vagyona-dóztatásnak és emellett csupán kiegészítő szerepet töltsön be a hagyományos jövedelemadóztatás.

A felvetett és a hatályos adóstruktúra alapjait érintő kérdések újragondolásánál tényként kell figyelembe venni a következőket. Megújított adórendszerünk a jövedelmeket meghatározóan a jövedelemadókkal kezeli (SZJA, VÁNYA) és ezek mellett csak kiegészítő szerepet töltenek be a vagyoni típusú adók (tárgyi adók), illetőleg az egyszeri – vagyoni típusú adónak is tekinthető – vagyonszerzési illetékek. Ez a struktúra természetesen – és inkább elméletileg, mint gyakorlatilag – az előbb vázoltak szerint átalakítható, súlypontáthelyezés történhet például a vagyoni ügyek javára. Ez azonban az eddigiektől merőben különböző adórendszer és adópolitika keretében valósulhat meg. A jelenleg működő és alapelveiben lényegében kiforrott rendszerek átalakítása és az egységes vagyona-dóztatás egyidejű favorizálása eleve olyan kérdések rendszerszerű kezelését igényli, mint például azt, hogy mi tekinthető vagyonnak, a vagyon adóztatása hogyan kapcsolódik, pontosabban miként hat a privatizációs folyamatokra, segíti-e a vállalkozásélénkítést, az önkormányzatok adómegállapító jogkörében kezelhető eszközt jelent-e stb.

A teljesség igénye nélkül jelzett kérdések részletes kifejtésétől eltekintve, súlyozottan a következő összefüggés mérlegelése mindenképpen szükséges:

- az egységes és teljeskörű vagyona-dó végrehajtható eszközt jelent-e és illeszthető-e az autonóm önkormányzatok helyi adóztatási struktúrájába, vagy a helyi adók struktúrája mellé;

Ha ebből a megközelítésből indulunk ki, hogy vagyonnak tekinthetők mindazok a dolgok és jogok, amelyek értékmegőrző vagy/és –növelő tulajdonsággal rendelkeznek, akkor az egységes vagyona-dó tárgya gyakorlatilag a brillgyűrűtől a valutáig, a gyűjteményektől az ingatlanig, az ingatlantól a gépekig és mindezek használati jogának gyakorlásáig mindeneket kell, hogy átfogjon. Azaz ilyen értelemben vagyon: valamennyi ingatlan és ingó dolog, továbbá az ezekhez kapcsolódó vagyoni értékű jog. Ezek egységes számbavétele és megadóztatása nagyrészt lehetséges a vállalkozói szférában, ugyanakkor a magánszemélyek körében ez kizárólag korlátozottan lehetséges, jellemzően a hatóságilag nyilvántartott vagyoni javak (ingatlan, gépjármű, védett műalkotások és gyűjtemények stb.) körében. Az ezt meghaladó és értékében az előbbiekkal vetekedő vagyoni javak (értékpapírok, ékszerek stb.) számbavételi lehetőségére (ami egyébként elemi feltétele az esetleges megadóztatásuknak) több, mint aggályos. Ez utóbbi esetben ugyanis az ellenőrzés eddig soha nem tapasztalt nagyságrendű és mélységű kiterjesztésére lenne szükség. Ez viszont hatásában újabb ösztönzést jelentene a vagyoni javaknak a látható szférából a „láthatatlan”, s így módon a regisztrálhatatlan szférába történő átcsoportosítására. Ennek ismeretében költői lenne az a kérdés is: vajon a vagyoni javak ilyen

kényszerű „mobilizálása” szolgálhat-e nemzetgazdasági érdeket, a jóerkölcsről (adómorálról) már nem is szólva. Ebből következik, hogy az egységes és teljeskörű vagyonadó eleve nem alkalmazható egyenlő súllyal a vállalkozói és a magánszférában, ilyen értelemben diszkriminatív lenne, de megvalósítása legalább annyira aggályos a technikai kivitelezhetőség szempontjából, mint a gazdasági racionalitás tekintetében.

Mint hogy az önkormányzatok javára – törvényileg felkínált helyi adó struktúra lényege az, hogy a képviselőtestület dönthet az adóztatásról vagy annak mellőzéséről, ebből következik, hogy egy egységes és teljeskörű vagyonadó sem az adófilozófia, sem az autonóm önkormányzatok jogállása ismeretében helyi adóként nem működtethető, e mellett vagy ezen felüli működtetése – akár központilag is – védhetetlen.

Ebből az a következtetés vonható le, hogy az adórendszer mai struktúráját megerősítve célszerű, ha a jövedelmeket súlyozottan és elsődlegesen a jövedelemadók kezelik és e mellett, a helyi adók rendszerébe ágyazva működtethetők a vagyoni **típusú** adók (építményadó, telekadó). Ez utóbbiak tehát nem az általános és teljeskörű vagyonadóztatás szerepét hivatottak betölteni, hanem elnevezésüknek megfelelően csupán korlátozott hatókörrel (tárgykörrel) működtethető adók, s így szerepük is kiegészítő lehet a központi jövedelemadók (SZJA, VÁNYA) mellett. A helyi adókról szóló törvény e kényes területen is csupán a központi adókkal közvetlenül nem szabályozott szféra szabályozására hivatott, – a döntést az önkormányzatokra bízva.

A vagyoni típusú adók tárgykörét érintő elvi, gyakorlati összefüggések bemutatása talán alkalmas annak megvilágítására, hogy miért élte tovább a törvény **tradicionálisan** – régies kifejezéssel élve – a „tárgyi”, vagyoni típusú adóztatás lehetőségét. Ugyanakkor a bemutatott összefüggések mérlegelésével okszerűen vonható le az a következtetés is, hogy a jelenlegi – immár a helyi adózással kiegészült – adóstruktúra és –politika miért nem fogadhatja be egy egységes és mindenekre kiterjedő vagyonadó megvalósítását.

5. Garanciális szabályok

Az eddig ismertekkel összhangban a törvény három részből (általános rendelkezések, az egyes adókra vonatkozó különös rendelkezések, valamint a zárórendelkezések) és hét fejezetből álló rendelkezései lényegében azoknak a garanciális szabályoknak az összessége, amelyek együttesen védelmet nyújtanak az adózóknak az esetleges helyi túlkapásokkal (például a túladóztatással, az adótöbbszörözéssel) szemben, ugyanakkor védelmet jelentenek az önkormányzatoknak is abban az értelemben, hogy a törvényes keretek között gyakorolt adóztatási joguk eredményesen nem támadható meg. E garanciális szabályok főbb vonásai a következőkben összegezhetők:

- az önkormányzat adómegállapítási joga arra terjed ki, hogy a törvényben meghatározott típusú adókat bevezesse mind vagy csak valamelyiket, avagy mellőzze az adómegállapítást; a már megállapított adót a következő évre módosítsa vagy hatályon kívül helyezze; dönthet az adómegállapítás időpontjáról – tehát az adóév közben is bevezetheti egyik vagy másik adót, vagy valamennyit, ennek azonban visszamenőleges hatálya nem lehet! –; az adót akár előre meghatározott, akár határozatlan időtartamra érvényesítheti; az adó mértékét a helyi sajátosságokhoz, az önkormányzat gazdálkodási követelményeihez és nem utolsósorban az adóalanyok teherviselő képességéhez igazodóan állapíthatja meg, de kizárólagosan a

törvényben meghatározott adómértékre figyelemmel. Ez tehát azt jelenti, hogy a törvényben rögzített adómaximum éves mértékét át nem lépheti, legfeljebb annyit vagy kevesebbet állapíthat meg; az egyes adónemeknél felsorolt kedvezményi és mentességi szabályokat nem szűkítheti, de azokat korlátozás nélkül kibővítheti hasonló, azonos jellegű vagy új típusú mentességekkel és kedvezményekkel. Így módon tehát az egyes adók mértékét – a törvényes keretek között – meglehetősen nagy szabadsággal határozhatja meg az önkormányzat, minthogy az adó százalékos vagy tételes mértékének (összegének) meghatározása mellett az adóalapot közvetlenül befolyásolhatja a rendeletében szabályozott kedvezményekkel és mentességekkel.

Mindezt a képviselőtestület rendelete kell, hogy tartalmazza, ha az adóztatás mellett dönt az önkormányzat. Rendeletét a hatályos jogszabályi keretek között kell megalkotnia. Ennek során különös jelentősége van az adózás rendjéről szóló törvénynek, amely az adóztatást érintő adóigazgatási-eljárási követelményeket fogalmazza meg.

Az önkormányzat adómegállapítási jogát határozottan korlátozza, s így különös védelmet nyújt az adózóknak az a rendelkezés, hogy például egy meghatározott adótárgy esetében csak egyféle adó fizetésére kötelezheti az önkormányzat. Ha ugyanis valakinek a településen üdülője van, akkor elvileg az üdülő tárgyát képezheti az építményadónak, a kommunális adónak vagy akár az idegenforgalmi adónak is. Hogy ilyen adótöbbszörözés ne következék be, a törvény az önkormányzat döntésére bízta, hogy az általa esetleg bevezetett háromféle adó közül az üdülő tulajdonosa melyiket fizesse.

Az alapvető összefüggéseket jelző garanciális szabályokból jól kiolvasható a törvény adónemei közötti, valamint az adónemek és az általános rendelkezések közötti konzisztencia. Ez önmagában is mutatja, hogy a helyi adók egymással összehangolt, egyes elemeiben kifejezetten egymásra épülő (például az építményadó és a telekadó vagy az idegenforgalmi adó és az építményadó stb.) rendszert alkotnak. E rendszer szorosan símul az adózás rendjét szabályozó törvénybe, de alapvető összefüggései megjelennek az államháztartásról szóló törvényjavaslatban, az állami költségvetésről szóló 1991. évi törvényben, a Ványá-ban és az Szja-ban csakúgy, mint a számviteli rendelkezésekben. Ez utóbbiak részletezése előtt azonban feltétlenül indokolt megvilágítani a törvény hatályba lépésének szabályait és e törvényi felhatalmazás alapján keletkező képviselőtestületi adórendeletek hatását a még hatályukban megmaradt tanácsi adókra, díjakra és hozzájárulásokra.

A törvény 1991. január 1-én lép hatályba. Ez, amint arról már szó volt adózási kötelezettséget önmagában nem jelent, de megteremti a helyi adórendelet megalkotásának törvényi feltételét. **Nem véletlen** a törvényi feltétel kiemelése, mert ez lényegében azoknak a közgazdasági, jogi, technikai (adóalanyok és tárgyak számbavétele, az adóztatás infrastruktúrájának kiépítése stb.) feltételeknek előkészítése, illetőleg megteremtése után következhet, amelyek együttesen képezhetik alapját a helyi adórendelet megalkotásának.

Ugyanakkor a törvény hatályba lépésének, majd az ennek nyomán alkotott helyi adórendeletnek hármass összefüggése, pontosabban kihatása van az említett tanácsi adókra. Nevezetesen:

- 1991. január elsején – a törvény hatályba lépésének napjával – vesztí hatályát a lakosság borforgalmi adója és a településfejlesztési hozzájárulás;
- minthogy a törvény általános rendelkezései szerint az önkormányzat joga kiterjed arra is, hogy döntsön (rendeletében) az egyik vagy másik vagy valamennyi helyi adó bevezetéséről és a bevezetésre kerülő adó(k) időpontjáról, a helyi adókról szóló törvény ún. „konkuráló törvényként” kapcsolja össze a bevezetésre kerülő helyi adókat, a még hatályos tanácsi adókkal. Közelebbről ez azt jelenti, hogy ha a települési önkormányzat képviselőtestülete 1991. január 1. napjától bevezeti valamelyik helyi adót, akkor az annak megfelelő (az adó tárgya szerint legközelebb álló) tanácsi adó, díj vagy hozzájárulás egyidejűleg hatályát

veszti (elkerülendő a kettős adóztatást). Így például, ha az önkormányzat 1991. év folyamán a beépítetlen belterületi földrészletre vezeti az új típusú telekadót, egyidejűleg hatályát veszti a gazdálkodó szervezeteket terhelő telekhasználati- és igénybevételi díj, a régi típusú lakossági telekadó, valamint – az új telekadóval terhelte földrészlet tekintetében – a magánszemélyek földadó kötelezettsége. Az új típusú adók (helyi adók), a hasonló jellegű tanácsi adókat, díjakat és hozzájárulásokat „kiszorítják” a helyi adókról szóló törvény rendelkezései alapján;

- Ugyanakkor a törvény csak részben érinti a magánszemélyek földadóját, **kizárólag a belterületi földrészlet** tekintetében, azaz a földadó hatálya a külterületi földekre változatlanul kiterjed 1991. évben. (A magánszemélyek és a nagyüzemek kétféle földadójának együttes felülvizsgálata az 1991. évi jogalkotási feladatok egyike.) A gépjárműadót nem érinti a helyi adókról szóló törvény, minthogy az egyes adónemek tárgyköre – ide értve valamennyi bevezethető helyi adót – alapvetően különbözik a hatályos gépjárműadótól. (Ez azonban nem változtat azon, hogy a miniszteri rendelettel szabályozott gépjárműadót 1991. év folyamán ugyancsak felül kell vizsgálni, az ismert koncepcionális problémák mellett, a jogalkotási törvény szabályozási követelménye miatt.)

Az ismertetett rendben, a törvény konkuráló jellege folytán veszítik hatályukat 1991. év folyamán a ma hatályos tanácsi adók, a már említett földadó és gépjárműadó kivételével. Világosan kell azonban látni azt is, hogy ha az önkormányzat 1991-ben nem él a helyi adóztatás jogával, akkor is 1992-ben hatályát veszti valamennyi tanácsi adó, díj és hozzájárulás. Ez pedig azt jelenti, hogy az önkormányzati gazdálkodás biztonsága érdekében, egy évi türelmi idővel – feltételesan – fenntartott tanácsi adók megszűnése és a helyi adók bevezetésének esetleges mellőzése, különösen érzékeny bevételi veszteséget okozhat a kistelepülések gazdálkodásában. Végezetül a törvény garanciális szabályai között indokolt megemlíteni, hogy a hatályukat veszített adórendeletek alapján korábban jogerős határozattal engedélyezett fizetési könnyítések (kedvezmények és mentességek) az új adók hatályba lépése napján megszűnnek. Ez értelemszerűen összefügg azzal, hogy ha egy jogintézmény, adott esetben egy adórendelet megszűnik, akkor nyilván nem csak az annak alapján járó kedvezmények veszítik hatályukat, hanem az azzal járó kötelezettségek is. Ellenkező esetben az érintett önkormányzatok ugyanúgy viselhetnék ennek terhét, mint ahogy ezt viselte a Tanácsrendszer.

Ez alól egyetlen kivétel a házadómentesség, amely a helyi adókról szóló törvényben garantáltan él tovább az új építésű lakásokra, annak lejáratáig.

A kifejtettek lényegében a helyi adók működtetésének törvényes garanciáit jelentik. Az adózók ezen belül nyilván további olyan garanciális szabályokat keresnek, amelyek az őket ért esetleges jogsérelmek megfelelő orvoslását szolgálják. Ezek természetesen nem a helyi adókról szóló törvénybe tartozó kérdések, de külön törvényi szabályozásuk a jogbiztonság érdekében elengedhetetlen. Ennek megfelelően az egyedi ügyekben keletkezett, vélt vagy valós jogsérelmek orvosolhatók az államigazgatási eljárási szabályok alapján, sőt a jogerős másodfokú adóhatározatok mind az összecszerűség, mind a jogalap tekintetében a bíróság által is felülvizsgálhatók. Előfordulhat azonban olyan eset is, hogy maga a helyi adókról szóló rendelet ütközik a törvény garanciális vagy egyéb szabályaival, avagy más jogszabályokkal. Ez esetben a törvényességi szempontból vitatott vagy kifogásolható adórendelet felülvizsgálatára az Alkotmánybíróság jogosult.

6. Pénzügyi kapcsolatok, a helyi adóztatás mozgásteré.

A helyi adókból származó bevétel kizárólag az azt megállapító települési önkormányzaté, az tőle semmilyen címen el nem vonható. Az erről szóló törvényi rendelkezés, amely önmagában ugyancsak garanciális jelentőségű szabály, egyúttal annak elismerését is jelenti, hogy az adóztatás joga és felelőssége mellett a helyi adópolitika letéteményese a települési önkormányzat. Ezt állami „beavatkozás” nem korlátozza, ellenkezőleg, az előbbi deklarációból következik az is, hogy az állam egyfelől tudomásul veszi, az adóztatással szükségszerűen együttjáró allokációs gondokat, másfelől ennek enyhítésére ugyancsak törvénnyel garantált felelősséget vállal. Nevezetesen, az teljesen egyértelmű, hogy a jobb módú települések (például fejlett iparral, kereskedelemmel, idegenforgalommal rendelkezők) teherviselő képessége nem vethető össze a stagnáló vagy netán elnéptelenedő településekével. Ez viszont megmutatkozik az adóztatás lehetőségében, illetőleg a tényleges adóbevételek közötti – esetenként nagyságrendet jelentő – eltérésekben. Ezt már a személyi jövedelemadóztatás több éves tapasztalata ugyancsak megerősítette. Mindez gyakorlatilag azt jelenti, hogy – az adózás összefüggésében – a gazdag település még gazdagabb, a szegény település még szegényebb lesz vagy legalábbis pozícióját a helyi adóztatás érdemlegesen javítani nem képes. Az így keletkező allokációs gond törvényszerű, tehát nem a helyi adóztatás sajátossága, hanem bármely adó működtetésének törvényszerű velejárója. Ugyanakkor az már nem törvényszerű – főként a szociális piacgazdaság építésére gondolva, hogy mindezt az állam tétlenül szemlélje. Beavatkozása azonban nem a jobbmódú települések többlet adóbevételeinek leföldözésére irányul – ezt maga a helyi adókról szóló törvény is kizárja – hanem az elmaradott települések felkarolását vállalja. Erről rendelkezik a helyi önkormányzatokról szóló törvénynek az önkormányzatok gazdasági alapjait szabályozó fejezete. Nevezetesen a települési önkormányzatot önállósága és működőképessége védelme érdekében **kiegészítő** állami támogatás illeti meg, ha önhibáján kívül van, illetőleg kerül hátrányos helyzetbe. Ennek részletes feltételeit és mértékét a mindenkori állami költségvetésben szabályozza az Országgyűlés.

Az előbbieken részletezett pénzügyi (gazdálkodási) összefüggések bemutatásánál is kiténik, hogy a helyi adókról szóló törvény a Magyar Köztársaság Alkotmányától kezdve több más törvényhez kötődve értelmezhető, illetőleg alkalmazható konstruktív módon. Így például a település gazdálkodása szempontjából ugyancsak nem elhanyagolható költségvetési kapcsolatot (összefüggést) jelent az, hogy ha az önkormányzat úgy dönt, hogy bevezeti az idegenforgalmi adót – ami a korábbiakkal ellentétben már nem csupán a gyógy- és üdülőhelyek privilégiuma –, akkor az üdülő lakosságtól ilyen címen beszedett adó minden egyes forintjához a költségvetés – felhasználási kötöttség nélkül – 2 forint állami hozzájárulást biztosít. Ennek kiemelése olyan szempontból is gondolatébresztő lehet a települések számára, hogy a költségvetési kapcsolatok ismeretében mérlegelhetik, vajon melyik típusú helyi adó bevezetése jelentene az ott élők számára több előnyt, – például az építményadó és az idegenforgalmi adó együtt vagy valamelyik a kettő közül más helyi adóval (adókkal) párosítva. Ezek mérlegelésénél, illetőleg a rendeletalkotás során az önkormányzat akkor jár helyes úton, ha nagy körültekintéssel méri fel a helyi adóztatás lehetőségét, a település lakosságának teherviselő képességét és egyúttal számol azokkal a költségvetési kapcsolatokkal is, amelyek például az adó vonzatában eredményeznek többlet forrást. Mindez tehát a korábbiaktól merőben eltérő gondolkodást (szemléletet) igényel a képviselőtestülettől, annak érdekében, hogy választóinak bizalmát megerősítse, jó „gazdája” legyen a településének.

Az eddigiek elsősorban az önkormányzatok szemszögéből világították meg a helyi adóztatás sajátos pénzügyi összefüggéseit. Emellett ugyanakkor nem elhanyagolható egyéb pénzügyi kapcsolatai is vannak a helyi adóztatásnak, amely ugyan érinti a költségvetés pozícióját, de ugyancsak tetemes előnyt jelentenek az adózóknak. Nevezetesen, mind a magánszemélyek jövedelemadóját fizető egyéni vállalkozók, mind a Ványa szerint adózó vállalkozók a vállalkozási tevékenységükkel összefüggő helyi adókat – például a gyárépület, vagy az üzlet, műhely alapján fizetendő építményadót, avagy az ipari–szolgáltató tevékenység kapcsán fizetendő iparűzési adót – bevételeikkel szemben költségként elszámolhatják. Ez szorosan összefügg a nemzetgazdaság vállalkozásélénkítéshez fűződő elemi érdekével, ami természetesen – az adóalap szűkítésével – csökkenti a szóban forgó központi adókból származó bevételt, egyúttal – s ennyiben – az adóterhelés szintjét.

Ezen felül a nem vállalkozó magánszemélyek is levonhatják összjövedelmükből (adóalapjukból) az általuk kifizetett helyi adókat. Ugyancsak a magánszemélyek privilégiuma az, hogy a településen teljesített kommunális beruházás számlával igazolt összegét a helyi adójukból levonhatják.

Ugyanakkor tény az is, hogy a gazdasági (költségvetési) szempontból kritikus 1991-es esztendő a helyi adóztatásnak nem kedvez. Ennek mérlegelésekor azonban indokolt figyelembe venni azt is, hogy

- a helyi adók bevezetése nagyjából kiváltja a tanácsi adókat, díjakat és hozzájárulásokat;
- a helyi adók – meghatározott körben – költségként számolhatók el;
- maga a helyi adók rendszere lényegében azt a szférát fogja át, amely a központi adókkal közvetlenül nem szabályozott terület és nem utolsó sorban
- a helyi adókról szóló törvény noha 1991-ben lépett hatályba, de ez nem azt jelenti, hogy az 1991-es és csakis a 91-es esztendő adótörvénye. Ez a kerettörvény lényegében az új típusú adóztatás feltételét teremti meg 1991-ig, de amint az a törvényben maximált adómértékekből is kiolvasható kiterjedése a gazdaság konszolidáltabb időszakában következhet be. Ez pedig együtt kell, hogy járjon az állam szerepvállalásának radikális újragondolásával – ezt célozza az államháztartási törvényjavaslat – az állam kiadásainak megfelelő mérséklődésével, ezzel összhangban a központi adóterhelés szintjének csökkenésével. Mindez együtt pedig azt jelenti, hogy a feladatok ilyen értelmű és hosszú távon el nem odázható átrendeződésével megteremtődik annak feltétele, hogy egyfajta súlypont áthelyezés következzen be a helyi adóztatás térnyerésével, a központi adóterhelés szintjének érzékelhető csökkenésével együtt. Ahhoz azonban, hogy egy ilyen értelmű strukturális átalakulás bekövetkezzen mind az adórendszerben, mind a gazdaság egészében legelőször is indokolt legalább azokkal a törvényes eszközökkel élni, amelyekkel adott esetben települési önkormányzatok rendelkeznek. Ez viszont feltételezi azt, hogy az állami hozzájárulások (támogatások) ma még vitathatatlan gazdasági stabilizáló szerepe mellett célszerű, ha fokozatosan erősödik a saját bevételi forrásképzésnek nem pusztán lehetősége, hanem igénye is. Ezek együtt növelhetik az önkormányzatok gazdasági erejét és ennek arányában mérséklődhet az államtól való függőségük. Nos a helyi adórendszer e tekintetben, több más eszköz mellett egy eszköz(lehetőség) a valódi önkormányzatiság feltételeinek fokozatos kiépítésében.

II. 1990. évi C. törvény a helyi adókról

Hazánkban a demokratikus választással létrejöttek az önszervező helyi hatalomgyakorlás szervezeti kereteit megteremtő önkormányzatok. A települési önkormányzatok alapvető feladata – a közhatalom helyi közügyekben való gyakorlása mellett – a helyi közszolgáltatások biztosítása.

E feladatnak a helyi sajátosságokhoz és igényekhez igazítható ellátása – melynek során nélkülözhetetlen a helyi közösségek kezdeményezőkézsége, áldozatvállalása is – elengedhetetlenné teszi az önkormányzatok önálló gazdálkodása feltételeinek megteremtését.

A gazdasági önállósulás egyik eszköze a helyi adók rendszere. Ez a települési önkormányzat számára lehetőséget teremt a helyi szuverén adóztatási jog gyakorlására, s ezzel együtt a helyi adópolitika kialakítására.

Az Országgyűlés a helyi adóztatás kiemelkedő jelentőségét mérlegelve a települési önkormányzat önálló gazdálkodásában – összhangban a Magyar Köztársaság Alkotmányával és a helyi önkormányzatokról szóló törvény rendelkezéseivel – a helyi adókról a következő törvényt alkotja.

ELSŐ RÉSZ

Általános rendelkezések

I. Fejezet

Az adómegállapítás joga és az adókötelezettség

1. § (1) E törvény felhatalmazása és rendelkezései szerint a települési (községi, városi, fővárosi és kerületi) önkormányzat képviselőtestülete (a továbbiakban: önkormányzat) rendelettel az illetékességi területén helyi adókat (a továbbiakban: adót) vezethet be.

Jegyzet: A helyi adóztatási jog az önkormányzatnak a Magyar Köztársaság Alkotmányában (44/A. § (1) bekezdés d) pontja) biztosított alapjoga. Az egész törvény lényegében ennek az alkotmányos alapjognak a gyakorlásához teremti meg a jogi kereteket. E bekezdés teszi egyértelművé, hogy a helyi adók bevezetésének joga csak a **települési** (községi, városi, fővárosi kerületi) önkormányzatot (lásd a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. tv. – a továbbiakban: Ötv.– 6. §-ának (1) bekezdésében foglaltakat is) illeti meg. E hatáskör más oldalról

azt jelenti, hogy pl. a megyei önkormányzat helyi adókat nem vezethet be, ilyen jogkörrel nem rendelkezik.

Az (1) bekezdésben foglalt felhatalmazás még az alábbi kötelezettségeket származtatja a helyi adót bevezetni szándékozó települési önkormányzatra:

- A helyi adó bevezetése (szabályainak megalkotása) csak **e törvény rendelkezései** (keret-szabályai) **szerint** történhet (pl. csak a törvényben rögzített adótárgyakra vezethetők be a helyi adók, a kötelező mentességeket érvényesíteni kell, az adómérték maximum nem léphető túl stb.).
- A kerettörvény – értelemszerűen – behatárolja a helyi adó területi hatályát. A települési önkormányzat csak **az illetékességi területén** (lásd a tv. értelmező rendelkezéseinek 1. pontját) vezethet be helyi adót vagy adókat.
- A helyi adó – garanciális okokból – csak a települési képviselőtestület **rendeletével** (helyi adórendelettel) léptethető életbe.

A helyi adó bevezetésének joga az Ötv. 10. §-ának d) pontja értelmében a települési képviselőtestületé, ami más szervre át nem ruházható hatáskör, e kérdésben tehát csak a képviselőtestület hozhat törvényes döntést!

(2) A főváros esetében a fővárosi önkormányzat jogosult rendelkezni arról, hogy e törvényben meghatározott adók közül a fővárosi kerületi önkormányzat mely adókat vezetheti be. A fővárosi önkormányzat rendelkezésére bevezetésre kerülő adók részletes szabályait a fővárosi kerületi önkormányzatok állapítják meg.

Jegyzet: A szabályozás tekintettel van arra, hogy a főváros – mint egész – sajátos települési önkormányzat, a főváros és kerületei közötti kapcsolatok minden más önkormányzatok közötti kapcsolattól eltérő jegyekkel is rendelkeznek. Ezt értékelve rendelkezik úgy a törvény, hogy a **fővárosban**

- a fővárosi képviselőtestület (közgyűlés) rendelkezik arról, hogy a kerületi önkormányzat(ok) mely helyi adókat vezetheti(k) be, míg
- az ennek alapján bevezethető helyi adók **részletes** szabályait – az ország más települési önkormányzataihoz hasonlóan – már a kerületi önkormányzatok állapítják meg.

E megoldás azt is jelenti, hogy a közgyűlés az egész fővárosra egységesen (is) meghatározhatja a bevezethető helyi adókat (így az egész fővárosban valamennyi helyi adó bevezethető, vagy csak pl. az építményadó és/vagy az iparűzési adó stb.), avagy kerületenként eltérően rendelkezik a bevezethető helyi adókról (így egyes kerületekben, azok sajátosságaihoz igazodóan pl. csak az építményadó és/vagy a telekadó stb.).

A fővárosi közgyűlés döntése önmagában helyi adóztatást nem eredményez, csupán annak előfeltételeként meghatározza a bevezethető helyi adók körét. A fővárosi közgyűlés által kijelölt adónemek tekintetében a kerületi önkormányzatnak mérlegelési joga van, hogy a kijelölt adónemek vagy azok valamelyikét rendeletével bevezeti avagy a meghatározott körben fennálló adóztatási jogáról teljesen vagy részben – határozott vagy határozatlan időre – lemond. Ugyanakkor a tekintetben nincs mérlegelési, illetőleg annak megfelelő rendelkezési joga, hogy a főváros közgyűlésének döntését felülvizsgálja a bevezethető helyi adók (adónemek) körére vonatkozóan. A közgyűlés döntése számára kötelező, de csak annyiban, minthogy az csak a bevezethető helyi adók körére vonatkozóan keletkeztet kötelezettséget, azok **konkrét** bevezetésére már nem. Ha a kerületi önkormányzat a feladatai ellátásához szükséges bevételt más forrásból meg tudja teremteni, akkor nem vezet be helyi adókat (vagy csak a közgyűlés által meghatározott adónemek valamelyikét).

Amennyiben a kerületi önkormányzat – a fővárosi közgyűlés rendelkezésére figyelemmel –

a helyi adó(k) bevezetéséről dönt, akkor annak részletes szabályait (adórendelet) saját magának kell megállapítani (az adórendelet alkotás a települési önkormányzat kötelezettsége).

2 § Az önkormányzat adómegállapítási joga az e törvényben meghatározott adóalanyokra és adótárgyakra terjed ki.

Jegyzet: E § ugyancsak garanciális tartalmú szabály, minthogy az önkormányzat adómegállapítási jogának személyi és tárgyi hatókörét vonja meg. Rögzíti, hogy az önkormányzat adómegállapítási joga csak a törvényben meghatározott

– adóalanyokra (3. §) és

– adótárgyakra (4. §)

terjed ki.

Ez más oldalról annyit jelent, hogy az önkormányzat adóztatási joga nem korlátlan, nem terjedhet túl a kerettörvény adta lehetőségek határain. Így a helyi adóztatás hatókörébe csak a 4. §-ban részletezett adótárgyak vonhatók (más adótárgyak nem, pl. a helyi adóztatás keretében az önkormányzat ebekre vagy más élőlényekre nem állapíthat meg valamilyen helyi adót, mert az ebek tartása nem tárgya a helyi adónak) és e tárgyakra csak az 5. §-ban, illetőleg a törvény II-IV. fejezetében részletezett – nevesített – helyi adók vezethetők be.

A tárgyi kör törvényi rögzítése összhangot teremt a helyi adók és a központi adók működése (tárgyi hatálya) között, minthogy gyakorlatilag a központi adók által közvetlenül nem szabályozott szférára terjedhet ki a helyi adóztatás. Ez egyúttal kizárja a központi adók (SZJA, ÁFA, VÁNYA, illetékek stb.) helybeni pótlékolásának (kiegészítésének) a lehetőségét is. Ugyanakkor a kerettörvény kellően számol a települési adókultúra hazai tradícióival és erre is építve ad a korábbiaknál lényegesen tágabb mozgásteret a települések számára a helyi adóztatási jog gyakorlásához.

3. § (1) Ha e törvény másként nem rendelkezik, a törvény alkalmazásában adóalany:

a) a magánszemély,

b) a jogi személy, a jogi személyiség nélküli gazdasági társaság,

c) a magánszemélyek jogi személyiséggel nem rendelkező személyi egyesülése.

(2) Az (1) bekezdés b) – c) pontjaiban felsorolt adóalanyok közül a mezőgazdasági szakcsoport, a költségvetési szerv, a társadalmi szervezet, az egyház és az alapítvány adómentes abban az évben, amelyet megelőző évben folytatott tevékenységéből származó jövedelme után vállalkozási nyereségadó kötelezettsége nem keletkezett. E feltétel meglétéről az adóalany írásban köteles nyilatkozni az adóhatóságnak.

Jegyzet: A (2) bekezdés az (1) bekezdés b) – c) pontjaiban megjelölt potenciális adóalanyok közül a mezőgazdasági szakcsoport, a költségvetési szerv, a társadalmi szervezet, az egyház és az alapítvány – mint **jellemzően** nonprofit szervezetek, jogállásuknak megfelelően – az adott évben – **feltételes** adómentességet élveznek. Az adómentesség elnyerésének két feltétele van:

– Az előbb felsorolt adóalanyoknak az adóévet közvetlenül **megelőző évben** folytatott tevékenységéből származó jövedelme után vállalkozási nyereségadó **kötelezettsége** nem keletkezett. (A nyereségadó kötelezettség tágabb fogalom, számos adókötelezettségi elemet tartalmaz, nem azonos a nyereségadó **fizetési** kötelezettséggel, mert pl. az adóalanyt eredmény hiányában nem terheli ugyan adófizetési kötelezettség, bár kétségtelen, hogy volt nyereségadó kötelezettsége a megelőző évben. Tehát a nyereségadó fizetési kötelezettség hiánya önmagában nem alap a feltételes adómentesség megállapítására a helyi adóztatásban.)

- A másik feltétel, hogy az előzőekről (arról, hogy a megelőző évben folytatott tevékenységéből származó jövedelme után az adóalanynak nyereségadó kötelezettsége nem keletkezett) az adóalany írásban nyilatkozzon az önkormányzati hatóságnak. (Az a célszerű, ha erre az adóhatóság formanyomtatványt készít és ad át az érintettek részére.)

Amennyiben a (2) bekezdésben megjelölt adóalany a feltételes adómentesség követelményeinek megfelel és erről az adóhatóság számára írásbeli nyilatkozatot tesz, abban az évben helyi adókötelezettség (pl. bevallás, nyilvántartás stb.) nem terheli.

A feltételes adómentességi körbe vonható adóalanyok minősítésével kapcsolatban a gyakorlatban előforduló esetleges értelmezési nehézségek megoldásának elősegítésére a következők szolgálhatnak összefoglaló iránymutatásul:

- a) mezőgazdasági szakcsoport:

E szervezetek alatt a 27/1981. (IX. 5.) MT rendelet alapján alakult és működő gazdálkodó egységeket kell érteni;

- b) költségvetési szerv:

Költségvetési szerv alatt az 1979. évi törvény 38. §-ában foglalt és a 19/1980. (IX. 27.) PM rendelet szabályai szerint gazdálkodó szervezetet kell érteni;

- c) társadalmi szervezet:

A társadalmi szervezet gyűjtőfogalom. Az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. tv. 2.§-ának (1) bekezdése **társadalmi szervezet** elnevezés alatt érti a magánszemélyek, a jogi személyek, valamint ezek jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetei által – az egyesülési törvény rendelkezései szerint – létrehozott és működtetett valamennyi politikai pártot, szakszervezetet, tömegmozgalmat, érdekképviseleti szervezetet, egyesületet – ennek körében a sportegyesület is – vagy más – az említett törvénnyel nem ellentétes – szervezetet.

- d) egyház:

Az e körbe tartozó adóalanyok meghatározásánál a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló 1990. évi IV. tv.-ben foglaltakat kell irányadónak tekinteni. Egyház alatt érti a szabályozás a vallási közösséget, vallásfelekezetet, egyházat (a továbbiakban együtt: egyház), valamint az egyház valamely **önálló, vallásos célra létesült** szervezetét, így pl. a szerzetesi szervezetet, a diakonus és diakonissza intézményét, vagy más karitatív közösséget (utóbbiak lehetnek jogi személyek vagy jogi személyiség nélküli szervezetek is). Figyelmet érdemel: az 1990. évi IV. tv. 18 §-ának (2) bekezdése alapján az egyházi jogi személy – a céljai megvalósításához szükséges gazdasági feltételek megteremtésére – gazdasági, vállalkozási tevékenységet folytathat, a társadalmi szervezetekre vonatkozó szabályok szerint (Ptk. 70–73. §) vállalatot alapíthat, továbbá gazdasági társaságot hozhat létre, illetőleg abban részt vehet. **Nem tekinthető azonban gazdasági, vállalkozási tevékenységnek, ha az egyházi jogi személy.**

- kulturális, nevelési–oktatási, szociális és egészségügyi, gyermek– és ifjúságvédelmi intézményeket működtet,
- a hitélethez szükséges kiadványokat, kegytárgyakat állít elő és terjeszt,
- az egyházi célra használt épületeket részlegesen hasznosítja
- temetőt tart fent.

Ha tehát az egyház (egyházi szerv) csak ez utóbb felsorolt gazdasági tevékenységeket végzi – mivel ezek után vállalkozási nyereségadó kötelezettsége nincs – nem keletkezik helyi adókötelezettsége még akkor sem, ha a település önkormányzata rendeletével valamennyi (lehetséges) helyi adót bevezeti. Feltételes mentessége tehát – a törvényben előírt feltétel igazolásával – számára általános adómentességet jelent. Emellett már most indokolt jelezni azt, hogy az egyház (egyházi szerv) az előírt feltételek hiányában is mentesülhet a helyi

adózás kötelezettsége alól – csakúgy, mint más szervezet avagy a magánszemélyek meghatározott köre –, ha

- a település önkormányzata, az adó bevezetéséről szóló rendeletében számára alanyi jogon alapuló mentességet állapít meg, továbbá
- a bevezetett adónemre vonatkozóan a törvény kötelező (az önkormányzat által nem mellőzhető, de bővíthető) adómentességi szabály alkalmazását írja elő. (Ilyen például az építményadó tekintetében a törvény 13. §-ának f) pontja.)

e) alapítvány:

A magánszemélyek és jogi személyek – tartós közérdekű célra – alapító okiratban alapítványt hoznak létre. Az alapítvány jogi személy, részletes szabályait a Ptk. 74/A–F. §-ai tartalmazzák.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben meghatározottak szerint adóalany a külföldi magánszemély és szervezet is feltéve, hogy adómentességét nemzetközi szerződés vagy viszonyosság nem biztosítja. A viszonyosság kérdésében a pénzügyminiszter állásfoglalása az irányadó.

Jegyzet: A helyi adó hatálya a belföldiek mellett – meghatározott feltételek esetén – kiterjed a külföldi magánszemélyekre és szervezetekre is. Ennek eldöntéséhez minden esetben célszerű megismerni az illető állammal kötött kettős adóztatás kizárásáról kötött nemzetközi megállapodásokban foglaltakat is. (Az érvényes nemzetközi megállapodások jegyzékét a 2. számú függelék tartalmazza.) Amennyiben a külföldi adómentességét biztosító nemzetközi szerződés nincs, úgy az adókötelezettség (vagy adómentesség) kérdését a viszonyosság dönti el. A viszonyosság tekintetében a pénzügyminiszter állásfoglalását kell kérnie az illető települési önkormányzatnak.

4. § Az adókötelezettség az önkormányzat illetékességi területén a következőkre terjed ki:

- a) az ingatlantulajdonra, ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogra,
- b) munkaerő foglalkoztatásra,
- c) nem állandó lakosként való tartózkodásra és
- d) az e törvényben meghatározott gazdasági tevékenység gyakorlására (a továbbiakban együtt: adótárgy).

5. § Az önkormányzat rendeletével:

- a) vagyoni típusú adók,
- b) kommunális jellegű adók, továbbá
- c) helyi iparűzési adó bevezetésére jogosult.

Jegyzet: Az 5. § a)–b) pontjában említett ún. vagyoni típusú adók, illetőleg kommunális jellegű adók lényegében olyan gyűjtőfogalmak, amelyeket a törvény második része, ezen belül is a II. fejezet, továbbá a III. fejezet taxál. Ez azt jelenti, hogy a vagyoni típusú adók körében az önkormányzat joga arra terjed ki, hogy rendeletével **építményadót** és **telekadót** vezethet be. Tehát általános vagyonadóztatásra joga, illetőleg törvényes lehetősége nincsen, csupán a törvényben meghatározott adónemek bevezetéséről rendelkezhet. Ehhez kapcsolódóan a kommunális jellegű adók körében az önkormányzat joga arra terjed ki, hogy rendeletével a **magánszemélyek kommunális adóját, a vállalkozók kommunális adóját** és az ún. **idegenforgalmi adót** vezetheti be. Mindezt az 5. § c) pontja a **helyi iparűzési adó** (IV. fejezet) bevezetésének jogával zárja. A részletezett adónemek körét az önkormányzat nem bővítheti, kizárólag csak ezek valamelyikének alkalmazásával élhet a helyi adóztatás jogával.

6. § Az önkormányzat adómegállapítási joga arra terjed ki, hogy:

a) az 5. §-ban meghatározott adókat vagy ezek valamelyikét bevezesse, a már bevezetett adót a következő évre módosítsa, illetve hatályon kívül helyezze,

Jegyzet: A 6. § – szoros összefüggésben az 5. § taxációjával – egészében az önkormányzat adómegállapítási jogának területi kereteit határozza meg. Az a) pont szerint az önkormányzatnak háromféle döntési irány áll rendelkezésére. Dönthet arról, hogy

- a helyi adók mindegyikét vagy azoknak csak valamelyikét vezeti be a településen,
- a már bevezetett helyi adót a következő évre módosítja vagy
- hatályon kívül helyezi.

Figyelmet érdemel: a már bevezetett helyi adót csak a **következő** évre lehet módosítani (pl. az adótételek mérséklésével vagy emelésével), az évközi módosítás miatti, esetleges alkotmányellenes helyzetek kialakulásának kizárása érdekében (pl. az adótételek visszamenőleges emelése), valamint az adóalanyok olyan értelmű védelme érdekében is, hogy a helyi adóztatás jogával kellő körültekintéssel éljen az önkormányzat és így ez megfelelően követhető (kiszámítható) legyen az adózók számára. A helyi adóztatás joga és ennek a helyi viszonyok ismeretére (alapos felmérésére) épülő adaptálása az önkormányzat felelőssége, ami együtt (jog és azzal párosuló felelősség) a felelős helyi adópolitika kialakításának igényét és megvalósításának lehetőségét jelenti. (A bevezetés technikai kérdéseiről lásd részletesen a 6. számú függelékben foglaltakat.)

Amennyiben az adótételek évközben a körülmények – mint például az értékviszonyok, vagy a foglalkoztatási lehetőségek – változása folytán magasnak bizonyulnak, akkor az esetleges szociális-jövedelmi alapú feszültségek kezelésére megoldást az adózás rendjéről szóló törvény szabályai kínálnak. Az említett törvény ugyanis – a méltányosság gyakorlásának lehetővé tételével – az arra rászoruló esetében korlátlan lehetőséget nyújt a keletkezett feszültségek oldására, fizetési könnyítésekkel, avagy az adó részbeni vagy teljes elengedésével.

(Az önkormányzat adómegállapítási joga arra terjed ki, hogy:)

b) az adó bevezetésének időpontját és időtartamát (határozott vagy korlátlan időre) meghatározza,

Jegyzet: A gazdálkodás éves rendhez kötődik, azonban a törvény lehetővé teszi, hogy az önkormányzat a helyi adót – épp a gazdálkodási igényekhez és szükségletekhez igazodóan – nemcsak az év első, hanem más napjától is bevezethesse.

(Az önkormányzat adómegállapítási joga arra terjed ki, hogy:)

c) az adó mértékét a helyi sajátosságokhoz, az önkormányzat gazdálkodási követelményeihez és az adóalanyok teherviselő képességéhez igazodóan – e törvényben meghatározott felső (adómaximum) határookra figyelemmel – megállapítsa,

Jegyzet: A helyi adóztatás körében talán a legfajsúlyosabb önkormányzati jogosultság az adó mértékének meghatározása. Ehhez a c) pont kiindulási – az önkormányzatok által figyelmen kívül nem hagyható mérlegelési, illetőleg az **adóminimum tekintetében át nem léphető határértéket (összeget)** megjelölő – alapokat fogalmaz meg. Az adómérték megállapítása az önkormányzattól a település gazdasági pozíciójának alapos és teljes feltárását, elemzését kívánja meg. Legelőször is tisztázandó, hogy gazdálkodási feladatai milyen volumenű forrásigényt támasztanak a bevezetendő helyi adókkal szemben, másfelől nincs-e lehetőség más forrásból (pl. ingatlaneladásból, hasznosításból, vállalkozásból) előteremteni a szükséges fedezetet.

Amennyiben a szöbajöhető gazdasági alternatívák közül a helyi adóztatás is marad, kellő mélységű réteghatásvizsgálatok, értékelések szükségesek az adóalanyok teherviselőképességének

(terhelhetőségének) feltárására. Ez képezheti az alapját annak, hogy az adómértékkel kell-e az önkormányzatnak valamely alanyi kört (pl. szociális vagy egyéb okból) kedvezményezni stb. A település sajátosságainak széles körű és megfelelő mélységű képviselőtestületei (vagy bizottságai) értékelése eredményeként alakulhatnak ki – a törvényi adómaximumokra figyelemmel – a konkrét adótételt, ezen belül a kedvezményeket és mentességeket részletező javaslatok. Célszerű erre – bevételi kihatással együttesen – többes variációt döntésre előkészíteni. Mindezek alapos előkészítésének együttes feltétele az, hogy az önkormányzat naprakész „leltárral” rendelkezzen a számításba vehető adóalanyok és –tárgyak köréről. (Ennek lehetséges információs bázisát és feldolgozásának módját a későbbiekben részletezzük.)

(Az önkormányzat adómegállapítási joga arra terjed ki, hogy:)

d) az e törvény második részében meghatározott mentességeket további mentességekkel, illetőleg kedvezményeket további kedvezményekkel kibővítsé,

Jegyzet: A törvény II–IV. fejezetében meghatározott helyi adók keretszabályai igen szűk körben részletezik a kötelezően alkalmazandó mentességeket és kedvezményeket. A d) pont felhatalmazást ad az önkormányzat számára, hogy a törvényben meghatározott mentességi-kedvezményi kört kibővítsé. A konstrukció elvi alapja, hogy az önkormányzat ismeri legjobban a helyi viszonyokat. Ennek elemzése után juthat arra a következtetésre, hogy az adott településen milyen – a törvényben foglaltakon túli – további alanyi–tárgyi adómentesség, illetőleg –kedvezmény beépítésére van szükség a saját rendeletében a helyi adó bevezetése esetén. A mentességi–kedvezményi szabályokkal való „okos gazdálkodás egyfelől segíti a helyi adó társadalmi fogadtatását, másfelől eszköze lehet annak, hogy az önkormányzat a helyi adópolitika alakításának letéteményesévé válhasson. (Így például a már említett szociális célzatú kedvezmények alkalmazása mellett, a vállalkozásélénkítő helyi adópolitikával elősegítheti a foglalkoztatási gondok enyhítését is.)

(Az önkormányzat adómegállapítási joga arra terjed ki, hogy:)

e) e törvény és az adózás rendjéről szóló törvény keretei között a helyi adózás részletes szabályait meghatározza.

Jegyzet: Az e) pont tartalmazza lényegében azt a felhatalmazást, amellyel a települési önkormányzat valóságos adójogalkotási jogosultságot kap. A helyi adó konkrét (részletes) szabályait (az adó tárgya, a kötelezettek köre, az adó mértéke, adómentesség stb)

- a helyi adókról és
- az adózás rendjéről szóló, továbbá
- más

törvényben foglaltakra tekintettel a települési önkormányzat képviselőtestületének kell megalkotnia. (Erről részletesebben lásd az 1. sz. mellékletben foglaltakat is.)

7. § Az önkormányzat adómegállapítási jogát korlátozza az, hogy:

a) az adóalanyt egy meghatározott adótárgy esetében (4. §) csak egyféle – az önkormányzati döntése szerinti – adó (5. §) fizetésére kötelezheti,

Jegyzet: Az a) pont rendelkezése az ún. adótöbbszörözés lehetőségét (tehát azt, hogy egy – a 4. §-ban megjelölt – adótárgy után többféle címen lehessen helyi adót megállapítani) zárja ki. A 4. § a) pontja szerint az adókötelezettség az ingatlantulajdonra és a vagyoni értékű jogra terjed ki. A törvény II–IV. fejezetének rendelkezései szerint pl. egy magánszemély tulajdonában lévő üdülőépületet elvileg három, ingatlantulajdonra épülő adó – nevezetesen az építményadó,

a magánszemélyek kommunális adója és az idegenforgalmi adó – érintheti. A törvény e rendelkezése éppen annak lehetőségét zárja ki, hogy az említett üdülőépület után az önkormányzat három jogcímen követelhesen adót. Ebből az következik, hogy ha az önkormányzat helyi adót vezet be, akkor egy adott adótárgy után szóbajöhető adók közül csak egyfélét szedhet (a példabeli esetben vagy építményadót, vagy kommunális adót, vagy idegenforgalmi adót, tehát többet együtt nem. „Technikájában” ez viszont azt igényli, hogy ha mindhárom adónem bevezetéséről rendelkezik, akkor rendeletben szabályoznia kell azt is, hogy ha például az üdülőtulajdonosokat építményadóval kívánja terhelni, akkor a szóbajöhető másik két adónem tekintetében az üdülőtulajdonosok adómentesek). A döntés az önkormányzat joga.

(Az önkormányzat adómegállapítási jogát korlátozza az, hogy:)

b) a vagyoni típusú adók körében az adót egységesen – vagy tételes összegben, vagy a korrigált forgalmi érték alapulvételével – határozhatja meg,

Jegyzet: A törvény a vagyoni típusú adók (építményadó és telekadó) esetében kétféle – tételes összegben vagy korrigált forgalmi érték alapulvételével történő – adómegállapítási módot kínál az önkormányzat számára. A két jelzett adónem szoros szakmai és jogi összefüggése miatt (pl. az adott telket és a rajta lévő építményt érintheti az építményadó és a telekadó is) a szabály ésszerű korlátot állít. Ennek értelmében a vagyoni típusú adók bevezetése esetén vagy az egyik vagy a másik adómegállapítási módszer alkalmazható. Az önkormányzat nem teheti meg azt, hogy a vagyoni típusú adók együttes bevezetése esetén az építmények adóztatásánál a tételes (Ft/m²) összegében, a telekadónál pedig a korrigált forgalmi érték alapulvételével történő adómegállapítást választja. Ezzel számos gyakorlati, adóztatási és ezzel járó értelmezési problémát kíván megelőzni a szabályozás önkormányzatokat korlátozó jellege.

(Az önkormányzat adómegállapítási jogát korlátozza az, hogy:)

c) az általa bevezetett adó mértékeként nem állapíthat meg többet az adómaximumnál.

Jegyzet: A törvényben meghatározott adómaximum az önkormányzat adómérték megállapítási jogának ugyancsak garanciális jogi- és gazdasági korlátja. Egyértelmű, hogy nem léphető túl. Amennyiben ez megtörténne, az alapot adhat a helyi adórendelet alkotmánybíróóság előtti megtámadására. Ugyanakkor az önkormányzat szabad rendelkezési joga, hogy a maximált adóhatárt vagy azon belüli mértéket állapít meg. Ha figyelembe vesszük, hogy az önkormányzat abban is szabadon dönthet, hogy a törvényben előírt (kötelező) mentességek–kedvezmények körét milyen mértékben bővíti (azaz az adóalapját mennyire szűkíti), akkor az is nyilvánvaló, hogy adóterhelés szintjét önmagában az adóminimum nem, hanem csak az adóalap és kulcs (tételes összeg) együttes mértéke determinálja.

8. § (1) A helyi adó kizárólag az azt megállapító önkormányzat bevételét képezi, tőle az nem vonható el.

(2) Az önkormányzat a beszedett adó összegéről évenként köteles a költségvetési beszámoló részeként a település lakosságát tájékoztatni.

Jegyzet: Az Ötv. 81. §-ának (1) bekezdése az önkormányzati ún. saját bevételek között sorolja fel a törvényben rögzített módon, a települési önkormányzatok által megállapított és kivetett helyi adót is. Az (1) bekezdésben foglalt tilalom valójában a helyi adóztatás alkotmányos alapjogának egyik pillérét képezi annak rögzítésével, hogy a megállapított és beszedett helyi adó az önkormányzattól nem vonható el. Ez tehát azt jelenti, hogy **nincs helye és törvényes lehetősége** az olyan központi beavatkozásnak sem, ami a beszedett helyi adók (vagy azok meghatározott hányadának) olyan című újraelosztását irányozná elő, hogy a gazdagabb telepü-

lések adótöbbletéből részesüljenek az önhibájukon kívül elmaradott települések. Az így keletkező különbségeket – csakis a helyi adóztatáson kívüli eszközökkel – a költségvetési törvényben meghatározott módon kell és lehet tompítani.

A (2) bekezdés a helyi adónak az önkormányzat más bevételeivel szembeni sajátosságára utal. Az önkormányzat bevételei között a helyi adó csak az egyik forrást képezi, önállóan dönti el, hogy a rendelkezésre álló összes forrást az év során feladatai ellátása érdekében miként használja fel.

Az önkormányzatiság elvével is ellentétes lenne, ha felhasználására – a TEHO-hoz hasonlóan – a törvény előírást tartalmazna (a helyi adó nem „pántlikázott” pénz). A települési döntési autonomia garantálása mellett azonban a törvény tájékoztatási kötelezettséget ír elő. Ennek megfelelően az önkormányzat a beszedett adó összegéről (és nem felhasználásáról!) köteles informálni a lakosságot. A tájékoztatás a költségvetési beszámoló készítésének idejére ütemezett, –legcélszerűbb formáját az önkormányzat szabadon, a helyi körülmények és igények ismeretében választhatja meg.

9. § Az önkormányzat által megállapított helyi adók mértéke és összege nem befolyásolhatja az önkormányzatok részére költségvetési törvényben megállapítható állami támogatás jogcímét és mértékét.

Jegyzet: A 9. § deklaratív, valójában inkább a költségvetés szabályai körébe kívánkozó tartalmú rendelkezés. Önmagában a helyi adót bevezetni jogosult települési önkormányzat számára jogot, kötelezettséget nem keletkeztet, annál inkább a kormány, illetőleg a parlament törvény (-előkészítési) alkotási munkájában.

10. § (1) Ha a magánszemély az önkormányzat illetékességi területén kommunális beruházást hajt végre, ennek számlával igazolt ellenértékét az ezen törvény alapján megállapított helyi adójából levonhatja. Amennyiben az adó összege kisebb, mint a beruházási érték, a levonási jog a következő évre vagy évekre átvihető.

(2) Mentés a helyi adó alól az a magánszemély, aki igazolja, hogy az önkormányzat illetékességi területén végzett kommunális beruházás céljára teljesített – támogatással csökkentett – évi befizetése eléri vagy meghaladja a helyi adó éves összegét.

(3) Amennyiben a (2) bekezdés szerinti befizetés nem éri el a helyi adó összegét, helyi adóként csak a különbözetet kell megfizetni.

Jegyzet: Az irányadó SZJA és VÁNYA szabályozás szerint a vállalkozók a vállalkozási tevékenységükkel kapcsolatban befizetett helyi adójukat bevételeikkel szemben költségként számolják el, míg a magánszemélyek a helyi adó összegével csökkenthetik összjövedelmüket (adóalapjukat).

Ezeken túlmenően a helyi adók rendszere a kommunális beruházások preferálása érdekében lehetővé teszi, hogy a **magánszemélyek** az önkormányzat illetékességi területén végzett kommunális beruházásaik (lásd értelmező rendelkezések 18. pontját) **számlával** igazolt (és támogatással csökkentett) ellenértéke nagyobb, mint az adott évben megállapított helyi adó, fizetni mindaddig nem kell, amíg az ellenérték még el nem számolt része (esetleg több éven keresztül) erre fedezetet nyújt.

(Példával: a magánszemély kommunális beruházásának értéke 16.000 Ft, míg a fizetendő helyi adó évenkénti összege 3.000 Ft, az adóalany láthatóan öt éven keresztül nem fizet helyi adót, a hatodik évben is csak az akkori helyi adó és a kommunális beruházásból még elszámolható 1.000 Ft különbözetét.)

Ha pedig a beruházás összege nem haladja meg a helyi adó összegét, akkor csak a különbözetet kell helyi adóként befizetni (példával: a magánszemély kommunális beruházásának értéke 14.000 Ft, fizetendő helyi adója 16.000 Ft, adónként csak 2.000 Ft-ot tartozik befizetni az önkormányzathoz).

Figyelmet érdemel: csak az önkormányzat illetékességi területén végzett beruházás számolható el az e területre érvényes helyi adóval szemben. Arra nem ad a szabályozás lehetőséget, hogy pl. az üdülőtulajdon fekvési helyén végzett kommunális beruházás értékét az adóalany az állandó lakhelyén megállapított helyi adójával szemben számolja el vagy fordítva. Lényeges körülmény, hogy elszámolásra csak a számlával igazolt ellenérték (amelyből levonandó a közműfejlesztések támogatásáról szóló 132/1989. (XII. 22.) MT rendelet alapján igénybevett támogatás összege) esetében van mód, a saját munka értéke nem vehető figyelembe a helyi adó összegének megállapításánál.

MÁSODIK RÉSZ

Az egyes adókra vonatkozó különös rendelkezések

Az egyes adók az általános rendelkezések (első rész) figyelembevételével és a II – VII. fejezet rendelkezései szerint vezethetők be.

II. Fejezet

Vagyoni típusú adók

1. Építményadó

Az adókötelezettség

11. § (1) Adóköteles az önkormányzat illetékességi területén lévő lakás és nem lakás céljára szolgáló épület (a továbbiakban együtt: építmény).

Jegyzet: Az építményadó – a korábbi szabályozástól eltérően, amely külön rendelkezett a lakások és nem lakás céljára szolgáló építmények adóztatásáról – egységesen vonja hatáskörébe a lakás és a nem lakás céljára szolgáló épületeket. Ez a fajta adókötelezettség önkormányzati elhatározással, tehát

- minden lakásra és nem lakás céljára szolgáló épületre kiterjedhet;
- függetlenül attól, hogy az magánszemély vagy nem magánszemély (gazdálkodó szerv stb.) tulajdonában van, továbbá
- az épület belterületen vagy külterületen található.

Az építményadó (keret) szabályainak érvényesítése, illetőleg a konkrét helyi adórendelet megalkotása nagyfokú körültekintést igényel, mindenek előtt a törvény 52. §-ának az építményadót érintő 1. és 3–15. sorszámú értelmező rendelkezéseinek ismeretét. A feladatokban való jobb eligazodáshoz a következők nyújtanak segítséget.

A törvény az építményadó lehetséges tárgyait két fő csoportra osztja:

- lakásokra és
- nem lakás céljára szolgáló épületekre.

1. Lakás

Az építményadó alkalmazásában lakás az állandó lakás céljára használt összefüggő helyiségcsoport, amely akkor tekinthető a lakásügyi jogszabályok alapján meghatározott követelményeknek megfelelőnek, ha

- a) helyiségei,
- b) közművesítettsége,

c) melegvíz ellátás és

d) fűtési módja

alapján valamelyik komfortfokozatba (összkomfortos, komfortos, félkomfortos, komfortnélküli) sorolható.

A lakás **komfortfokozatának** az építményadó alkalmazásában kötelezően csak a törvényben rögzített adómentesség szempontjából van jelentősége (a tv. 13. §-a ugyanis mentesíti az adó alól a szükséglakást és meghatározott feltételek esetén a komfortnélküli lakást).

Ez azonban nem zárja ki, hogy a lakás komfortfokozatát az önkormányzat „értékelhesse” az adókötelezettség tárgyi körének meghatározásánál (pl. nem adóztatja a félkomfortos vagy a komfortos lakásokat, hanem csak az összkomfortosakat) vagy az adó mértékének megállapításánál (pl. a magasabb komfortfokozatúakra alacsonyabb adófeltételeket érvényesít). Ezért nem szűkítően e helyen az egyes komfortfokozatok tartalmi jellemzőinek rövid összefoglalása.

Összkomfortos az a lakás, amely legalább

a) tizenkét négyzetmétert meghaladó alapterületű szobával, főzőhelyiséggel, fürdőhelyiséggel és WC-vel (fürdő- vagy külön helyiségben),

b) közművesítettséggel (villany és vízellátással, szennyvíz elvezetéssel),

c) melegvíz-ellátással (táv-, tömb-, egyedi központi, etage melegvíz-ellátással, villanybojlerrel, gáz-vízmelegítővel vagy fürdőkályhával) és

d) központi fűtési móddal (táv-, tömb-, egyedi központi vagy etage fűtéssel) rendelkezik.

Komfortos az a lakás, amely legalább

a) tizenkét négyzetmétert meghaladó alapterületű lakószobával, főzőhelyiséggel, fürdőhelyiséggel és WC-vel,

b) közművesítettséggel,

c) melegvíz-ellátással,

d) egyedi fűtési móddal (gázfűtéssel, szilárd vagy olajtüzelésű kályhafűtéssel, elektromos hőtároló kályhával) rendelkezik.

Félkomfortos az a lakás, amely a komfortos lakás követelményeinek nem felel meg, de legalább

a) tizenkét négyzetméter meghaladó alapterületű szobával és főzőhelyiséggel, továbbá fürdőhelyiséggel vagy WC-vel és

b) közművesítettséggel (legalább villany és vízellátással) és

c) egyedi fűtési móddal rendelkezik.

Komfortnélküli az a lakás, amely a félkomfortos lakás követelményeinek sem felel meg, de legalább

a) tizenkét négyzetmétert meghaladó alapterületű lakószobával és főzőhelyiséggel, továbbá a lakáson kívül WC (árnyékszék) használatával és

b) egyedi fűtési móddal rendelkezik, valamint

c) a vízvétel lehetősége biztosított.

Szükséglakás a félkomfortos lakás követelményeinek sem megfelelő olyan helyiség (helyiségcsoport), amelynek (amelyben legalább egy helyiségnek)

a) alapterülete a hat négyzetméter meghaladja,

b) külső határoló fala legalább tizenkét centiméter vastagságú téglafal vagy más ezzel egyenértékű anyagból készült fal,

c) ablaka vagy üvegezett ajtaja van, továbbá

f) fűthető,

e) WC (árnyékszék) használata, valamint vízvétel lehetősége biztosított (1/1971. (II. 8.) ÉVM számú rendelet 2. és 8. §-a).

A fentiekből azonban az adóztatható tárgyi kör meghatározása számára egy lényeges következtetés is adódik: az eredetileg nem lakás céljára létesített építmény, önálló rendeltetési egység is lakás, ha az előzőekben felsorolt feltételeknek megfelel és azt állandó bejelentéssel ténylegesen is lakás céljára használják.

2. Nem lakás céljára szolgáló épület

Negatív megközelítéssel az mondható, hogy nem lakás céljára szolgáló épületnek számít minden olyan épület, amely nem minősül lakásnak. Gyakorlati szempontból az e körbe sorolható adótárgyak rendkívül sokfélék, idetartoznak – legjellemzőbbek közül – pl. az üdülő, a garázs, műhely, üzlet, raktár, mezőgazdasági és egyéb épületek. Az önkormányzat dönti el, hogy – a lakásokhoz hasonló módon – a nem lakás céljára szolgáló épületek közül melyet/melyeket von rendelettel az építményadó hatálya alá. Természetesen az egyes adótárgyak minősítése viták forrása lehet – különösen a lakás és az üdülő vonatkozásában. Ennek megoldásához segítséget nyújt az üdülő forgalmi jellemzőinek összefoglalása.

Üdülő: a pihenésre, idényjellegű tartózkodásra szolgáló – nem lakás céljára használt – olyan helyiség vagy összefüggő helyiségcsoport, amely külön bejarattal rendelkezik és alaprajzi beosztásánál fogva rendeltetésszerű használatra önmagában alkalmas.

Az esetleges jogviták megelőzése, illetőleg csökkentése érdekében fokozott gondot kell fordítani az adókötelezettség jogcímének helyes és pontos meghatározására. A határesetek helyes értékelése, illetőleg minősítése érdekében indokolt élni a helyszíni ellenőrzés eszközével is!

(2) Az építményadó alkalmazásában az építményhez tartozik az építmény rendeltetésszerű használatához szükséges – a település rendezési tervében előírt, vagy ennek hiányában a helyben szokásos mértéket meg nem haladó – földrészlet. A helyben szokásos földrészlet mértékét az önkormányzat állapítja meg.

Jegyzet: Az építményadó alkalmazásában az építményhez tartozik (függetlenül attól, hogy az lakás vagy nem lakás céljára szolgáló épület) a rendeltetésszerű használatához szükséges földrészlet. Az ilyen földrészlet nagyságát

– a községi, városi rendezési terv határozza meg (ez az ún. előírt nagyságú telek) vagy a rendezési terv hiányában,

– a földrészlet mértéke tekintetében a község, város adott településrészén általában kialakult, ún. helyben szokásos teleknagyság az irányadó.

A települések döntő többsége elfogadott rendezési tervvel rendelkezik, amely tartalmazza, hogy a belterületi (vagy külterületi) épületek rendeltetésszerű használatát milyen nagyságú földrészlet biztosítja (pl. előírja, hogy a lakás rendeltetésszerű használatához a telekből 1000 m²-nyi területnagyság tartozik). Amennyiben rendezési terv nincs vagy az nem tartalmaz az épületek rendeltetésszerű használatához szükséges földrészlet nagyságára vonatkozóan előírást, akkor ennek mértéke tekintetében a „helyben szokásos mérték” a meghatározó (pl. ez az adott településen 400 m², míg a másik településen esetleg 1000 m² is lehet).

Természetesen az építmény rendeltetésszerű használatához szükséges teleknagyság tájanként, településenként sőt településrészenként is eltérő lehet.

E bekezdés konkrét kötelezettséget is megfogalmaz az önkormányzat számára, nevezetesen hatáskörébe utalja a helyben szokásos földrészlet mértékének meghatározását (természetesen akkor, ha az ún. előírt teleknagyságra a rendezési terv nem ad előírást).

Az építmények rendeltetésszerű használatához szükséges (előírt) földrészletnek meghatározó szerepe van az építményadó és a telekadó összefüggésében, illetőleg tárgyi körük elhatárolásában. Erről részletesen a telekadóknál esik szó.

(3) Az adókötelezettség – a (4) bekezdésben foglaltak kivételével – az építmény valamennyi helyiségére kiterjed az építmény rendeltetésétől, illetőleg hasznosításától függetlenül.

Jegyzet: A bekezdés egyértelmű eligazítást ad arra vonatkozóan, hogy az adókötelezettség – függetlenül az építmény rendeltetésétől, illetőleg hasznosításától – az adóköteles épület **minden** helyiségére kiterjed. Ez alól a szabályozás – mint később látni fogjuk – csak az üdülők és lakások esetében tesz kivételt. Lakásoknál, üdülőknél ugyanis az ún. kiegészítő helyiségeket figyelmen kívül kell hagyni az adókötelezettség megállapításánál. Az e bekezdésben megfogalmazottaknak jellemzően nem az egy (pl. garázs, műhely) hanem a több helyiségből álló adótárgyak (pl. lakás) esetén van jelentőségük. Lakások (vagy akár üdülők, de ideértve a több helyiségből álló egyéb nem lakás céljára szolgáló épületeket is) adókötelezettségének megállapításánál a figyelembeveendő helyiségek a következők:

- a) lakóhelyiségek: lakószoba, hálófülke, hall, étkező, lakóelőtér,
- b) főzőhelyiségek: konyha, főzőfülke (főzőszekrény),
- c) egészségügyi helyiségek: fürdőhelyiség (fürdőszoba, mosdó, zuhanyzó fülke, WC),
- d) közlekedő helyiségek: előszoba, szélfogó, előtér, zárt veranda, belső folyosó, átjáró, belső lépcsőtér,
- e) tárolóhelyiségek: élskamra (kamraszekrény), lomkamra, öltöző (gardrobe).

(4) Lakás- és üdülőtulajdon esetében az adókötelezettség nem terjed ki az épülethez tartozó – az önkormányzat által megállapított – kiegészítő helyiségekre.

Jegyzet: A (4) bekezdés az építményadó hatálya alá tartozó épületek közül

– lakás- és

– az üdülőtulajdon

esetén a kiegészítő helyiségeket figyelmen kívül hagyni rendeli az adókötelezettség megállapításánál. E rendelkezés az adóalap szempontjából azt jelenti, hogy a kiegészítő helyiségek területe nem számít be a **hasznos** alapterületbe (másképpen fogalmazva, csökkenti az összalapterületet).

A kiegészítő helyiség fogalmi elemeire és fajtáira a tv. (52. §) értelmező rendelkezéseinek 10. pontja ad tájékoztatást. Eszerint kiegészítő helyiség a lakás vagy az üdülő rendeltetésszerű használatához szükséges, de huzamos emberi tartózkodásra részben és ideiglenesen sem szolgáló helyiség (tűzelőtér, salaktároló, szárító, padlás, szerszámkamra, szin stb.). A kiegészítő helyiség felsorolása – mint látható – csupán példálódzó és minthogy ennek az adott településen figyelembeveendő körét az önkormányzatnak kell megállapítania, a helyi sajátosságok alapján a felsoroltaknál többet és más részeket is kiegészítő helyiségnek minősíthet az építményadó alkalmazásában. Az ennek minősítési alapfeltételeitől azonban – attól, hogy a helyiség a lakás, üdülő rendeltetésszerű használatához szükséges legyen, továbbá huzamos emberi tartózkodásra részben is ideiglenesen sem szolgál – nem tekinthet el.

Az adó alanya

12. § (1) Az adó alanya (3. §) az, aki a naptári év (a továbbiakban: év) első napján az építmény tulajdonosa. Ha az építményt az ingatlannyilvántartásba bejegyzett vagyoni értékű jog terheli, a tulajdonos és a vagyoni értékű jog gyakorlására jogosult személy megállapodása (nyilatkozata) szerinti személy – megállapodás hiányában a vagyoni értékű jog jogosultja – (a továbbiakban együtt: tulajdonos) az adó alanya.

Javaslat: A szabályozás az adóalany személyének eldöntése szempontjából a tulajdonosi minőséget tekinti **elsődlegesnek**. Ennek megfelelően az adó alanya az, aki a naptári év első napján az építmény **tulajdonosa**.

Az építményadó hatókörébe tartozó vagyontárgyakat azonban az esetek többségében különféle vagyoni értékű jogosultságok (ezeket taxative az értelmező rendelkezések 3. pontja tartalmazza) terhelhetik. Ez esetben rendező elv az, hogy az adó alanya az ingatlannyilvántartásba bejegyzett (figyelem: a lakásbérleti jog nincs bejegyezve az ingatlannyilvántartásba) vagyoni értékű jog jogosultja (pl. a hasznélvező, földhasználó, kezelő) és a tulajdonos megállapodása (nyilatkozata) szerinti személy az adó alanya. Ha viszont a tulajdonos és a vagyoni értékű jog jogosultja (pl. tartós földhasználó) között nincs vagy nem jött létre e kérdésben megállapodás, akkor automatikusan a vagyoni értékű jog jogosultja lesz az adó alanya.

(2) Több tulajdonos esetén a tulajdonosok tulajdoni hányadaik arányában adóalanyok.

Javaslat: Több tulajdonos esetén – a szabályozás szakítva a házadóban és a nem lakás céljára szolgáló építmények adójában korábban ismert szabályozási technikával – a tulajdonosok a tulajdoni hányadaik arányában minősülnek adóalanyoknak. Ez azt jelenti, hogy a tulajdonközösségben lévők külön-külön adóalanyok, minden adóalany kötelezettségére külön-külön határoz az adóhatóság, illetőleg minden tulajdonostárs külön ad bevallást és teljesít befizetést az adózás rendjének szabályai szerint.

Amennyiben a tulajdoni hányadot (hányadokat) vagyoni értékű jog terheli, az adóalanyiság kérdésének elrendezéséhez irányadók az (1) bekezdésben foglalt szabályok (rendező elvek).

(3) Társasház, –garázs és –üdülő esetén a tulajdonosok önálló adóalanyok, a közös használatú helyiségek után az adó alanya az említett közösség.

Jegyzet: A bekezdés egyértelműen szabályozza a társasházak, –garázsok és –üdülők esetén a különféle rendeltetésű helyiségek utáni adóalanyiságot. A közös használatú helyiségek után – ha azokat az önkormányzat adó alá vonja – az adó alanya a társasház, –garázs és –üdülő közösség, míg az építmény egyéb helyiségei (lakás, garázs, üdülő) után a tulajdonosok önállóan, az (1) bekezdésben foglalt szabályok szerint lesznek az adó alanyai.

Az adómentesség

13. § Mentés az adó alól:

a) a szükséglakás

Jegyzet: A törvény a településkategóriáktól, illetőleg az egyes települések adottságaitól függetlenül egységesen, kötelező erővel mentesíti az építményadó alól a szükséglakás jellemzőivel rendelkező építményeket. A szükséglakás fogalmi ismérveit lásd a tv. 11. § (1) bekezdéséhez fűzött jegyzet 1. pontjában foglaltakat.

(Mentes az adó alól:)

b) gyógy- vagy üdülőhelynek nem minősülő kistelepülésen fekvő komfort nélküli lakásból 100m²,

Jegyzet: A szabályozás az adózás alól 100 m²-t három feltétel egyidejű fennállása esetén mentesít az alapterületből. Ezek a következők:

- a lakás komfortnélküli (fogalmi ismérveit lásd a tv. 11. § (1) bekezdése jegyzetének 1. pontját) és
- az olyan kistelepülésen (lásd az értelmező rendelkezések 11. pontját) fekszik, amely
- gyógy- vagy üdülőhelynek nem minősül (a gyógy- és üdülőhelyé minősítés feltételeiről és kérdéseiről lásd részletesen a 14/1985. (VII. 20.) ÉVM rendeletben foglaltakat). Minthogy a **nem kiemelt** gyógy- vagy üdülőhelyé nyilvánítás korábban a helyi tanács hatáskörébe

tartozott, így a települési önkormányzat rendelkezhet leginkább ismeretekkel arról, hogy fennáll-e minden feltétele a 13. § b) pontja szerinti mentesség érvényesítésének.

(Mentes az adó alól:)

c) valamennyi lakás esetében az állandóan bejelentett családtagok – egyenesági hozzátartozók – után személyenként 25 m²,

Javaslat: A törvény család- és szociálpolitikai szempontokat értékelve személyenként 25m²-t mentesnek tekint az adó alól. Ez a lehetőség azonban csak

- az állandóra bejelentett
- egyenesági hozzátartozók

után jár. Az egyenesági hozzátartozókra vonatkozóan a Csjt. 34. §-ának (1) bekezdése ad útmutatást. Eszerint „egyenesági a rokonság azok között, akik közül az egyik a másiktól származik”. Ebből az következik, hogy a személyenkénti 25 m² az állandóra bejelentett szülő, nagyszülő, gyermek, unoka stb. után figyelembevehető, de az együttlakó, nem egyenesági rokon (pl. testvér, anyós) után nem. Utóbbi esetben legfeljebb csak akkor, ha a házastárs is (tulajdoni részaránya vagy vagyoni értékű jogosultsága alapján) adóalanya az építményadóköteles lakásnak. A területre vetítetten biztosított adómentesség feltételeinek tisztázása az adót megállapító önkormányzat feladata.

(Mentes az adó alól:)

d) a szociális, egészségügyi és gyermekvédelmi, illetőleg a nevelési–oktatási intézmények céljára szolgáló helyiség,

Jegyzet: A d) pont mentesíti az adó alól a szociális, egészségügyi és gyermekvédelmi, illetőleg a nevelési–oktatási intézmények (lásd az értelmező rendelkezések 14. pontját) céljára szolgáló helyiséget.

A mentesség – mint látható – célhoz kötött. Ez azt jelenti, hogy az adómentesség az építménynek csak az említett célra (célokra) szolgáló helyiségeit illeti meg. Ha viszont az építményben más rendeltetésű helyiség (pl. üzlet, garázs) is van, akkor arra természetesen ezen a címen kiterjedhet az építményadó. Amennyiben az építmény csak mentességre alapul szolgáló helyiségeket tartalmaz, akkor értelemszerűen az egész építmény mentes lesz az adó alól.

(Mentes az adó alól:)

e) a műemléképítmény,

Jegyzet: A műemlékvédelem szabályait az 1/1967. (I. 31.) ÉM számú rendelet tartalmazza. E szerint műemlékvédelem alatt áll: a műemlék, a műemlék jellegű építmény, a városképi jelentőségű építmény. (A műemléki jelentőségű területnek és a műemléki környezetnek az építményadó szempontjából nincs jelentősége.)

A műemlékvédelem alatt álló építményekről (épületekről) a műemléki hatóságok – Országos Műemléki Felügyelőség, Budapesti Műemléki Felügyelősége, kijelölt városi önkormányzatok hivatala – nyilvántartást vezetnek. Vita esetén a műemlékvédelem kérdésében e szerveket lehet megkeresni és kérni, hogy az eljárásban szakhatóságként működjenek közre.

Az adómentesség megállapításánál figyelemmel kell lenni az értelmező rendelkezés 7. pontjában foglaltakra is, ugyanis a szabályozás a műemléképítmények közül a lakás céljára szolgáló építményeket nem mentesíti az adó alól. Ezekre a lakásokra egyébként érvényes feltételekkel terjed ki az adókötelezettség.

(Mentes az adó alól:)

f) az egyházak tulajdonában álló, nyilvános istentiszteletre szolgáló templom, imaház, a lelkész elhelyezésére szolgáló építmény, továbbá szerzetesrendek esetében a rendház.

Jegyzet: Az egyházak tulajdonában álló építmények közül a törvény az egyházak alaptevékenységének gyakorlásához nélkülözhetetlen építményeket részesíti adómentességben. Ez a fajta mentesség tárgyi mentesség, amely akkor is fennáll, ha az egyház egyéb építményei

vagy vállalkozási tevékenysége a tv. 3. §-ának (2) bekezdésében foglaltak szerint adókötelezettség alá esne.

Az adókötelezettség keletkezése és megszűnése

14. § (1) Az adókötelezettség a használatbavételi, illetőleg a fennmaradási engedély kiadását követő év első napján keletkezik. Az engedély nélkül épült, vagy anélkül használatba vett építmény esetében az adókötelezettség a tényleges használatbavételt követő év első napján keletkezik.

Jegyzet: A törvény az adókötelezettség keletkezésének lehetőségét hatósági aktushoz, illetőleg ennek hiányában a tényleges használatbavételhez köti. Ennek megfelelően az adókötelezettség

1.) a használatbavételi, illetőleg a fennmaradási engedély **kiadását** vagy

2.) az engedély nélkül épült, vagy anélkül használatba vett építmény esetében a tényleges **használatbavételt**

követő év első napján keletkezik.

Pl. a használatbavételi engedély kiadása 1991. augusztus 4-én történt, akkor az adókötelezettséget csak 1992. január 1-től keletkeztet vagy az építmény 1992-ben hatósági engedély nélkül épült, tényleges használatbavételére 1994. április 13-án került sor, ez esetben az adókötelezettség 1995. január 1-én áll be, tehát az engedély kiadásának, illetőleg a tényleges használatbavétel évében az érintett építmény után helyi adót fizetni még nem kell.

(2) Az adókötelezettség megszűnik az építmény megszűnése évének utolsó napján, az építménynek az év első felében történő megszűnése esetén a második félévre vonatkozó adókötelezettség megszűnik.

Jegyzet: Az építményadó ún. tárgyi adó, tehát az építmény adókötelezettségét (adóköteles mívoltát) a tulajdonos személyében történő változás nem érinti, nem szünteti meg. Minthogy az adókötelezettség jellemzően az év első napjához kötődik, ebből következően megszűnése az építmény megszűnése (lebontása stb.) évének utolsó napjához kapcsolódik. E főszabály alól az építménynek az év első felében történt megszűnése esetén van kivétel. Ha tehát az építmény az év első felében megszűnik, az a második félévre feloldja az adókötelezettséget.

(3) Az építmény használatának szünetelése az adókötelezettséget nem érinti.

Jegyzet: A (3) bekezdés egyértelműsíti, hogy az építmény használatának szünetelése (pl. az üdülőépületet csak a nyári hónapokban használják, az év más időszakában nem) az adókötelezettséget nem befolyásolja, nem szünteti meg. Az építményadó szabályai ugyanis az adókötelezettséget az építmény tulajdonához, illetőleg vagyoni értékű jogához kapcsolják.

Az adó alapja

15. § Az adó alapja az önkormányzat döntésétől függően:

a) az építmény m^2 -ben számított hasznos alapterülete, vagy

b) az építmény korrigált forgalmi értéke.

Jegyzet: A szabályozás az önkormányzatra bízta annak eldöntését, hogy az építmények adóztatása esetén az adóalap megállapításnak melyik módját alkalmazza.

E célból a törvény két változatot ajánl:

a) az építmény m^2 -ben számított hasznos alapterülete vagy

b) az építmény korrigált forgalmi értéke

alapulvételével történő adóztatás lehetőségét.

ad a) az adóalap az építmények hasznos alapterülete:

A hasznos alapterület fogalmát a tv. értelmező rendelkezéseinek 9. pontja határozza meg.

A hasznos alapterület a lakások, üdülők esetében értelemszerűen szűkebb, mint az egyéb építmények esetén.

– Általában az építmény összes helyiségei alapterületének megállapításánál a vakolt falsíkok között – a padlószint felett 1,9 m magasságban – mért méreteket, továbbá a beépített bútorok által elfoglalt területet kell számításba venni. Nem szabad azonban a helyiség alapterületébe beleszámítani a felsíkon kívül eső területet (az ajtóknál és ablakoknál lévő beugrásokat, a 0,5 m²-nél kisebb alapterületű fülkét stb.) és a falsíkokból kiugró falpillérek által elfoglalt területet.

– A lakás, üdülő alapterületének megállapításánál a lakás, üdülő összes (lakó-, főző-, egészségügyi, közlekedő, tároló-) helyiségei teljes alapterületének az 1,90 méter szabad belmagasságot elérő részét, számításba kell venni.

Figyelem: a lakások és üdülőépületek esetében az adóalap megállapításánál – a tv. 11. §-ának (4) bekezdése szerint – figyelmen kívül kell hagyni a lakáshoz tartozó kiegészítő helyiségeket. (Kiegészítő helyiségek körére lásd az értelmező rendelkezések 10. pontját és a 11. § (4) bekezdéséhez írt jegyzetet.)

ad b) az adóalap a korrigált forgalmi érték:

A piaci érték alapulvételével történő adóztatás lehetővé tétele újszerű vonása az adórendszernek. E módszer az illeték kiszabásánál érvényes forgalmi értékből („amit a vagyontárgy eladása esetén általában megér”) indul ki. (Részletesebben lásd az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 102. § (1) bekezdés e) pontját.) Minthogy a helyi adó a vagyontárgy statikus helyzetét fogja át (az ingatlan nem kerül értékesítésre, a leggyakrabban a tulajdonos vagy más által lakott stb.), így az adó alapjául szolgáló értéke sem lehet azonos az elidegenítéskori – jellemzően beköltözhető – forgalmi értékkel. Ezért az a méltányos s egyúttal a törvény tételes előírásának megfelelő megoldás, ha a korrigált forgalmi érték az illetékszabás alapjául szolgáló érték 50%-a. Ez általában kétszeres korrekciót jelent. Nevezetesen, minthogy

– a beköltözhető ingatlanokhoz képest a lakott (használt) ingatlan forgalmi értéke a beköltözhetőnek mintegy 50–60%-a, ezért az illetékekről szóló törvény alkalmazásában az ilyen (lakott) ingatlanok ez a forgalmi értéke, továbbá

– az előbbiekről szerint megállapított forgalmi értéknek is csupán a fele vehető számításba. Ez tehát azt jelenti, hogy például egy 4 millió forintot érő és a tulajdonos által lakott házingatlan korrigált forgalmi értéke legfeljebb 1.200.000 forint.

(Megjegyzés: a lakottság szempontjából kisebb értékcsökkenést jelent, ha az ingatlantulajdonos által lakott, szemben azzal az esettel, hogy a tulajdonoson kívüli személyek lakják az ingatlant.)

E megoldás előnye, hogy a korrigált forgalmi érték – a Ft/m² alapján történő adóztatással szemben – reálisabban fejezik ki az ingatlanvagyon értékét, rugalmasabban követi a változó értékviszonyokat is.

E módszer választásakor segítséget nyújthatnak az önkormányzatnak az adóalap (korrigált forgalmi érték) megállapításához az értékmegállapításban nagy szakmai tapasztalattal és számítógépes rendszerben feldolgozott értékkadatokkal rendelkező illetékhivatalok. (Ugyanakkor az adóalanyok szempontjából az adóalap reális kimunkálásában garanciát jelent az, hogy az önkormányzati adóhatóság döntése ellen államigazgatási jogorvoslatnak van helye, illetve bírói út is igénybe vehető.)

A korrigált forgalmi érték alapján történő adóztatáshoz hasznosítható szempontokat tartalmaz az illetékekről szóló törvénynek az illetékalap megállapítását részletező rendelkezése (1990. XCIIIu törvény 70. §-a) is.

Mindkét adómegállapítási mód egyaránt rendelkezik előnyökkel és hátrányokkal, éppen ezért

ezek együttes mérlegelésével döntheti el az önkormányzat azt, hogy a törvényben meghatározott lehetőségek közül melyiket választja. A választás lehetőségét különösen felértékeli az új típusú adóztatásra történő átállás időszaka, amikor már nem alkalmazhatók a régi eszközök, de a végrehajtásuk során szerzett tapasztalatok hasznosíthatóak. A közvetett érték meghatározó natúráliahhoz (m^2) kapcsolódó tételes összegben történő adó megállapítás egyszerűbb, a hagyományoknak jobban megfelelő, ugyanakkor az ingatlan valós értékének követésére és ennek megfelelő értékarányos adóztatására korlátozott lehetőséget nyújt. A forgalmi érték figyelembevételével történő adóztatás körültekintőbb szakmai előkészítést és rendszeres karbantartást igényel, de a piaci követelményeknek megfelelő, s egyben időálló adóztatási módszert jelent. Természetesen a korrigált forgalmi érték alapján történő adóztatás igényesebb szakmai, személyi, technikai feltételei megteremthetők – ha az indulás évében mindenütt nem is, de hosszabb távon igen. E feltételek megteremtéséig, az alapterület figyelembevételével történő adóztatás egyszerűen kezelhető megoldást kínál.

Az adó mértéke

16. § Az adó évi mértékének felső határa:

a) a 15. § a) pontja szerinti adóalap számítás esetén 300 Ft/ m^2 ,

b) a 15. § b) pontja szerinti adóalap számítás esetén: a korrigált forgalmi érték 3 %-a.

Jegyzet: Az alapterület nagysága (m^2 -e) szerinti tételes összeg esetén – az időtállóság szempontjaira is tekintettel – az adó maximális mértéke 300 Ft/ m^2 , a korrigált forgalmi érték alapú adó megállapításnál annak 3 %-a lehet. Hangsúlyozni szükséges, hogy ezek a mértékek felső határt (!) jelentenek. A törvényi maximumokra figyelemmel az önkormányzat dönti el a konkrét mértéket. Ennek során célszerű figyelembe venni:

– az építmény (pl. lakás) használati értékét növelő tényezőket, ilyenek lehetnek:

- = zöldövezeti fekvés,
- = központi elhelyezkedés,
- = szolgáltatási, kereskedelmi ellátottság az átlagosnál jobb,
- = közlekedési viszonyok kedvezőek;

– az építmény használati értékét csökkentő körülményeket

ezek pl.:

- = nagy zajártalom,
- = légszennyezettség,
- = az építmény műszaki állapota elavult,
- = iparterületen fekszik,
- = település gyengén ellátott, külső részén helyezkedik el.

Az értékelhető – az adó mértékét alakító – körülmények igen változatos felsorolása csupán jelzés értékű. Azokat a teljesség igényével a települési önkormányzatnak kell feltárnia és mérlegelnie.

2. Telekadó

Az adókötelezettség

17. § Adóköteles az önkormányzat illetékességi területén lévő beépítetlen belterületi földrészlet (a továbbiakban: telek).

Jegyzet: A § a telekadó tárgyi hatályát határozza meg, azt ugyanis, hogy szabályai mely belterületi földrészletekre terjednek ki. A telekadó hatáskörébe tartozik:

a) a **beépítetlen** belterületi földrészlet és

b) a beépített belterületi teleknek az építmény rendeltetésszerű használatához (lásd a tv. 11. §-ának (2) bekezdését) szükséges mértéket meghaladó része, – mint az építményadó hatálya alá már nem, de a telekadó szempontjából figyelembe veendő beépítetlen belterületi földrészlet.

ad a) A tv. értelmező rendelkezéseinek 16. pontja csak a belterületi földrészlet fogalmi ismérveit határozza meg. Minthogy a belterületi földrészlet egyik tartalmi ismérve az „épülettel beépítetlenség”, ebből következően (főszabályként) az a belterületi földrészlet minősül beépítetlennek, s így telekadókötelesnek, amely épülettel (értelmező rendelkezések 5. pontja) nincs beépítve.

Figyelmet érdemel: az a belterületi földrészlet, amelyen ideiglenes (3 évnél rövidebb időtartamra létesített) építmény áll, beépítetlennek, következésképpen a telekadó hatálya alá tartozónak tekintendő.

ad b) A helyi adó rendszerében bevezethető építményadó és a telekadó szabályai közötti összhangot az teremti meg, hogy a beépített belterületi földrészletek az építményadó hatálya alá tartoznak – az építmény rendeltetésszerű használatához szükséges mértékben. A telekadó hatálya csak az ezt meghaladó területekre terjed ki, csakúgy, mint az a) pont alatti esetben. Példával: a belterületi földrészlet 1520 m² nagyságú, amelyen egy 3 szobás családi ház áll; a települési rendezési terv szerint az építmény (lakás) rendeltetésszerű használatához 850 m² terület szükséges; ez utóbbi területnagyság a rajta lévő épülettel az építményadó, míg 670 m² nagyságú terület (mint beépítetlen belterületi földrészlet) önkormányzati döntéssel a telekadó hatókörébe vonható.

Az adó alanya

18. § Az adó alanya (3 §) az, aki az év első napján a telek tulajdonosa. Ingatlannyilvántartásba bejegyzett vagyoni értékű jog, illetőleg több tulajdonos esetén a 12. §-ban foglaltak az irányadók.

Jegyzet: A telekadó alanya – az építményadónál már ismerettel rendelkező elv alapján – a telek tulajdonosa, illetőleg az ingatlannyilvántartásba bejegyzett vagyoni értékű jog jogosultja. Lásd részletesen a tv. 12 §-ához fűzött jegyzetben kifejtetteket.

Az adómentesség

19. § (Mentes az adó alól:)

a) az építési tilalom alatt álló telek a tilalom ideje alatt,

Jegyzet: Az építési tilalom a tulajdonjog államigazgatási korlátozása. E tilalom ideje alatt az érintett telek – e törvény alapján – mentes az adókötelezettség alól.

(Mentes az adó alól:)

b) a közhasználatú közlekedési tevékenységet végző adóalany, az e célra használt telek után,

Jegyzet: a közhasználatú közlekedést az értelmező rendelkezések 17. pontja határozza meg.

Az e tevékenységeket végzőket nem személyes adómentességben részesíti a törvény, hanem csak az említett tevékenység céljára használt telkeket mentesíti az adó alól (tárgyi mentesség).

(Mentes az adó alól:)

c) a teleknek a 11. § (2) bekezdésében meghatározott része,

Jegyzet: A c) pont az építményadó és a telekadó tárgyi összefüggéseire mutat rá. A belterületi teleknek az építmény rendeltetészerű használatához szükséges – a tv. 11. §-ának (2) bekezdése szerinti – részét mentesíti a telekadó alól, hiszen az az építményadó hatálya alá tartozik. Ezt a mértéket meghaladó rész természetesen a telekadó hatálya alá esik.

(Mentes az adó alól:)

d) a 23. § d)–f) pontjában meghatározott építményekhez tartozó teleknek az a része, amely a helyi rendezési tervben előírtnál nagyobb, vagy annak hiányában a helyben szokásos mértéket meghaladja.

Jegyzet: A d) pont gyakorlati következménye: a tv. 13. §-ának d)–f) pontjaiban meghatározott (és az építményadó alól mentes) építményhez tartozó telek teljes egészében mentes a telekadó alól, függetlenül attól, hogy a helyi rendezési tervben előírtnál nagyobb, vagy annak hiányában a helyben szokásos nagyságot meghaladja. Az említett építményekre és a hozzájuk tartozó telkekre maga a törvény biztosít teljes építmény- és telekadó mentességet.

A mentességek törvényben rögzített köre azonban nem zárja ki, hogy az önkormányzat, további személyi vagy tárgyi alapú mentességeket állapítson meg (pl. meghatározott jövedelemhatár alatt mentesítse a kisjövedelműeket vagy ettől függetlenül a nyugdíjasokat vagy egy meghatározott mértéket el nem érő telkeket az adó alól).

Az adókötelezettség keletkezése, megszűnése

20. § (1) Az adókötelezettség a földrészlet belterületté minősítését, illetőleg az építési tilalom feloldását követő év első napján keletkezik.

Jegyzet: A telekadó szabályai is – az építményadónál már megismert módhoz hasonlóan – egy hatósági intézkedéshez és az azt követő év első napjához kötik a telekadó kötelezettség keletkezését.

A belterületi telekkínálat növelésének egyik jellemző módja földrészletek belterületté minősítése, illetőleg a korábban elrendelt építési tilalom feloldása. Erre tekintettel az adókötelezettség

– a (zártkerti, külterületi) földrészlet belterületté minősítését vagy

– az építési tilalom feloldását

követő év első napján keletkezik. Tehát a belterületté minősítés, illetőleg az építési tilalom feloldásának éveben még nem áll be telekadókötelezettség.

(2) Az adókötelezettség

a) a belterületi földrészlet külterületté minősítése, illetőleg – beépítés esetén – a beépítés évének utolsó napján,

b) építési tilalomnak az év első felében történt kihirdetése esetén a félév utolsó napján szűnik meg.

Jegyzet: A telekadó hatálya – mint arról korábban szó volt – a beépítetlen belterületi földrészletre terjed ki. Amennyiben a belterületi földrészletet külterületté minősítik, úgy az kikerül a telekadó hatóköréből, tehát az „átminősítés” megszünteti a telekadó kötelezettséget. (Ez azzal a következménnyel járhat, hogy az említett földrészlet – mostmár mint külterület – a földadó szabályozás alá tartozik.)

Mint hogy a telekadónak – az ingatlankínálatot bővítő, s ennél fogva árszabályozó szerepe mellett – beépítést ösztönző hatása is lehet, a beépítés tényéhez is adókötelezettség megszüntető hatást fűz a szabályozás. Mindkét esetben (külterületté minősítés, beépítés) az év **utolsó** napján szűnik meg az

adókötelezettség. Példával: a telek augusztus 15-én beépítésre kerül, ez a tény az adott év utolsó napjával szünteti meg az adókötelezettséget.

Az általános szabály alól építési tilalom esetén tesz kivételt a törvény. Amennyiben az építési tilalom kihirdetése az év első felében történt, úgy az adókötelezettség a félév utolsó napjával szűnik meg.

Az adó alapja

21. § Az adó alapja az önkormányzat döntésétől függően:

- a) a telek m^2 -ben számított területe, vagy
- b) a telek korrigált forgalmi értéke.

Jegyzet: A törvény a telekadónál is kétféle adómegállapítási lehetőséget kínál az önkormányzat számára, nevezetesen

- a telek m^2 -ben számított területe vagy
 - a telek korrigált forgalmi értéke
- alapulvételével történő adóztatási módot.

Ezek lényegére és működési módjára vonatkozóan – a telekadó sajátosságainak megfelelő eltérésekkel – lásd a tv. 15. §-ához fűződő jegyzetekben foglaltakat.

Az adó mértéke

22. § Az adó évi mértékének felső határa:

- a) a 21. § a) pontja szerinti adóalap számítás esetén:
100 Ft/ m^2
- b) a 21. § b) pontja szerinti adóalap számítás esetén:
a korrigált forgalmi érték 1%-a.

Jegyzet: A § az adómegállapítás lehetséges kétféle módjának megfelelően rögzíti az adó mértékének maximumát. E mértékek törvényesen nem léphetők túl. A konkrét adómértékek kialakításáról a tv. 6. §-ának c) pontjához, illetve – értelemszerű eltérésekkel – a 16. §-hoz tett jegyzetben foglaltak figyelembevételével célszerű eljárni.

III. Fejezet

Kommunális jellegű adók

1. Kommunális adó

23. § Az önkormányzat a kommunális adót a pénzeszközeiből, vagy részben azok felhasználásával megvalósuló infrastruktúra fejlesztésére, valamint környezetvédelmi feladatok ellátására vezetheti be.

Jegyzet: A települési infrastruktúra fejlesztése alapvetően önkormányzati feladat. Minthogy ehhez a rendelkezésre álló (számbavehető) források esetenként nem nyújtanak megfelelő fedezetet, ezért a törvény felhatalmazásával élve az önkormányzati pénzeszközök felhasználásával megvalósuló **települési infrastruktúra** fejlesztéséhez az önkormányzat kommunális adót szedhet illetékességi területén. A kommunális adó célzott eszköz, az infrastruktúra fejlesztés mellett bevezethető **környezetvédelmi** (ún zöld) feladatok finanszírozására is.

A törvény – a sajátosságokra tekintettel – külön-külön állapít meg szabályokat a magánszemélyek és a vállalkozók kommunális adójára.

1.1. Magánszemélyek kommunális adója

Az adókötelezettség, az adó alanya, az adókötelezettség keletkezése és megszűnése

24. § Kommunális adókötelezettség terheli a 12. §-ban, valamint a 18. §-ban meghatározott magánszemélyt, továbbá azt a magánszemélyt is, aki az önkormányzat illetékességi területén nem magánszemély tulajdonában álló lakás bérleti jogával rendelkezik.

Jegyzet: A magánszemélyek kommunális adója az ingatlanhoz, továbbá a vagyoni értékű jogok között nevezett lakásbérlethez kapcsolódik. Eszerint adóztatható az, aki

a) az önkormányzat illetékességi területén lévő **lakás** vagy más **nem lakás** céljára szolgáló épület (pl. üdülő, garázs, gazdasági épület),

b) a telekadó hatálya alá tartozó **beépítetlen** belterületi földrészlet tulajdonosa (vagy ezt terhelő vagyoni értékű jog – pl. hasznélvezet, használati jog – jogosultja), továbbá a fentiek mellett

c) a településen **nem magánszemély** tulajdonában (pl. állami, önkormányzati tulajdonban) álló **lakás bérleti jogával rendelkezik**. Ez utóbbi esetben az adókötelezettség – mint látható – nem minden lakásbérletre terjed ki, hanem csak a magánszemély tulajdonában álló lakásokra. Amennyiben a bérbeadó magánszemély, az a tulajdona alapján kötelezhető kommunális adó fizetésére. Mellette a bérlő terhelése – egyazon ingatlan (adó tárgy) után – kétszeres adóztatást jelentene, amit a szabályozás ezzel a megoldással zár ki.

A kommunális adónál figyelemmel kell lenni a tv. 7. §-ának a) pontjában rögzített adótöbbszörözés tilalmára is. Ez azt jelenti, hogy ha az önkormányzat e jegyzet a) és b) pont alatti ingatlanokra már építményadót, illetőleg telekadót, avagy üdülőépület tekintetében idegenforgalmi adót állapított meg, akkor nincs lehetőség ugyanezen ingatlanok kommunális adóval való terhelésére.

25.§ (1) Az adókötelezettség keletkezésére és megszűnésére a 14. §-ban, illetőleg a 20. §-ban foglaltak az irányadók.

Jegyzet: A kommunális adókötelezettség keletkezésére és megszűnésére

– építmények (lakás, nem lakás) esetében a tv. 14. §-ában,

– beépítetlen belterületi telkeknél a tv. 20. §-ában

foglaltak az irányadók. Eszerint kommunális adó

a) a tv. 12. §-ának hatálya alá tartozó építményekre

1. az építmény használatbavételi, illetőleg fennmaradási engedély kiadását,

2. engedély nélkül épült vagy anélkül használatba vett építmény esetén a tényleges használatbavételt

követő év első napjától,

b) telkekre

1. a földrészlet belterületté minősítését, illetőleg

2. az építési tilalom feloldását

követő év első napjától

állapítható meg.

A kommunális adókötelezettség **megszűnik**

a) építményekre az építmény megszűnése évének utolsó napján (az építmény első félévben történő megszűnése – az építményadóhoz hasonlóan – a második félévre megszünteti a kommunális adókötelezettséget),

b) telkekre a külterületté minősítés, illetve a beépítés évének utolsó napján (amennyiben az építési tilalom kihirdetése az első félévben történik, az a – telekadóban ismert módon – a félév utolsó napjával szünteti meg a kommunális adókötelezettséget).

(2) A 24. §-ban foglalt lakásbérleti jog esetén az adókötelezettség a lakásbérleti jogviszony létrejöttét követő év első napján keletkezik és a jogviszony megszűnése évének utolsó napján szűnik meg.

Jegyzet:

A lakásbérlemény utáni kommunális adókötelezettség – a lakás és telektulajdonhoz hasonlóan a bérleti szerződés létrejöttét követő év első napján keletkezik és a jogviszony megszűnése évének utolsó napján szűnik meg.

(3) A lakásbérleti jogviszonynak az év első felében történő megszűnése esetén a második félévre vonatkozó adókötelezettség megszűnik.

Jegyzet: A változásnak az első félévben történő bekövetkezése – az építmény és a telekadó kötelezettséghez hasonlóan – a második félévre megszünteti az adókötelezettséget.

Az adó mértéke

26. § Az adó évi mértékenek felső határa a 11. §-ban és a 17. §-ban meghatározott adótárgyanként, illetőleg lakásbérleti jogonként legfeljebb 3.000 Ft.

Jegyzet: A § az adómérték maximumát határozza meg, ezt az önkormányzat semmilyen körülmények között nem lépheti át. **Lényeges:** az adómérték nem adóalanyonként, hanem adótárgyakként értendő (pl. a magánszemélynek lakása, garázsa, műhelye van, az önkormányzat a lakásra és a műhelyre a kommunális adót, a garázsra az építményadót vezet be, ez esetben az adóalany a garázsra építményadót, míg a lakás és a műhely után külön-külön a megállapított mértékű kommunális adót lesz köteles fizetni.)

Az adómérték konkrét megállapítása az önkormányzat körültekintő mérlegelését tételezi fel,

amelyhez a település gazdasági adottságainak feltárása, az adóalanyok terhelhetőségének és az önkormányzat fejlesztési céljainak egybevetése adhat megfelelő támpontot.

1.2. Vállalkozók kommunális adója

Az adókötelezettség, az adó alanya, az adókötelezettség keletkezése és megszűnése

27. § (1) Kommunális adókötelezettség terheli a 3. § (1) bekezdésében felsorolt adóalanyok közül a vállalkozót, függetlenül a 24. § alapján egyébként fennálló adókötelezettségtől.

Jegyzet: A magánszemélyek mellett kommunális adóval terhelhetők – az érdekükben is álló infrastruktúra fejlesztés megvalósítására – a tv. 3. §-ának (1) bekezdésében felsorolt adóalanyok közül a vállalkozók is (a vállalkozók fogalmára lásd az értelmező rendelkezések 26. pontját). A vállalkozóknak a tv. 27. §-a alapján fennálló kommunális adófizetési kötelezettségét nem érinti az, hogy a vállalkozó a tv. 24. §-ában rögzített jogcímen – mint magánszemély – a magánszemélyek kommunális adóját is fizeti. Ugyanis a vállalkozóknak az e címen fennálló kommunális adókötelezettségét a **munkaerő foglalkoztatása** (alkalmazott tartása) **alapoza meg**, míg a tv. 24. §-a értelmében a magánszemélyek kommunális adókötelezettségének alapja az építmény (telek) tulajdona, lakásbérleti jogviszony. Példával: az egyéni vállalkozó rendelkezik egy 3 szobás lakással és egy műhellyel, vállalkozásában 2 alkalmazottat foglalkoztat, a jelzett paraméterek alapján kommunális adókötelezettsége – ha az önkormányzat ezt vezeti be – a következőképpen alakul:

- magánszemélyek kommunális adóját (24. §) a lakás és a műhely után,
- vállalkozók kommunális adóját (27. §) a foglalkoztatottak után fizeti.

(2) Az adókötelezettséget nem befolyásolja az, hogy az adóalany székhelye vagy csupán telephelye (részlege) található az önkormányzat illetékességi területén.

Jegyzet: A (2) bekezdés ad eligazítást a tekintetben, hogy egy vállalkozó (egyéni vállalkozó, gazdálkodó szerv stb.) akár több települési önkormányzathoz is fizethet kommunális adót. Amennyiben csak egy telephellyel rendelkezik, akkor értelemszerűen csak az aszerint illetékes önkormányzathoz, ha több településen rendelkezik telephellyel (avagy más település a székhelye és más a telephelye – részlege –), úgy több települési önkormányzathoz tartozik e címen fennálló adókötelezettségét teljesíteni.

Az adó alapja

28. § Az adó alapja az önkormányzat illetékességi területén működő adóalany által helyben foglalkoztatott személyek (tulajdonosok, alkalmazottak, tagok stb.) átlagos statisztikai állományi létszáma.

Jegyzet: Az adó alapja az önkormányzat illetékességi területén foglalkoztatottak átlagos statisztikai állományi létszáma. Ehhez a KSH mindenkor hatályos Egységes Munkaügyi Statisztikai Utasításaiban foglaltak az irányadók (értelmező rendelkezések 19. pont). Az adóalap (átlagos statisztikai állományi létszám) megállapításának rendje a következő:

Az **átlagos statisztikai állományi létszám** valamennyi állománycsoportban a foglalkoztatottak folyamatosan vezetett létszámnyilvántartása alapján számított létszám. Ehhez kiindulási alap a **havi átlagos statisztikai állományi létszám** pontos nyilvántartása.

A havi átlagos statisztikai állományi létszám számításának módja a következő: a hónap minden

naptári napjára megállapított (nyilvántartott) statisztikai állományi létszámot, és a részmunkaidősök létszámát is, függetlenül a napi munkaidő hosszától, – a tárgy hó elsejétől a hónap utolsó napjáig – összegezni kell és el kell osztani a naptári napok számával. A munkarend szerinti munkanapokon a foglalkoztatottak statisztikai állományi létszámát a folyamatosan vezetett létszámyilvántartásból kell megállapítani. A munkaszüneti napokon, a munkarend szerinti pihenőnapokon és a munkarend szerinti szabadnapokon a statisztikai állományi létszámot azonosnak kell venni a munkarend szerinti előző munkanapon nyilvántartott statisztikai állományi létszámmal, vagy ha a vasárnapot megelőzően szabadszombat volt, mind a vasárnapi, mind a szombati létszám azonos lesz a pénteki statisztikai állományi létszámmal stb.

Az állami mezőgazdaságban és erdőgazdálkodásban a részesművelésben foglalkoztatottak átlagos statisztikai állományi létszámát úgy kell kiszámítani, hogy a részükre elszámolt munkaidőt el kell osztani az időszak munkarend szerinti munkaidejével.

A negyedéves és az éves átlagos statisztikai létszám a havi statisztikai állományi létszámok egyszerű számtani átlaga.

A foglalkoztatott nyugdíjasok statisztikai állományi létszámát a betöltött munkakörökre (munkahelyükre) érvényes munkarend szerint kötelező munkaidő alapján redukálni kell úgy, hogy a munkáltatónál teljesített (fizetett szabadságukat is tartalmazó) havi munkaóráik összegét el kell osztani a munkakörükre érvényes munkarend szerinti kötelező munkaidővel. (Amennyiben az így számított létszám tört számot ad, azt a szokásos kerekítési szabályok szerint egész számmá kell alakítani.) Ha a nyugdíjas a tárgy hóban változó munkakörökben többféle munkarend szerinti munkaidőben dolgozik, akkor az átszámításakor azt a munkakört kell figyelembe venni, amelyben a munkaórák nagyobb részét teljesítette. Amennyiben valamely nyugdíjast több munkáltatónál is foglalkoztatják, minden munkáltatónak csak a nála teljesített munkaórákat kell számításba vennie, abban az esetben is, ha a (nyugdíjas nyilvántartó lapját vezető) munkáltatónak rendelkezésére áll a nyugdíjas által más munkáltatónál teljesített munkaóra adata. A bedolgozó nyugdíjasok teljesített havi munkaóráinak számát úgy kell meghatározni, hogy a részükre folyósított havi munkabér összegét – a Minisztertanács 66/1982. (XII. 2.) rendeletével összhangban – el kell osztani 50,0 Ft-tal.

(Az átlagos statisztikai állományi létszám pontos megállapítása feltételezi a statisztikai állományi létszám – képzés szabályainak ismeretét. Erre vonatkozóan lásd a 3. s 4. számú függelék.)

Az adó mértéke

29. § (1) Az adó évi mértékének felső határa a 28. § alapján számított létszámra vetítve 2.000,- Ft/fő.

Jegyzet: Az adó évi mértékének maximuma 2.000,- Ft/fő. A településen érvényesíthető mérték meghatározása egyik eszköze a települési adópolitika alakításának. A mértékkel való „okos” gazdálkodás alkalmas lehet az önkormányzat és a település gazdasági potenciáljának javítására (vállalkozók, hiányszakmák, szolgáltatások odavonzásával), más esetben környezet-szennyező (károsító) tevékenységek eltávolításának elősegítésére. Az adómérték meghatározó szempont lehet – a forrásképzésen túl – a település ellátottsági színvonalának javításában, de erőteljesen befolyásolhatja (formálhatja) a település foglalkoztatási törekvéseit.

(2) Ha az adókötelezettség nem áll fenn a teljes évben, az adó évi mértékének időarányos részét – a 41. § (7) bekezdésében foglaltak szerint – kell számításba venni.

Jegyzet: A törvény valamennyi adónem esetében az adómérték maximumokat éves összegben határozza meg. Adóelőleg számításánál különös jelentősége van annak, ha az adókötelezettség tör-

tidőszakra vonatkozik. Ezért a vállalkozók kommunális adójában – ha a vállalkozó e címen keletkező adókötelezettsége nem egész évben áll fenn – az éves adótételnek csak időarányos részét kell figyelembe venni a tv. 41. §-ának (7) bekezdése alkalmazásával. Például: a vállalkozó az év 5 hónapjában foglalkoztatott alkalmazottat, ez esetben az említett időszakra érvényes adótétel kiszámítása a következőképpen történik, az éves adótétel (2.000 Ft/fő) osztva az év hónapjainak számával, 12-vel, s ennek eredménye szorozva a foglalkoztatás hónapjainak számával, amely megadja a törtév alkalmazható adómértékét.

2. Idegenforgalmi adó

Az adókötelezettség, az adó alanya

30. § (1) Adókötelezettség terheli azt a magánszemélyt

a) aki nem állandó lakosként tartózkodik az önkormányzat illetékeségi területén 48 órát meghaladóan, továbbá,

Jegyzet: Az idegenforgalmi adó megállapításának egyik lehetséges jogcíme a **tartózkodási idő**. Ennek minimális tartalma – garanciális okokból – a törvényben meghatározott. Az adókötelezettséget az alapozza meg, hogy az önkormányzat illetékeségi területén nem állandó lakosként tartózkodó magánszemély igénybeveszi az önkormányzat pénzeszközeivel működtetett idegenforgalmi infrastruktúrát.

Az adó a tartózkodási idő alapján három feltétel együttes fennállása esetén állapítható meg:

1. a tartózkodási idő a törvényben meghatározott minimális időtartamot (48 órát) meghaladja;
2. e jogcímen csak a településen nem állandó lakosként (az állandó lakos fogalmára lásd az értelmező rendelkezések 21. pontját) tartózkodó;
3. magánszemélyek (tehát a jogi személyek, egyéb szervezetek nem) adóztathatók.

(Adókötelezettség terheli azt a magánszemélyt:)

b) akinek az önkormányzat illetékeségi területén olyan üdülésre, pihenésre alkalmas épülete van, amely nem minősül lakásnak.

Jegyzet: A helyi adóval kiváltott gyógy- és üdülőhelyi díjátalányhoz hasonlóan az idegenforgalmi adó kötelezettség kiterjed az építményekre is. E jogcímen csak magánszemély tulajdonában lévő olyan építmény terhelhető idegenforgalmi adóval, amely

1. az önkormányzat illetékeségi területén (értelmező rendelkezések 1. pontja),
2. üdülésre, pihenésre alkalmas (erre lásd az értelmező rendelkezések 20. pontját) és
3. nem minősül lakásnak.

Tehát az idegenforgalmi adó hatálya alól a lakás egyértelműen kizárt, viszont minden egyéb (nem lakás céljára szolgáló) építmény (pl. horgásztanya, garázs) adóztatható e jogcímen, ha üdülésre, pihenésre – akár ideiglenesen – használják.

(2) Az épület utáni adókötelezettség keletkezésére és megszűnésére a 14. §-ban foglaltak az irányadók. Az épület átminősítése esetén az adókötelezettség az átminősítés évének végén szűnik meg, illetőleg a következő év első napján keletkezik.

Jegyzet: A 30. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt épület utáni adókötelezettség a tv. 14. §-ában meghatározottak szerint

- az építmény használatbavételi, illetőleg a fennmaradási engedélye kiadását,
- engedély nélkül épült vagy anélkül használatba vett építmény esetén a tényleges használatbavételt követő év első napján keletkezik.

Az adókötelezettség megszűnésének feltétele és módja is azonos az építményadó kötelezettség

megszűnésének szabályaival. Így az építmény megszűnése (pl. lebontása) az év utolsó napjával szünteti meg az idegenforgalmi adókötelezettséget. Amennyiben az az első félévben következik be, a második félévre már nem kell az építmény után idegenforgalmi adót fizetni.

Figyelem: az építmény utáni idegenforgalmi adó esetén is irányadó a tv. 7. §-ának a) pontjában foglalt adóösszörözési tilalom (egy adótárgy után csak egyféle adó szedhető). Üdülőépület után elvileg szóbjáhető építmény-, kommunális és idegenforgalmi adó esetén csak az egyik alkalmazható!

Az adómentesség

31. § A 30. § (1) bekezdésének a) pontja szerinti adókötelezettség alól mentes:

a) a 16. évét be nem töltött magánszemély,

Jegyzet: A törvény méltányolva azt, hogy a kiskorúak jellemzően valamilyen oktatási intézményben tanulnak és rendszerint többségük önnálló keresménnyel nem rendelkezik, ezért őket a **tartózkodási idő** alapján történő adófizetés alól a törvény eleve felmenti. Ezzel azonban nem mentesül a kiskorú a tulajdonában (haszonélvezetében) lévő üdülőépület utáni esetlegesen idegenforgalmi adókötelezettség alól.

(Mentes az adó alól:)

b) az egészségügyi, szociális intézménybe beutalt magánszemély,

Jegyzet: Az üdülési-, pihenési célú tartózkodás feltételeinek (infrastruktúra kiépítése, fejlesztése) megteremtése forrásigényes feladat. Ennek megvalósításához teszi lehetővé a törvény az idegenforgalmi adó alkalmazását. Minthogy az egészségügyi és szociális intézményekben való tartózkodás alapvetően gyógyítás-gyógykezelés érdekében történik (semmiképpen sem tekinthető üdülésnek, pihenésnek) ezért a törvény mentesíti az adó alól az említett intézményekben tartózkodó magánszemélyeket.

(Mentes az adó alól:)

c) a felsőoktatási hallgatói jogviszony, a munkaviszony, munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony alapján vagy vállalkozóként az önkormányzat illetékességi területén tartózkodó magánszemély, továbbá

Jegyzet: A c) pontban felsorolt jogcímek sem tekinthetőek idegenforgalmi célú tartózkodásnak az önkormányzat illetékességi területén. Ezen az alapon mentesül az adó alól pl. a bejáró (ingázó) foglalkoztatott, a telephelyén kívül munkát vállaló egyéni vállalkozó, az országgyűlési képviselő és az a) ponthoz kifejtett indokok alapján a felsőfokú oktatási intézményekben tanuló magánszemély.

(Mentes az adó alól:)

d) aki az önkormányzat illetékességi területén lévő üdülő tulajdonos vagy bérlő hozzátartozója (Ptk. 685. § b) pontja)

Jegyzet: A d) pont a magánszemélyek két csoportját mentesíti az adó alól. Nem adóztatható:

1. az önkormányzat illetékességi területén lévő üdülő **tulajdonosa** (az üdülőépület alapulvételeivel adózik a 30. § (1) bek. b) pont szerint), illetőleg bérlője, továbbá

2. az üdülő tulajdonosának, bérlőjének **hozzátartozója**. A hozzátartozók körét a PTK. 685. §-ának b) pontja határozza meg. Eszerint **hozzátartozó:** a házastárs, az egyeneságbeli rokon, az örökbefogadott, a mostoha- és nevelt gyermek, az örökbefogadó-, a mostoha-, és a nevelőszülő, valamint a testvér, továbbá az élettárs, az egyeneságbeli rokon házastársa, a jegyes, a házastárs egyeneságbeli rokona és testvére, valamint a testvér házastársa.

Mint látható, a törvény csak a tartózkodási idő alapján történő adóztatás alól állapít meg kötelező mentességeket. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az önkormányzat az (üdülő)épületek

adóztatása alól ne állapíthatson meg adómentességi eseteket vagy rendeletében a 31. §-ban rögzített kört pl. szociális, jövedelmi körülmények mérlegelésével tovább nem bővíthetné. Erre a tv. 6. §-ának d) pontja felhatalmazást ad az önkormányzat számára.

Az adó alapja

32. § Az adó alapja:

a) a 30. § (1) bekezdésének a) pontja szerinti adókötelezettség esetén a 48 órát meghaladóan megkezdett napok száma,

Jegyzet: A szabály egyértelműen rögzíti, hogy a tartózkodási idő figyelembevételével történő adóztatás esetén az adó alapja a 48 órát meghaladóan megkezdett napok száma. Így tehát az adóalapba a településre érkezés időpontját követő első 48 óra nem, csak az ezt meghaladóan kezdett napok számítanak be. Lényeges: a 48 órát meghaladóan megkezdett minden nap – az adó szempontjából – egész napnak számít.

(Az adó alapja:)

b) a 30. § (1) bekezdésének b) pontja szerinti adókötelezettség esetén az építmény hasznos alapterülete.

Jegyzet: Üdülőépület esetén az adóalap – az építményadónál már megismert számítási mód alkalmazásával – az építmény hasznos alapterülete. Lásd részletesen a tv. 15. §-ához írt jegyzetben foglaltakat.

Az adó mértéke

33. § Az adó mértékének felső határa:

a) a 30. § (1) bekezdésének a) pontja alapján:
személyenként és naponta 100 Ft

b) a 30. § (1) bekezdésének b) pontja alapján:
épület után évente 300 Ft/m²

Jegyzet: A törvény mind a tartózkodási idő, mind az épület hasznos alapterülete figyelembevételével történő adómegállapítás esetére rögzíti az adómérték maximumát. Erre tekintettel az önkormányzat kötelezettsége az adott településen érvényesülő konkrét adómérték megállapítása számos körülmény (pl. kereskedelmi, közlekedési ellátottság, idegenforgalmi szolgáltatások, az üdülő-pihenő idő hasznos eltöltésének egyéb feltételei, a kereslet kínálat viszonya, fejlesztési igények) mérlegelésével, a lehetőségek körültekintő, az érdekek kölcsönös figyelembe vételével.

A mérték helyes megválasztása alkalmas eszköze lehet az idegenforgalmi fejlesztések – ide értve a falusi túrizmussal járó fejlesztés egészét is – arányosabb megvalósításának.

Az adó beszedésére kötelezett

34. § (1) A 30. § (1) bekezdésének a) pontja alapján fizetendő adót:

a) kereskedelmi szálláshelyeken, a csónakházakban és az üdülőtelepeken a szolgáltatásért esedékes összeggel együtt az üzemeltető,

b) a szervezett üdültetésre beutaltaktól a beutalójegy átadása alkalmával az üdülőt fenntartó szerv,

c) a fizetővendéglátó szálláshelyeken fogadott vendég után járó adót a szálláshelyi díjjal együtt a szállásadó, illetőleg a közvetítésre jogosított szerv,

d) az a) – c) pont alá nem tartozó helyiség üdülés céljára történő bérbeadása, ingyenes használatra átadása esetén a helyiség bérbevevőjétől (használójától) az egész bérleti, használati időre egy összegben a helyiség tulajdonosa vagy a helyiséggel rendelkezni jogosult szedi be.

Jegyzet: A bekezdés a)–d) pontjai kellően részletezik azt, hogy a szolgáltatásért esedékes összeggel együtt fizetendő idegenforgalmi adót ki (mely személy) köteles beszédni. A tartózkodási idő alapulvételével fizetendő idegenforgalmi adó esetén ugyanis nincs közvetlen kapcsolat az adó alanya (a tényleges fizetésre kötelezett) és az adóhatóság között. Ezért a szabályozás a célszerűség és az egyszerűség követelményeire is tekintettel a „szállásadó” kötelezettségévé teszi, hogy az esedékes díjjal, a beutalójegy átadásával az adót a kötelezettől (a településen idegenforgalmi céllal tartózkodó magánszemélytől) beszedje (bizonylat ellenében átvegye).

(2) Az (1) bekezdés szerint fizetendő idegenforgalmi adót az adóbeszedésre kötelezett akkor is tartozik befizetni, ha annak beszedését elmulasztotta.

Jegyzet: A (2) bekezdés tartalmilag felelősségi szabályt állapít meg. Minthogy az adó beszedése a 30. § (1) bekezdésében felsorolt „szállásadók” kötelezettsége, a beszedés elmaradása esetén helytállni kötelesek a meg nem fizetett (be nem szedett) idegenforgalmi adóért. Ez viszont nem zárja ki, hogy az így megfizetett adót a beszedésre kötelezett – a PTK. szabályai szerint – a fizetésre kötelezettől (esetleg éppen az adó megfizetésének megtagadása miatt) polgári peres úton követelhesse.

IV. Fejezet

Helyi iparűzési adó

Az adókötelezettség, az adó alanya

35. § Adóköteles az önkormányzat illetékességi területén végzett gazdasági tevékenység (a továbbiakban: iparűzési tevékenység).

Jegyzet: a törvény általános érvennyel teszi adóztathatóvá az illetékességi területén végzett – legszélesebb értelemben vett – gazdasági tevékenységet.

36. § Adóköteles iparűzési tevékenység: a vállalkozó e minőségben végzett nyereség-, illetőleg jövedelemszerzésre irányuló tevékenysége.

Jegyzet: a 35. §-ban jelzett elvi tétel mellett e § már közelebbről határozza meg az adóköteles iparűzési tevékenységet. Általános értelemben vett gazdasági tevékenységet végezhet (természetesen létformájából következően) minden természetes, jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet is, de a gazdasági tevékenységek közül a törvény csak a vállalkozók (lásd az értelmező rendelkezések 26. pontját) e minőségben végzett nyereség-, illetőleg jövedelemszerzésre irányuló tevékenységét minősíti helyi iparűzési adó hatálya alá vonhatónak. Tehát a településen végzett legkülönbözőbb iparűzési (gazdasági) tevékenységek közül csak az tekinthető – a szabályozás szerint – adókötelesnek, amelyet

1. a vállalkozók (értelmező rendeletek 26. pont),

2. vállalkozói minőségükben (pl. az egyéni vállalkozó nem magánszemélyként, hanem lakosként javít zárszerkezeteket),

3. nyereség-, illetőleg jövedelemszerzésre irányulóan

végeznek. Bármelyik feltétel hiánya kizárja, hogy a tevékenység adókötelesnek minősüljön (pl. a vállalkozó ellenérték nélkül szívességi alapon végez munkát, minthogy hiányzik a 3. feltétel – a nyereség-, illetőleg jövedelemszerzés ténye –, nem tekinthető iparűzési adó köteles tevékenységnek, vagy a magánszemély a javítást ugyan ellenérték fejében végzi, mivel pl. nincs vállalkozói igazolványa – tehát nem vállalkozó, hiányzik az 1. feltétel –, a tevékenység szintén nem sorolható az iparűzési adó hatálya alá.)

Figyelmet érdemel, hogy a szabályozás csak az iparűzési tevékenységnek minősítés – előzőekben 1.–3. pont alatt sorolt – **alapfeltételeit** határozza meg. Ebből egyenesen az következik, hogy az adott településen adó alá vonni kívánt egyes iparűzési tevékenységek megnevezését (szabatos körülhatárolását) az adóztatni szándékozó települési önkormányzatnak kell a helyi adórendeletében elvégeznie.

Az adómentesség

37. § Mentés az adó alól a kistelepülésen:

a) a bolti kiskereskedelem,
(az italárúsítás kivételével)

Jegyzet: A szabályozás igen szűk körben állapít meg mentességet. E szűkkörű mentesség is azonban csak a kistelephelyen (lásd az értelmező rendelkezések 11. pontját) és csak a bolti kiskereskedelem, valamint a piaci és egyéb kicsinybeni értékesítés kapcsán érvényesül. Az említett kedvezményezett értékesítési formákban elért árbevétel adómentessége azonban az itálárusítást (lásd az értelmező rendelkezések 25. pontját) nem illeti meg. Tehát az itálárusítás árbevétele (az értelmező rendelkezésben meghatározott korlátozással) településkategóriától függetlenül adóköteles. Az adómentesség érvényesítését elősegítendő, a bolti kiskereskedelem körébe a következők tartoznak:

0 Általános áruház

Élelmiszerek és élvezeti cikkek (alkoholtartalmú italok csak palackozva), ruházati és lakástextília, vegyiparcikkek, vasárúk, műszaki áruk, bútorok, kultúrcikkek, vegyi áruk (üzemanyagok és ásványolaj termékek kivételével).

1. Élelmiszer kiskereskedelem

10. Élelmiszer áruház

Élelmiszer-, ital és dohánygyártási termékek, gyümölcs, zöldség (alkoholtartalmú italok palackozva), gyógyvíz, élő baromfi és élő hal, sózott nedves és szárazbél, háztartási vegyi cikkek, a napi iparcikkek, folyóirat, napilap, vágott virág, karácsonyfa elkülönítve, kiskertápolási cikkek (mérgező növényvédőszer kivételével), vetőmagvak, kéziszerszámok, műanyagárúk.

11. Élelmiszer szaküzlet

Egy-egy élelmiszerfélésegből kiemelten széles választék, az üzlet elnevezésének, szakjelle-
gének megfelelően. Így pl. tejtermék, húszület, édesség; kávé, tea, sütőipari termékek; baromfi, hal, lóttvad, diétás és természetes élelmiszerek, zöldség, gyümölcs szakboltok.

12. Élelmiszer jellegű vegyesület

A 1.0. üzletkörü jelzőszám alatti üzletkör mellett kiegészítő jelleggel ruházati, vegyes iparcikk, kultúrcikk forgalmazása.

2. Ruházati kiskereskedelem

21. Textil és ruházati kisüzlet

Méterárúk, alsó és felsőruházat, divatáru, rövidáru, öltözkékiegészítő cikkek, kalap, sapka, háztartási és lakástextíliák, tisztított toll (kimérve is), ágy- és asztalnemű, takaró.

22 Cipő, bőráru üzlet

Férfi-, női- és gyermeklábbeli, cipőápoláshoz szükséges kellékek, bőrdíszmű, harisnyafélék, bőrröndök, bőráru, útifelszerelések és a hozzá tartozó kiegészítő cikkek. A lábbeli készítéshez és javításhoz szükséges alap- és kellékanyagok, felszerelési tárgyak, cipőápoló szerek.

3. Vegyiáru kiskereskedelem

31. Vegyiáruk üzlete

Háztartási vegyi cikkek, vegyszerek, festékek, ipari segédanyagok és eszközök, rovarirtók, növényvédőszer, műtrágya, kefe, ecset, seprőárúk, fonottárúk, háztartási napicikkek, építési segédanyagok és díszítőelemek, tapéták, személyi használatra szóló higiéniai egészségügyi cikkek, betegápolási cikkek és eszközök, finomszesz, karácsonyfadíszek, autóápolási cikkek, testápolási és kozmetikai cikkek, fodrászati cikkek, kellékek.

32. Drogéria és gyógynövényszaküzlet

Az üzletben illatszereken, testápolási és személyi használatra szolgáló higiéniai egészségügyi, betegápolási cikkeken és eszközökön kívül e jogszabály 3. számú mellékletében meghatározott termékek hozhatók forgalomba.

4. Iparcikk kiskereskedelem

41. Vas, műszaki, üvegáru üzlet

Gépek, felszerelések, híradástechnikai cikkek, járművek, műszaki áruk. Hengerelt és húzott áruk, szerszámok és szerelési anyagok a háztartásban és a lakásépítésekénél szükséges vasárak és felszerelések, üveg, porcelán, műanyagárak, háztartási kőedény, üvegezési és képkeretezési kellékek, kerámiaipari termékek és dísz tárgyak, műszaki gumiárak. Barkácsoláshoz szükséges alapanyagok, szerszámok, felszerelések, apró cikkek, műszaki könyvek, orvosi műszerek és felszerelések, háztartási gépek, laboratóriumi felszerelések, gyógyászati segédeszközök.

42. Járművek és gépek üzlete

Járművek (személygépkocsi is), mezőgazdasági gépek és karbantartásukhoz szükséges eszközök, szerek és felszerelések, alkatrészek, gépkocsi huzatok, ponyvák.

43. Elektronikai termékek üzlete

Híradástechnikai cikkek, műszerek, elektronikai és elektro-akusztikai cikkek, háztartási vilamosgépek és készülékek, ezek tartozékai és alkatrészei, fényforrások, világítástechnikai késztermékek és alkatrészei, szerelési anyagok, vezetékek, személyi számítógép és számítástechnikai eszközök és ezek alkatrészei, software termékek, író és irodagépek.

5. Kulturcikk kiskereskedelem

51. Bútor, lakberendezési kisüzlet

Bútorok és lakberendezési tárgyak, lakástextíliák, lakberendezéssel szorosan összefüggő termékek, díszműárak, világosítótetek.

52. Papír, írószer, könyv, zenemű, térkép, bélyeg, hírlap kiskereskedés

Hangszerek, hanglemezek, magnetofon szalagok, kazetták, műsoros videókazetták, kották, könyvek, tankönyvek, napilapok, folyóiratok, térképek, levelező lapok, reprodukciók, jegyzetek, földgömbök, plakátok, irodalmi értékű kéziratok és relikviák. Papír, írószer, naptárak, iskolai és irodai felszerelések, politechnikai és könyvkötészeti cikkek, dekorációs, festészeti, szobrászati és rajzeszközök, képeslapok, bélyegek és a bélyeggyűjtéshez szükséges kellékek. Tapéták és tapétázási cikkek, nyomtatványok, nyomdai termékek, ideértve a használt termékeket és a régiségeket is (Antiquarium).

Szemléltető és kísérleti eszközök, oktatófilmek, szakoktatási anyagok, szerszámok, felszerelések, oktatási és népművelési berendezési tárgyak.

53. Kulturcikk szaküzlet

Idetartoznak pl. a képző és iparművészeti, háziipari termékek, műtárgyak, óra, ékszer, nemesfém-ből készült tárgyak, kozmetikai cikkek, sportfelszerelések, játékok, kemping, turista, vadász, horgász szakboltok, felszerelések, játékarú.

6. Egyéb kiskereskedelmi (egyéb szakboltok)

Dohányárak, dohányzáshoz szükséges kellékek, édességek, postai cikkek, papíráru, írószer, ajándéktárgyak, játékok, szárazelem, napi vegyicikkek, napilapok, hetilapok, folyóiratok, fényképezéshez szükséges filmek, autóbusz és villamosjegyek, totó, lottó és nyereménysorsjegyek. (Dohánybolt, bazárárak szaküzlete, ajándékolt)

Virágok, dísznövények, koszorúk, virágápolási cikkek, virágcserepek, virágföld, virágmagvak, dugványok, oltványok, művirágok, koszorúalpok és kellékek, tápsók, növényvédőszer.

(Virágolt)

Mezőgazdasági szerszámok, kisgépek, termelőeszközök és tartozékok, faárak, méhészeti és borászati cikkek, pincegazdasági felszerelések, vetőmagok, tápszerek, műtrágyák, permetezőszerek, növényvédőszer, kötözőfonalak, zsinegek, szakkönyvek.

(Mezőgazdasági, méhészeti szaküzlet, termék és takarmánybolt)

Mindenféle hulladék, alapanyagra tekintet nélkül.

(Hulladék és melléktermék üzlet)

Kegyszerek, imakönyvek, egyházi cikkek, temetkezési kellékek.

(Kegyártárgykereskedés)

Mutatványos kellék és felszerelés

(Mutatványos kellékek boltja)

Díszállat és a tartásukhoz szükséges eleség és felszerelések, szakkönyvek

(Díszállatkereskedés)

A szexuális élet tudományos, ismeretterjesztő, művészi célú feldolgozását, ábrázolását tartalmazó művek, könyvek, műsoros hang- és videokazetta, folyóirat, film, hanglemezzel, zenemű, fotó, reprodukció, képző, ipar- és népművészeti alkotások; szabadforgalmazású egészségügyi cikkek; a szexuális élet során alkalmazott védő- és segédeszközök, ruházati és öltözköztetési cikkek; az üzletkörbe tartozó szolgáltatások: szexuális felvilágosítás, tanácsadás, filmvetítés.

(Erotikus áruk és szexuális eszközök üzlete)

7. Tüzelő, építőanyagok kiskereskedelme

71. Tüzelő és építőanyagtelep

Szilárd, folyékony, tüzelőanyagok, propán és butángáz palackban, építőanyagok.

72. Üzemanyagtöltő állomás

Hajtó és kenőanyagok, gépjármű felszerelési és ápolási cikkek, alkatrészek, egyéb ásványolajtermékek, háztartási tüzelőolaj, gáz palackba töltve.

(Mentes az adó alól:)

b) a piaci és egyéb kicsinybeni értékesítés, az italárusítás kivételével.

Jegyzet: Az italárusítás a b) pont alapján történő értékesítés árbevételébe – az a) ponthoz hasonlóan – itt sem számít be, tehát adóköteles. A piaci és egyéb kicsinybeni értékesítés fogalmát az értelmező rendelkezések 24. pontja tartalmazza.

Természetesen az iparűzési adó esetében is élhet az adóztató önkormányzat a törvény 6. §-ának d) pontjában adott felhatalmazással és a település gazdasági adottságait, sajátosságait, rövid és hosszabb távú gazdálkodási és településpolitikai érdekeit mérlegelve – a törvényi kötelezőn túl is – a kistelepülésre, illetőleg más településekre is további kedvezményeket, mentességeket állapíthat meg (pl. határozott idejű mentességgel, adókedvezményel támogatja a kezdő vállalkozásokat, mentesíthet személyi és tárgyi alapon az iparűzési adó alól.)

Az adókötelezettség keletkezése és megszűnése

38 § (1) Az adókötelezettség az iparűzési tevékenység megkezdésének napjával keletkezik és a tevékenység megszüntetésének napjával szűnik meg.

Jegyzet: Az iparűzési adó árbevétel alapú adó, ezért az adókötelezettség meghatározott időtartam alatt elért nettó árbevételhez kötődik. Ehhez képest rendelkezik úgy a törvény, hogy az adókötelezettség a tevékenység megkezdésének napján keletkezik, míg megszűnése a tevékenység megszüntetésének (felszámolásának) napjával következik be.

(2) Az önkormányzat illetékességi területén ideiglenes (alkalmi) jelleggel végzett iparűzési tevékenység esetén a tevékenység végzésének időtartama az irányadó az adókötelezettség időbeni terjedelmére.

Jegyzet: A bekezdés lényegében az (1) bekezdés tartalmával azonosan rendezi az ideiglenes

(alkalmi) jelleggel végzett iparűzési tevékenység adókötelezettségének keletkezése és megszűnése feltételeit. Az adókötelezettség időtartama ez esetben is a tevékenység végzésének tényleges időtartama (pl. a vásároló 1992. április 2-től 4-ig végez adóköteles iparűzési tevékenységet az adott településen, akkor adókötelezettségének időbeli terjedelmére tevékenysége megkezdésének és a befejezésének időpontja közötti időtartam a meghatározó).

Az adó alapja

39. § (1) Az adó alapja az értékesített termék, illetőleg végzett szolgáltatás éves nettó árbevétele.

Jegyzet: Az adóalap az értékesítés nettó árbevétele (ennek tartalmára és megállapítási módjára lásd részletesen az értelmező rendelkezések 22. pontját)

(2) A 38. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az adó alapja a tevékenység végzésének tényleges időtartama alatt elért nettó árbevétel. Az önkormányzat azonban ez esetben az adót napi átalányban is megállapíthatja.

Jegyzet: A törvény az iparűzési adó esetében általánosan érvényesnek tekinti a nettó árbevétel elvén történő adóztatást. Ettől az ideiglenes (alkalmi) jelleggel végzett iparűzési tevékenységek (pl. búcsús, vásároló, gyűjtőkereskedő, vándorköszörűs stb) kapcsán enged eltérést az önkormányzat számára. Az egyszerűség és az adminisztráció kímélése érdekében lehetővé teszi, hogy a 38. § (2) bekezdés szerinti esetben az **adót napi átalányban állapíthassa meg.** Ez azonban nem zárja ki, hogy az önkormányzat ne átalányt állapítson meg, hanem az ideiglenes (alkalmi) iparűzési tevékenység után is – ha úgy dönt – nettó árbevétel alapján adóztathasson.

Az adó mértéke

40. § (1) Az adó évi mértékének felső határa az adóalap 3 ezrelékéig terjedhet.

(2) Az ideiglens (alkalmi) jelleggel végzett iparűzési tevékenység esetén, ha az önkormányzat az adót napi átalányban állapítja meg, a napi adóátalány összegének felső határa 5000 forint.

Jegyzet: Az iparűzési adó esetén is a törvény rögzíti az adómérték maximumát (általában az adóalap 3 ezreléke, alkalmi – ideiglenes – iparűzési tevékenységénél a napi átalány felső határa 5000 Ft). Ezen belül a települési önkormányzat képviselőtestületének joga dönteni, hogy illetékességi területén helyi adórendeletében milyen mértékű iparűzési adót kíván érvényesíteni. Az ennek eldöntéséhez szükséges tények, körülmények feltárásának lehetőségével a települési önkormányzat rendelkezik, a döntés felelősségével együtt.

V. fejezet

Az adóelőleg megállapítása és az adó megfizetése

41. § (1) A vállalkozó – a kommunális és az iparüzési adó fizetési kötelezettségének teljesítése érdekében – a (6) bekezdésben foglaltak kivételével – adóelőleget köteles fizetni.

Jegyzet: A törvény – figyelembevételére mind az önkormányzat, mind az adózók érdekeit – meghatározott alanyi körben adóelőleg fizetési kötelezettséget ír elő.

Az adóelőleg intézménye egyfelől azért indokolt, mert az önkormányzati feladatok finanszírozása ütemes pénzellátást kíván, másfelől az adózó vállalkozók számára sem közömbös, hogy egyszerre nagyobb összeget kell adóként befizetni, vagy annak teljesítése arányos elosztással történik.

Az adóelőleg fizetés kötelezettsége azonban nem minden adóalanyt terhel. Az adóalanyok (tv. 3. § (1) bekezdés) közül

- a vállalkozókat (értelmező rendelkezések 26 pontja) terheli,
- a kommunális és az iparüzési adó tekintetében (a többi adónem esetében – azok sajátosságaira tekintettel – az adófizetési rendje nem az adóelőleges módszerre épül).

(2) Az adóelőleg alapja

a) kommunális adó esetén az adóévet közvetlenül megelőző év átlagos statisztikai állományi létszáma;

b) iparüzési adónál az adóévet közvetlenül megelőző év nettó árbevétele.

Jegyzet: A (2) bekezdés általában és jellemzően arra az esetre határozza meg az adóelőleg számítás alapját, ha a vállalkozó egész évben végzett olyan tevékenységet, amely a kommunális adó, illetőleg az iparüzési adó hatálya alá tartozik. Ehhez képest rendelkezik úgy, hogy az adóelőleg alapja

- kommunális adó esetében az átlagos statisztikai állományi létszám (lásd az értelmező rendelkezések 19 pontját és a tv. 28. §-ához írt jegyzetben foglaltakat),
- iparüzési adónál pedig a nettó árbevétel (lásd az értelmező rendelkezések 22. pontját és a tv. 39. §-ának jegyzetét).

(3) A vállalkozónak, ha a tevékenysége az adóévet közvetlenül megelőző évben részben szünetelt – ide nem értve az idény munkarend miatti szünetelést –

a) az iparüzési adó előlegének alapját az elért nettó árbevétel évesítésével (az időarányos rész teljes adóévre történő átszámításával),

b) a kommunális adó előlegének alapját pedig a tényleges működés időtartama alatt foglalkoztatott átlagos statisztikai állományi létszám figyelembevételével kell megállapítani.

Jegyzet: A helyi adó rendszerében a vállalkozók kommunális és iparüzési adóelőleget az adóévet megelőző év tényadatai (bázis) alapján kötelesek fizetni. Nem ritkán előfordulhat, hogy a vállalkozó pl. megrendelés híján, betegség, más üzleti vagy természetes ok következtében az adóévet megelőző évben működését részben „szünetelteti”, tehát az év adott időszakában nem termel, nem foglalkoztat alkalmazottat stb. (Ez a szünetelés természetesen nem azonos az idénymunkarend szerint működők szünetelésével.)

A (3) bekezdés – egyébként folyamatos vállalkozói működés mellett – az ún. tört időszak figyelembevételével történő adóelőleg megállapításra tartalmaz számítási szabályokat.

a) iparűzési adó:

Az iparűzési **adóelőleg** alapja a megelőző év tört időszaka alatt elért nettó árbevétel évesített (teljes évre számított) összege.

Példával: A vállalkozó az adóévet megelőző évben március 1-től augusztus 31-ig szüneteltette tevékenységét, elért **nettó árbevétele a tört időszak** (január 1-től február 28-ig és szeptember 1-től december 31-ig) alatt összesen 240 ezer Ft.

Az adóelőleg alapjának számítási menete a következő:

- az elért nettó árbevételt előbb el kell osztani a működés hónapjainak (6 hó) számával,
- majd megkapjuk az 1 hónapra jutó bevételt (ami 40 ezer Ft),
- ezt évesíteni kell (szorozni az év összes hónapjainak számával),
- az eredmény (40 ezer Ft szorozva 12 hónappal) = 480 ezer Ft, ami az iparűzési adóelőleg alapja. Tehát az említett vállalkozó ennek alapulvételével fizet az adóévben iparűzési **adóelőleget**.

b) kommunális adó

A kommunális **adóelőleg** alapja a tényleges működés ideje alatt foglalkoztatott átlagos statisztikai állományi létszám.

Példával: A vállalkozó az adóévet megelőző év első felében szüneteltette tevékenységét, tényleges működése július 1-től december 31-ig tartott. Ezen időszak alatt az általa foglalkoztatottaknak – a tv. 28. §-a alapján számított (a KSH mindenkor hatályos Egységes Munkaügyi Statisztikai Utasításai szerint képzett) – átlagos statisztikai állományi létszáma: 32 fő.

Tehát a vállalkozó az **adóelőleget** a megelőző év törtidőszaka alatt foglalkoztatottak átlagos statisztikai létszáma (32 fő) figyelembevételével számítja és fizeti, akkor is, ha az adóévben az előleg alapjául vett létszámnak már a többszörösét foglalkoztatja. Ennek ellenkezője is előfordulhat, az ugyanis, hogy az adóelőleg fizetésének évében (az adóévben) a vállalkozó az adóelőleg számítás alapjául vett létszámnál jóval kevesebbet foglalkoztat. Ez esetben kérheti – az adózás rendjéről szóló tv. 31. §-a alapján – adóelőlegének módosítását (jellemzően csökkentését) az önkormányzati adóhatóságtól.

(4) Ha a vállalkozónak az adóévet közvetlenül megelőző évben nem volt adóalapja, a tevékenység kezdésétől (újrakezdésétől), illetőleg a munkaerő adókötelezettséggel járó foglalkoztatásának megkezdésétől számított 60 nap alatt képződött adóalap figyelembevételével kell az adóelőleg alapját megállapítani. Az iparűzési adó esetén a 60 nap alatt képződött adóalap felét annyiszor kell számításba venni, ahány hónap – a kezdés napját követő hó első napjától – az év végéig eltelik. A kommunális adó előlegének alapját viszont a 60 nap alatt foglalkoztatottak átlagos statisztikai állományi létszáma képezi.

Jegyzet: A (4) bekezdés arra az esetre ad szabályozást, amikor a vállalkozónak az adóévet közvetlenül megelőző évben nem volt adó alapja (nem végzett adóköteles tevékenységet, mert pl. kezdő vállalkozó, nem volt nettó árbevétele, nem foglalkoztatott alkalmazottat). E feltétel fennállása esetén

- a tevékenység megkezdésétől (újrakezdésétől), illetőleg
- a munkaerő adókötelezettséggel járó foglalkoztatásának megkezdésétől 60 nap alatt „képződött” adóalap figyelembevételével állapítja meg a vállalkozó adóelőlegének alapját.

Ennek kiszámítása a következőképpen történí:

a) iparűzési adó:

Az adóelőleg alapjának megállapításához a 60 nap alatt képződött adóalap” (nettó árbevétel)

felét annyiszor kell számításba venni, ahány hónap a kezdés napját követő hónap elsejétől az év végéig eltelik.

Példával: A vállalkozónak az adóévet megelőző évben nem volt adóalapja, az adott évben tevékenységét április 14-én kezdi (újra), ettől az időponttól számított 60 nap (április 14-től június 14-ig eltelt időszak) alatt 72 ezer Ft nettó árbevételt ért el.

Az adóelőleg alapjának megállapítási rendje az alábbi:

- A 60 nap alatt elért nettó árbevételt két részre kell osztani (36 ezer Ft),
- majd meg kell állapítani, hogy a kezdés (április 14.) napját követő hó első napjától hány hónap van hátra az adóévből. (A példabeli esetben ez 8 hónap),
- a szabály alkalmazásával a hónapok számának (8) és a 60 napi nettó árbevétel felének (36 ezer Ft) a szorzata (288 ezer Ft) adja meg az adóelőleg alapját, ami után a tárgyévben a vállalkozónak iparűzési adóelőleget kell fizetnie.

b) kommunális adó:

Az adóelőleg alapja – hasonlóan a (3) bekezdés szerinti esethez, amikor a szünetelés miatt kell töredék évvel számolni – egyszerű. A tárgyévi kommunális adóelőleg alapja ugyanis az alkalmazottaknak (munkaerő) a foglalkoztatás megkezdését követő 60 napon belüli átlagos statisztikai állományi létszáma.

Példával: A vállalkozó vállalkozásában május 28-tól foglalkoztat kommunális adókötelezettséget eredményező alkalmazottat. Tevékenységét indítja 5 fő alkalmazottal, majd számuk június hónapban 2 fővel csökken, július végén felvesz 3 alkalmazottat. Az adóelőleg alapjának megállapításához a kezdést követő (május 28. és július 28. közötti) 60 nap alatt foglalkoztatottak átlagos statisztikai állományi létszámát kell megállapítani. Ezt két hónap átlagos statisztikai állományi létszámának átlagolásával lehet elvégezni (lásd a tv. 28. §-ának jegyzetében foglaltakat). A 60 nap átlagos statisztikai állományi létszáma tehát 4,5 fő, s ez képezi az adóelőleg számítási alapját.

(5) Az adóelőleg a (2) – (4) bekezdés szerint számított alapnak az önkormányzat rendeletében meghatározott mértékkel számított összege.

Jegyzet: A 41 § (2) – (4) bekezdései az adóelőleg alapját (ami után az adóelőleget számítani kell) határozzák meg. Az így kiszámított adóalap és az önkormányzat rendeletében rögzített éves adómérték (vagy tekintettel a (7) bekezdésre is az éves adómérték időarányos részének) szorzata adja a fizetendő adóelőleg összegét, amit az adózás rendjéről szóló törvény 2. számú mellékletében foglaltak szerinti megoszlásban és időben kell teljesíteni.

(6) Az az (1) bekezdés szerinti adóalanyt, aki tevékenységét az év második felében kezdi meg, ebben az évben adóelőlegfizetési kötelezettség nem terheli.

Jegyzet: Kedvező szabály, az induló vállalkozásokat segíti azzal, hogy második félévi kezdés esetén még nem kell fizetni adóelőleget. Ez természetesen csak a kommunális adóra és az iparűzési adóra vonatkozik. A vállalkozónak egyéb – pl. építményadó, telekadó – címen fennálló adókötelezettségét az előírt rendben kell teljesítenie. Nem tartható azonban kizártnak, hogy az önkormányzat rendeletében az év első felében tevékenységét kezdő vállalkozást is mentesítse az adóelőleg fizetése alól. Ennél viszont számolni kell azzal, hogy ez a „kedvezmény” az évvégi elszámolásnál fokozott teherrel jelenthet a vállalkozók számára.

(7) Ha a vállalkozó kommunális adókötelezettsége nem áll fenn a teljes évben, az adó (adóelőleg) megállapításához az egy főre meghatározott évi adómérték egy hónapra eső hányadát szorozni kell az átlagos statisztikai állományi létszámmal és az adókötelezettség hónapjainak számával. Ennek során minden megkezdett hónap egész hónapnak számít.

Jegyzet: A kommunális adó tételes adó, évi mértékének maximumát fix összegben határozza meg a törvény. Az „éves tétel” értelemszerűen nem érvényesíthető akkor, ha a kommunális

adókötelezettség nem egész évre terheli a vállalkozót (pl. a megelőző évnek csak egyrészében foglalkoztatott alkalmazottat vagy a tárgyév valamely időpontjában megszüntetési tevékenységét és a munkaerő foglalkoztatását). Nem egész évi (töredék évi) kommunális adókötelezettség esetén a fizetendő adó (adóelőleg) összegét csak az éves adótétel arányos részével lehet számítani. Erre az esetre állapít meg szabályt a (7) bekezdés.

Példával:

A vállalkozó (alkalmazottak foglalkoztatásával) május 14-én kezdte meg tevékenységét, az adott évben a foglalkoztattottak átlagos statisztikai állományi létszáma: 52 fő, a telephely szerint illetékes önkormányzat a vállalkozók kommunális adójának mértékét 1200 Ft/főben határozta meg.

Az adó (adóelőleg) kiszámításának menete a következő:

a) előbb meg kell állapítani az évi adómérték egy hónapra eső hányadát (1200 Ft/fő osztva az év hónapjainak – 12 – számával = 100 Ft/fő),

b) majd az adó (adóelőleg) összegét az adómérték egy hónapra eső hányadának (100 Ft/fő), továbbá az átlagos statisztikai állományi létszámnak (52 fő), valamint az adókötelezettség hónapjainak (májustól december 31-ig 8 hónap) szorzata adja meg. A példabeli esetben tehát az adó: 41.600 Ft.

(8) Az (1) – (5) bekezdésben foglalt alkalmazásával megállapított adóelőleget és az éves adókötelezettség különbözetét a tárgyévet követően az éves bevallásban kell elszámolni. A különbözetet a bevallásra előírt időpontig kell megfizetni, illetve ettől az időponttól lehet visszaigényelni. Ugyanígy számol el az adóalany akkor is, ha megszűnése miatt évközben köteles adóbevallást adni.

Jegyzet: Az évközben adóelőleg címén teljesített adóbefizetéseket a tényleges adókötelezettséggel szemben az éves adóbevallásban el kell számolni. Ez azt jelenti, hogy

- amennyiben a vállalkozó adóelőleg címén kevesebbet fizetett az adóév során, mint az év lezárása utáni tényleges kötelezettsége, a különbözetet a bevallással együtt köteles az önkormányzati adóhatósághoz befizetni,
- ha viszont a ténylegesnél többet teljesített (mert pl. az adóelőlegének alapja magasabb volt, mint a tárgyévi kötelezettségének alapja), akkor ezt a többletet az adóhatóságtól visszaigényelheti.

Figyelmet érdemel: Az adó (adóelőleg) fizetés időpontját (az esedékességet) az adózás rendjéről szóló törvény 2. számú mellékletének II. fejezete tartalmazza (lásd a Kézikönyv III. fejezetében), míg az adóbevallási időpontokat az említett törvény 22-23. §-ai tartalmazzák.

42. § (1) A magánszemély terhére az adóhatóság által megállapított adó, továbbá a vállalkozó adóalanyt terhelő építményadó és telekadó évi két részletben fizethető meg.

Jegyzet: A magánszemélyeket terhelő adót (adókat) az önkormányzati adóhatóság kivétel útján határozattal állapítja, kivéve, ha a magánszemély – élve az adózás rendjéről szóló tv. 17. § (1) bekezdésében foglalt lehetőséggel – az önadózást választotta. A **vállalkozók** (értelmező rendelkezések 26. pontja) valamennyi helyi adó kötelezettségüket önadózással teljesítik.

E bekezdés

- a magánszemélyek terhére megállapított adók, valamint,
- a vállalkozók építményadó és telekadó kötelezettsége teljesítésének rendjére úgy intézkedik, hogy azok évi két egyenlő részletben fizethetők meg.

(2) Az adóelőleg és az adó megfizetésének esedékességét az adózás rendjéről szóló törvény állapítja meg.

Jegyzet: E bekezdés egy utaló szabályt tartalmaz az esedékességre vonatkozóan (esedékesség az a törvényben rögzített időpont, amelyre a fizetési kötelezettséget teljesíteni kell az adózónak). Az adójogalkotásban követett újszerű szabályozásának megfelelően – később is és a Kézikönyv III. fejezetében bővebben lesz szó – az anyagi törvények, így e törvény sem foglal magába eljárási rendelkezéseket. Ezért az adó és az adóelőleg esedékességét az adózás rendjéről szóló törvény 2. számú mellékletének II. fejezete határozza meg.

(3) Ha az esedékesség időpontjáig az adókimetés nem történt meg, akkor az adófizetés az önkormányzat által meghatározott módon és időben kell teljesíteni.

Jegyzet: A szabályozás abból indul ki, hogy az adókimetésnek (természetesen csak magán-személyek esetében, mert a vállalkozók önadózók) az esedékesség időpontjáig meg kell történnie. Erre reális alapot ad az, hogy míg a magánszemélyek január 15-ig kötelesek adóbevallást adni, addig az adó első félévi esedékességi időpontja március 15. Amennyiben ez az időtartam technikai vagy más ok miatt nem volna elégséges az adókimetésre, úgy az adófizetés időpontját az önkormányzatnak kell meghatároznia. Az adófizetés időpontjának – az adózás rendjéről szóló törvényben foglaltaktól eltérő – megállapításra a tv. 43. §-ának (2) bekezdése ad felhatalmazást az önkormányzat számára. Figyelembe kell venni: az önkormányzat ezzel a felhatalmazással élve csak úgy állapíthatja meg az esedékességet, hogy ezáltal az adózó számára a kötelezettség teljesítése kedvezőbbé válik.

(4) Az önkormányzati adóhatóság – az (5) bekezdésben foglalt kivételtől eltekintve – készpénzfizetést nem fogadhat el.

(5) Postahivatallal nem rendelkező községben, továbbá tanyaközpontokban, külterületeken – előzetes kihirdetés mellett – befizetési napokat lehet tartani, amikor az adózók készpénzben fizethetnek. A megyei jogú városi és a fővárosi illetékhivatal erre kijelölt pénztára ugyancsak elfogadhat készpénz befizetést. Így történhet a fizetés ingóvégrehajtás során is, ha azt az adózó önként felajánlja, illetőleg ha az előtalált készpénzt az adóhatóság lefoglalja. Készpénz átvételére vagy lefoglalására az adóhatóság részéről kizárólag az jogosult, akit erre az önkormányzati adóhatóság vezetője írásban felhatalmazott és az e célra rendszeresített hivatalos nyugtatómbbel ellátott. Az adóhatóság dolgozója az átvett vagy az általa lefoglalt készpénzről azonnal köteles nyugtát adni, s a pénzüsszeget az átvétel napján, de legkésőbb 24 órán belül befizetni a megfelelő adóbeszedési számlára.

Jegyzet: A)4) bekezdés az adó készpénzzel történő fizetésének elfogadására általános tiltást fogalmaz meg, azzal az eltéréssel, hogy ahol postautalvánnyal történő teljesítés feltételei hiányoznak (pl. külterületen, tanyán, postahivatallal nem rendelkező községekben) ott megengedi az általában tiltott fizetési módot. Adófizetés készpénzzel

- csak előzetes kihirdetés mellett és
- fizetési napokon történhet.

Az átvett pénzről az adóhatóság dolgozója köteles

- nyugtát adni és
- az átvett pénzt az átvétel napján, de legkésőbb 24 órán belül az adóhatóság adóbeszedési számlájára befizetni.

HARMADIK RÉSZ

Záró rendelkezések

VI. Fejezet

Átmeneti és hatálybalépő rendelkezések

43. § (1) A helyi adóval és az önkormányzat költségvetése javára más jogszabályban megállapított minden adóval kapcsolatos eljárásban az e törvényben és az adózás rendjéről szóló törvényben foglaltakat – a (2) – (4) bekezdésben meghatározott eltérésekkel – kell alkalmazni.

Jegyzet: A jogalkotás koncepcionális irányváltásának és az új szabályozás-technikai igényeknek megfelelően a különféle adótörvények így a helyi adókról szóló törvény már nem, vagy csak elvétve, a sajátosságok (az általánostól eltérő vonások) érvényrejuttatása érdekében tartalmaznak eljárási rendelkezéseket. E bekezdés tartalmilag két irányban ad eligazítást a jogalkalmazó adóhatóság számára. Egyértelművé teszi, hogy

- a) milyen adókkal (és adójellegű kötelezettségekkel) kapcsolatos **eljárásban** és
- b) milyen „eljárási szabályokat” kell alkalmazni.

ad a) A helyi adókról szóló törvény 1991. január 1-jei hatálybalépése – a településfejlesztési hozzájárulás és a lakosság borforgalmi adója kivételével – nem szüntette meg automatikusan a volt tanácsai adók (pl. a házadó, telekadó) és adójellegű kötelezettségek (pl. út- és közműfejlesztési hozzájárulás) hatályát. Így a törvény 48. §-ában felsorolt adók és adójellegű kötelezettségek mindaddig – de legfeljebb csak 1992. január 1-ig – hatályban maradnak, amíg a települési önkormányzat nem vezet be valamely hasonló tartalmú helyi adót. Tehát a törvény e bekezdése értelmében

- a helyi adókkal (ha a hatálybalépést követően azokat vagy azok valamelyikét a települési önkormányzat 1991. év folyamán bevezeti),
- a helyi adókról szóló törvény 48. §-ában felsorolt, az önkormányzat költségvetése javára más jogszabályban megállapított adókkal, adójellegű kötelezettségekkel, továbbá
- az elévülési időn belül a törvény 47. §-ában 1991. január 1-vel hatályon kívül helyezett településfejlesztési hozzájárulással és a borforgalmi adóval, valamint
- a helyi adókról szóló törvény hatálybalépésével nem érintett szabályozókkal (magánszemélyek földadójával, gépjárműadóval)

kapcsolatos eljárásban az **adózás rendjéről** szóló 1990. évi XCI. törvény (a továbbiakban: Ar.) rendelkezéseit kell alkalmazni.

ad b) Az Ar. tv. 1991. január 1-jei életbelépése gyökeres változást hozott az adózás szabályai területén. Az „eljárási szabályozás” adóigazgatási szféránkénti – központi és önkormányzati (korábban tanácsai) – elkülönültségét és azt a szabályozási megoldást megszüntetve, mely szerint az egyes anyagi adójogszabályok is tartalmaztak nem kisszámú eljárási típusú rendelkezést,

átfogóan, az ún. központi és a helyi adókra, valamint a helyi adó bevezetéséig tovább élő volt tanácsi adókra, adójellegű kötelezettségre egyaránt kiterjedően tartalmazza az irányadó eljárási rendelkezéseket.

Az említett törvény hatályon kívül helyezte a LAESZ-t, ami gyakorlati oldalról a következőket jelenti:

- A LAESZ rendelkezései nemcsak az ezután (pl. gépjárműadóval, házadóval kapcsolatban) keletkező ügyekben, hanem az ún. folyamatban lévő (tehát jogerősen határozattal még nem lezárt) ügyekben sem alkalmazhatók.
- 1991. január 1-től az előző a) pont alatt részletezett adókkal és adójellegű kötelezettségekkel összefüggő eljárásban már az Ar. rendelkezéseit (pl. esedékesség, egyetemlegesség szabályai, bevallás rendje, a késedelem jogkövetkezményei) kell érvényesíteni.

(2) Az önkormányzat az adóelőleg- és az adófizetés esedékességére, az adóbevallás időpontjára vonatkozóan – ideértve a 42. § (3) bekezdésében meghatározott esetet is – az adózás rendjéről szóló törvényben foglaltaktól, továbbá a 41. § (3) – (4) bekezdésében szabályozottaktól eltérően rendelkezhet, ha ezzel az adóalany számára válik kedvezőbbé kötelezettségének teljesítése.

Jegyzet: A helyi adó lényegével, szabályozási logikájával összhangban álló rendelkezést tartalmaz a 43. § (2) bekezdése. Felhatalmazást ad az önkormányzat számára, hogy a törvényben szigorúan körülhatárolt esetben

- egyrészt az adózás rendjéről szóló törvényben foglaltaktól,
- másrészt a helyi adókról szóló törvény egyes rendelkezéseitől **eltérő** szabályozást valósíthasson meg. Mindkét törvény rendelkezéseitől való eltérés **általános** feltétele az, hogy ezáltal az adóalany (magánszemély, vállalkozó) számára kedvezőbbé váljon a helyi adóval kapcsolatos kötelezettségének teljesítése, pl. a bevallás időpontjának meghosszabbításával.

a) Az adózás rendjéről szóló törvény rendelkezéseitől való eltérésre akkor ad lehetőséget a szabályozás az önkormányzatnak, ha ezzel az adóalany számára

- az adóelőleg fizetés esedékessége,
- az adófizetés esedékessége,
- az adóbevallás időpontja

a törvényben rögzítetténél kedvezőbb lesz.

E megoldással nem kizárt, hogy az egyes önkormányzatok esetében a bevallás, az esedékesség stb. időpontja helyenként (pl. az egyik településen a vállalkozók helyi adó bevallásának időpontja – február 28. helyett – március 25., míg egy másik településen április 10. is lehet) eltérő lesz.

E felhatalmazás csak az említett körben értelmezhető, semmiképp sem adhat alkalmat arra, hogy az adózás rendjéről szóló törvény más pozitív szabályaitól avagy az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. tv. rendelkezéseitől eltérő megoldásokat vezethessen be a településen az önkormányzat.

b) A helyi adókról szóló törvény 41. §-ának (3) – (4) bekezdései rendezik – a különféle helyzetekben – a vállalkozók adóelőleg megállapításának szabályait. Ezek részben garanciális tartalmúak, de minthogy a települési önkormányzat döntési joga a helyi adók bevezetése, ezért ezzel összhangban állóan biztosítja a 43. § (2) bekezdése az eltérés lehetőségét, ha ez a törvényi szabályozásnál kedvezőbb az adóalany számára.

(3) Az önkormányzat a helyi adóval kapcsolatban rendeletet alkothat az adózás rendjéről szóló törvényben nem szabályozott eljárási kérdésben.

Jegyzet: A helyi adó – különösen abban a tekintetben, hogy a törvényes keretek között az **adórendalkotásnak** joga az önkormányzaté – lényegében előzmény nélküli konstrukció a hazai adózási gyakorlatban. A helyi adókról szóló törvény önmagában kerettörvény, így csak azáltal válik élővé (jogot és kötelezettséget egyaránt meghatározó normává), ha a

települési önkormányzat képviselőtestülete rendeletében dönt a bevezetéséről és ezzel együtt az adózás minden lényeges anyagi- és eljárásjogi szabályát megalkotja (Tv. 6. § e) pontja). A bevezetés alapfeltétele az önkormányzat és a település gazdasági adottságainak, a lakosság és a vállalkozók terhelhetőségi viszonyainak, az adózási környezetnek az alapos elemzése, feltárása. Nem feltételezés, hogy ahány település – a lehetőségekhez igazodóan – annyiféleképpen nyerhet megfogalmazást a bevezetni szándékozott helyi adó is. Ez éppen a törvényi konstrukció nagyfokú adaptációs lehetősége s egyúttal előnye a helyi viszonyokkal szemben többnyire „érzéketlen” központi adókhoz képest.

Kétségtelen, hogy az adózás rendjéről szóló törvény a helyi adókra is kiterjedően tartalmazza az adózás „előrelátott” szabályait. Nincs azonban kizárva, hogy a helyi adózásban előre nem látott (vagy nem látható) élethelyzetek, gazdasági követelmények fordulnak elő. Ezekre, ha nincs az adózás rendjéről szóló törvényben megfelelő szabályozás (megoldás), akkor e bekezdés jogi alapot teremt az önkormányzat számára, hogy ezekben az eljárási kérdésekben rendelkezessen.

(4) Az adózás rendjéről szóló törvény hatálybalépéséig határozattal megállapított – az (1) bekezdés szerinti adót, illetéket érintő – kötelezettségre, a megállapítás időpontjában hatályban volt rendelkezések az irányadók.

Jegyzet: E bekezdés arra vonatkozóan tartalmaz rendelkezést, hogy az adózás rendjéről szóló törvény hatálybalépéséig (1991. január 1.) hozott jogerős határozatok a „változás” nem érinti. Ha valaki még a múlt évben (vagy korábban) pl. havi 2%-os adópótlékköteles (ezévre is áthúzódó) részletfizetési kedvezményt vagy fizetési halasztást kapott, akkor a LAESZ hatályon kívül helyezése, illetőleg az Ar. hatálybalépése következtében a pótlék mértéke nem változik. Tehát az adózás rendjéről szóló törvény hatálybalépése a jogerős határozattal már megállapított fizetési feltételeket nem változtatja meg. E kötelezettségek – a feltételek betartása esetén – még a régi szabályok alapján „véglegesződnek”. (Lásd ezzel összhangban az adózás rendjéről szóló tv. 101. §-ának (3) bekezdésében foglaltakat is.)

A megállapítás fordítottja is igaz, nevezetesen: a jogerősen még el nem bíralt adó- és illetékekben (függetlenül attól, hogy az adóval, illetékekkel kapcsolatos kötelezettség mikor keletkezett), továbbá azokban az esetekben, amelyekben jogerős határozat bár keletkezett a hatálybalépésig, de az abban foglalt feltételeket az adóalany nem teljesíti (pl. nem fizeti az esedékes részleteket) s emiatt végrehajtásra kerül sor, a tartozás végrehajtásánál már az adózás rendjéről szóló törvényben foglaltak (végrehajtás szabályai, költség mértéke, viselése stb.) az irányadók.

44. § Ahol jogszabály az adózás tekintetében a községi, nagyközségi tanács vb. szakigazgatási szervére vagy városi, fővárosi kerületi tanács vb. adóügyi feladatot ellátó szakigazgatási szervére, illetőleg a megyei városi adó- és illetékhivatalra utal, ott a továbbiakban ez alatt az önkormányzat jegyzőjét; az illetékekkel, valamint egyes igazgatási szolgáltatások díjaival kapcsolatban a fővárosi illetékhivatalra, a megyei illetékhivatalra, a megyei városi adó- és illetékhivatalra utal, ott a továbbiakban a fővárosban a fővárosi főjegyzőt, Pest megyében a köztársasági megbízott által kijelölt önkormányzati jegyzőt, más megyékben pedig a megye székhelye szerinti városi önkormányzat jegyzőjét (a továbbiakban: illetékhivatal) kell érteni.

Jegyzet: Az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. tv. 5. §-ának (1) bekezdésében foglaltakkal összhangban a jogszabályok a tanácsrendszer tagozódásának és fogalomhasználatának megfelelően jelölték meg az első fokon eljáró adóigazgatási feladatot ellátó (szakigazgatási) szervet.

Az Ötv. életbelépése a helyi feladatellátás új igazgatási – szervezeti struktúrájának kialakítása mellett szükségessé tette a hatályos jogszabályok jelentékeny részének felülvizsgálatát. Minthogy e felülvizsgálat egy folyamat, illetőleg számos olyan jogi norma létezik, amit a rendszerváltás

nem szükségképpen érint, ezért a mindennapok gyakorlatában a jobb eligazodást, a követhetőséget szolgálja, ha e törvény (is) tartalmazza az önkormányzatisághoz igazodó vagy annak megfelelő új hatásköri – szervezeti jelölést.

Mivel az önkormányzati hatáskörök telepítéséről szóló törvény a helyi adók elfogadásáig nem lépett életbe, e § lényegében hatáskör telepítés tartalmú rendelkezést (is) tartalmaz. A szabályozás – adóügyekben – a települési önkormányzat jegyzőjét tekinti elsőfokú adóhatóságnak. Az illetékezés területén jelentős struktúra változás következett be a feladatellátásban. A mai megyei illetékhivatalok, megyei városi adó- és illetékhivatalok a megyeszékhely – Pest megyében a köztársasági megbízott által kijelölt – városi önkormányzat, a fővárosi illetékhivatal pedig a fővárosi önkormányzat hivatali szervezetbe kerülnek. Ennek megfelelően – illetékügyekben – a hatáskör címzettje a fővárosban a fővárosi főjegyző, Pest megyében a köztársasági megbízott által kijelölt önkormányzat jegyzője, más megyékben pedig a megye székhelye szerinti városi önkormányzat jegyzője. (Lásd az 5. sz. függelékét is.)

45. § A helyi önkormányzat az ügykörébe tartozó illetékek és a helyi adók hatékony végrehajtásának, illetőleg alkalmazásának elősegítésére, a saját rendeletében szabályozhatja az anyagi érdekelttség feltételeit.

Jegyzet: A korábbi gyakorlat szerint a helyi bevételt jelentő, de központilag szabályozott és a helyi adókkal kiváltani szándékozott ún. tanácsi adók hatékony végrehajtásának előmozdítása érdekében működtetett érdekelttségi rendszer a 25/1988. (VI. 28.) PM rendeleten alapult. E megoldás fenntartása az önkormányzatiság kibontakozásával és a helyi adók intézményesítésével összeegyeztethetetlen. Minthogy a kerettörvény értelmében az önkormányzat dönt a helyi adók bevezetéséről (és helyben érvényesülő konkrét szabályainak megalkotásáról), ezért felhatalmazást kap e §-ban arra, hogy az ügykörébe tartozó

- helyi adók és az illetékügyekben érintett önkormányzatok önállóságát növelve az,
- illetékek (azaz a fővárosi, a megyei székhelye szerinti városi illetékhivatal, Pest megyében a köztársasági megbízott által kijelölt önkormányzat illetékhivatala, az illetékekről szóló 1990. XCIII. törvény által, a felsorolt illetékhivatalok hatáskörébe tartozó, jellemzően vagyonszerzési és főként ezzel összefüggő eljárási illeték)

eredményes végrehajtásának segítésére az anyagi érdekelttség (ösztönzés) feltételeit – saját hatáskörben – megállapítsa. Így az önkormányzatnak kell megállapítani a jogosultak körét, a juttatás mértékét és jogcímét, valamint meghatározni a forrást stb. (Ehhez központi szabályozás szükségtelen, felesleges beavatkozást eredményezne az önállóan gazdálkodó önkormányzatok anyagi érdekelttségébe.) Ennek jegyében szűnik meg az illetékekkel (díjjal) kapcsolatos mulasztás során készített lelet (Itv. 84. §) korábban központilag szabályozott jutalékrendszere is.

A már hivatkozott 25/1988. (VI. 28.) PM rendelet alapján működő érdekelttségi rendszer ugyancsak megszűnik. Szabályai alapján az érdekelttségi alap képzése 1990. december 31-vel befejeződik azzal, hogy az érintett dolgozók az 1990. évi teljesítményeikért járó juttatást legkésőbb 1991. március 31-ig megkapják. Ez időpontban az említett jogszabály hatályát veszti.

46. § Felhatalmazást kap a pénzügyminiszter arra, hogy az önkormányzat hatáskörébe tartozó adók és adók módjára behajtandó köztartozások nyilvántartásának, kezelésének, elszámolásának szabályait rendelettel állapítsa meg.

Jegyzet: A törvény – mint már arról korábban részletesen volt szó – a helyi adórendelet alkotásához a keretfeltételeket teremti meg. Az anyagi szabályokon túl az adózásnak vannak olyan vonatkozásai is, amelyekben az egységes rend (szabályozás) nélkülözhetetlen a rendszer működtetéséhez. Ezért a törvény felhatalmazást ad a pénzügyminiszternek ahhoz, hogy az önkormányzati hatáskörbe tartozó adók és egyéb köztartozások nyilvántartásának, kezelésének, elszámolásának szabályait megállapítsa. Ezzel biztosítható, hogy a jogalkotáshoz, továbbá az államháztartási mérlegek (a költségvetés) összeállításához, a támogatási igények megítéléséhez

szükséges információk szervezeten és rendszeresen az érintettek rendelkezésére álljanak. Ugyanakkor ez képes kielégíteni az önkormányzatok adatigényét is. A jelzett szabályozás előkészítése folyamatban van. (Lásd a 7. sz. függelék is.)

47. § Ez a törvény 1991. január 1. napján lép hatályba, egyidejűleg a lakosság borforgalmi adójáról és a településfejlesztési hozzájárulásról szóló, az e törvény függeléke A. részében felsorolt jogszabályok hatályukat veszti.

48. § Az út- és közműfejlesztési hozzájárulásról szóló, a telekhasználati és -igénybevételi díjról szóló, a telekadóról szóló, a házadóról szóló, a nem lakás céljára szolgáló építmények adójáról szóló jogszabályok, valamint a gyógy- és üdülöhelyi díjról szóló pénzügyminiszteri rendelet (együttesen a törvény függelékének B. részében felsorolt jogszabályok), a gyógy- és üdülöhelyekről szóló 62/1984. (XII. 19.) MT rendelet 8-12. §-ai – a 49. §-ban meghatározott kivétellel – 1992. január 1. napjával veszti hatályukat.

Jegyzet: A törvény hatálybalépése napjával (1991. január 1-vel) automatikusan – az önkormányzat közreműködése nélkül – „csak” a lakosság borforgalmi adója és a településfejlesztési hozzájárulás veszi hatályát.

A többi, a törvény 48. §-ában felsorolt adó, adójellegű kötelezettség, ha az önkormányzat nem dönt a helyi adók bevezetéséről, automatikusan 1992. január 1-ig hatályban marad. Ezen időpontban viszont már a törvény hivatkozott §-a alapján hatályukat veszti, ami arra készteti a települési önkormányzatot, hogy eddig az időpontig – tehát legkésőbb 1992. január 1-ig döntést hozzon a helyi adók bevezetéséről, hogy a hatályukat veszítő adók, adójellegű kötelezettségek révén keletkező bevételkiesést az új típusú adóztatással pótolni tudja. (Természetesen nem kizárt az sem, hogy az önkormányzat nem kíván a helyi adóztatás lehetőségével élni, mert bevételigényét más forrásból – pl. vállalkozásból, ingatlanok hasznosításából – biztosítani tudja. Jelenleg azonban az önkormányzatok többsége távolról sincs ilyen ideális helyzetben, ezért az tartható célszerűnek, ha a gazdálkodási lehetőségek mielőbbi számbavételére sor kerül és a fogadókészség megteremtése érdekében nem az év utolsó hónapjaiban, hanem jóval előbb elkezdődik a felelős, a helyi adó bevezetését előkészítő apparátusi munka.)

E jogcímenek – az említett időpontokat követően – új kötelezettség már nem keletkezik, de a korábban megállapított kötelezettségek csak a még fennálló tartozások rendezésével (befizetésével, esetleges elengedésével) szűnnek meg.

49. § Ha az önkormányzat:

a) a lakástulajdonra bevezeti az építményadót vagy a kommunális adót, egyidejűleg hatályát veszti a házadó, az út- és közműfejlesztési hozzájárulás,

b) az egyéb nem lakás céljára szolgáló építményre bevezeti az építményadót vagy a kommunális adót, vagy az idegenforgalmi adót, egyidejűleg hatályát veszti a nem lakás céljára szolgáló adója, az út- és közműfejlesztési hozzájárulás és a gyógy- üdülöhelyi díj,

c) a beépítetlen belterületi földrészletre bevezeti a telekadót, vagy a kommunális adót, egyidejűleg hatályát veszti a telekhasználati- és igénybevételi díj, az út- és közműfejlesztési hozzájárulás, a telekadó és a földrészletek után a magánszemélyek földadó (36/1976. (X. 17.) MT rendelet) kötelezettsége.

Jegyzet: Az előző § az érintett adók, adójellegű kötelezettségek megszűnésének végső időpontját határozza meg. Ez azt is jelenti, hogy – amennyiben az önkormányzat a helyi adók 1991. évben

történő bevezetéséről hoz döntést, akkor – előbb is, az adott települési önkormányzat helyi adórendeletének életbelépésével egyidejűleg hatályukat veszítik.

Az egyes helyi adók belépésének és az egyes ún. tanácsi adók, adójellegű kötelezettségek hatályon kívül helyezésének rendjéte § állapítja meg. Rendező elv, hogy a bevezetésre kerülő helyi adó a vele tartalmi azonosságot (rokonságot) mutató tanácsi adót vagy adójellegű kötelezettséget váltja ki. Szemléltetve:

„A” belép	„B” megszűnik
a) lakástulajdonra	
– az építményadó	– a házáadó
vagy	és
– a kommunális adó	– az út- és közműfejlesztési hozzájárulás
b) nem lakás céljára szolgáló építményre	
– az építményadó	– nem lakás céljára szolgáló építmények adója
vagy	és
– a kommunális adó	– az út- és közműfejlesztési hozzájárulás
vagy	és
– az idegenforgalmi adó	– a gyógy- és üdülőhelyi díj
c) beépítetlen belterületi földrészlet	
– a telekadó	– a telekhasználati- és igénybevételi díj
vagy	és
– a kommunális adó	– az út- és közműfejlesztési hozzájárulás
	és
	– a magánszemélyek 1991. előtti telekadója
	és
	– (e földrészletek után) a magánszemélyek földadója

Belső összefüggésben az „A” oszlopban szereplő valamely (a-c) adótárgyra belépő bármely (új) helyi adókötelezettség egyidejűleg kiváltja az adott adótárgy vonatkozásában a „B” oszlop szerinti valamennyi mai adókötelezettséget.

Figyelmet érdemel: a helyi adó a magánszemélyek földadójának tárgyi hatályát csak annyiban érinti, hogy a telekadó belépése feloldja a belterületi földrészletek földadókötelezettségét. Tehát a helyi adó (telekadó) bevezetése után egységesen, a belterületi kategóriában nyilvántartott földrészletek kikerülnek az említett földadó hatálya alól, továbbiakban telekadó kötelezettség terheli, illetőleg terhelheti tulajdonosaikat (Tv. 12., illetőleg 18. §-a).

50. § Az e törvény alapján bevezetésre kerülő adókkal egyidejűleg hatályukat veszített rendeletek alapján korábban jogerős határozattal engedélyezett adó, díj és hozzájárulás

fizetésének kötelezettsége alóli mentességek, illetőleg kedvezmények, a kötelezettségekkel együtt veszítik hatályukat az új adók hatályba lépése napján, kivéve az új építésű lakásokra megállapított házadómentesség, annak lejártáig.

Jegyzet: A törvény e rendelkezése értelmében a helyi adók bevezetésével hatályukat veszítő jogszabályok (lásd tv. függelékének „B” fejezetét) alapján határozattal engedélyezett

- adómentességek és
- adókedvezmények

a kötelezettségekkel együtt veszítik hatályukat – az új adók hatálybalépése napján. Minthogy a mentességre jogalapot adó jogszabályok szűnnek meg, értelmüket veszti az általuk biztosított különféle **állandó** mentességek is (ezek nem „kerülnek át” a helyi adók rendszerébe, sorsuk, tehát azonos vagy hasonló tartalmú mentességek és kedvezmények szabályozása az önkormányzat döntésétől függ).

A korábbi jogszabályok alapján **határozattal** engedélyezett és az új helyzetben megszűnő mentességek és kedvezmények közül csak a **lakások** esetében tesz kivételt a törvény. Lakás- és szociálpolitikai **megokolásból** intézkedik úgy, hogy a lakásokra határozattal megállapított (ház)adómentesség (csak mentesség!) annak lejártáig fennmarad. Ez praktikusán annyit jelent, hogy

- az új építésű lakásokra akár az 1986. évi 25. tvr. és a 35/198. (X. 2.) PM rendelet, akár az ezekkel hatályon kívül helyezett korábbi jogszabályok (a többször módosított 19/1974. (V. 18.) MT és a szintén többször módosított 14/1974. (V. 18.) PM rendelet) alapján adott – 10, 25, 30, 35 éves – adómentesség annak lejártáig érvényben marad;
- az ilyen lakásokra az eredetileg engedélyezett házadómentesség lejártáig építményadó nem állapítható meg.

Különösen figyelmet igényel az önkormányzatok részéről az adómentesség időtartamának rögzítése és lejártuk folyamatos nyomon követése.

51. § Ha az önkormányzat a helyi adót bevezeti, az adóalany köteles a bevezetett adó megállapításához szükséges valamennyi – az önkormányzat felhívásában megjelölt – adatot szolgáltatni az adott év január 1-jei állapotának megfelelően.

Jegyzet: Az adóbevallás benyújtásának időpontját az adózás rendjéről szóló törvény rendezi. A konkrét helyi adó részletes szabályainak megállapítása a települési önkormányzat feladata. Minthogy a települések adottságai igen eltérőek, ebből következően a törvényben előírt (kötelező) mellett a saját jogkörében meghatározott adómentességekben, -kedvezményekben is nagy lesz az eltérés. Így az egész országban egységes adóbevallás nem rendszerezhető. Ezért csak bevallási minta ajánlásra kerül sor, – orientálva, s egyúttal könnyítve az önkormányzatok ilyen fajta tevékenységét. Ennek ismeretében dönti el az önkormányzat, hogy az ajánlott bevallási nyomtatvány (minta) szükség szerinti felhasználásával, (helyi adórendeletének tartalmához igazodóan), milyen végleges bevallás-nyomtatványt fog alkalmazni. (Lásd a 2. sz. függelékét is.)

E rendelkezés teremt jogi alapot arra is, hogy pl. évközi bevezetés esetén az önkormányzat adóbevallásra hívhassa fel az adóalanyokat. Ez esetben az adatszolgáltatás időpontját a települési önkormányzat határozza meg.

VII .Fejezet

Értelmező rendelkezések

52. § E törvény alkalmazásában:

1. **önkormányzat illetékességi területe:** az önkormányzat közigazgatási határa által behatárolt – bel – és külterületet magában foglaló – térség, amelyre az önkormányzati hatáskör kiterjed,

2. **külföldi:** az a természetes személy, akinek állandó lakóhelye külföldön van és nem tartózkodik Magyarországon 183 napnál hosszabb időtartamban; továbbá az a jogi személy, gazdálkodó szervezet vagy más személyi egyesülés, amelynek székhelye (központja) külföldön van, ide nem értve a Magyarországon működő telepeit, fiókjait, képviselőit,

3. **vagyoni értékű jog:** a kezelői jog, a tartós földhasználat, a haszonélvezet, a használat joga – ideértve a külföldiek ingatlanhasználati jogát is –, a földhasználat és a lakásbérlet,

4. **külterület:** a település közigazgatási határának belterületen kívül eső földrészlete, ideértve a zártkertet is,

5. **épület:** olyan szerkezetileg önálló, földdel szilárd összeköttetésben lévő építmény, amely a környező külső tértől épületszerkezetekkel részben vagy egészben elválasztott teret alkot és ezzel az állandó vagy az időszakos tartózkodás, illetőleg használat feltételeit biztosítja,

6. **építmény:** minden lakás és nem lakás céljára szolgáló épület. Nem minősül építménynek a 3 évesnél rövidebb időtartamra létesített (ideiglenes) építmény,

7. **műemléképítmény:** a műemlékvédelemről szóló 1/1967. (I. 31.) ÉVM rendelet 2. §-ának (1) és (2) bekezdésében foglalt építmény – ide nem értve e körből a lakás céljára szolgáló építményt,

8. **lakás és szükséglakás:** amely a lakások elosztásáról, a lakásbérletről szóló 1/1971. (II. 8.) Korm. rendelet végrehajtására megjelent 1/1971. (II. 8.) ÉVM rendelet 1. §-a, 2. §-ának (4) bekezdése, illetve 8. §-a alapján ilyennek minősül a rendeltetésszerű használatához szükséges – helyben szokásos vagy előírt teleknagyságot meg nem haladó – földrészlettel együtt,

9. **hasznos alapterület:** a végleges (a vakolt vagy burkolt) falsíkokkal határolt tejes alapterületnek olyan része, ahol a belmagasság legalább 1,90 m,

10. **kiegészítő helyiség:** az, amely a lakás– és az üdülőtulajdon rendeltetésszerű használatához szükséges, de huzamos emberi tartózkodásra részben és ideiglenesen sem szolgál (tüzelőtér, salaktároló, szárító, padlás, szerszámkamra, szín stb.),

11. **kistelepülés:** a tanya, valamint az a település, ahol az állandó lakosok száma az 500 főt nem haladja meg,

12. **építmény megszűnése:** ha az épületet lebontják, vagy megsemmisül, illetőleg ha az illetékes építésügyi hatóság a használatbavételi engedélyt visszavonta,

13. **korrigált forgalmi érték:** az illetékekről szóló törvény alkalmazásával megállapított forgalmi érték 50%-a,

14. **nevelési–oktatási intézmények céljára szolgáló helyiség:** az óvodák, az iskolai nevelés–oktatás intézményei, alapfokú művészetoktatási intézmények, diákotthonok és kollégiumok elhelyezését biztosító épület (1985.évi I. törvény 13. §-a),

15. **ingatlan:** a föld és a földdel alkotórészi kapcsolatban álló minden dolog,

16. **belterületi földrészlet:** minden olyan épülettel be nem épített föld, amely a településen az ingatlannyilvántartás szerint belterületnek minősül,

17. **közhasználatú közlekedés:** a közlekedés és hírközlés népgazdasági ág közlekedési ágazatába sorolt gazdálkodók összessége, illetve az általuk lebonyolított közhasználatú közlekedési tevékenység. A közhasználatú közlekedés a bárki által – meghatározott feltételek megtartása és díjak megfizetése mellett – igénybevehető szállítás, illetve a kapcsolódó feladatok ellátása,

18. **kommunális beruházás:** a közmű (a településekre vagy azok jelentős részére kiterjedő elosztó és vezetékhálózatok és az ezekkel kapcsolatos létesítmények, amelyek a fogyasztók vízellátási, ideértve a belvíz-, a csapadék- és szennyvízelvezetési, tisztítási, villamos energia, hő-, gázenergia és távbeszélési igényeit elégíti ki), valamint az út és járda építés,

19. **átlagos statisztikai állományi létszám:** a KSH mindekor hatályos Egységes Munkaügyi Statisztikai Utasításokban foglaltak szerint számított létszám, azaz a folyamatosan vezetett létszámnnyilvántartás alapján havonként képzett átlagos statisztikai állományi létszám éves szinten számított átlaga,

20. **az idegenforgalmi adó alkalmazásában üdülésre–pihenésre használt épület:** az üdülő, továbbá minden olyan lakásnak nem minősülő épület, amelyben ideiglenesen üdülés, pihenés céljára tartózkodnak, ideértve az üdülőtől elkülönítve épített (önálló) építményt is (csónakház, kabin, horgásztanya, garázs stb.),

21. **állandó lakos:** aki a településen állandóra vagy ideiglenesen bejelentett – az illetékes hatóság által nyilvántartásba vett – lakással rendelkezik,

22. **nettó árbevétel:** a kettős könyvvitelt vezetőknél a mérleg szerinti (ÁFA nélküli) nettó árbevétel, valamint az egyszeres könyvvitelt alkalmazó vállalkozók vállalkozási nyereségadó köteles bevételei közül a termék, áru, szolgáltatás értékesítéséből származó (ÁFA nélküli) bevételek – növelve az árkiegészítéssel, csökkentve a fogyasztási adóval –, továbbá a személyi jövedelemadó hatálya alá tartozó vállalkozók esetében a tevékenység, szolgáltatás ellenértékéért kapott készpénz, jóváírás és természetbeni juttatás (ÁFA nélküli) együttes összege, növelve az árkiegészítéssel csökkentve a fogyasztási adóval,

23. **bolti kiskereskedelem:** a 6/1990. (IV. 5.) KeM rendelet 1. számú mellékletében I. Kiskereskedelem címszó alatt felsorolt tevékenységi körök,

24. **piaci és egyéb kicsinybeni értékesítés:** áruk – kiskereskedelmi hálózaton kívüli piacokon, vásárokon, illetőleg általában közvetlenül lakosságnak történő kicsinybeni értékesítése,

25. **italárusítás:** minden alkoholtartalmú, élvezeti cikként forgalomba hozott ital (palackozott és kimért), ide nem értve a gyógynövények gyógyászati rendeltetésű szeszes kivonatait, valamint

az azok felhasználásával készült készítményeket és az alacsony alkoholtartalmú palackozott üdítőitalokat,

26. vállalkozó: a magánszemély, ha belföldön saját nevében és kockázatára, haszonszerzés céljából üzletszerű gazdasági tevékenységet végez és vállalkozói igazolvánnyal rendelkezik, továbbá az a magánszemély, akinek a tevékenységét e törvény vagy más adótörvény vállalkozási tevékenységnek minősít, valamint a jogi személy, egyéb szervezet, amely üzletszerű gazdasági tevékenységet folytat,

27. önkormányzat költségvetése javára megállapított adó: mindazon adók, illetékek, adójellegű kötelezettségek, amelyeknek az önkormányzat költségvetése javára való teljesítését jogszabály írja elő.

FÜGGELÉK

A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény 47–48. §-aival érintett jogszabályokról.

A.

A törvény 47. §-a szerinti időpontban hatályukat veszítő jogszabályok:

1. A lakosság borforgalmi adójáról szóló, a 34/1977. (IX. 3.) MT és a 67/1987. (XII. 2.) MT rendeletekkel módosított 36/1970. (IX. 27.) Korm. rendelet és a végrehajtására kiadott, a 64/1987. (XII. 7.) PM rendelettel módosított 17/1977. (X. 20.) PM rendelet.

2. A településfejlesztési hozzájárulásról szóló 1984. évi 12. törvényerejű rendelet és a végrehajtására kiadott 28/1984. (VII. 17.) PM rendelet.

B.

A törvény 48. §-a szerinti feltételekkel hatályukat veszítő jogszabályok:

1. Az út- és közműfejlesztési hozzájárulásról szóló 18/1983. (X. 16.) ÉVM-PM együttes rendelet.

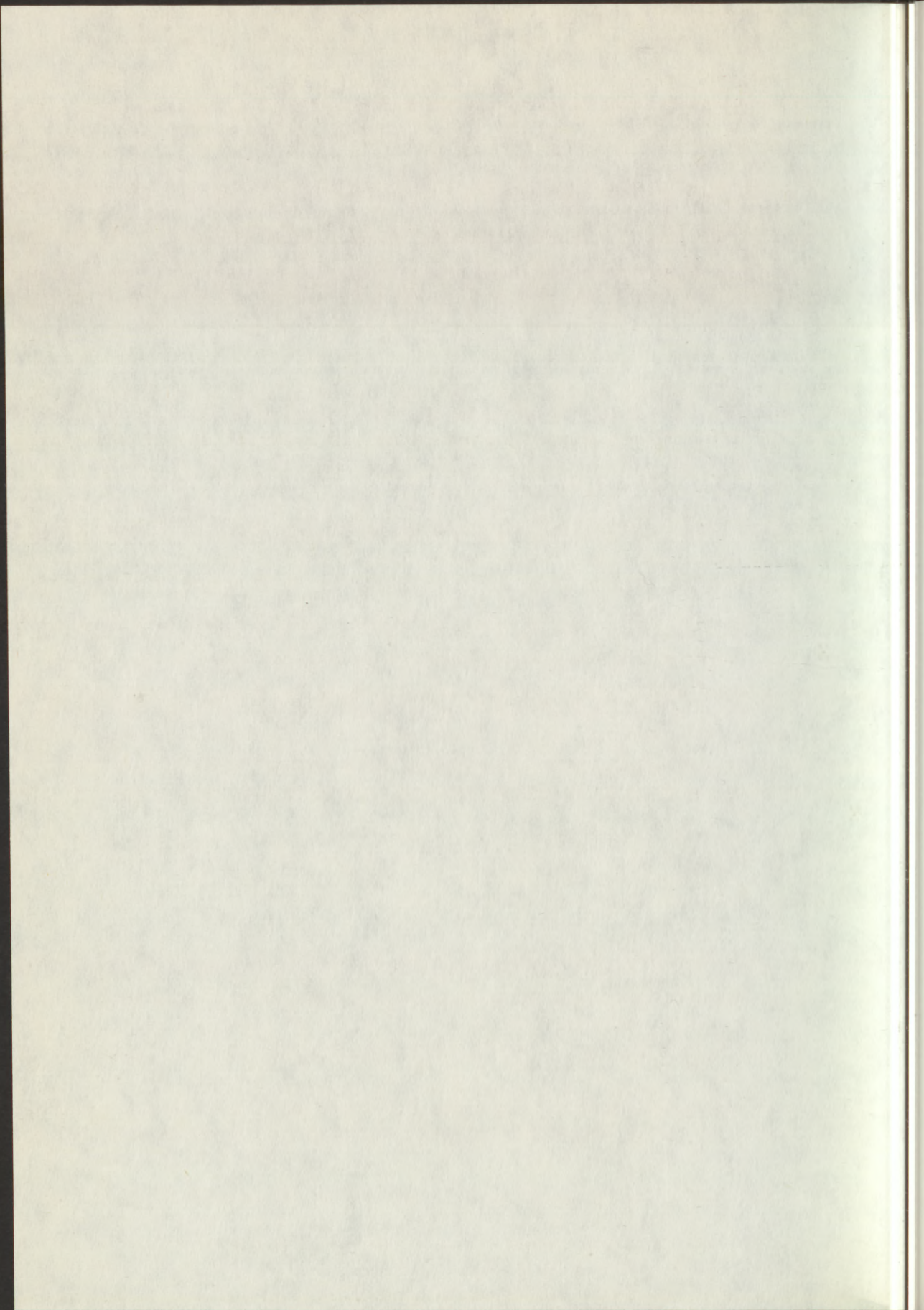
2. Az állami telkek használati és igénybevételi díjáról szóló, a 4/1977. (I. 28.) PM-ÉVM-ÁH, a 19/1979. (XI. 1.) PM-ÉVM-ÁH, a 37/1982. (VIII. 2.) PM-ÉVM-ÁH, az 52/1983. (XII. 10.) PM-ÉVM-ÁH és a 67/1988. (XII. 26.) PM-ÉVM együttes rendeletekkel módosított 50/1975. (XI. 22.) PM-ÉVM-ÁH együttes rendelet.

3. A telekadóról szóló, a 10/1972. (II. 19.) PM-ÉVM, a 2/1977. (I. 28.) PM-ÉVM, az 54/1982. (X. 7.) PM-ÉVM, és a 30/1983. (X. 16.) PM-ÉVM együttes rendeletekkel módosított 12/1970. (IV. 16.) PM-ÉVM együttes rendelet.

4. A házadóról szóló 1986. évi 25. törvényerejű rendelet és a végrehajtására kiadott, a 31/1989. (VII. 13.) PM rendelettel módosított 35/1986. (X. 2.) PM rendelet.

5. A nem lakás céljára szolgáló építmények adójáról szóló, az 1986. évi 25. törvényerejű rendelettel és az 1988. évi XV. törvénnyel módosított 1985. évi 23. törvényerejű rendelet és a végrehajtására kiadott, a 35/1986. (X. 2.) PM és az 51/1988. (XII. 22.) PM rendelettel módosított 62/1985. (XII. 30.) PM rendelet.

6. A gyógy- és üdülőhelyi díjak és díjatalányok legmagasabb mértékének és fizetési módjának megállapításáról szóló 27/1985. (X. 23.) PM rendelet.

III.

Az adózás rendjéről szóló 1990. évi XCI. törvény

(A helyi adók anyagi szabályait megismerve az érintett adóviselők számára nemcsak annak van jelentősége, hogy mi után mennyit kell fizetni, hanem az adózás „hogyanjának” is. Ezért nélkülözhetetlen az adózás folyamatára vonatkozó szabályok ismerete a főbb – eligazodást segítő – alap összefüggések vázolásával.)

Az APEH és az önkormányzati (korábban tanácsi) hatáskörbe tartozó adók, adójellegű kötelezettségek (hozzájárulások) eljárási rendjét (az adózás „hogyanját”, az adózók és az adóhatóságok kapcsolatát stb.) eddig szerteágazó, jórészt alacsony (PM, Kormány rendeleti) szintű, átfedésektől és párhuzamosságoktól sem mentes jogszabályok állapították meg. E területen gyökeres változást eredményezett az adózás rendjéről szóló – 1991. január 1-vel hatályba lépett – 1990. évi XCI. törvény (Ar.) múlt év végi elfogadása, amely az adózás rendjét már átfogóan, a jogállamiság követelményeinek megfelelően törvényi szinten állapítja meg.

Az egyszintű szabályozás – most már kiküszöbölve a párhuzamosságokat – az alábbiakat jelenti az önkormányzati adóhatóság számára a mindennapok adógyakorlatában:

- Az adózás rendjéről szóló törvény hatálybalépésének időpontjában az eddig „megszokott” (ismert és alkalmazott) adóeljárási normák (pl. az 58/1981. (XI. 19.) MT és az 54/1981. (XI. 19.) PM rendelettel megállapított lakossági adóigazgatási eljárás általános szabályai) automatikusan hatályukat veszítik, tehát az említett időponttól ezek alapján az adóhatóságok már nem járhatnak el (lásd az Ar. 99. §-ának (1) bekezdését).
- A továbbiakban – így a folyamatban lévő, más szóval a jogerősen még el nem bírált ügyekben is – az irányadó eljárási szabályokat már az adózás rendjéről szóló törvény tartalmazza (lásd az Ar. 101. §-ának (1) bekezdését). Ez praktikusán annyit tesz, hogy az önkormányzati adóhatóságnak e törvény rendelkezéseit (adóbevallás, adófizetés, jogkövetkezmények stb. szabályait) kell alkalmazni pl. bevezetése esetén a **helyi adókkal**, vagy részleges bevezetése, illetőleg elmaradása esetén a még továbbélő ún. tanácsi adókkal, adójellegű kötelezettségekkel kapcsolatos ügyekben.
- Az adóztatás rendjéről szóló törvény az adózás folyamatát megállapító jogszabályok között kétségkívül a legfontosabb, de nem az egyedüli szabályozó. Minthogy nem öleli fel (s szükségképpen nem is ölelheti fel) az adózás rendjét érintő összes eljárási szabályt, életbelépésével sajátos hierarchia érvényesül az adózás rendjében irányadó eljárási szabályok (pl. az államigazgatási eljárás általános szabályai – a továbbiakban: Ae. – és az Ar. szabályai) viszonyában.

Az Ae. eddigi – adóigazgatási eljárásban is – elsődleges szerepe megváltozik. Ez a változás azt eredményezi, hogy az Ae. szabályait adóügyekben akkor kell alkalmazni, ha az adózás rendjéről szóló vagy más adót megállapító törvény eltérően nem rendelkezik. Másképpen fogalmazva: **az Ae. szabályai az adózás rendjéről szóló törvényben nem szabályozott kérdésekben alkalmazhatók** (lásd az Ar. 4.§-a (1) bekezdését).

Erre néhány példa: az idézés részletes, a megkeresés, a határozat alaki és tartalmi kellékeinek szabályait csak az Ae. tartalmazza, így az említett esetekben az adóhatóság – Ar. szabályozás

híján – értelemszerűen az Ae. rendelkezéseit alkalmazza. Így a két eljárási törvény között sajátos „munkamegosztás” érvényesül. Tehát az önkormányzati adóhatóság hatáskörébe tartozó adóügyek eljárási kérdéseiben való eligazodás kiindulópontja egyebek mellett az adózás rendjéről, másfelől az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló törvény rendelkezéseinek alapos ismerete.

- A helyi adók rendszere a hazai adózási gyakorlatban előzmény nélküli, ezért a gyakorlati végrehajtás során számos előre nem látható és szabályozható körülmény merülhet fel. Ezért a rendszer működőképességének megteremtése érdekében – az előre nem szabályozható esetekre is felkészülve, az önkormányzat felhatalmazást kapott arra, hogy a törvényben meghatározott körben a helyi adókról, illetőleg az adózás rendjéről szóló törvénytől eltérő (eljárási) szabályokat állapíthasson meg. Ennek megfelelően az önkormányzat akkor alkothat az említett két törvény egyes rendelkezéseitől eltérő szabályokat, ha

- = ezzel az adóalany számára válik kedvezőbbé kötelezettségének teljesítése, pl. az adóelőleg- és az adófizetés esedékességére, az adóbevallás időpontjára, az adóelőleg számítás módjára, a törvényben szabályozottnál kedvezőbb feltételeket állapíthat meg (lásd a helyi adókról szóló törvény 42. §-át),

- = olyan kérdést szabályoz, melyet az adózás rendjéről szóló törvény nem rendez (amennyiben az esedékesség időpontjáig a magánszemélyek terhére az adókivetés nem történik meg, akkor a fizetési kötelezettség teljesítésének módját és idejét az önkormányzat állapíthatja meg – a helyi adókról szóló törvény 41. § (3) bekezdés – vagy a helyi sajátosságaiból eredően számos olyan gond merülhet fel, amely ugyan nem igényel törvényi szintű szabályozást, de rendezése elengedhetetlen az adott településen a helyi adórendelet végrehajtásához stb.).

Ezzel a felhatalmazással valószínűleg nagy számban fognak élni az önkormányzatok, annál is inkább, mert elemi érdekük fűződik ahhoz, hogy a rendszer zökkenőmentes működtetésének feltételeit megteremtsék.

Végeredményben az önkormányzati adóhatóságtól a hatáskörébe tartozó ügyek intézése az anyagi adórendelkezéseken túl

a) az **adózás rendjéről**, továbbá

b) az **államigazgatási eljárás általános szabályairól** szóló törvény, valamint

c) a **helyi adórendelet** eljárási tartalmú szabályainak ismeretét és figyelembevételét kívánja meg.

E fejezet ehhez járul hozzá az adózás rendjéről szóló törvény közlésével. Minthogy a törvény az eddigi szabályoktól eltérő felépítésű, számos új elemet is tartalmaz, a megismerés és a jobb gyakorlati kezelhetőség érdekében

- **csak** a helyi adókat érintő részeket vastag betű,

- a helyi adókat **is** érintő (vagy garanciális tartalmú) szövegrészeket álló betű,

- a helyi adóztatást közvetve sem érintő szakaszokat pedig dőlt betű

típussal szedve tartalmazza a szöveg.

I. FEJEZET

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

Alapelvek

1. §

(1) E törvény célja az adózás rendjének, az eljárás törvényessége és eredményessége érdekében az adózók és az adóhatóságok jogainak és kötelezettségeinek egységes szabályozása.

(2) Az adózó és az adóhatóság e törvénynek és más törvényeknek megfelelően gyakorolhatja jogait és teljesíti kötelezettségeit. Ha a törvény az adóhatóságot mérlegelésre jogosítja fel, azt csak a felhatalmazás céljának megfelelően, a törvényes keretek között gyakorolhatja.

(3) Az adóhatóság minden ügyben megkülönböztetés nélkül, a törvényeknek megfelelően köteles eljárni és intézkedni.

(4) Ha nemzetközi szerződés másképp nem rendelkezik, a magánszemélyek adóügyeiben tilos állampolgárság szerint megkülönböztetést tenni.

(5) Az adóhatóság az adózónak a törvények megtartásához szükséges tájékoztatást megadja, az adóbevallás, az adóbefizetés rendjét vele megismerteti, az adózót jogainak érvényesítésére figyelmezteti. Az adózó köteles a jogait jóhiszeműen gyakorolni és elősegíteni az adóhatóság feladatainak végrehajtását.

(6) Az adóhatóság köteles méltányosan eljárni, és ha törvényekben, illetve e törvényben meghatározott feltételek fennállnak, az adótartozást mérsékeli, illetve fizetési könnyítést engedélyez.

(7) A szerződést, ügyletet és más hasonló cselekményeket valódi tartalmuk szerint kell minősíteni. Az érvénytelen szerződésnek vagy más jogügyletnek az adózás szempontjából annyiban van jelentősége, amennyiben gazdasági eredménye kimutatható.

A törvény hatálya

2. §

(1) A Magyar Köztársaság területén

a) székhellyel, telephellyel rendelkező vagy egyébként gazdasági (termelő, szolgáltató, üzemi, üzleti) tevékenységet folytató jogi személy,

b) lakóhellyel, szokásos tartózkodási hellyel rendelkező vagy egyébként itt tartózkodó magánszemély,

c) vagyonnal rendelkező vagy bevételt, jövedelmet (nyereséget) elérő magánszemély, jogi személy és egyéb szervezet,

d) *államigazgatási vagy bírósági eljárásban résztvevő személy*

(a/-d/) pontok a továbbiakban együtt: személy) adózásának és költségvetési támogatásának rendjére e törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

(2) Ha a törvény másként nem rendelkezik a vámszabadterületre is e törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

3. §

(1) E törvény hatálya kiterjed

a) az adóval, az illetékkel összefüggő, *a központi költségvetés, az elkülönített állami pénzalap vagy az önkormányzat javára teljesítendő, törvényen alapuló kötelező befizetésre (a továbbiakban együtt: adó),*

b) *a központi költségvetés, az elkülönített állami pénzalap terhére törvényben meghatározott feltételek alapján juttatott támogatásra (a továbbiakban együtt: költségvetési támogatás),*

c) az e befizetésekkel és költségvetési támogatásokkal kapcsolatos eljárásra,

ha annak megállapítása, beszedése, végrehajtása, visszatérítése, kiutalása vagy ellenőrzése az adóhatóság hatáskörébe tartozik (az a)–c) pont szerinti tevékenység a továbbiakban együtt: adózás).

(2) A végrehajtás és az ezzel összefüggő nyilvántartás tekintetében e törvény rendelkezéseit kell alkalmazni azokra a köztartozásokra, *továbbá igazgatási és bírósági szolgáltatás díjaira,* amelyekre jogszabály az adók módjára való behajtást rendeli el (adók módjára behajtandó köztartozás).

(3) Ha e törvény másképp nem rendelkezik,

a) az adóelőleg, továbbá a bírság, a pótlék és a költség tekintetében az adóra,

b) az *adóvisszaigénylés és az adóvisszatérítés tekintetében a költségvetési támogatásra* vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

(4) *E törvény hatálya az (1) bekezdésben foglaltak kivételével nem terjed ki:*

a) *a társadalombiztosítási alap javára teljesítendő befizetésekre és a társadalombiztosítási ellátásokra,*

b) *a szesz jövedéki adóztatására és ellenőrzésére.*

4. §

(1) Ha e törvény vagy adót, adófizetési kötelezettséget, költségvetési támogatást megállapító törvény másként nem rendelkezik, az adóügyekben az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

(2) E törvénytől eltérni az (1) bekezdésben foglaltakon túl csak törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződés (egyezmény) vagy viszonyosság alapján lehet. A viszonyosság kérdésében a pénzügyminiszter állásfoglalása irányadó.

II. FEJEZET

AZ ADÓZÓ ÉS AZ ADÓHATÓSÁGOK

Az adózó

5. §

(1) Adózó az a személy, akinek adókötelezettségét, adófizetési kötelezettségét, adót, *költségvetési támogatást* megállapító törvény vagy e törvény írja elő.

(2) Nem minősül adózónak a kizárólag az adó megfizetésére kötelezett személy (25. § (2) bek.).

Az adóhatóságok

6. §

(1) Adóhatóságok:

a) az *Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal és szervei* (a továbbiakban: *állami adóhatóság*),

b) a *Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága és szervei* (továbbiakban: *vámhatóság*),

c/ az *önkormányzat jegyzője* (a továbbiakban: *önkormányzati adóhatóság*),

d) az *Illetékhivatal*.

(2) Az adóhatóság az adót, a *költségvetési támogatást* – ha törvény előírja – megállapítja, nyilvántartja, az adót beszedi, végrehajtja, a *költségvetési támogatást kiutalja*.

(3) Az adóhatóság az adóbevétel jogellenes megrövidítésének, a költségvetési támogatás jogosulatlan igénybevételének megelőzése és megakadályozása érdekében ellenőrzi az adókötelezettség teljesítését, feltárja az adókötelezettség megsértését.

Iratbetekintés

7. §

(1) Az adózó továbbá a 25. § (2) bekezdése szerint az adó megfizetésére kötelezett személy jogosult az adózásra vonatkozó iratok megismerésére. Minden olyan iratba betekinhet, arról másolatot készíthet, vagy kérhet, amely jogainak érvényesítéséhez, kötelezettségeinek teljesítéséhez szükséges, kivéve az iratnak azt a részét, amely más személyre vonatkozó, adótitkot érintő rendelkezésbe ütközik.

(2) Korlátozható az iratbetekintés az adatszolgáltatásra vonatkozó iratok tekintetében az ellenőrzés megkezdéséig, ha valószínű, hogy azok tartalmának megismerése a későbbi ellenőrzést megghiúsítaná. Az iratbetekintés korlátozásáról az adóhatóság határozatot hoz. A határozat ellen jogorvoslatnak van helye.

Önellenőrzési jog

8. §

Az adózó önadózás esetén jogosult az önellenőrzésre, ha e törvény másként nem rendelkezik. A jogkövetkezmények alkalmazása során az önellenőrzéssel esik egy tekintet alá, ha az adózó a bevallása elfogadásával kivetett adó utólagos módosítását kéri, adóbevallásának módosításával.

Az adókötelezettség

9. §

(1) Az adózó az adó és a költségvetési támogatás megállapítása, megfizetése (kiutalása) érdekében köteles törvényben vagy e törvényben előírt:

- a) bejelentésre, nyilatkozattételre,
- b) adómegállapításra (önadózás, a munkáltató, a kifizető adómegállapítása),
- c) bevallásra,
- d) adófizetésre és adóelőleg fizetésére,
- e) bizonylat kiállítására és megőrzésére,
- f) nyilvántartás vezetésére (könyvvizetésre),
- g) adatszolgáltatásra,
- h) adólevonásra, adóbeszedésre

(az a/h) pontban foglaltak együtt: adókötelezettség).

(2) Az (1) bekezdés g) és h) pontjában megjelölt kötelezettség nem terjed ki a magánszemély adózóra akkor, ha nem vállalkozó, munkáltató, kifizető vagy adóbeszedésre kötelezett. A törvény az adózót más kötelezettség alól is mentesítheti.

(3) A költségvetési támogatásra az adózó csak azt követően jogosult, ha eleget tesz a támogatással kapcsolatos bejelentési vagy bevallási, nyilatkozattételi, illetőleg megállapítási kötelezettségének.

10. §

Az adózó és az adó megfizetésére kötelezett személy jogait és kötelességeit nem érinti, hogy az adóból származó bevétel, illetve a költségvetési támogatás a központi költségvetést, valamely elkülönített állami pénzalapot vagy önkormányzat költségvetését illeti meg, illetőleg terheli.

III. FEJEZET

EGYES ADÓKÖTELEZETTSÉGEK

A bejelentés szabályai

11. §

(1) Az adózó – a 12–13. §-okban foglalt kivétellel – az adókötelezettséget, illetve az adóköteles bevételszerző tevékenységet annak keletkezésétől (a tevékenység megkezdésétől) számított 15 napon belül az adóhatóságnak bejelenti (bejelentkezés). A bejelentést az e célra szolgáló nyomtatványon, írásban kell megtenni.

(2) Ha az adóköteles (bevételszerző) tevékenység folytatásához engedély, jóváhagyás, záradék szükséges, ennek megszerzését a jogerős engedély, jóváhagyás, záradék közlésétől számított 15 napon belül az adóhatóságnak be kell jelenteni.

(3) Az önkormányzat által bevezetett adó (a továbbiakban: helyi adó) esetében – az önadózás és az adóbeszedés kivételével – a magánszemély bevallás benyújtásával jelenti be adókötelezettségét. Az adózó, aki ideiglenes, alkalmi jelleggel folytatja iparüzési tevékenységét, tevékenységének megkezdésekor köteles ezt az önkormányzati adóhatóságnál bejelenteni.

(4) Akit törvényben meghatározott értékhatár elérése esetén terhel adókötelezettség, a bejelentést az értékhatár elérését követő 15 napon belül kell megtenni. Akinek alanyi adómentessége azért szűnik meg, mert termékét, vagy szolgáltatását nem kizárólag tárgyi adómentes szolgáltatáshoz értékesíti, az első ilyen értékesítést követő 15 napon belül ezt bejelenti.

(5) A pénztárkönyv, naplófőkönyv vezetésére kötelezett adózó a bejelentésével egyidejűleg a pénztárkönyvét, naplófőkönyvét is hitelesítteti.

(6) Az állami és az önkormányzati adóhatósághoz az adózó az (1) bekezdés szerinti bejelentéskor bejelenti

- a) elnevezését (nevét), rövidített cégnevét,
- b) székhelyét (telephelyét vagy telephelyeit),
- c) alakulásának időpontját, alapító okiratának keltét és számát, tevékenysége megkezdésének időpontját,
- d) pénzforgalmi jellegű bankszámlájának, elszámolási számlájának (a továbbiakban együtt: bankszámla) számát,
- e) könyvvezetésének módját.

(7) A jogi személynek a (6) bekezdésben foglaltak mellett be kell jelentenie – ha volt – jogelődjét, gazdálkodási formáját, tevékenységének szakágazatát, cégbejegyzési végzésének számát és időpontját.

(8) A jogi személyiséggel nem rendelkező vállalkozó a (6) bekezdés adatain túl üzletének, képviselőjének megnevezését, tevékenységeinek felsorolását, a jogi személy felelősségvállalásával működő vállalkozó a felelősségvállaló jogi személy megnevezését és székhelyét a magánszemély a személyi számát is bejelenti.

(9) A magánszemély – a vállalkozási tevékenységet folytató magánszemély kivételével – az önkormányzati adóhatóságnak a bejelentéskor nyilatkozik arról, hogy helyi adói tekintetében az önadózást választja.

(10) A vállalkozónak, ha az adóévben alakult, vagy adókötelezettsége az adóévben keletkezett, és ha ezt az adóját megállapító törvény előírja, az (1) bekezdésben foglalt bejelentéssel egyidejűleg az állami adóhatóságnak az adóévben várható adóját is bejelenti.

(11) A munkáltatónak, a kifizetőnek és az adóbeszedésre kötelezettnek e minőségét az (1) bekezdés szerint akkor is be kell az adóhatósághoz jelentenie, ha más adókötelezettség nem terheli. Ebben az esetben a bejelentést az első adóköteles kifizetéstől, illetve beszedéstől számított 15 napon belül kell megtenni.

12. §

(1) A vállalkozói tevékenységet nem folytató magánszemélynek a bevételszerző tevékenység megkezdéséről nem kell bejelentést tennie, ha nem végez általános forgalmi adóköteles értékesítést.

(2) A beszerzései során megfizetett adó tekintetében nem kell bejelentést tennie annak a személynek, aki kizárólag általános forgalmi adó visszaigénylésére jogosult.

(1) Az illetékkötelezettséggel járó vagyonszerzés tényét, továbbá a megszerzett vagyon forgalmi értékét az illetéktörvényben foglaltak szerint kell bejelenteni.

(2) Termékimport esetén az adókötelezettséget az árunyilatkozat benyújtásával egyidejűleg kell teljesíteni.

Az általános forgalmi adókötelezettség bejelentése

14. §

(1) Az általános forgalmi adó alanya és a kizárólag tárgyi adómentes szolgáltatást nyújtó személy az adóköteles tevékenysége megkezdésének bejelentésével egyidejűleg nyilatkozik arról, hogy

a) kizárólag tárgyi adómentes értékesítést végez,

b) alanyi adómentességet választ,

c) az adómegállapítás melyik különleges módját kívánja alkalmazni.

(2) Az 11) bekezdés szerinti nyilatkozat megváltoztatását a változtatást megelőző adóév utolsó napjáig kell bejelenteni. Ha az adózó az alanyi mentességre jogosító értékhatárt az adóév közben lépte túl, a bejelentést a 11. § (4) bekezdése szerint kell megtenni.

(3) Ha az adózó az (1) és (2) bekezdésben foglalt bejelentést törvényben előírt feltételek hiánya miatt nem tehette volna meg, bejelentését az előző adóévre vonatkozó bevallásával egyidejűleg, az adóév első napjára visszamenően módosíthatja.

(4) Az a belföldi jogi személy és egyéb szervezet, amely az általános forgalmi adónak nem alanya, de a beszerzéseit terhelő, előzetesen felszámított általános forgalmi adót visszaigényelheti, a visszaigénylés érdekében ezt a jogosultságát bejelentheti és adóvisszaigénylését az adózókkal azonos módon kérheti.

(5) A 49. § (2) bekezdésében említett általános forgalmi adó és statisztikai illeték esetén az áru bemutatása és vámkezelés kérése bejelentésnek minősül.

A változás bejelentése

15. §

(1) Az adózónak az adókötelezettségét érintő változásról – a (3) bekezdésben és a 14. § (2) bekezdésében foglalt kivétellel – annak bekövetkezésétől számított 15 napon, helyi adó esetében az adóévet követő 15 napon belül az előírt nyomtatványon tájékoztatnia kell az adóhatóságot.

(2) Az adókötelezettséget érintő változás, különösen a 11. § (6)–(9) bekezdésében felsorolt adatokban bekövetkezett változás, továbbá a szervezeti forma változása, új telephely létesítése, az adózó végelszámolásának elhatározása, az adóköteles tevékenység vagy a jogi személy, egyéb szervezet megszűnése. **A változást az adószámot kiadó állami adóhatóságnál, a helyi adó esetében az önkormányzati adóhatóságnál kell bejelenteni.**

(3) A magánszemélynek a lakóhelyváltoztatása után az első alkalommal, amikor adóügyével az adóhatósághoz fordul, közölnie kell előző lakcímét, illetve azt, hogy adóbevallását korábban melyik adóhatósághoz nyújtotta be.

Az adózó bejelentés szerinti nyilvántartásba vétele

16. §

(1) Az adóhatóság a bejelentés alapján nyilvántartásba veszi az adózót.

(2) Az állami adóhatóság az adózónak a 11. § (1) bekezdése szerinti bejelentés alapján adószámot állapít meg. **Az önkormányzati adóhatóságot megkeresésre erről tájékoztatja.**

(3) Az állami adóhatóság az adószámmal nem rendelkező magánszemélyt a személyi számon, ennek hiányában a Külföldieket Ellenőrző Országos Központi Hivatal (a továbbiakban: KEOKH) által adott azonosító számon, ha ezzel nem rendelkezik, az útlevélszámon tartja nyilván.

(4) **Az önkormányzati adóhatóság – ha az önkormányzat másként nem rendelkezik – az adózót a (2) és (3) bekezdésben foglaltak szerint tartja nyilván.**

(5) Az adózónak a (2)–(4) bekezdésben meghatározott azonosító számát az adózással összefüggő minden iraton fel kell tüntetnie.

(6) Az adózó a költségvetési támogatást csak az adószám közlése után igényelheti. Ha azt az adóhatóság a bejelentését követő 30 napon belül nem közli, a költségvetési támogatáshoz való jog a 30 nap elteltét követő legközelebbi esedékességkor megnyílik.

Adómegállapítás

17. §

(1) Az adót, a költségvetési támogatást

a) az adózó: önadózással,

b) a kifizető és a munkáltató: adólevonással, **az adóbeszedésre kötelezett: adóbeszedéssel,**

c) az adóhatóság: kivetéssel, kiszabással, illetve utólagos adómegállapítással állapítja meg.

(2) Az adókat adónként, a költségvetési támogatást támogatásonként az adó- illetve a költségvetési támogatás alapjának meghatározására előírt időszakonként kell megállapítani.

Önadózás

18. §

(1) Az adót, a *költségvetési támogatást* – ha törvény előírja – az adózó köteles megállapítani, bevallani és megfizetni (önadózás).

(2) A jogi személy és egyéb szervezet az adót, a *költségvetési támogatást* – a vagyonszerzési és a kiszabással megállapított eljárási illetéket kivéve – önadózással állapítja meg.

(3) A magánszemély az adóját akkor állapítja meg önadózással, ha

a) vállalkozó, a (2) bekezdésben említett illetékre vonatkozó kivétellel,

b) az általános forgalmi adó vagy a fogyasztási adó alanya,

c) összjövedelme utáni jövedelemadóját nem a munkáltatója állapította meg, vagy

d) a helyi adók tekintetében az önadózásra vonatkozó szándékát az adóhatóságnak bejelentette.

A kifizető, a munkáltató és az adóbeszedésre kötelezett adómegállapítása

19. §

(1) A kifizető a magánszemély jövedelemadóját akkor állapítja meg, ha ezt törvény előírja.

(2) A munkáltató a magánszemély jövedelemadóját akkor köteles megállapítani, ha annak törvényben foglalt feltételei fennállnak. A magánszemély a munkáltatónak az adóévet követő január 15-ig nyilatkozik arról, hogy kizárólag munkáltatótól származó, adómentességet nem élvező jövedelme van vagy adóbevallást tesz.

(3) A (2) bekezdésben előírt időpontig munkahelyet változtató adózó az új munkáltatójánál is tehet nyilatkozatot. Ilyen esetben nyilatkozatához az előző munkáltatótól kapott jövedelemigazolást is csatolnia kell.

(4) A munkáltató az adóalapot és az adót a magánszemély nyilatkozata alapján, az adóévet követő február 20-ig átadott, az adóalapot csökkentő, illetve adókedvezmény igénybevételére jogosító igazolások figyelembevételével az adóévet követő március 20-ig állapítja meg és erről igazolást ad.

(5) Az adó megállapításához az adóköteles társadalombiztosítási ellátás kifizetéséről a társadalombiztosítási szervtől a munkáltatóhoz érkezett vagy a magánszemély birtokában lévő igazolásokat is figyelembe kell venni. A nyugdíj összegét a magánszemélynek kell igazolnia. Ha annak összege adóév közben változott, azt a magánszemély nyilatkozata igazolja.

(6) A törvényben meghatározott esetben az adóbeszedésre kötelezett adózó a helyi adó összegét közli a magánszeméllyel és az adót átveszi.

Adóbevallás

20. §

(1) Az adózó az önadózással megállapított adóról – az eljárási illeték kivételével – továbbá költségvetési támogatásról adónként, költségvetési támogatásonként az erre a célra rendszeresített nyomtatványon adóbevallást tesz. Az adóbevallás az adózó azonosításához, az adóalap, a mentességek, a kedvezmények, az adó, a költségvetési támogatás alapja és összege megállapításához szükséges adatokat tartalmazza.

(2) A munkáltató, a kifizető a levont adóelőleget, a megállapított adót saját adóbevallása keretében vallja be. Ha adóbevallásra egyébként nem kötelezett, az általa levont adóról, adóelőlegről és a megállapított jövedelemadó különbözetéről külön adóbevallást tesz.

(3) Az adót az a munkáltató vallja be, akihez az adózó a nyilatkozatát megtette.

(4) Az adóbevallás benyújtásában akadályozott adózó az akadályoztatás megszűnését követő 15 napon belül tesz adóbevallást. A késelem igazolására vonatkozó kérelmet (a továbbiakban: igazolási kérelem) a bevallással egyidejűleg kell benyújtani. Az igazolási kérelem elutasítása esetén az adóhatóság az adóbevallást önellenőrzésnek tekinti.

(5) Nem kell adóbevallást tenni – a magánszemélyek jövedelemadója, az általános forgalmi adó, a fogyasztási adó és a helyi adók kivételével – akkor, ha adónként, vagy költségvetési támogatásonként ezek összege az adóévben az 1000 forintot nem érte el.

(6) Az adó megfizetése, a költségvetési támogatás igénybevétele az adóbevallást nem pótolja. Az erre kötelezett adózónak akkor is kell adóbevallást tennie, ha az adót megfizette, vagy később fizetheti meg.

21. §

Az adózó által megállapított adó, költségvetési támogatás bevallásának időpontját – a 22–23. §-ban foglalt kivétellel – e törvény 1. melléklete állapítja meg.

A helyi adók bevallása

22. §

(1) A vállalkozó és a magánszemély, ha az önadózást választotta, helyi adóját az adóévet követő február 28-ig vallja be.

(2) Ha a helyi adót nem az adózó állapítja meg, az adókötelezettség keletkezését (változását) követő 15 napon belül kell adóbevallást tennie.

(3) Nem kell újabb adóbevallást tenni a (2) bekezdésben foglalt esetben mindaddig, ameddig a helyi adót (adókötelezettséget) érintő változás nem következett be.

(4) Az adóbeszedésre kötelezett az általa beszedett helyi adót az önkormányzatnál benyújtott adóbevallása keretében vallja be, ha helyi adó bevallására egyébként nem kötelezett, a beszedett adóról az (1), illetve (2) bekezdés szerinti időben külön adóbevallást tesz.

Az adóbevallás különös szabályai

23. §

(1) A vállalkozási tevékenységet nem folytató magánszemélynek a jövedelemadójáról akkor is adóbevallást kell tennie, ha

a) adóját nem a munkáltatója állapítja meg és adóvisszatérítésre tart igényt,

b) külföldről származó adóköteles jövedelme van.

(2) Az (1) bekezdésben a 21. §-ban, továbbá a 22. § (1) és (4) bekezdésében foglaltaktól függetlenül az adózónak 30 napon belül adóbevallást kell tennie, ha

a) felszámolását (végelszámolását) rendelték el, az eljárás közzétételének napjával,

b) átalakul, az átalakulás napjával,

c) felszámolási eljárás vagy végelszámolás nélkül megszűnik vagy az adóköteles tevékenységét megszünteti, a megszűnés napjával,

d) az adóbeszedésre kötelezettnek e kötelezettsége megszűnt, a megszűnés napjával.

(3) A felszámolás (végelszámolás) ideje alatt az adózónak a 21. § és a 22. § (1) és (4) bekezdése szerint kell adóbevallást tenni. A megszűnt, vagy tevékenységét megszüntető adózónak adóbevallást kell tennie az adóköteles bevételeiről azok beérkezését követő 30 napon belül.

(4) Az a belföldön lakóhellyel, szokásos tartózkodási hellyel, telephellyel, székhellyel nem rendelkező adózó, aki az adóév végét megelőzően azzal a szándékkal hagyja el az ország területét, hogy az adóév során adóköteles tevékenység vagy jövedelemszerzés céljából vissza nem tér, a távozását megelőzően adóbevallást tesz.

Az adóbevallás kijavítása

24. §

(1) Az adóbevallás helyességét a 18. §-ban foglalt esetben az adóhatóság megvizsgálja a számítási hibát és más hasonló elírást kijavítja, és ha a kijavítás az adófizetési kötelezettség vagy az adóvisszatérítés összegét érinti, az adózót a kijavítástól számított 30 napon belül értesíti.

(2) Ha az adózó a kijavítással nem ért egyet, az értesítés kézhezvételét követő 15 napon belül egyeztetés végett az adóhatósághoz fordulhat. Eredménytelen egyeztetés esetén az adóhatóság az eljárást megindítja, és az adót határozattal állapítja meg. A bevallás kijavítása nem minősül ellenőrzésnek, az ennek során hozott határozat nem minősül utólagos adómegállapításnak.

(3) Az eredményes egyeztetésig, illetve a határozat jogerőre emelkedéséig a visszatérítendő adót a kijavított összeg szerint kell kiutalni.

(4) Ha a kijavítás alapján az adózót a bevallottnál kisebb fizetési kötelezettség terheli, az adóhatóság az adóbefizetés igazolását követően az adózó kérelmére a javára mutatkozó összeget 30 napon belül visszatéríti, illetve ha azt nem fizették be, az adózónak a kijavított összeget kell megfizetnie.

(5) Ha a kijavítás miatt az adózót további befizetés terheli és ezzel egyetért, az adót 30 napon belül kell megfizetnie, ha a kijavítással nem ért egyet, a (2) bekezdésben foglaltak szerint kell eljárási.

Az adó megfizetése

25. §

(1) Az adót (3. § (3) bek.) az e törvényben vagy más törvényben meghatározott esedékességekor az köteles megfizetni, akit arra jogszabály kötelez. *A levont adót, adóelőleget annak kell megfizetnie, aki azt levonta. A beszedett adót az adóbeszedésre kötelezett fizeti meg.*

(2) Ha az adózó az esedékes adót nem fizette meg és azt tőle nem lehet behajtani, az adó megfizetésére határozattal kötelezhető:

a) az adózó örököse az örökrésze erejéig, több örökös esetében örökrészük arányában,

b) a megajándékozott, az adózó által az adókötelezettsége keletkezését követően okirattal juttatott ajándék erejéig, kivéve, ha az ingyenes előnytől neki fel nem róható módon elesett,

c) az adózó jogutódja, ideértve az átalakulás esetét is,

d) a 26. §-ban említett kezességet vállaló és az adótartozást átvállaló a jóváhagyott szerződésben foglalt adó tekintetében,

e) az adóbevétel csökkentésével kapcsolatos bűncselekmény elkövetője az azzal összefüggő adó tekintetében,

f) a gazdasági társaság, a közös név alatt működő polgári jogi társaság, a szakcsoport adótartozásáért a rájuk vonatkozó szabályok szerint a helytállni köteles tag, illetve szervezet,

g) a társasház (társasüdülő, társasgarázs), építőközösség adótartozása tekintetében a tulajdonostársak,

h) a vagyontárgy minden tulajdonosa a közös tulajdont terhelő adó tekintetében,

i) a szülői felügyelet alatt álló kiskorú gyermek adótartozásáért – a munkakeresményéből eredő adótartozás kivételével – a szülői felügyeletet gyakorló szülő az általa kezelt vagyon erejéig.

(3) Az adó megfizetésére kötelezett az állammal vagy az önkormányzattal szemben fennálló követelését az adótartozásába nem számíthatja be.

26. §

(1) Az adó megfizetéséért – ha azt törvény lehetővé teszi – a Polgári Törvénykönyv szerint kezességet lehet vállalni, illetve az adótartozást más átvállalhatja.

(2) A kezesség vállalása és a tartozás átvállalása az adóhatóság jóváhagyásával válik érvényessé. Az adóhatóság a jóváhagyást megtagadja, ha az adótartozás megfizetése a kezes, illetve a tartozást átvállaló személyében nem biztosított.

A megfizetés és a kiutalás időpontja

27. §

(1) Az adót e törvény mellékletében vagy törvényben előírt időpontban (esedékesség), az adóhatóság által megállapított adót a határozat jogerőre emelkedésétől számított 15 napon belül kell megfizetnie. Az adóhatóság által közölt késedelmi pótléket a közléstől számított 15 napon belül kell megfizetni.

(2) Az adó megfizetésének időpontja az a nap, amikor az adózó bankszámláját az azt vezető pénzügyintézet megterhelte, bankszámlával nem rendelkező adózó esetében pedig az a nap, amikor az adót a pénzügyintézet vagy – ha jogszabály lehetővé teszi – az adóhatóság pénztárába befizették, illetve postára adták.

(3) Az eljárási illetéket, ha az illetéktörvény másként nem rendelkezik a kérelem benyújtásakor kell megfizetni.

(4) Az adózót megillető költségvetési támogatás kiutalásának esedékességéről e törvény melléklete vagy törvény rendelkezik. *Eltérő rendelkezés hiányában a költségvetési támogatást az igény benyújtásának napjától, de legkorábban az esedékességtől számított 15 napon belül, a visszatérítendő adót az igény (bevallás) benyújtásától számított 30 napon belül kell kiutalni. A kiutalás napjának az számít, amikor az adóhatóság bankszámláját az azt vezető pénzügyintézet megterhelte.*

(5) *Ha az adóhatóság a (4) bekezdés szerinti kiutalást késedelmesen teljesíti, a késedelem minden napjára a késedelmi pótlékkal azonos mértékű kamatot fizet.*

A megfizetés, a kiutalás módja

28. §

(1) A fizetési kötelezettséget a bankszámlával rendelkező adózónak átutalási megbízással, a bankszámlával nem rendelkező adózónak átutalási vagy belföldi postautalvánnyal kell teljesítenie.

(2) A költségvetési támogatást (visszaigényelhető, visszatérítendő adót) az adózó bankszámlájára kell átutalni, bankszámla hiányában az adózót megillető összeget az adóhatóság pénzüintézet útján fizeti ki.

(3) **Jogszabály az illeték és a helyi adó tekintetében más fizetési módot is megjelölhet.**

29. §

(1) Az állami adóhatóság által nyilvántartott adót az adózónak adónként, a megfelelő adószámlára kell megfizetnie, illetve a költségvetési támogatást támogatásonként, a megfelelő számláról kell visszaigényelnie. A bírságot, a pótlékot és a költséget külön számlára kell megfizetni.

(2) **A helyi adókat és más, törvény alapján az önkormányzathoz fizetendő adókat és adójellegű kötelezettségeket az önkormányzat által meghatározott adószámla javára, az illetéket – ha az illetéktörvény másként nem rendelkezik – az illetékhivatal számlájára kell megfizetni.**

30. §

(1) Ha a jövedelemadót a munkáltató állapítja meg, az adó és a korábban levont adóelőleg különbözetét a munkáltató – a számára előírt legközelebbi fizetéskor, de legkésőbb április 20-ig – levonja vagy visszafizeti.

(2) A munkabérből havonta levont adóhátralék nem haladhatja meg az esedékes nyugdíjjáradékkal és adóelőleggel csökkentett havi munkabér 15%-át. Ha az adóhátralék ilyen módon az (1) bekezdésben előírt határidőig nem vonható le teljes egészében, a levonást további 2 hónapon keresztül kell a 15%-os mértékkel folytatni.

(3) Ha a (2) bekezdésben foglalt levonások után is marad még adóhátralék vagy a magánszemély időközben munkahelyet változtat, a munkáltató a levonás meghiúsulásától számított 15 napon belül értesíti a tartozás összegéről a magánszemély állami adóhatóságát, amely intézkedik a végrehajtásról. Ilyen esetben késedelmi pótlék a fizetési felhívásban megjelölt teljesítési határidő lejártát követően számítható fel.

(4) A magánszemély az adóhatóságtól részletfizetést vagy fizetési halasztást csak az adólevonás (3) bekezdés szerinti meghiúsulása után kérhet.

Az adóelőleg megfizetése

31. §

(1) A fizetendő adóelőleg összegét a magánszemélyek adóelőlegének kivételével a törvényben előírt vagy az adózó bejelentése szerinti adó után számítva az állami adóhatóság az éves adóbevallás benyújtási határidejétől számított 15 napon belül előírja és azt az adózóval fizetési meghagyásban közli. A jogerős fizetési meghagyás végrehajtható okiratnak minősül.

(2) Az adózó az előírt adóelőleg módosítását kérheti az adóhatóságtól, ha előlegét előző

időszak (év, negyedév, félév) adatai alapján fizeti, és számításai szerint adója nem éri el az előző időszak adatai alapján fizetendő adóelőleg összegét.

(3) *Ha az adóelőleg az adóhatóság egyenlő részletekben írta elő, az adózó indokolt esetben kérheti, hogy az adóelőleg ettől eltérő összegekben fizethesse meg.*

(4) Az (1) bekezdés szerinti adóelőleg módosítását az esedékesség időpontját megelőzően lehet kérni.

(5) *Az e törvény 2. mellékletének 3/a. pontjában meghatározott adózó az adóév június 30-i állapot szerinti adatai alapján megállapítja az eredményét és az adóhatóság által előírt adóelőleg ennek megfelelően kiegészíti, vagy a különbözetet visszaigényli. Az előírt adóelőleg az adózónak az év végén gazdálkodása eredményeként várható adó mértékéig is ki kell egészíteni.*

(6) Az adóelőleg akkor is fizethető, ha azt törvény nem írja elő.

A befizetések elszámolása

32. §

(1) **Ha az adótartozást csak részben egyenlítik ki, az állami adóhatóságnál nyilvántartott adótartozások esetében a befizetést adónként az esedékesség sorrendjében kell elszámolni, az önkormányzati adóhatóságnál nyilvántartott adótartozásra befizetett összeget először a késedelmi pótléokra, a végrehajtási költségre ezt követően az esedékesség sorrendjében az adóra kell elszámolni.**

(2) Ha az adózó vagy az adó megfizetésére kötelezett személy (35. § (2) bek.) az adott adóra adótartozásánál nagyobb összeget fizetett be az adóhatósághoz (túlfizetés), az adóhatóság a túlfizetés összegét – az (1) bekezdés szerinti sorrendben – az általa nyilvántartott más adótartozásra számolja el, és erről a befizetőt értesíti. A téves adószámlára fizetett adót teljesítettnek kell tekinteni.

(3) Ha az adózónak adótartozása nincs, az adóhatóság értesítésétől számított 30 napon belül rendelkezhet a fennmaradó összeg visszatérítéséről. Rendelkezés hiányában az adóhatóság a túlfizetést a később esedékes adó kiegyenlítésére számolja el. A helyi adóhatóság a fennmaradó összeget csak akkor térítheti vissza, ha a befizetőnek nincs általa nyilvántartott, adók módjára behajtható köztartozása.

(4) *Az adózót megillető költségvetési támogatás – az általános forgalmi adó és a fogyasztási adó visszaigénylésének kivételével – csak az adóhatóságnál nyilvántartott adótartozás összegét meghaladó rész mértékéig utalható ki, ezzel az adótartozás megfizetettnek minősül.*

(5) Az állami és az önkormányzati adóhatóság az adózót adószámlájának egyenlegéről és a tartozásai után felszámított késedelmi pótlékról évente, augusztus 31-ig értesíti. A tévesen felszámított késedelmi pótlékot az adóhatóság törli, illetve ha a pótlék felszámítását az adózó vitatja, beadványát jogorvoslati kérelemnek kell tekinteni.

Bizonylatok, könyvvezetés, nyilvántartás

33. §

(1) A jogszabályban előírt bizonylatot, könyvet, nyilvántartást – ideértve a mágneses adathordozón rögzített adatokat is – úgy kell kiállítani, illetve vezetni, hogy az az adó alapjának, az adó összegének, a mentességnek, a kedvezménynek, a költségvetési támogatás alapjának és

összegének, továbbá ezek megfizetésének, illetve igénybevételeknek megállapítására, ellenőrzésére alkalmas legyen.

(2) A könyveket, nyilvántartásokat – ha jogszabály másként nem rendelkezik – úgy kell vezetni, hogy

a) a bennük foglalt feljegyzések e törvény, illetve a számvitel bizonylati rendjére vonatkozó és egyéb jogszabályokban előírt bizonylatokon alapuljanak,

b) adóként és költségvetési támogatásonként, folyamatosan, kihagyás nélkül tartalmazzák az adót, illetve költségvetési támogatást meghatározó adatokat és azok bizonylati hivatkozásait,

c) azokból kitűnjék az adott időszakra vonatkozó bevallott adó, illetve támogatás alapja,

d) az adó megfizetésének, a költségvetési támogatás igénybevételeknek, valamint az alapul szolgáló bizonylatoknak az ellenőrzését lehetővé tegyék.

A bizonylat és igazolás kiállítása

34. §

Az általános forgalmi adó alanya az általa végzett értékesítésről jogszabály szerinti bizonylatot (számla, készpénzfizetési számla, nyugta) állít ki, ideértve a jogszabályban megállapított szerv által jóváhagyott pénztárgéptípus nyugtáját is. E bizonylatot szigorú számadás alá vont nyomtatványként kell kezelni és nyilvántartani.

35. §

(1) A kifizető és a munkáltató olyan bizonylatot köteles kiállítani és a kifizetéskor átadni, amelyből kitűnik a magánszemély bevételeknek teljes összege és jogcíme, az adóelőleg vagy az adó alapjául szolgáló összeg és a levont adóelőleg, illetve adó összege. E rendelkezést kell alkalmazni az adóköteles társadalombiztosítási ellátást teljesítő társadalombiztosítási kifizetőhelyre is. A munkáltató az előzőekben említettekről, valamint a kifizetéskor figyelembe vett összjövedelmet csökkentő kiadásokról összesített igazolást ad az önadózó magánszemélynek. A vállalkozó részére e minőségében teljesített kifizetésre ez a rendelkezés nem vonatkozik.

(2) Az állami végkielégítés kifizetése esetén az igazolásnak tartalmaznia kell a végkielégítés teljes összegét, a kifizetéskor az ebből levont adóelőleg összegét, továbbá – ha a magánszemély nyilatkozatában kéri – azt is, hogy a végkielégítést mely adóévekre és milyen összegben kell a magánszemély jövedelmének tekinteni, illetve a már levont adóelőlegről milyen összeget kell az egyes adóévek adóelőlegeként számításba venni.

(3) A társadalombiztosítási szerv az általa kifizetett adóköteles társadalombiztosítási ellátás teljes összegéről, a kifizetett összegről és a levont adóelőlegről a magánszemély részére a kifizetéskor igazolást ad.

(4) Az olyan igazolást, amelynek alapján a magánszemély az adóköteles összjövedelmét csökkentheti, a kedvezményre való jogosultság keletkezésének időpontjában, a jövedelemadó kedvezmény igénybevételeire szolgáló igazolást pedig legkésőbb az adóévet követő és január 31-ig kell kiadni.

(5) Ha a magánszemély munkaviszonya évközben megszűnik, a munkáltató az adóévben általa kifizetett jövedelemről – ideértve a társadalombiztosítási szerv által az adóévben fennálló munkaviszony időtartama alatt kifizetett adóköteles társadalombiztosítási ellátást is – és a levont adóelőlegről szóló bizonylatot (igazolást, adatlapot) a munkaviszony megszűnésének időpont-

jában köteles a magánszemély részére kiadni. Az igazolásnak tartalmaznia kell az adóéven belüli előző munkáltató által közölt adatokat is.

(6) Az igazolást az (5) bekezdés szerint kell kiadni a magánszemély nyugdíjazása vagy halála esetén is. A magánszemély halála esetén az igazolást a vele közös háztartásban élt hozzátartozója, ennek hiányában örököse részére kell kiadni.

(7) A kifizető, a munkáltató a magánszemélynek kifizetett összegekről, a levont, illetve megállapított adóról a könyvvizetésre vonatkozó szabályok szerint nyilvántartást köteles vezetni.

(8) Az adóbeszedésre kötelezett az általa beszedett adóról az adó alapjának és összegének a megállapítására alkalmas nyilvántartást vezet, és az adózónak bizonylatot ad.

A bizonylat megőrzése

36. §

(1) A 33. § (1) bekezdésében meghatározott iratokat az ezek vezetésére kötelezett adózó a tevékenysége folytatására szolgáló helyen köteles tartani.

(2) Az iratokat a könyvelés, feldolgozás időtartamára más helyre lehet továbbítani, az adóhatóság felhívására azonban azokat 3 munkanapon belül be kell mutatni.

(3) Az iratokat az adózónak a nyilvántartás módjától függetlenül az adó megállapításához való jog elévüléséig, a halasztott adó esetén a halasztott adó esedékessége naptári évének utolsó napjától számított 5 évig kell megőriznie.

(4) A munkáltató az általa megállapított adó alapjául szolgáló bizonylatokat a (3) bekezdésben foglalt időpontig megőrzi.

(5) Az adókötelezettség megszűnése esetén az iratokat a (3) bekezdésben foglalt időpontig megőrzi:

a) a jogi személy jogutódja vagy jogszabályban, határozatban erre kötelezett,

b) a szakcsoport működését jóváhagyó szövetkezet vagy állami gazdaság,

c) a jogi személy felelősségvállalásával működő gazdasági munkaközösségért felelősséget vállaló jogi személy,

d) a jogi személyiség nélküli gazdasági társaságnál a külön jogszabályban előírt személy.

(6) A magánszemély az iratait maga köteles megőrizni. Ha az adókötelezettség a magánszemély halála miatt szűnt meg, az iratokat a vele közös háztartásban élt hozzátartozója, ennek hiányában az örökös köteles az állami vagy az önkormányzati adóhatósághoz továbbítani.

Nyilatkozattétel

37. §

(1) Az adóhatóság felhívására az adózó nyilatkozattételre kötelezhető az általa ismert, illetve nyilvántartásában szereplő olyan adatról, tényről, körülményről, amely a felhívásban megnevezett, a vele szerződéses kapcsolatban állt vagy álló adózó adókötelezettségének, adóalapjának, adókedvezményének, adójának vagy költségvetési támogatásának megállapítását, illetve ellenőrzését teszi lehetővé.

(2) A nyilatkozattétel megtagadható, ha az adózó az eljárásban tanúként nem lenne meghallgatható, vagy a tanúvallomást megtagadhatná.

Vagyonynyilatkozat

38. §

(1) A Kormány a rendeletében kimondhatja, hogy a belföldi állandó lakóhellyel rendelkező egyes magánszemélyek a teljes vagyonukról vagy egyes vagyontárgyaikról háromévenként vagyonynyilatkozatot kötelesek tenni.

(2) A belföldi állandó lakóhellyel rendelkező bármely magánszemélyt az állami adóhatóság határozatával legfeljebb évente egy alkalommal vagyonynyilatkozat tételére kötelezheti.

(3) A házastársak a házastársi életközösség fennállása alatt együttesen tesznek nyilatkozatot a házastársi vagyonközösségbe tartozó vagyontárgyokról. A különvagyonról a tulajdonos ugyanabban a nyilatkozatban elkülönítetten nyilatkozik. Ha a házastársaknak lakóhelyük alapján a nyilatkozatot eltérő illetékességű adóhatósághoz kellene benyújtaniuk, azt bármelyikük lakóhelye szerint illetékes adóhatósághoz benyújthatják.

(4) A kiskorú vagyont a szülői felügyelet jogát gyakorló szülő (törvényes képviselő) a saját nyilatkozatában, de attól elkülönítve tünteti fel.

39. §

(1) A vagyonynyilatkozat-tételi kötelezettség a magánszemély következő vagyontárgyainak felsorolására terjed ki:

a) ingatlantulajdon – ideértve a lakásépítő és lakásfenntartó szövetkezet tulajdonában álló lakást is, ha arra a szövetkezet tagját állandó használati jog illeti meg –, üdülőhasználati jog, föld (lakó- és üdülőtelek) tartós használata.

b) a nagyértékű ingóság.

(2) Nem terjed ki a kötelezettség a takarékbetétben lévő vagyonra. Ha azonban erről a magánszemély nyilatkozatot tesz, azt akkor köteles az adóhatóság elfogadni, ha a tulajdonos a betétkönyv számát és a kiállító pénzintézetet feltünteti és csatolja a pénzintézetnek a takarékbetétben feltüntetettösszegekről szóló igazolást.

40. §

(1) A vagyonynyilatkozatban a 39. §-ban fel nem sorolt, egyéb vagyontárgyak és vagyoni értékű jogok is feltüntethetők.

(2) Ha a magánszemély nyilatkozata nem tartalmaz az (1) bekezdésben foglaltakról az ingóságok azonosítására alkalmas részletezést:

a) a háztartási felszerelés, a szokásos berendezési és a személyes használati tárgyak értékeként összesen legfeljebb 200 ezer forint fogadható el,

b) az a) pontba nem tartozó minden egyéb vagyontárgyat figyelmen kívül kell hagyni.

41. §

A vagyonynyilatkozatban nem szereplő vagyontárgyat az adózás szempontjából – az ellenkező bizonyításig – úgy kell tekinteni, mintha azt a magánszemély az utolsó vagyonynyilatkozatot követően szerezte volna.

Önellenőrzés

42. §

(1) Az önadózás útján megállapított vagy megállapítani elmulasztott adót – az illeték kivételével – és a költségvetési támogatást az adózó helyesbítheti. Ha az adózó az adóhatóság ellenőrzését megelőzően feltárja, hogy az adóalap, az adó, a költségvetési támogatás megállapítása során tévedett, bevallását módosíthatja, vagy a bevallás elmulasztása esetén azt pótolhatja.

(2) Az ellenőrzés megkezdésétől annak befejezéséig a vizsgálat alá vont időszak tekintetében önellenőrzésnek nincs helye.

Az ellenőrzés megkezdésének a megbízólevél bemutatása minősül. Az adóhatóság által utólag megállapított adót, költségvetési támogatást az adózó nem helyesbítheti.

(3) Önellenőrzéssel az adóalapot, az adót, a költségvetési támogatást a kötelezettség eredeti időpontjában hatályos jogszabályok szerint, a helyesbítendő adóra előírt bevallási időszakra, az adó megállapításhoz való jog elévülési idején belül lehet helyesbíteni az önellenőrzési pótlék egyidejű megállapításával. Az általános forgalmi adószámlahelyesbítés miatti módosítása nem minősül önellenőrzésnek.

(4) Az önellenőrzéssel feltárt adót és költségvetési támogatást – a magánszemélyek jövedelemadója kivételével – a feltárás időpontjában nyilvántartásba kell venni. A nyilvántartásból ki kell tűnnie az eredeti bevallási kötelezettség és a helyesbítés időpontjának, a helyesbített adó, költségvetési támogatás alapjának és összegének. A nyilvántartáshoz mellékelni kell a helyesbítés szöveges indokolását, valamint az önellenőrzési pótlék számítását. A nyilvántartást és a helyesbítés bizonylatait az elévülési időn belül meg kell őrizni.

(5) A kifizető, a munkáltató az (1)–(4) bekezdés szerint helyesbíti az általa levont jövedelemadó előleget és adót. Az adóbeszedésre kötelezett az általa beszedett adóról adott adóbevallását helyesbíti.

(6) Az (5) bekezdéstől eltérően a munkáltató által megállapított jövedelemadót a magánszemélynek kell önellenőrzéssel helyesbítenie, ha az adó megállapítást követően olyan adóköteles jövedelmet tárt fel, amely miatt a munkáltatóhoz adó megállapításra jogosító nyilatkozatot sem tehetett volna, vagy adókedvezményét az igazolás késedelmes benyújtása vagy annak elmaradása miatt a munkáltató nem vette figyelembe.

Az önellenőrzés bevallása és a megfizetés

43. §

(1) A helyesbített adóalapot, adót és költségvetési támogatást a helyesbítéstől számított 15 napon belül az erre a célra szolgáló nyomtatványon kell bevallani.

(2) Az (1) bekezdésben említett időpontban kell bevallani és befizetni, illetőleg visszaigényelni egyéb befizetés, illetve egyéb támogatás jogcímén azt az adót, illetve költségvetési támogatást, amely rendező jogszabály az önellenőrzés időpontjában már nincs hatályban.

(3) Önellenőrzéssel csak azt az adót, költségvetési támogatást lehet helyesbíteni, amely helyesbítésének összege az 1000 Ft-ot, a magánszemélyek jövedelemadója és a helyi adó esetében a 100 Ft-ot meghaladja.

44. §

(1) A helyesbített adó, a költségvetési támogatás és a megállapított önellenőrzési pótlék a helyesbített összeg és a pótlék bevallásával egyidejűleg esedékes.

(2) Az adózó javára mutakozó helyesbítés esetén önellenőrzési pótlékot sem felszámítani, sem megfizetni nem kell.

IV. FEJEZET

NYILVÁNTARTÁS, ADATSZOLGÁLTATÁS, ADÓTITOK

Adatnyilvántartás, adatszolgáltatás

45. §

(1) Az adóhatóság a tudomására jutott adatokat nyilvántartja, megőrzi.

(2) Az adóhatóság más nyilvántartásokat csak az adózó és az adó megfizetésére kötelezett személy azonosításához, az adózó adóalapjának megállapításához használhatja fel.

(3) A (2) bekezdés szerinti nyilvántartások kükönösen a személyek azonosítására alkalmas nyilvántartások közül az állami népességnylvántartás és a cégnyilvántartás, az adóalap megállapítására és ellenőrzésére alkalmas vagyonynyilvántartások közül az ingatlannyilvántartás és a gépjárműnyilvántartás.

(4) A 3. mellékletben megállapított feltételek szerint az adóhatósághoz adatot szolgáltat:

- a) a *kifizető*,
- b) a *munkáltató*,
- c) a *biztosító intézet*,
- d) a *földhivatal*,
- e) az *illetékhivatal*,
- f) a *pénzüntézet*,
- g) az *Országos Találmányi Hivatal*,
- h) a *társadalombiztosítási szerv*,
- i) az engedélyt kiadó hatóság.

(5) A szolgáltatott adatoknak az érintett magánszemély személyi számát – ennek hiányában a KEOKH azonosító számát, illetve útlevelének számát és állampolgárságát – is tartalmaznia kell.

Adótitok

46. §

(1) Adótitok az adózást érintő tény, adat, körülmény, határozat, igazolás vagy más irat.

(2) Az adóhatóság alkalmazottja, volt alkalmazottja, az ellenőrzésbe vagy az eljárásba bevont szakértő és minden más személy, akinek az adatszolgáltatás, –nyilvántartás, –feldolgozás, az ellenőrzés, az adómegállapítás, az adó és adóelőleg levonás, adóbeszedés, adóvégrehajtás, illetve statisztikai célú felhasználás során feladataival összefüggésben adótitok vagy más titok jut a tudomására, köteles azt megőrizni. Az adóhatóságot a hivatali eljárása során tudomására jutott minden irat, adat, tény, körülmény tekintetében titoktartási kötelezettség terheli.

(3) A (2) bekezdésben megjelölt személy megsérti a titoktartási kötelezettséget, ha az adózás vagy bírósági eljárás során megismert adótitkot vagy más titkot alapos ok nélkül illetéktelen személy részére hozzáférhetővé teszi, felhasználja vagy közzéteszi.

47. §

(1) Az adótitkot alapos okkal használják fel, ha

- a) adó vagy költségvetési támogatás ellenőrzését, az adóigazgatási eljárás megindítását, lefolytatását vagy a (2) és (3) bekezdésben megjelölt szervek tájékoztatását szolgálja,
- b) törvény előírja vagy megengedi,
- c) az érintett hozzájárul.

(2) Az adózással összefüggő tényt, adatot, iratot az állami statisztika egységes rendszerébe tartozó szervek statisztikai célra felhasználhatják, ha a titoktartási kötelezettség megtartását a feldolgozás során biztosítják és azt a későbbi egyedi azonosításra alkalmatlanná teszik.

(3) Az adóhatóság jogosult a hatáskörébe tartozó, adóval kapcsolatos, a titoktartási kötelezettség alá tartozó adatról, tényről, körülményről vagy iratról más adóhatóság tájékoztatására, ha az valamely adó vagy adóhiány feltárását, behajthatóságának megállapítását lehetővé teszi vagy valószínűsíti. A tájékoztatás joga a társadalombiztosítás szerveit is megilleti a társadalombiztosítási alapot megillető befizetések teljesítésével összefüggésben.

(4) Az adóhatóság megkeresésre tájékoztatja a bíróságot a 46. § (1) bekezdésében meghatározottakról; a nyomozó hatóságnak az ügyész által jóváhagyott megkeresésre ad tájékoztatást. Az ügyész akkor hagyja jóvá a megkeresést, ha a tájékoztatásra a büntetőeljárás megindítása vagy lefolytatása érdekében szükség van.

48. §

(1) Ha az adózó adózásával összefüggésben olyan valótlan tényt, adatot vagy valós tényt, adatot megtévesztő módon tett közzé, amely alkalmas arra, hogy az államigazgatás munkájába vetett bizalmat megingassa, az adóhatóság jogosult ennek nyilvánosság előtt történő cáfolatára.

(2) Az (1) bekezdés szerinti cáfolat közzétételét a felettes szerv véleményének ismeretében a pénzügyminiszter engedélyezi. A döntés előtt az érintettet meg kell hallgatni.

V. FEJEZET

HATÁSKÖR, ILLETÉKESSÉG

Az adóhatóságok hatásköre

49. §

(1) Az adó, a költségvetési támogatás ügyében – ha törvény másként nem rendelkezik – elsőfokon az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal fővárosi, megyei szerve (elsőfokú állami adóhatóság) jár el.

(2) A termékimport esetén, ha törvény másként nem rendelkezik, az általános forgalmi adó és a statisztikai illeték ügyben elsőfokon a vám- és pénzügyőrség szerve (vámhivatal) jár el.

(3) A helyi adók, az önkormányzat költségvetése javára más törvényben megállapított adó, továbbá az adók módjára behajtandó köztartozások ügyében elsőfokon a települési önkormányzat jegyzője jár el.

(4) Az illeték kiszabásával, megfizetésével, behajtásával, az illetékfizetés rendjének ellenőrzésével kapcsolatos ügyben elsőfokon – ha törvény másként nem rendelkezik – az illetékhivatal jár el.

(5) Helyi adóügyben az az önkormányzati adóhatóság jár el, amelynek önkormányzata a helyi adót bevezette.

Az illetékességi szabályok

50. §

(1) Az eljárásra – ha törvény másként nem rendelkezik –

a) a magánszemély állandó, ennek hiányában ideiglenes lakóhelye, szokásos tartózkodási helye,

b) a jogi személyiség nélküli vállalkozó – ideértve a vállalkozó magánszemélyt is – székhelye, ennek hiányában telephelye,

c) a jogi személy székhelye,

d) az ingatlannal vagy az ingatlanhoz fűződő vagyoni joggal kapcsolatos adóügyben az ingatlan fekvése

szerinti adóhatóság az illetékes.

(2) A munkáltató, illetve a kifizető és a magánszemély között az adóelőleg levonással, illetve az adómegállapítással kapcsolatos vitában a munkáltató, illetve a kifizető adóügyeiben illetékes állami adóhatóság dönt.

(3) Ha a vállalkozónak több telephelye van, az eljárásra az elsőként bejelentett telephely szerinti állami adóhatóság az illetékes.

(4) A vámhivatal hatáskörébe tartozó általános forgalmi adó, statisztikai illeték ügyben – függetlenül attól, hogy az adózó jogi személy, magánszemély vagy egyéb szervezet – az az adóhatóság illetékes eljárni, amelynél az árut vámkezelés céljára bemutatják.

(5) A kizárólag általános forgalmi adó visszaigénylésére jogosult építőközösség, társasház-közösség visszaigénylési ügyében az ingatlan fekvése szerinti adóhatóság illetékes.

(6) A külföldi utas, a vámszabadterületi társaság, a külföldön bejegyzett vállalkozás, továbbá a diplomáciai és konzuli képviseletek, az ezekkel egy tekintet alá eső nemzetközi szervezetek és tagjaik általános forgalmi adó visszatérítésének elbírálására kizárólag az állami adóhatóság fővárosi szerve illetékes.

(7) A fegyveres erők és fegyveres testületek, továbbá hivatásos és továbbszolgáló állományú tagjai, polgári alkalmazottai adóügyeiben – a helyi adók és az illetékügyek kivételével – az eljárásra kizárólag az állami adóhatóság fővárosi szerve illetékes.

VI. FEJEZET

ELLENŐRZÉS

Általános szabályok

51. §

(1) Az adóhatóság ellenőrzi az adózással kapcsolatos jogszabályok megtartását. Az ellenőrzés eredményeként megállapítja, hogy az adózó a kötelezettségét teljesített-e, vagy felhívja őt a hiba, hiányosság megszüntetésére, szükség esetén megindítja az adóigazgatási eljárást. Ellenőrzésre az adóigazgatási eljárásban is sor kerülhet.

(2) Az ellenőrzés során az adóhatóság megvizsgálja a kötelezettség teljesítését, különösen

a) a bejelentésre, a bevallásra, a bizonylati rendre, a könyvvizetésre, a nyilvántartásra, az adatszolgáltatásra, a nyilatkozattételre vonatkozó előírások megtartását,

b) az adó, a költségvetési támogatás alapjának és összegének megállapítását és bevallását,

c) az adó és a költségvetési támogatás határidőben és helyes összegben történt megfizetését, illetve igénylését,

d) az illetékkötelezettség teljesítését, valamint az illetékbélyeggel vagy illetékbevételei számlára pénzzel fizetendő díjak megfizetését.

(3) Az ellenőrzés során a tényállást az adóhatóság köteles tisztázni és bizonyítani. Bizonyítási eszközök és bizonyítékok különösen: az irat, a szakértői vélemény, a nyilatkozat, a tanuvallomás, a helyszíni szemle, a próbavásárlás, a próbagyártás, a helyszíni leltározás, más adózók adatai. Az adóhatóság a tényállás tisztázása során az adózó javára szolgáló tényeket is köteles feltárni.

52. §

A pénzügyminiszter ellenőrzi az adóhatóságoknál az adóztatás irányítását és felügyeletét, a törvények és más jogszabályok végrehajtását, az adóztatás törvényességét és szakszerűségét, az állami adóhatóság vezetőjének az adóztatás működési feltételeinek kialakítására, szakszerű működtetésére irányuló utasítást ad.

Az ellenőrzés lefolytatása

53. §

(1) Az adóhatóság az ellenőrzést a hatáskörébe tartozó ügyekben az illetékességi területén folytatja le.

(2) Az ellenőrzést az adó és a költségvetési támogatás megállapításához való jog elévülési idején belül a helyszínen vagy az adóhatóság hivatali helyiségében kell lefolytatni.

(3) Az ellenőrzés szükségességét, gyakoriságát a (4) bekezdésben foglaltak kivételével a célszerűség és a költségkímélés figyelembevételével az adóhatóság vezetője határozza meg.

(4) **Ellenőrzést kell lefolytatni** a vállalkozónál, ha átalakul, ha adókötelezettsége megszűnik, a jogi személy vállalkozó felszámolását rendelik el, illetve bármely szervezet esetében, ha

jogutód nélkül szűnik meg. Kötelező az ellenőrzést lefolytatni az Állami Számvevőszék felhívására és a pénzügyminiszter utasítására, **továbbá – helyi adó esetében – az önkormányzati képviselőtestület határozata alapján.**

54. §

(1) Az adóhatóság az ellenőrzéssel lezárt időszakot – a (2) bekezdésben és az 53. § (4) bekezdésében foglalt kivétellel – csak azért vonhatja ismét ellenőrzés alá, hogy a korábbi ellenőrzés megállapításainak végrehajtását megvizsgálja (utóellenőrzés).

(2) Az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal az elsőfokú állami adóhatóság által korábban lefolytatott ellenőrzés szakszerűségét és törvényességét a helyszínen is ellenőrizheti.

55. §

(1) Nem kell az adózót az ellenőrzésről előzetesen értesíteni, ha fennáll a lehetősége annak, hogy a vizsgálat alá vont bizonylatokat, könyveket, nyilvántartásokat, egyéb iratokat megsemmisítik, vagy az üzleti tevékenység körülményeit megváltoztatják.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt esetben a helyszínen talált körülményeket jegyzőkönyvben kell rögzíteni, illetve a bizonylatokat, könyveket, nyilvántartásokat és egyéb iratokat átvételi elismervény ellenében, szükség szerint másolat hátrahagyásával be kell vonni. Az átvételi elismervényen a bevont iratokat részletezni kell. Az iratok a hivatali helyiségben történő tanulmányozás végett is bevonhatók, ilyen esetben azok 60 napon túl csak az adóhatóság vezetőjének engedélyével és az adózó egyidejű értesítésével tarthatók az adóhatóságnál.

56. §

(1) A helyszíni ellenőrzést a vállalkozónál tevékenysége folytatásának idején (munkaidőben), más személynél napközben 8–20 óra között lehet lefolytatni. Ettől az adózó kérelmére lehet eltérni.

(2) A hatóság hivatali helyiségében az ellenőrzést a hivatali időben kell megtartani. A hivatali időt úgy kell megállapítani, hogy az az adózó meghallgatására annak munkaidején kívül is alkalmas adjon.

(3) Helyszíni ellenőrzést az adóhatóság megbízólevéllel ellátott alkalmazottja végezhet, aki ellenőrzési jogosultságát az ellenőrzés megkezdésekor szolgálati igazolvánnyal és megbízólevéllel igazolni köteles. Az ellenőrzést csak akkor lehet megkezdeni, ha az adózó, annak képviselője, meghatalmazottja vagy próbavásárlás esetén az alkalmazottja jelen van.

(4) Az adózó által megjelölt érdekképviselői szerv szakértője az ellenőrzés befejezése után a megállapításokra észrevételt tehet és ezt az iratokhoz kell csatolni.

57. §

(1) Az adóhatóság megbízólevéllel rendelkező alkalmazottja az ellenőrzés lefolytatásához üzleti, üzemi vagy az egyéb adóköteles tevékenység, vagyontárgy vagy jövedelem ellenőrzéséhez szükséges helyiségekbe beléphet, iratokat, tárgyakat, munkafolyamatokat vizsgálhat meg, felvilágosítást, nyilatkozatot kérhet, próbavásárlást, leltárfelvételt végezhet, vagy egyéb bizonyítást folytathat le.

(2) Ha az adózó a vállalkozását magánszemély lakásában végzi, vagy e tevékenységéhez más személy ingatlanát veszi igénybe, erre is az (1) bekezdésben foglaltakat kell alkalmazni.

(3) A vállalkozási tevékenységet nem folytató magánszemély lakásában az adóhatóság megbízólevéllel rendelkező alkalmazottja az 56. §-ban meghatározott feltételek mellett akkor jogosult az ellenőrzést lefolytatni, ha az adókötelezettség a lakással mint vagyontárggyal kapcsolatos, *vagy az adózó jövedelme a lakás hasznosításából származik, továbbá ha az adóhatóság a magánszemély vagyonyilatkozatát ellenőrzi.*

58. §

(1) Az ellenőrzést az adóhatóság az adó, *a költségvetési támogatás* alapjának, összegének megállapításához szükséges iratok, bizonylatok, könyvek, nyilvántartások, számítások és egyéb tények, adatok, körülmények megvizsgálásával folytatja le.

(2) Az adózó az (1) bekezdésben említett iratokat az adóhatóság rendelkezésére bocsátja, illetve az ellenőrzéshez szükséges tények, körülmények, egyéb feltételek megismerését biztosítja. Az ellenőrzés során az adózó és alkalmazottja az adóhatóság részére az ellenőrzéshez szükséges felvilágosítást megadja.

(3) Az adóhatóság az ellenőrzés során szakértőt vehet igénybe.

59. §

(1) Az adóhatóság az ellenőrzést megszakíthatja, ha az adózó az 58. § (2) bekezdésében előírt feltételeket nem, vagy hiányosan, illetve az adóhatóságot megtévesztő módon teljesíti.

(2) A megszakítással egyidejűleg az adóhatóság az adózót határidő megjelölésével az 58. § (2) bekezdésében említett feltételek biztosítására, a bizonylatok, könyvek, nyilvántartások pótlására kötelezheti, vagy a nyilvántartásokat, elszámolásokat az adózó költségére szakértővel elkészíttetheti.

60. §

(1) Az ellenőrzés megszakítása nélkül becslés alkalmazható *a vagyonszerzési illeték alapjának megállapításánál*, továbbá, ha az 59. §-ban meghatározott módon az adó, *illetve a költségvetési támogatás* alapja nem állapítható meg, vagy az adóhatóság rendelkezésére álló, azok száma vagy tartalma miatt jelentősnek tekinthető adat, tény, körülmény alapján alaposan feltételezhető, hogy az adózó iratai nem alkalmasak a valós adó- *illetve költségvetési támogatás* alapjának megállapítására.

(2) A becslés olyan bizonyítási módszer, amely a törvényeknek megfelelő, valóságos adó-, *illetve költségvetési támogatás* alapját valószínűsíti.

(3) A becslés esetén az adóhatóságnak kell bizonyítani, hogy a becslés feltételei fennállnak, továbbá azt, hogy a becslés alapjául szolgáló adatok, tények, körülmények, valamint a becslés során alkalmazott módszerek az adó alapját valószínűsítik. A becslésnél az adóalap megállapítása szempontjából valamennyi lényeges tény, körülményt, bizonyítékot figyelembe kell venni, és együttesen kell értékelni.

(4) A bevétel vagy a kiadások egy részének ismeretében az adóalap valószínűsíthető bizonylatok, adatok, nyilatkozatok beszerzésével, szemlével, próbagyártással, leltározással és más megfelelő módszerrel.

(5) Ha az adóalap megállapítására a (4) bekezdés szerint nincs mód, mert sem a bevételekről, sem a kiadásokról adatok, iratok, más bizonyítékok nem állnak az adóhatóság rendelkezésére, az adóalapot az azonos időszakban hasonló tevékenységet hasonló körülmények között folytató adózók adatainak felhasználásával lehet megállapítani. Az összehasonlító adatok kiválasztásához

az adóhatóságnak szakértőt kell kirendelni. Ilyen esetben a becslés alapján számított adóalaptól való eltérést az adózónak kell bizonyítania.

(6) Az adóhatóság becsléssel állapítja meg az adóalapot, ha a magánszemély nyilatkozatából vagy más módon tudomására jutott adatokból megállapítható, hogy a magánszemély kiadásai meghaladják az adómentes, a bevallott és a bevallási kötelezettség alá nem eső, de bizonyítható módon megszerzett jövedelmeinek együttes összegét. Ebben az esetben – figyelemmel az ismert és az adóztatott jövedelmekre is – az adóhatóságnak azt kell megbecsülnie, hogy számottevő vagyongyarapodása és életvitele fedezetéül a magánszemélynek milyen nagyságú jövedelemre volt szüksége.

61. §

Ha az adózó az általános forgalmi adót mulasztotta el megállapítani, bizonylatok hiányában az állami adóhatóság azt a tényleges eladási ár, ennek hiányában a forgalmi érték vagy az árképzési szabályok alapján kalkulált ár, illetőleg a szokásos piaci ár és a vonatkozó adómérték alapján állapítja meg.

62. §

(1) Az adóhatóság a megállapításait jegyzőkönyvbe foglalja; ha büntetőeljárást kezdeményez külön jegyzőkönyvet készít.

(2) A jegyzőkönyv az adózó azonosításához szükséges adatokat, a vizsgálat által megállapított tényállást és az annak alapjául szolgáló bizonyítást tartalmazza.

(3) Az ellenőrzés befejeződik, amikor az ellenőrzés megállapítását az adózóval ismertetik és a jegyzőkönyvet átadják. Az ellenőrzést folytatni kell, ha az adózó észrevételei indokolják, vagy a határozat meghozatalához a tényállás tisztázása válik szükségessé. Ilyen esetben újabb jegyzőkönyvet kell készíteni.

(4) Ha az ellenőrzést azért nem lehet befejezni, mert az adózó vagy képviselője az ismertetésen nem vesz részt, vagy a jegyzőkönyvet nem veszi át, azt részére kézbesíteni kell.

63. §

Az ellenőrzés megállapításai alapján az adóhatóság szükség szerint

a) Az adózót önellenőrzésre szólítja fel, ha – a magánszemélyek jövedelemadóját kivéve – az adókülönbözöt önadózás esetén nem éri el a 10.000 forintot,

b) az eljárást megindítja,

c) a hatáskörébe nem tartozó ügyben megkeresi az intézkedésre illetékes szervet.

64. §

(1) Az adózó jogosult az ellenőrzést végző személyazonosságáról és megbízásáról meggyőződni, az ellenőrzés során keletkezett iratokba betekinteni, a jegyzőkönyvet megismerni, és a jegyzőkönyv átadását követő 8 napon belül írásban észrevételt tenni.

(2) A vállalkozó kérelmére az ellenőrzés befejezését követően zárótárgyalást kell tartani. A zárótárgyaláson – ha az adózó kéri – az érdekvédelmét ellátó szervezet képviselője is

részt vehet. Ha zárótárgyalást nem tartanak, az (1) bekezdésben foglalt észrevétel határidejét a zárótárgyalás napjától kell számítani.

Egyszerűsített ellenőrzés

65. §

(1) Az adóhatóság az önadózási kötelezettség teljesítését a rendelkezésre álló adatok és a benyújtott adóbevallás egybevetésével is ellenőrizheti (egyszerűsített ellenőrzés).

(2) Az adóbevallás felülvizsgálatáról az adózót értesíteni kell. Ha a felülvizsgálat alapján az adóhatóság azt állapítja meg, hogy a bevallás a jogszabályok rendelkezéseinek megfelel, erről az adózót tájékoztatja.

(3) Ha a bevallott adó, *költségvetési támogatás* alapja az adómentesség, adókedvezmény, adó, *illetve költségvetési támogatás* nem felel meg a jogszabály rendelkezéseinek, az adóhatóság az adózót a megállapított tényállásról és az adókülönbözetről a jegyzőkönyv kézbesítésével értesíti azzal, hogy ha 8 napon belül nem tesz észrevételt, az adókülönbözet megállapítására, az adóigazgatási eljárást megindítja.

(4) Az egyszerűsített ellenőrzést követően az 53–64. § szerinti ellenőrzésnek – az 54. § (1) bekezdésében foglaltak kivételével – nincs helye.

Illetékellenőrzés

66. §

A bíróság, az eljáró hatóság az illetéktörvényben meghatározott módon ellenőrzi a nála benyújtott vagy hozzá került iraton az illeték és a díj megfizetését.

VII. FEJEZET

JOGKÖVETKEZMÉNYEK

Késedelmi pótlék

67. §

(1) Az adó késedelmes megfizetése esetén az esedékesség napjától, a költségvetési támogatásnak az esedékesség előtt történő igénybevétele esetén az esedékesség napjáig késedelmi pótlékot kell fizetni.

(2) A késedelmi pótlék mértéke minden naptári nap után a felszámítás időpontjában érvényes jegybanki alapkamat kétszeresének 365-öd része. A késedelmi pótlék után késedelmi pótlékot felszámítani nem lehet.

(3) *Kivételes méltánylást érdemlő körülmény esetén az adóhiányt megállapító határozatban – hivatalból vagy kérelemre – az adó esedékességének, illetve a költségvetési támogatás igénybevételenek napjánál az adóhatóság vezetője későbbi időpontot is megállapíthat a pótlékfizetés kezdő napjaként. Utólagos adóellenőrzés során megállapított adóhiány késedelmi pótléka legfeljebb 3 évre számítható fel. A helyi adók esetében a 82. § (4) bekezdését kell alkalmazni.*

(4) A (3) bekezdés nem alkalmazható olyan adóhiány esetén, amikor a bírság mérséklésének sincs helye.

(5) A fizetési halasztás vagy a részletfizetés engedélyezése esetén késedelmi pótlékot kell fizetni. Az adóhatóság kivételes méltánylást érdemlő körülmény esetén a határozatban a késedelmi pótlékot mérsékelheti.

(6) Ha a magánszemély a jövedelemadója, helyi adója vagy az illetékre vonatkozó fizetési halasztás, illetőleg részletfizetés iránti kérelmét az esedékesség időpontja előtt az adóhatósághoz benyújtja, e kérelme tárgyában hozott határozat jogerőre emelkedéséig késedelmi pótlékot nem lehet felszámítani.

68. §

(1) Nem kell késedelmi pótlékot fizetni arra az időszakra, amelyre az adózó a késedelmet igazolta. Igazolásnak csak akkor van helye, ha a késedelmet elháríthatatlan külső ok idézte elő.

(2) A késedelmi pótlék a 82. § szerint mérsékelhető, illetve elengedhető.

69. §

(1) A késedelmi pótlék felszámítása során a pótlék alapját adónként és költségvetési támogatásonként külön-külön kell figyelembe venni, kivéve, ha azokat egy számlán tartják nyilván. A késedelmi pótlék alapját csökkenteni kell az ugyanazon adóhatóságnál nyilvántartott, az esedékesség időpontjában más adóval kapcsolatban fennálló túlfizetés összegével.

(2) *Az adóhatóság összehasonlítja az adózó bevallását, igénylését, illetve a határozattal előírt kötelezettségét a befizetett, a visszaigényelt adóval, adóelőleggel, a kiutalt költségvetési támogatással és ennek alapján a késedelmi pótlékot megállapítja. Az adózó a késedelmi pótlékot saját számítása szerint, az értesítéstől függetlenül is megfizetni.*

(3) Az adóhatóság hivatalból vagy kérelemre törli a tévesen felszámított késedelmi pótlékot. Ha az adózó a pótlék összegét továbbra is vitatja, a felettes adóhatóság dönt.

Önellenőrzési pótlék

70. §

(1) Ha az adózó az adót, a *költségvetési támogatást* az önellenőrzésre vonatkozó rendelkezések szerint helyesbíti, önellenőrzési pótlékot fizet.

(2) Az önellenőrzési pótlékot adónként, *illetve költségvetési támogatásonként* a bevallott és a helyesbített adó, *illetve költségvetési támogatás* összegének különbözete után az adózó állapítja meg és a 44. § szerint megfizeti.

(3) Az önellenőrzési pótlékot a bevallás benyújtására előírt határidő első napjától a helyesbítés, bevallás vagy a nyilvántartásba történő feljegyzés első napjáig, a késedelmi pótlékkal azonos mértékben kell felszámítani, de legfeljebb 300 napra kell számítani. Az adóbevallás benyújtására előírt határidőtől számított 1 éven belül a pótlékot legfeljebb 100, 2 éven belül legfeljebb 200, 2 éven túl legfeljebb 300 napra számítva kell megfizetni.

(4) *Ha az adózó a magánszemélyek jövedelemadója* előírt bevallását a munkáltató vagy a kifizető hibás vagy késedelmes igazolása miatt helyesbíti önellenőrzéssel, emiatt pótlékot nem kell felszámítani.

(5) Az önellenőrzési pótlék a 82. § szerint mérsékelhető, illetve elengedhető.

71. §

Az adózó az önellenőrzés pótlék megfizetésével mentesül az adóbírság és az önellenőrzés időpontjáig esedékes késedelmi pótlék, valamint a mulasztási bírság megfizetése alól.

Adóbírság

72. §

(1) Adóhiány esetén adóbírságot kell fizetni. Az adóbírság mértéke – ha e törvény másként nem rendelkezik – az adóhiány 50%-a.

(2) Adóhiánynak minősül az adózó terhére megállapított adókülönbözet, önadózás esetén csak akkor, ha az adókülönbözetet az esedékesség időpontjáig nem fizették meg, illetve a költségvetési támogatást igénybe vették.

(3) A (2) bekezdésben foglaltaktól eltérően nem minősül adóhiánynak a vagyonszerzési illeték alapjának utólagos adómegállapítással történő módosítása, feltéve, hogy az adózó a vagyonszerzési illeték alá eső vagyontárgyakat hiánytalanul bejelentette.

(4) Nem állapítható meg adóbírság az adóhiánynak olyan része után, amely a munkáltató vagy a kifizető valótlan adóigazolása miatt keletkezett, továbbá az olyan adózó terhére, aki az adó megfizetésére a 25. § (2) bekezdésének a) és b) pontjai alapján köteles.

(5) *Ha az adót a munkáltató állapította meg, az adóhatóság az adóhiány után az adóbírságot a munkáltató terhére, a rávonatkozó szabályok szerint állapítja meg.*

73. §

(1) Az adóbírság mértéke kivételes méltánylást érdemlő körülmény esetén hivatalból vagy kérelemre mérsékelhető, ha a körülményekből megállapítható, hogy az adózó, illetve intézkedő képviselője, alkalmazottja, tagja vagy megbízottja az adott helyzetben a tőle elvárható körülményekkel járt el. Az adóbírság mérséklésénél az eset összes körülményét mérlegelni kell, különösen az adóhiány nagyságát, keletkezésének körülményeit, az adózó jogellenes magatartásának (tevékenységének vagy mulasztásának) súlyát, gyakoriságát.

(2) Nincs helye az adóbírság mérséklésének, sem hivatalból, sem kérelemre, ha az adóhiány a bevétel eltitkolásával, a bizonylatok, könyvek, nyilvántartások meghamisításával, megsemmisítésével függ össze.

(3) Az adóbírság megállapítása nem érinti a késedelmi pótlék fizetési kötelezettségét.

Mulasztási bírság

74. §

(1) A bevallási, bejelentési kötelezettség elmulasztásáért vagy késedelmes teljesítéséért (a továbbiakban együtt: bevallási késedelem), ha az nem esik adóbírság alá, illetve önellenőrzéssel nem pótolták, a késedelmesen bevallott (bejelentett) adó, illetőleg vagyonszerzés illetéke után a mulasztási bírság

a) 60 napot meg nem haladó késedelem esetén 5%,

b) 60 napot meghaladó késedelem esetén 10%,

c) 12 hónapot meghaladó késedelem esetén 30%.

(2) *Ha az eljárás kezdeményezésekor fennálló eljárási illetékfizetési kötelezettségét a kötelezett felhívás ellenére egyáltalán nem, vagy nem teljes mértékben, vagy nem a megszabott határidőben teljesítette, a meg nem fizetett illeték 100%-a, de legalább 300 forint és legfeljebb 10.000 forint mulasztási bírság szabható ki.*

(3) Hibásan benyújtott bevallás esetén a mulasztási bírság a helyes és a hibás adó és költségvetési támogatás összege közötti különbséget 5%-a, de legalább 5.000 forint és legfeljebb 100.000 forint, magánszemély esetén legalább 500 forint és legfeljebb 10.000 forint. Ha a hiba az adó, illetve költségvetési támogatás összegében különbségre nem vezetett, a mulasztási bírságot a legkisebb összegben kell megállapítani.

(4) A mulasztási bírság mellett – a bevallási késedelem miatt – nincs helye késedelmi pótlék megállapításának. Ha a mulasztás az (1) és (3) bekezdés szerint is bírságható, a mulasztási bírságot csak a magasabb bírsággal járó mulasztás után kell megállapítani.

(5) *Ha az adózó – az egyszerűsített könyvvizetésre kötelezett kivételével – az előző időszak adatai, illetve a bejelentett várható adatok alapján fizetendő adóelőleget az e törvény 2. mellékletében előírt esedékességig nem egészítette ki a fizetendő adó 90%-ának megfelelő összegre, a befizetett előleg és az adó különbözete után 20% mulasztási bírságot fizet.*

(6) Ha az adóhatóság az adózó kérelmére az előző időszak adatai alapján fizetendő adóelőleget mérsékelte, és a mérséklés iránti kérelem több indokolatlannak bizonyult, a csökkentett és az eredetileg fizetendő adóelőleg különbsége után 10% mulasztási bírságot kell fizetni. A mérséklés iránti kérelem akkor indokolatlan, ha az eredeti adóelőleg összege a mérsékelt előleg összegét 20%-kal meghaladja.

(7) Mulasztási bírság szabható ki az adózással összefüggő:

a) jogszabályokban előírt könyvek, nyilvántartások vezetésének elmulasztása, előírásoktól

eltérő vezetése, bizonylatokon, könyvekben, nyilvántartásokban helytelen vagy valótlan adatok gondatlan feltüntetése,

b) bizonylat, könyvvezetés, nyilvántartás, számítás pótlására kötelező határozatban előírt teljesítés határidejének elmulasztása,

c) az adóalap, az adó, a *költségvetési támogatás* megállapításához szükséges iratok átadásának megtagadásával vagy egyéb módon az ellenőrzés eredményes lefolytatásának akadályozása,

d) számla, egyszerűsített számla kiállításának elmulasztása vagy nem a tényleges ellenértékről történő kiállítás, a nyugta kibocsátásának felmentés hiányában történő elmulasztása,

e) bejelentés (bejelentési kötelezettség) elmulasztása esetén.

(8) A (7) bekezdésben említett esetekben a mulasztási bírság 20.000 forintig terjedhet és a mulasztás ismétlődése esetén újból, az adóhiány után megállapított adóbírság mellett is kiszabható.

(9) Nincs helye mulasztási bírság megállapításának, ha az adózó késedelmét annak igazolásával menti ki, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A mulasztási bírság a 73. § (1) bekezdésének megfelelő alkalmazásával mérsékelhető.

VIII. FEJEZET

AZ ADÓIGAZGATÁSI ELJÁRÁS

Általános szabályok

75. §

(1) Az adóigazgatási eljárás hivatalból vagy az adózó kérelmére, bejelentésére, bevallására indul.

(2) Az adóigazgatási eljárás különösen a következőkre irányul:

a) adóalap, adó (adóelőleg), adómentesség, adókedvezmény, adófizetési kötelezettség vagy jogkedvezmény megállapítására,

b) *költségvetési támogatási jogosultság megállapítására, adóvisszaigénylési, adóvisszatérítési igény elbírálására, költségvetési támogatás kiutalására,*

c) törvényben előírt fizetési kötelezettségtől való eltérés engedélyezésére.

(3) Az adóigazgatási eljárásban az adóhatóság az adózó jogait, kötelezettségeit állapítja meg és ezt határozatban közli. Határozatnak minősül a fizetési meghagyás, a fizetési értesítés és az adóív is. Ha törvény egyidejűleg több adózó fizetési kötelezettségét írja elő, az adómegállapításról a közös képviselőt, ennek hiányában valamennyi adózót értesíti.

(4) Ha az adóigazgatási eljárás ellenőrzéssel összefüggő utólagos adómegállapításra irányul, az eljárás kezdő időpontjának a jegyzőkönyv átadásának napját, ha zárótárgyalást tartottak, a zárótárgyalás napját kell tekinteni.

76. §

Az, akinek a személyes meghallgatása az eljárás során szükséges, az adóhatóság székhelyére, illetve az adózó székhelyéhez, telephelyéhez, lakóhelyéhez legközelebb eső hivatali helyiségbe idézhető. E szabályt kell alkalmazni akkor is, ha a személyes megjelenés az ellenőrzés során válik szükségessé.

77. §

(1) Ha az adóigazgatási eljárásban hozott határozat kézbesítése sikertelen, a határozatot a 25. § (2) bekezdése szerint az adó megfizetésére kötelezhető személlyel kell közölni, ennek hiányában ügygondnokot kell kijelölni.

(2) A külföldi személy adóját megállapító határozatot és egyéb intézkedést az adóhatóság a pénzügyminiszter által kijelölt szerv útján közli az adózóval.

Hatósági adómegállapítás bejelentés, bevallás alapján

78. §

(1) Az adóhatóság állapítja meg a magánszemély helyi adóját – kivéve, ha az az önadózást választotta és azt az adóhatóságnak bejelentette –, továbbá az önkormányzat

költségvetése javára más törvény alapján fizetett adót, valamint a 49. § (2) bekezdésében említett általános forgalmi adót és statisztikai illetéket (kivetés).

(2) *A vagyonszerzési illetéket, továbbá az illetéktörvény szerint kiszabás alapján fizetendő eljárási illetéket az illetékhivatal állapítja meg (kiszabás).*

(3) A kivetés, kiszabás esetén az adózót az adókötelezettség keletkezéséről, az adóalap, az adómentesség, az adókedvezmény, az adó megállapításához szükséges adatokról, körülményekről bevallási, illetőleg bejelentési kötelezettség terheli.

(4) Az adóhatóság a fizetendő adóról, az adófizetés módjáról és idejéről, továbbá ha törvény előírja, az adóalapról, az adómentességről vagy adókedvezményről a bevallás (bejelentés) adatai alapján határoz.

(5) Ha a bevallás (bejelentés) hiányos, valótlan vagy téves adatokat tartalmaz, az adóhatóság legfeljebb 15 napos határidő tűzésével az adózót hiánypótlásra hívja fel.

(6) A hiánypótlásra előírt határidő eredménytelen eltelte esetén, vagy ha azt a tényállás tisztázása egyébként indokolja, az adóhatóság az adózó egyidejű értesítésével az adómegállapító eljárást megszakítja és a tényállás tisztázása érdekében ellenőrzést folytat le. A határozatot az ellenőrzés eredményeként feltárt tényállás alapján kell meghozni.

(7) A bevallás (bejelentés) adatai alapján hozott határozat esetében az adómegállapításhoz való jog elévüléséig utólagos ellenőrzésnek van helye. Adókülönbözet megállapításáról akkor hozhat határozatot az adóhatóság, ha a bevallás (bejelentés) adataitól vagy az abban feltüntetett körülményektől eltérő tényállást tár fel.

(8) Az adómentességet vagy adókedvezményt határozott időre megállapító, jogszabálysértő határozat esetén az adóhatóság a jogszerű adókötelezettséget a jövőre nézve új határozattal írja elő.

(9) A feltételhez kötött, határozott időre szóló adómentesség, adókedvezmény feltételeinek megszűnte esetén az adó az eredeti esedékességtől jár.

(10) *Az (1) bekezdésben említett általános forgalmi adó és statisztikai illeték kivetésére az e §-ban foglaltakat a következő eltérésekkel kell alkalmazni:*

a) *az adó alapján az adófizetésre kötelezett bejelentése alapján a vámhivatal állapítja meg,*

b) *a fizetendő adó összegét a külkereskedelmi áruforgalmon belüli termékimport esetén havonta, összesítve, a tárgyhónapot követő 25. napjáig, a külkereskedelmi áruforgalmon kívüli termékimport esetén a vámmal egyidejűleg, a mérlegelési jogkörben engedélyezett vámmentesítés esetén a vámkezeléskor kell megállapítani,*

c) *a bejelentés alapján megállapított adóalap vagy adómérték az adómegállapításhoz való jog elévüléséig hivatalból vagy kérelemre módosítható, ha a vámmérték mennyiségi vagy minőségi ok, téves számlázás miatt változott, továbbá, ha a vámkezelés téves vámtarifaszám vagy vámmérték alapján történt, illetőleg a vámkezelés során téves árfolyamot alkalmaztak, valamint az adó mértékét vagy összegét tévesen állapították meg.*

Utólagos adómegállapítás

79. §

(1) Az adóhatóság utólag állapítja meg az ellenőrzés során feltárt adókülönbözetet. Törvény az adóhatóságot más esetekben is kötelezheti az adó megállapítására.

(2) Az adóhatóság határozattal állapítja meg – az egyes időszakokra elkülönítve – adónként,

költségvetési támogatásonként a bevallott vagy bevallani elmulasztott és az ellenőrzés eredményeként feltárt adó, illetve költségvetési támogatás alapját, az adót, a költségvetési támogatást és az adózót az adókülönbözlet megfizetésére, a jogosulatlanul igénybe vett költségvetési támogatás visszatérítésére kötelezi. A határozatban az adózó javára mutakozó különbözlet kiutalásáról is rendelkezni kell.

(3) Nincs helye utólagos adómegállapításnak, ha az adót vagy a költségvetési támogatást önellenőrzéssel nem kell helyesbíteni (43. § (3) bek.).

(4) Ha az adózó a 63. § a) pontja szerint önellenőrzést 60 napon belül nem teljesítette, az adókülönbözetről az adóhatóság határozatot hoz.

(5) Az adóhatóság az adóhiányt megállapító határozatban rendelkezik az adókötelezettséget érintő jogszabálysértés jogkövetkezményeiről és a könyvvezetési, nyilvántartási szabálytalanságok megszüntetéséről.

(6) Ha a korábbi ellenőrzés eredményeként határozatot hoztak, a határozat jogerőre emelkedéséről, ha pedig az ellenőrzés adóigazgatási eljárás megindítása nélkül befejeződött, a befejezéstől számított egy éven túl – a bíróság által jogerősen megállapított adócsalás, továbbá a bíróság által elrendelt új eljárás lefolytatásának kivételével – olyan új határozat nem hozható, amely az adókötelezettséget, az adó alapját, az adó összegét, a *költségvetési támogatás alapját és összegét* az adózó terhére változtatja meg.

Az adó soronkívüli megállapítása

80. §

(1) Ha az adókötelezettség az adózó halála miatt szűnik meg, az adóhatóság az adót határozattal állapítja meg.

(2) Az adóhatóság az adózóval annak halálakor együtt élt házastársa vagy örököse kérelmére az adót évközben is megállapítja, ha a kérelmező az adó megállapításához szükséges igazolásokat rendelkezésre bocsátja.

(3) Az adóhatóság abban az esetben is határozattal állapítja meg évközben az adót, ha ezt az ország területét kivándorlási szándékkal elhagyni kívánó adózó kéri, ha a kivándorlási szándékot az erre illetékes hatóságnál bejelentette, ezt az adóhatóságnál igazolja és az adómegállapításhoz szükséges igazolást mellékeli.

(4) Az adóhatóság határozattal állapítja meg a visszfizetendő adókedvezményt és megfizetendő adót, ha annak felhasználását törvényben előírtak szerint az adózó nem igazolja, illetve, ha a nyugdíjbiztosítást, a 10 éves vagy annál hosszabb tartamú életbiztosítási jogviszonyt a törvényben meghatározott időn belül megszünteti.

(5) Az adóhatóság határozattal állapítja meg az adót, illetve az adóelőleget, ha a magánszemély a kifizető, illetve a munkáltató által megállapított adót vitatja, vagy az adóelőleg összegével kapcsolatban a kifizető és a magánszemély között vita van.

Fizetési halasztás, részletfizetés engedélyezése

81. §

(1) Az adózó, az adó megfizetésére kötelezett személy átmeneti, neki fel nem róható fizetési nehézsége esetén fizetési halasztást, részletfizetést kérhet. Az adóhatóság az esedékességet megelőzően bejelentett kérelemre – a magánszemélyek jövedelemadójának előlegét, a levont jövedelemadót, a beszedett helyi adót, továbbá a termékimport után fizetendő általános forgalmi adót kivéve – az általa nyilvántartott adóra indokolt esetben fizetési halasztást vagy részletfizetést engedélyez, ha az adótartozás későbbi megfizetése nem veszélyeztetett. A halasztás és a részletfizetés feltételeinek meghatározásához figyelembe kell venni az adó jellegét, rendeltetését, jogcímét. Fizetési halasztás, részletfizetés az esedékességet követően benyújtott kérelmekre is engedélyezhető.

(2) A magánszemély adózó részére fizetési halasztás, részletfizetés akkor engedélyezhető, ha igazolja vagy valószínűsíti, hogy az adó azonnali vagy egyösszegű megfizetése családi, jövedelmi, vagyoni és szociális körülményeire is tekintettel aránytalanul súlyos megterhelést jelenten.

(3) Nem magánszemély adózó esetében fizetési halasztás vagy részletfizetés akkor engedélyezhető, ha az adózó igazolja, hogy fizetési nehézsége átmeneti, és úgy járt el, ahogyan az adott helyzetben tőle elvárható.

(4) *Az állami adóhatóság a három millió forintot meghaladó adóra, illetve – magánszemélyek jövedelemadója kivételével – 3 hónapnál hosszabb időtartamra fizetési halasztást vagy részletfizetést az adóhatóság vezetőjének jóváhagyásával engedélyezhet.*

(5) *A 49. § (2) bekezdésében említett általános forgalmi adóra fizetési halasztás, illetve részletfizetés annak az adózónak engedélyezhető, aki az általános forgalmi adónak nem alanya.*

(6) Törvény a fizetési halasztási, részletfizetési kedvezmény más eseteit is meghatározhatja, engedélyezését csak törvény zárhatja ki.

(7) Az adóhatóság a fizetési halasztást, részletfizetést engedélyező határozatában a kedvezményt feltételhez kötheti.

(8) A határozat rendelkező részében fel kell hívni az adózó figyelmét arra, hogy ha a kedvezmény feltételeit vagy az esedékes részletek befizetését nem teljesíti, a kedvezmény érvényét veszti és a tartozás járulékaival együtt egyösszegben esedékessé válik.

Adómérséklés

82. §

(1) Az adóhatóság a magánszemély kérelme alapján az öt terhelő adótartozást, a bírságot, a pótlékot mérsékelheti vagy elengedheti, ha megfizetése az adózó és a vele együtt élő közeli hozzátartozók megélhetését súlyosan veszélyezteti.

(2) *Az állami adóhatóság az (1) bekezdésben foglaltakon túl más személy adóját nem engedheti el és nem mérsékelheti.*

(3) *Az állami adóhatóság a megállapított pótlék mérséklését kivételes méltányosságból engedélyezheti, ha a pótlék összegének megtérítése harmadik személytől nem követelhető.*

(4) **A helyi adót, az adótartozást az önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek alapján az önkormányzati adóhatóság mérsékelheti vagy elengedheti.**

(5) *Az illetékügy elbírálására jogosult adóhatóság az illetékfizetésre kötelezett kérelmére*

jövedelmi, vagyoni és szociális körülményeire, vagyonszerzési illeték esetén a megszerzett vagyon jellegére és a szerzés körülményeire figyelemmel az illetéktartozást mérsékelheti vagy elengedheti.

(6) A pénzügyminiszter az illeték megállapítását mellőzheti, ha ezt az állampolgárok szélesebb körét érintő rendkívüli esemény, elemi csapás vagy a külkereskedelmi eljárással kapcsolatos illetékek esetében nemzetgazdasági érdekek indokolják.

83. §

Méltányossági kérelem elbírálását megelőzően az adóhatóság a kérelemben felhozott indokok igazolására szólítja fel az adózót, és a szociális körülmények feltárása érdekében az önkormányzat szociálpolitikai feladatot ellátó szervét keresi meg. A szociálpolitikai szerv javaslatát az iratokhoz kell csatolni.

Jogorvoslat az adóigazgatási eljárásban

84. §

(1) Ha az adóhatóság megállapítja, hogy a felettes szerv vagy a bíróság által még el nem bírált határozata jogszabálysértő, a határozatát az adózó terhére a határozat közlésétől számított egy éven belül, az adózó javára az adó megállapításához való jog elévüléséig módosítja vagy visszavonja. A megállapításhoz, a visszaigényléshez való jog elévüléséig módosítja vagy visszavonja a határozatát az adóhatóság akkor is, ha azt törvény előírja.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt, az adózó terhére történő módosítás korlátozása nem érvényesül, ha

a) a bíróság a büntető ügyben hozott jogerős ítéletével megállapította, hogy az adózó adócsalást követett el,

b) a határozatot hozó adóhatóság dolgozója a kötelességét a büntető törvénybe ütköző módon szegte meg úgy, hogy ez a határozat meghozatalát befolyásolta és ezt a bíróság büntető ügyben hozott jogerős ítélete megállapította,

c) az adózó rosszhiszemű volt.

(3) A rosszhiszeműséget az adóhatóságnak kell bizonyítani.

(4) Ha az adóhatóság határozata jogszabályt sértett és ennek következtében az adózónak vissztérítési igénye keletkezik, az adóhatóság a visszatérítendő összeg után a 67. § (2) bekezdésében meghatározott mértékű kamatot fizet.

Felügyeleti intézkedés

85. §

(1) A felettes adóhatóság, illetve a pénzügyminiszter kérelemre vagy hivatalból felügyeleti intézkedést tesz, ha az ügyben eljáró adóhatóság határozata jogszabálysértő, vagy határozathozatalra jogszabálysértő módon nem került sor. A felettes adóhatóság, illetve a pénzügyminiszter az utólagos adómegállapítás korlátaira is figyelemmel a jogszabálysértő határozatot megváltoztatja, megsemmisíti és új eljárás lefolytatását rendeli el, vagy az elsőfokú adóhatóságot eljárás lefolytatására utasítja.

(2) *Ha az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal az 54. § (2) bekezdése szerint ellenőrzést folytatott le, a szükséges hatósági intézkedést felügyeleti intézkedésként teszi meg.*

Adóhatósági határozat bírósági felülvizsgálata

86. §

(1) Az adóhatóság másodfokú jogerős érdemi határozatát a bíróság az adózó kérelmére jogszabálysértés esetén megváltoztatja, vagy hatályon kívül helyezi, és ha szükséges az adóhatóságot új eljárás lefolytatására utasítja.

(2) A bírósági felülvizsgálat az adóhatósági határozat végrehajthatóságát nem érinti. A végrehajtás felfüggesztéséről a bíróság az adózó kérelmére végzéssel határoz.

Végrehajtási eljárás

87. §

(1) A végrehajtásra e törvényben foglalt eltérésekkel a bírósági végrehajtásról szóló jogszabályokat kell alkalmazni. Ahol a bíróság végrehajtásról szóló jogszabály bírósági végrehajtót említ, ott az adóhatóság alkalmazottját, ahol bíróságot, ott az adóhatóságot, ahol bíróság elnökét, ott az adóhatóság vezetőjét kell érteni.

(2) Az adóhatóság jogerős határozata – ha törvény másként nem rendelkezik – az esedékesség időpontjától végrehajtható. Az adózó által megállapított és bevallott adó, továbbá a jogszabály alapján fizetendő adóelőleg esetén az adóbevallás, illetve az adóelőleg közlése végrehajtható okirat.

(3) Az esedékesség időpontjáig meg nem fizetett adó, *vissza nem térített, jogosulatlanul igénybe vett költségvetési támogatás* végrehajtása iránt a tartozást megállapító, illetőleg nyilvántartó adóhatóság haladéktalanul intézkedik. Az adóhatóság az adótartozás megfizetésére az adózót, a 25. § (2) bekezdése szerint az adó megfizetésére kötelezett személyt (a továbbiakban együtt: adófizetésre kötelezett személy) felhívhatja, eredménytelen felhívás esetén a végrehajtást megindítja.

(4) Az adók módjára behajtandó köztartozásra (3. § (2) bek.) a 87–89. §-ban, továbbá a 91–93. §-ban foglaltakat kell alkalmazni.

88. §

(1) A tartozást a bankszámlával rendelkező adófizetésre kötelezett személy esetében azonnali beszedési megbízással, bankszámlával nem rendelkező adófizetésre kötelezett személy esetében munkabérből vagy egyéb rendszeres járandóságból, továbbá kifizetőtől járó kifizetésből történő letiltással kell végrehajtani. Az azonnali beszedési megbízás az adófizetésre kötelezett személy bármely bankszámlája ellen benyújtható.

(2) Ha az (1) bekezdésben foglalt végrehajtás nem, vagy aránytalanul hosszú idő múlva vezetne eredményre, az adófizetésre kötelezett személy követelését, továbbá ingó- és ingatlan vagyontárgyait kell végrehajtás alá vonni.

(3) A végrehajtást – az ingatlanvégrehajtás kivételével – az első fokon eljáró adóhatóság folytatja le.

89. §

(1) Ha az ingóvégrehajtás eredménytelen, vagy abból a tartozás nem egyenlíthető ki, az adóhatóság vezetője határozatban rendeli el az ingatlanvégrehajtást.

(2) Az ingatlanvégrehajtás elrendelésének akkor van helye, ha az adótartozás együtt a 100.000 forintot meghaladja, illetve ennél kisebb összeg esetén akkor, ha a tartozás a végrehajtás alá vont ingatlan értékével arányban áll.

(3) A végrehajtást elrendelő a jogerős határozattal megkeresi az ingatlan fekvése szerint illetékes földhivatalt a végrehajtási jog bejegyzése végett.

(4) Az adóhatóság a végrehajtási jog bejegyzéséről szóló jogerős határozatot az ingatlan fekvése szerint illetékes bírósági végrehajtónak küldi meg, kérve az ingatlan értékesítését.

90. §

Ha a végrehajtási jog nem jegyezhető be, az adóhatóságot az adótartozás erejéig az adózó ingatlanán az adótartozás megfizetéséig jelzálogjog illeti meg.

A végrehajtási eljárás felfüggesztése

91. §

(1) Az adóhatóság az adózó kérelmére vagy felettes szerve rendelkezésére a végrehajtási eljárást felfüggeszti, ha az adótartozást előíró határozat megváltoztatása vagy megsemmisítése várható.

(2) Az adóhatóság a végrehajtási eljárást szünetelteti, ha az adózó kérelmére fizetési halasztást vagy részletfizetést engedélyezett, illetőleg ha az erre vagy az adótartozás mérséklésére irányuló kérelem tárgyában jogerős döntést még nem hoztak.

A végrehajtás költsége

92. §

(1) A végrehajtással kapcsolatban felmerült költség, így különösen az alkalmazott becsüs díjazása, a szállítási, tárolási, értékesítési és egyéb költség az adózót terheli.

(2) Az adóhatóság a költségekről határozatot hoz, amely ingó végrehajtás során nem lehet kevesebb 500 forintnál, ingatlanvégrehajtás elrendelése esetén 1.000 forintnál.

Végrehajtás megkeresésre (behajtási eljárás)

93. §

(1) Az adók módjára behajtandó köztartozás (3. § (2) bek.) jogosultja negyedévenként keresheti

meg az önkormányzati adóhatóságot behajtás végett, ha a köztartozás összege eléri az 1.000 forintot. Ha a hátralék későbbi megfizetése veszélyeztetett, az adóhatóság soronkívül is megkereshető.

(2) A megkeresésben fel kell tüntetni a behajtást kérő és a fizetésre kötelezett azonosításához szükséges adatokat, a tartozás jogcímét, a fizetési kötelezettséget elrendelő határozat számát, jogerőre emelkedésének időpontját, a teljesítési határidőt, a tartozás összegét és esetleges járulékait, valamint annak a jogszabálynak a pontos megjelölését, amely az adók módjára való behajtást lehetővé teszi.

(3) A behajtási eljárást az adóhatóság csak pontos, szükség esetén kiegészített adatok alapján indítja meg.

(4) A megkeresést követő változásról a behajtást kérő az adóhatóságot haladéktalanul értesíteni köteles.

(5) Az adóhatóság a behajthatatlan tartozásról a behajtást kérőt tájékoztatja.

Behajthatatlan adótartozás törlése

94. §

(1) A végrehajtási eljárást lefolytató adóhatóság határozattal törli az adótartozást és erről a tartozást megállapító, illetőleg nyilvántartó adóhatóságot tájékoztatja, ha a tartozásért helytállni köteles személyek mindegyikével szemben lefolytatták a végrehajtási eljárást, de az nem vezetett eredményre.

(2) A végrehajthatatlanság címén törölt adótartozást újból elő kell írni, ha a végrehajtáshoz való jog elévülési idején belül az adótartozás végrehajthatóvá válik.

(3) Az esedékessé válás évében az adótartozás végrehajthatatlanság címén nem törölhető.

Elévülés

95. §

(1) Az adó megállapításához való jog annak a naptári évnek az utolsó napjától számított 5 év elteltével évül el, amelyben az adóról bevallást, bejelentést kellett volna tenni, illetve bevallás, bejelentés hiányában az adót meg kellett volna fizetni. *A költségvetési támogatás igényléséhez való jog – ha a törvény másként nem rendelkezik – annak a naptári évnek az utolsó napjától számított 5 év elteltével évül el, amelyben az annak igényléséhez való jog megnyílt.*

(2) *Az illeték megállapításához való jog annak a naptári évnek az utolsó napjától számított 5 év elteltével évül el, amelyben a vagyonszerzést illetékkiszabásra az illetékhivatalnál bejelentették, illetve az a körülmény, hogy az illeték megfizetését vagy a kiszabás céljából elrendelt bejelentést elmulasztották, az illetékhivatal tudomására jutott.*

(3) Ha az adóhatóság határozatát a bíróság felülvizsgálja, a kereset benyújtásától a bíróság határozatának jogerőre emelkedéséig az adó megállapításához való jog elévülése nyugszik.

(4) Az adótartozás végrehajtásához, *a költségvetési támogatás kiutalásához* való jog az esedékeség naptári évének az utolsó napjától számított 5 év elteltével évül el. Az elévülést a végrehajtási esekemény 6 hónappal meghosszabbítja.

(5) Nyugszik az elévülés a végrehajtási eljárás felfüggesztésének, a fizetési halasztásnak és a részletfizetésnek, továbbá törvényben biztosított fizetési kedvezménynek vagy feltételhez kötött adómentességének az időtartama alatt. A 90. §-ban említett jelzálogjog bejegyzése az elévülés nyugvása szempontjából a végrehajtási eljárás felfüggesztésével esik egy tekintet alá.

(6) Ha jogszabály másként nem rendelkezik, az adók módjára behajtandó köztartozás végrehajtásához való jog elévülésére a (4) bekezdésben foglaltakat kell alkalmazni.

IX. FEJEZET

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

Nyomtatványok

96. §

(1) Az adóhatóság a bejelentésre, a bevallásra, a vagyonyilatkozatra, az adatszolgáltatásra, az önellenőrzésre, az adófizetésre és az adófolyószámla egyeztetésére nyomtatványt rendszeresíthet. Az adatszolgáltatás az adóhatóság által meghatározott módon gépi adathordozón is teljesíthető.

(2) A pénzügyminiszteri rendeletben a számla, az egyszerűsített számla, a nyugta nyomtatványának formáját, az adóigazgatási azonosítását meghatározza.

(3) Az adóhatóság a fizetési meghagyást, a fizetési felszólítást és az adóívet nyomtatványon is kiadhatja.

(4) A nyomtatványokról, azok formájáról és tartalmáról az adóhatóság tájékoztatást tesz közzé.

Értelmező rendelkezések

97. §

E törvény és – ha törvény másként nem rendelkezik – az adóról szóló jogszabályok alkalmazásában

a) adóév: az a naptári év, amelyre az adókötelezettség vonatkozik,

b) adókülönbözet: a bevallott (bejelentett), bevallani (bejelenteni) elmulasztott vagy a bevallás (bejelentés) alapján kivetett, kiszabott és az adóhatóság által utólag megállapított adó, költségvetési támogatás különbözete,

c) adótartozás: az esedékességkor meg nem fizetett adó és a jogosulatlanul igénybe vett költségvetési támogatás,

d) adóügy: az adóval és a költségvetési támogatással összefüggő hatósági ügy,

e) lakóhely: minden olyan helyiség, amelyet valaki lakásként használ, vagy a körülmények arra utalnak, hogy azt lakásnak tekintik,

f) állandó lakóhely: az olyan lakóhely, ahol a magánszemély tartós otthlakásra rendezkedett be és ténylegesen ott lakik.

g) szokásos tartózkodási hely: a magánszemélynek akkor van a Magyar Köztársaság területén, ha az adott naptári évben a ki- és beutazás napját is egész napnak tekintve legalább 90 napot belföldön tartózkodott,

h) székhely: eltérő rendelkezés hiányában a jogi személy alapszabályában, a cégbejegyzésben ekként megjelölt hely, ilyen hely hiányában, vagy ha több ilyen hely van a központi ügyvezetés helye,

i) telephely: a jogi személyiség nélküli vállalkozó és a vállalkozási tevékenységet folytató magánszemély állandó üzleti (üzemi), termelő vagy szolgáltató tevékenységének a helye, a helyi adók tekintetében telephelynek minősül minden olyan hely, ahol üzleti (üzemi) vagy termelő tevékenységet folytatnak,

j) *kifizető: a jogi személy, a gazdasági társaság, az egyéni vállalkozó, a közös név alatt működő polgári jogi társaság, a szakcsoport, a társasház és a társasüdülő, illetve az adóköteles társadalombiztosítási ellátás tényleges kifizetője,*

k) *munkáltató: belföldön székhellyel, telephellyel, képvisellettal rendelkező jogi személy, bejegyzett cég, személyi egyesülés és egyéb szervezet, egyéni és társas vállalkozó, ideértve a belföldön lakóhellyel rendelkező magánszemélyt is, az 1) pont szerint munkaviszony alapján foglalkoztatottak tekintetében, illetve ha a törvény szerint a magánszemély jövedelemadóját megállapította,*

l) *munkaviszony: a Munka Törvénykönyve szerinti munkaviszony, valamint a munkavégzési kötelezettséggel járó szövetkezeti tagsági viszony és a bedolgozói jogviszony. A fegyveres erők, a fegyveres testületek és rendészeti szervek hivatásos és továbbszolgáló állományú tagját, valamint az egyházi személyt munkaviszonyban állónak kell tekinteni.*

m) *vállalkozó: a magánszemély, ha belföldön saját nevében és kockázatára rendszeresen, haszonszerzés céljából üzletszerű gazdasági tevékenységet végez és vállalkozói igazolvánnyal rendelkezik, továbbá az a magánszemély, akinek a tevékenységét törvény vállalkozási tevékenységnek minősíti, valamint a jogi személy, egyéb szervezet, amely rendszeresen üzletszerű gazdasági tevékenységet folytat,*

n) *egyéb szervezet: jogi személyiséggel nem rendelkező társaság, szakcsoport, polgári jogi társaság, társasház, társasüdülő, társas garázs, építő közösség és minden más, jogi személyiséggel nem rendelkező személyi egyesülés,*

o) *külföldi: az a jogi személy, egyéb szervezet vagy magánszemély, akinek nincs belföldön székhelye vagy telephelye, székhely vagy telephely hiányában lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye,*

p) *nagyértékű ingóság: gépjármű, védett gyűjtemény és műtárgy, továbbá minden olyan ingóság, amelynek értéke darabonként, gyűjteményenként meghaladja a 100.000 forintot,*

r) *közelit hozzátartozó: a Polgári Törvénykönyv 685. §-a b) pontjában közeli hozzátartozóként megjelölt személy,*

s) *irat: jogszabályban meghatározott bizonylat, a könyvvezetésről szóló jogszabályokban előírt könyvek, nyilvántartások, továbbá a tervek, szerződések, levelezések, nyilatkozatok, jegyzőkönyvek, határozatok, számlák és más kivonatok, igazolások, tanusítványok, köz-, és magánokiratok,*

t) *vállalkozási tevékenység: az a rendszeres gazdasági tevékenység, amelyet a magánszemély, illetve a jogi személy vagy egyéb szervezet saját nevében és kockázatára üzletszerűen végez.*

Az eljárás költségei

98. §

(1) Ha törvény másként nem rendelkezik az adóztatás és az adóigazgatási eljárás költségeit az állam, illetve az önkormányzat viseli, kivéve a szakértő kirendelésének (59. § (2) bek.) és végrehajtásnak (92. §) a költségeit.

2) Ha az eljárás során az adózó rosszhiszeműen gyakorolta a jogait és emiatt az eljárásban az állam, illetve az önkormányzat terhére további költségek merültek fel, azt az adózónak kell megfizetnie. A rosszhiszemű joggyakorlást az adóhatóságnak kell bizonyítania.

(3) Az adózó költségeit az adózó viseli.

(4) Az (1) és (2) bekezdésben foglalt költségekről az adóhatóság határozatában rendelkezik.

Záró rendelkezések

99. §

(1) Ez a törvény az 1991. január 1-én lép hatályba. E törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti

az állami pénzügyekről szóló 1979. évi II. törvény 61. §-a, 62. §-a, 62/A §, 63. §-ának b) pontja, 64/A–C §-a, valamint az azt módosító 1987. évi IX. törvény 7. §-a, 8. §-a, 10. §-ának b) pontja, 12. §-a, továbbá az 1988. évi XIV. törvény 17. §-a,

az állami pénzügyekről szóló törvény végrehajtásáról intézkedő 23/1979. (VI. 28.) MT rendelet 80–89. §-a, valamint 100–103. §-a, és az azt módosító 85/1987. (XII. 28.) MT rendelet 12. §-a, továbbá a 102/1988. (XII. 24.) MT rendelet 6. §-a és 7. §-a,

a szabálysértésekről szóló 1968. évi I. törvény 112–113. §-a és az ezt módosító 1979. évi 10. törvényerejű rendelet 45. § (1) és a 46. § (1) bekezdése, az 1987. évi 14. törvényerejű rendelet 4. § (2) bekezdése, az egyes szabálysértésekről szóló 17/1968. (VI. 14.) Korm. rendelet 148/A §-a és az ezt módosító 19/1979. (V. 11.) MT rendelet 28. §-a, a 19/1983. (VI. 15.) MT rendelet 38. §-a,

az adóigazgatási eljárásról szóló 129/1989. (XII. 20.) MT rendelet, az ennek végrehajtásáról szóló 13/1988. (IV. 20.) MT rendelet, az ennek végrehajtásáról szóló 13/1988. (IV. 25.) PM rendelet, a 44/1989. (XII. 20.) PM rendelet és az ezt módosító 11/1990. (V. 10.) PM és a 15/1990. (VIII. 9.) PM rendelet,

a lakossági adóigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 58/1981. (XI. 19.) MT rendelet és az ezt módosító 46/1983. (XI. 20.) MT, a 14/1987. (V. 13.) MT, a 65/1987. (XII. 2.) MT, a 123/1989. (XII. 5.) MT rendelet, és az ennek végrehajtásáról 54/1981. (XI. 9.) PM rendelet és az ezt módosító 39/1985. (XI. 22.) PM, a 63/1987. (XII. 7.) PM rendelet.

(2) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti az általános forgalmi adóról szóló 1989. évi XL. törvény 76. §-ának (6) bekezdése, a magánszemélyek jövedelemadójáról szóló 1989. évi XLV. törvény 66. §-ának (4) bekezdése azzal, hogy rendelkezéseit az 1988–1989. évre megállapított adóhiányok esetében alkalmazni kell, feltéve, ha e törvény 101. §-ának (1) bekezdése az adózóra nézve nem kedvezőbb.

(3) Felhatalmazást kap a pénzügyminiszter, hogy az állami adóhatóság személyi érdekeltségi rendszerét rendeletben meghatározza.

100. §

(1) Az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. tv. módosítását és egységes szövegét megállapító 1981. évi I. törvény 3. §-ának (6) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(6) Ezt a törvényt a honvédelmi, devizahatósági, külkereskedelmi igazgatási, a társadalombiztosítási és az adóügyekben akkor kell alkalmazni, ha jogszabály másként nem rendelkezik.”

(2) Az egyes szabálysértésekről szóló 36/1987. (IX. 29.) MT rendelet 2. § (1) bekezdésével módosított 17/1968. (VI. 14.) Korm. rendelet 148. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Aki a jövedékre vonatkozó szabályokat olyképpen szegi meg, hogy cselekménye folytán

adó rövidítés, vagy adóbevétele csökkenése nem állapítható meg, tízezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.”

Átmeneti rendelkezések

101. §

(1) E törvény rendelkezéseit kell alkalmazni a hatálybalépésekor jogerősen el nem bírált ügyekben, továbbá a törvény hatálybalépését követően az azt megelőző időszakra teljesítendő, illetve esedékké vált kötelezettségekre azzal, hogy ha az 1990. december 31-ig hatályos rendelkezések az adózóra összességében kevésbé terhes bírság (felemelt adó, felemelt illeték) pótlék feltételeket határoztak meg, a kötelezettségre legfeljebb az ott megjelölt legmagasabb mérték alkalmazható.

(2) *Az 1988. január 1. napját követően az ezt megelőző időszakra az állami adóhatóság által megállapított általános jövedelemadó, magánszemélyek forgalmi adója és társasági adófizetési kötelezettségét az adózó elsőfokú adóhatósága indokolt esetekben mértányosságból mérsékelheti.*

(3) E törvény rendelkezései nem érintik az 1990. december 31-ig hatályos rendelkezések alapján hozott, a törvény hatálybalépésekor jogerős határozatokat.

(4) E törvény alkalmazásában az adót és a költségvetési támogatást megállapító törvényen a hatálybalépését megelőzően alkotott adót, adójellelű kötelezettséget megállapító jogszabályt, továbbá az 1992. január 1. napja előtt alkotott költségvetési támogatást megállapító jogszabályt is érteni kell.

(5) E törvény alkalmazásában a törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződéssel (egyezménnyel) esik egy tekintet alá a hatálybalépést megelőzően más jogszabállyal kihirdetett nemzetközi szerződés (egyezmény) is.

102. §

(1) Az adóügyekben az adóhatóságok e törvény szerint járnak el, függetlenül attól, hogy az adóval vagy költségvetési támogatásokkal összefüggő kötelezettség, illetve jogosultság mikor keletkezett.

(2) *Adatot kell szolgáltatni az adóévet követő év március 20-ig a biztosító intézetnek annak a biztosításnak a díjairól is, melyet a munkáltató a magánszemély javára 1988–1989-ben kötött és fizetett, ha a magánszemély azt 1992. december 31-ig megszüntette, visszavásárolta, értékesítette.*

(3) *Az adózónak az 1990. évről adóbevallást az 1990. december 31-én hatályos jogszabályok szerint kell megtennie, az 1990. évi adóit, költségvetési támogatásait is e jogszabályok szerint kell elszámolnia.*

(4) *A 69. § (1) bekezdésének második mondata nem alkalmazható az 1991. december 31. előtt esedékes adótartozásokra.*

1. számú melléklet

az 1990. évi XCI. törvény 21. §-ához

Az adóbevallás benyújtásának időpontja

Az állami adóhatósághoz benyújtandó adóbevallások időpontja

Az adózó által megállapított adót és költségvetési támogatást adónként és költségvetési támogatásonként kell bevallani.

1. Havonta megállapítandó adók

Ha az adózónak az adóévet megelőző második évben a nettó módon számított általános forgalmi adó, vagy a fogyasztási adó kötelezettsége a 10 millió Ft-ot, vagy a magánszemélyektől levont jövedelemadója az 5 millió Ft-ot elérte, valamennyi adójáról és költségvetési támogatásáról – kivéve, amelyeknek előlegét az adóhatóság előírta – adónként és költségvetési támogatásonként havonta,

a tárgyhót követő hó 20-ig

kell adóbevallást tenni.

Az adóév december hónapjára megállapított adót, illetve költségvetési támogatást az adóévről benyújtott adóbevallásban kell bevallani.

2. Azokról az adókról, amelyek előlegét az előző évi vagy a várható adatok alapján az adóhatóság írta elő, a kettős könyvvezetésre kötelezett adózók a 2. melléklet I(3)b., illetve I(14/b) pontjában említettek kivételével a tényleges adataik alapján a tárgyév június 30-i állapot szerint számított adóalap után fizetendő adóról

a tárgyév július 28-ig,

illetve az éves tényleges kötelezettségükről a 3. pont szerinti időben tesznek adóbevallást.

3. Az 1–2. pontok alá nem tartozó adókról és költségvetési támogatásokról

a) a kettős könyvvezetést és egyszerűsített kettős könyvelést alkalmazó, vállalkozási tevékenységet folytató jogi személynek és az egyszeres könyvvezetést alkalmazó, vállalkozási tevékenységet folytató személynek

az adóévet követő február 28-ig,

b) költségvetés alapján gazdálkodó szervezetnek

az adóévet követő április 20-ig,

c) az a/–b) pont alá nem tartozó, külön jogszabályban előírt rend szerint gazdálkodó jogi személynek

az adóévet követő március 31-ig,

d) a vállalkozási tevékenységet nem folytató, kizárólag magánszemélyek jövedelemadóját vagy általános forgalmi adót fizető magánszemélynek

az adóévet követő március 20-ig,

e) az a/–d) pontban nem említetteknek

az adóévet követő április 20-ig

évente kell adóbevallást tenni.

A társulati adó hatálya alá tartozó adózóknak adóbevallásukat az adóévet követő április 30-ig kell benyújtani.

4. Az adózónak az adóév valamennyi adókötelezettségéről évente, adónként a 3. a/-e) pontok szerinti időben adóbevallásában el kell számolnia. Az 1/a. pont szerinti adóbevallásról pedig összesítést kell készítenie.

5. A munkáltató az általa megállapított jövedelemadó és a levont adóelőleg különbözetét

a) ha havonta tesz adóbevallást, a levonást (visszafizetést) követő hónapban,

b) ha évente tesz adóbevallást, a levonás (visszafizetés) évére vonatkozó adóbevallásban számolja el és vallja be.

6. Az adózó éves adójáról a 4. pont szerinti idő előtt is benyújthatja adóbevallását. Ebben az esetben az adóbevallást csak önellenőrzéssel lehet helyesbíteni, az önellenőrzési pótlékot azonban az adóbevallás benyújtására előírt időpontig nem kell felszámítani.

7. Az adóbevallás adatait 1000 Ft-ra, a magánszemélyek jövedelemadójának bevallását 100 Ft-ra kell kerekíteni.

2. számú melléklet

az 1990. évi XCI. törvényhez

Az adók, a költségvetési támogatások esedékessége

I.

Az állami adóhatósághoz teljesítendő befizetések

Az adókat e melléklet szerinti időpontban kell megfizetni, illetve a költségvetési támogatásokat e melléklet szerinti időpontban lehet kiutalni. Az állami adóhatóságnál nyilvántartott adókat, költségvetési támogatást 1000 Ft-ra, a magánszemélyek jövedelemadóját 100 Ft-ra kerekítve kell fizetni. Nem kell az adót megfizetni, illetve a költségvetési támogatást igényelni addig, ameddig annak adónként év elejétől számított összege a kettős könyvvizetésre kötelezett adózók esetében a 100.000 Ft-ot, egyszeres könyvvizetésre kötelezett adózók esetében a 10.000 Ft-ot nem éri el. A magánszemély jövedelemadója megfizetésére ezt a rendelkezést nem alkalmazhatja.

1. A magánszemélyek jövedelemadója

a) a munkáltató az általa levont jövedelemadó előleget

az elszámlolt hónapot követő hó 20-ig,

a kifizető az általa levont jövedelemadó előleget

a kifizetés hónapját követő hó 20-ig

fizeti meg.

Abban az esetben, ha a személyi jövedelemadó elszámlolásból adódóan a visszafizetés összege az adott hónapban több, mint az adott hónapban levont személyi jövedelemadó, illetve adóelőleg összege, a különbözet a fenti időpontoktól visszaigényelhető. Ha az adókülönbözet évvégi elszámlolásakor a visszatérítendő összeg meghaladja a levont adó és adóelőleg összegét, a munkáltató a különbözetet olyan időpontban igényelheti, hogy a visszatérítendő összeg a bérfizetéskor rendelkezésre álljon.

Az évvégi elszámláskor megállapított jövedelemadó és a már levont, megfizetett adóelőlegek különbözetét annak bevallásával egyidejűleg kell megfizetni.

b) Annak a magánszemélynek, akitől a vállalkozásból származó jövedelme után adóelőleget nem vontak le, az adóelőlegét

a jövedelem megszerzésének hónapját követő hó 20-ig

kell megfizetnie.

c) Annak a magánszemélynek, aki nem kifizetőtől származó jövedelmet szerzett, adóelőlegét negyedévenként, az I-III. negyedévben

a negyedévet követő hó 20-ig

kell megfizetnie. A IV. negyedévben szerzett jövedelmek után előleget nem kell fizetni.

d) A magánszemélynek a magánszemélyek jövedelemadóját

az adóévet követő év március 20-ig

kell megfizetnie.

e) A takarékbetétből, értékpapírból származó jövedelemből levont jövedelemadót a kifizetőnek az I. félév folyamán jóváírt, kifizetett tételek után

az adóév július 20-ig,

a II. félévben jóváírt tételek után, az éves bevallás benyújtására előírt időpontig kell megfizetnie.

f) A kifizetőnek az e) pontban nem említett, összevonás alá nem eső jövedelemből levont adót

a levonást követő hó 20-ig

kell megfizetnie.

2. Az általános forgalmi adó

a) az általános forgalmi adó tényleges nettó összegét havonta

a tárgyhót követő 20-ig

kell megfizetni, illetőleg ettől az időponttól lehet visszaigényelni.

b) Az adóévet megelőző évet érintő, de január 20-ig be nem fizetett, illetve vissza nem igényelt adót a február havi kötelezettséggel együtt kell megfizetni, illetve visszaigényelni.

Ha az adózó az általános forgalmi adó alapját képező rubel elszámolású importnál a devizában felmerült fuvar költséget előkalkulált összegben vette figyelembe, és ettől az összegtől a fuvar költségről beérkező számla összege 20%-kal eltér, az erre eső adót annak legközelebbi esedékességi határidejében kell elszámolni.

c) Az az adózó, aki rendszeresen adó visszaigénylésére jogosult és az előző évi értékesítései ellenértékének legalább 50%-a „0” kulcs alá esett, kérheti az adóhatóságtól, hogy az adó nettó összegét 15 naponként, a tárgyhót követő hó 5-én, illetve 20-án igényelhesse vissza.

3. A vállalkozási nyereségadó

A vállalkozási nyereségadót az éves bevallással egyidejűleg kell megfizetni.

A nyereségadóra az adóhatóság által előírt adóelőleget

a) a kettős könyvvezetésre kötelezett adózónak, ha az előző évben fizetett adója a 3 millió Ft-ot meghaladta, havonta két alkalommal,

minden hó 10-ig és 28-ig, december hóban 20-ig

kell megfizetni.

b) az a) pont alá nem tartozó adózónak negyedévenként, az I–III. negyedévben

a negyedévet követő hó 20-ig

kell megfizetni.

c) A 3/a. pont szerinti adózónak az előírt adóelőleget

az adóév július 28-ig

az adóév június 30-i tényleges adatok alapján megállapított összeggel szemben el kell számolnia és a különbözetet meg kell fizetnie, vagy visszaigényelheti.

d) Az adóhatóság által előírt adóelőleget

az adóév december 28-ig

a várható éves adó összegéig ki kell egészíteni és a különbözetet meg kell fizetni.

e) Az évközben átalakuló szervezetnek az átalakulás időpontjáig meghatározott tényleges nyereségadó kötelezettsége és a már befizetett előleg közötti különbözetet az átalakulásról benyújtott adóbevallással egyidejűleg kell megfizetni, illetve ettől az időponttól lehet visszaigényelni.

f) Az adózó az év folyamán befizetett előleg és az éves tényleges kötelezettség különbözetét az éves adóbevallás benyújtásával egyidejűleg fizeti meg, illetve igényelheti.

4. A fogyasztási adó

A fogyasztási adó nettó összegét havonta,

a tárgyhót követő hó 15-ig

kell megfizetni, illetve ettől az időponttól lehet visszaigényelni.

5. A külkereskedelmi áruforgalommal és a különleges természeti tényezőkkel kapcsolatos árkülönbözet

Az árkülönbözetet

a tárgyhót követő hó 15-ig

kell megfizetni, illetve ettől az időponttól lehet visszaigényelni.

6. A különleges helyzetből, természeti, termelési kereskedelmi körülményekből származó jövedelem

A különleges helyzetből, természeti, termelési, kereskedelmi körülményekből származó jövedelmet

a tárgyhót követő hó 15-ig

kell megfizetni.

7. Kereskedelmi adó

A játék- és pénznyerő automata gépek után fizetendő kereskedelmi adót

a tárgyhót követő hó 20-ig

kell megfizetni.

8. Földadó

A földadót évente két egyenlő részletben,

az első részletet augusztus 15-ig,

a második részletet november 15-ig

kell megfizetni.

9. Központi műszaki-fejlesztési hozzájárulás

a) A központi műszaki-fejlesztési hozzájárulás jogszabályban meghatározott módon számított összegének egytizenketted részét kell havonta

a tárgyhó 20-ig

megfizetni.

b) Az adóév január és február hónapjaiban az előző évi várható éves adatok alapján a jogszabályban meghatározott összeg egytizenketted részét kell fizetni. A tényleges adatok szerinti kötelezettség és a már befizetett összegek különbözetét a március hónapban esedékes kötelezettséggel egyidőben kell kiegyenlíteni.

10. Sertésállomány-mentesítési hozzájárulás

A sertésfeldolgozó üzem a sertésállomány-mentesítési hozzájárulást

a feldolgozást, illetve az átvételt követő hó 15-ig

fizeti meg.

A támogatás a sertésállomány mentesítéséről szóló jogszabály szerint,

a tárgyhot követő hó 15-től

vehető igénybe.

11. Rehabilitációs foglalkoztatási hozzájárulás

A rehabilitációs célú hozzájárulásra a jogszabályban előírt módon számított előleget az I–III. negyedévben

a negyedévet követő hó 20-ig

kell megfizetni.

A befizetett előlegek és az éves hozzájárulás különbözetét

a tárgyévet követő február 20-ig

kell megfizetni.

12. Társulati adó és társulati különadó

A társulati adóra és a társulati különadóra az adóelőleget az I–III. negyedévben

a negyedévet követő hó 15-ig

kell megfizetni; a negyedévi előleg mértéke az előző évi társulati adó és társulati különadó együttes összegének 20%-a. Az I. negyedévre eső adóelőleget az előző év elszámolásával egyidejűleg kell megfizetni. Az évközi előleg és a tényleges éves kötelezettség különbözetét a bevallás benyújtására előírt időpontig kell befizetni, illetve ettől az időpontig lehet visszaigényelni.

13. Külön fel nem sorolt kötelezettségek

a) Az előzőekben fel nem sorolt adókat, költségvetési támogatásokat jogszabályban megállapított módon kell megfizetni.

b) Az önellenőrzés, illetve adóellenőrzés során feltárt megszűnt adót, költségvetési támogatást egyéb befizetesként, illetve egyéb támogatásként kell megfizetni, illetve ilyen címen lehet igényelni.

14. Állami vagyon utáni részesedés

a) Az állami vállalat, a tröszt – ha a tröszt létesítő határozata másként nem rendelkezik – a trösztli vállalat a b) pontban foglaltak kivételével az adóelőleget

a tárgyhó 15-ig

fizeti meg.

b) A mezőgazdasági és erdőgazdálkodási népgazdasági ágazatba sorolt adózók az I–III. negyedévben negyedévenként,

a negyedévet követő hó 15-ig

fizetnek előleget.

c) Az osztalékelőleget fizető társaságok, szövetkezetek

A társaság, a szövetkezet, ha osztalékelőleget fizet, az osztalékelőleg kifizetését követő hó 15-ig fizeti meg az adóelőleget.

d) Az évközben átalakuló szervezetnek az átalakulás időpontjával meg kell határoznia tényleges adóját. Az évközben befizetett előleg és a tényleges kötelezettség különbözetét adóbevallásával egyidejűleg kell megfizetni, vagy visszaigényelni.

e) Az adóelőleget az a) pontban említett kettős könyvvezetésre kötelezett adózónak

az adóév július 28-ig

az adóév június 30-i tényleges adatok alapján megállapított összeggel szemben el kell számolnia, a különbözetet meg kell fizetnie, illetve visszaigényelheti.

f) Az adóhatóság által előírt adóelőleget

az adóév december 28-ig

az éves várható adó összegéig ki kell egészíteni és a különbözetet meg kell fizetni.

g) Az adózó az év folyamán befizetett előleg és az éves tényleges kötelezettség különbözetét

az éves adóbevallás benyújtásával egyidejűleg

fizeti meg, illetve igényelheti.

II.

Az önkormányzati adóhatósághoz teljesítendő befizetések

A) Helyi adó

15. Építményadó, telekadó

Az adózónak félévenként, két egyenlő részletben kell az adót

az adóév március 15-ig, illetve

szeptember 15-ig

megfizetni.

16. Kommunális adó, iparüzési adó

a) A magánszemélynek félévenként, két egyenlő részletben kell az adót

az adóév március 15-ig, illetve

szeptember 15-ig

megfizetni.

b) A nem magánszemély adózók adóelőleget félévi egyenlő részletekben

az adóév március 15-ig, illetve

szeptember 15-ig

fizetnek.

c) A tevékenységét évközben kezdő nem magánszemély adózó az adóelőleg I. félévére eső részét az adóelőleg-számítás alapjául vett időszakot követő 15 napon belül teljesíti.

d) Az ideiglenes (alkalmi) jelleggel végzett tevékenység utáni iparüzési adót legkésőbb a tevékenység befejezése napján kell megfizetni.

e) Az adózó az év folyamán befizetett adóelőleg és az éves tényleges kötelezettség különbözetét

az éves adóbevallás benyújtásával egyidejűleg

fizeti meg, illetve igényelheti.

17. Idegenforgalmi adó

a) Az adóköteles épület utáni adót a magánszemélyeknek félévenként, két egyenlő részletben

az adóév március 15-ig, illetve

szeptember 15-ig

kell megfizetni.

b) Az adószedéssel megfizetett idegenforgalmi adót az adózónak a
beszedést követő hó 15-ig
kell az adóhatósághoz befizetnie.

18. Ha az önkormányzat az adóelőleg és az adómegfizetés időpontjára más szabályokat állapít meg, akkor azt a rendeletében előírt időben kell teljesíteni.

III.

B) Az önkormányzati adóhatósághoz teljesítendő befizetések között fel nem sorolt adók
Az A) pont alatt fel nem sorolt, de az önkormányzat költségvetése javára teljesítendő adót
1) félévenként két egyenlő részletben

az adóév március 15-ig, valamint
szeptember 15-ig vagy

2) a vonatkozó jogszabályokban megállapított időben
kell megfizetni.

IV.

Költségvetési támogatások

Az adóhatóság az adózó igénylésére a költségvetési támogatásokat kiutalja, kérelemre az indokolt esetben gyakrabban folyósítja, illetve a költségvetési támogatásra egyszeri támogatási előleg kiutalását engedélyezi.

1. Fogyasztói árkiegészítés

A fogyasztói árkiegészítést havonta kell igényelni. A fogyasztói árkiegészítés
a tárgyhót követő hó 15. napjától

jár.

2. Termelési árkiegészítés és dotáció

A termelési árkiegészítést és a dotációt havonta kell igényelni. A termelési árkiegészítés
és a dotáció

a tárgyhót követő hó 15. napjától

jár.

3. A külkereskedelmi áruforgalommal és a különleges természeti tényezőkkel kapcsolatos
árkülönbözet

Az árkülönbözetet havonta,

a tárgyhót követő hó 15. napjától

lehet igényelni.

4. Mezőgazdasági és élelmiszeripari exporttámogatás

A mezőgazdasági és élelmiszeripari exporttámogatást havonta lehet igényelni.

A mezőgazdasági exporttámogatás

a tárgyhót követő hó 15. napjától

jár.

5. Ha az adóhatóság az adózó kérelmére gyakori (öt-tíz-tizenöt naponkénti) igénybevételt engedélyez, a hó közben igénybe vett előleg és a tárgyhónapra járó tényleges árkiegészítés különbözetét

a tárgyhót követő hó 15. napjától

lehet igényelni, vagy eddig kell megfizetni.

Egyszeri előleg igénybevételének engedélyezése esetén az igénybevétel lehetősége a tárgy-
negyedév első hónapjának 15. napjától nyílik meg és azt

a tárgynegyedévet követő hónap 15. napjáig

kell visszfizetni.

6. Külön fel nem sorolt költségvetési támogatások

A fel nem sorolt támogatásokat az ezekre előírt módon kell igényelni, elszámolni, illetve folyósítani.

3. számú melléklet

az 1990. évi XCI. törvény 45. §-ához

Adatszolgáltatás

A törvény 45. §-a alapján az adatszolgáltatást a következők szerint kell teljesíteni:

A kifizető és a munkáltató adatszolgáltatása

1) A kifizető és a munkáltató az általa vezetett nyilvántartás alapján az állami adóhatósághoz adatot szolgáltat.

2) A kifizető adózónként adatot szolgáltat

a) a jövedelem-összevonás alá eső kifizetett összegről, ideértve a munkavégzési kötelezettséggel járó szövetkezeti tagsági viszony alapján a magánszemélynek e minőségében ellenérték nélkül juttatott vagyonrészt, vagyoni értéket, a munkavállalónak ellenérték nélkül juttatott vagyonjegyet, illetve a dolgozói részvényt, a részvénytársaság alkalmazottjának térítése ellenében juttatott dolgozói részvény megfizetett térítéssel csökkentett részét is,

b) az adóelőleg számításánál figyelembe vett adóalapról,

c) a levont adóelőlegről.

3) Nem kell adatot szolgáltatnia a kifizetőnek a mezőgazdasági kistermelésből, az egyéni vállalkozásból, az ingó- és ingatlanértékesítésből, a vagyoni értékű jog átruházásából származó kifizetésekről.

4) A munkáltató adózónként adatot szolgáltat

a) a jövedelem összevonás alá eső, kifizetett adóköteles jövedelem teljes összegéről,

b) a levont adóelőlegről,

c) az adóalapcsökkentő tételekről és az adókedvezményekről jogcímenként, továbbá

d) a megállapított adóról.

5) Ha a magánszemély adóját nem a munkáltató állapítja meg, a munkáltató a 2) és 3) pont szerint szolgáltat adatot.

6) A 2/-5) pont szerinti adatszolgáltatást az adóévet követő március 31-ig, mágneses adathordozón április 20-ig kell a kifizető, illetve a munkáltató adóhatóságához megküldeni.

7) A kifizető a 2) ponttól eltérően – a munkavállalójának, tagjának munkaviszonyból származó kifizetés kivételével – az adatszolgáltatásnak a kifizetéssel egyidejűleg is eleget tehet.

A biztosító intézet adatszolgáltatása

A biztosító intézet adatot szolgáltat az állami adóhatósághoz a jövedelmet helyettesítő felelősségbiztosítási összeg kifizetéséről, nyugdíjbiztosítás vagy a tízéves, illetve az annál hosszabb időtartamú életbiztosításnak a szerződéskötést követő 3 éven belüli megszűnéséről a kifizetést, illetve a megszűnést követő év március 20-ig.

A földhivatal és az illetékhivatal adatszolgáltatása

1) A földhivatal és az ingatlannyilvántartási bejegyzéssel egyidejűleg adatot szolgáltat az illetékhivatalhoz a 2) pontban említett, birtokában lévő adatokról.

2) Az illetékhivatal minden év március 20-ig adatot szolgáltat a székhelye szerinti állami adóhatósághoz – a tartási, életjáradéki és öröklési szerződés keretében történő lakástulajdon, lakótelek átruházásának kivételével – a szerződéstől számított 10 éven belüli ingatlanértékesítés esetén az ingatlan értékesítőjéről, vevőjéről és az ingatlan szerzésekori és elidegenítéskori forgalmi értékéről, továbbá az ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogról ellenérték fejében való lemondás, ilyen jog visszterhes alapítása, átruházása (átengedése), megszüntetése esetén az átruházó (átengedő), e jogot alapító, illetve megszüntető magánszemélyről és e jog forgalmi értékéről.

A pénzügyi adatszolgáltatása

1) A pénzügyi adatszolgáltatás adatot szolgáltat a lakótelek és a lakás vásárlása, építése, bővítése céljára elhelyezett, elkülönítetten kezelt megtakarítás után járó, az adókedvezmény igénybevételehez az adózónak kiadott igazolásról.

2) Adatot szolgáltat a pénzügyi adatszolgáltatás a megtakarítás kifizetéséről, a megtakarítás kedvezményezettjéről és annak a megtakarítónak a személyéről, akinek az igazolást konkrétan kiadta. Egyidejűleg közli az adómentesen kifizetett kamat összegét is.

3) Nem kell adatot szolgáltatni a megtakarítás kamatáról abban az esetben, ha a kedvezményezett nyilatkozott a megtakarítás eltérő célú felhasználásáról és az adót a kamat után levonták.

4) Nem terheli a pénzügyi adatszolgáltatási kötelezettség, ha a megtakarító vagy a kedvezményezett a megtakarítást az 1) pont szerinti célra a betétet kezelő pénzügyintézetnél használja fel.

5) Az 1) pont szerinti adatszolgáltatást az adóévet követő március 20-ig, a 2) pont szerinti adatszolgáltatást a kifizetésekor az adózó, illetve a kedvezményezett illetékes állami adóhatósághoz kell teljesíteni.

6) A pénzügyi adatszolgáltatás a számlanyitástól számított 15 napon belül tájékoztatja az adózó adóhatóságát az általa vezetett bankszámla számáról.

Az Országos Találmányi Hivatal tájékoztatása

Az Országos Találmányi Hivatal közli az adózó illetékes állami adóhatóságával a végleges szabadalmi oltalom megadását, illetve elutasítását határozatának jogerőre emelkedésével egyidejűleg az olyan adózó esetében, akinek halasztott adójáról az adóhatóságtól értesítést kapott.

A társadalombiztosítási szerv adatszolgáltatása

1) Az adóköteles társadalombiztosítási ellátást kifizető társadalombiztosítási szerv az adóköteles kifizetésről adatot szolgáltat munkáltató hiányában a magánszemély állami adóhatóságához az adóévet követő március 31-ig.

2) Ha a magánszemélynek az adóköteles társadalombiztosítási ellátás kifizetésekor volt munkáltatója, a kifizetett ellátásról és a levont adóelőlegről a társadalombiztosítási szerv a kifizetést követő 15 napon belül a munkáltató tájékoztatja.

Hatósági adatszolgáltatás

1) Az a hatóság, amely adóköteles tevékenység folytatásához szükséges hatósági igazolványt ad ki vagy von vissza, egyidejűleg adatot szolgáltat az igazolványban feltüntetett adatokról, illetve az igazolvány visszavonásáról a székhelye szerinti állami adóhatósághoz.

2) Az elsőfokú építésügyi hatóság a saját szervezésben vagy kivitelezésben épített, bővített lakás használatbavételének engedélyezéséről az erről szóló határozat egy példányának egyidejű megküldésével tájékoztatja az illetékes állami adóhatóságot.

3) Az elsőfokú építésügyi hatóság az általa kiadott használatbavételi engedély egy példányát megküldi az illetékes önkormányzati adóhatósághoz.

1. számú melléklet

Ajánlások a helyi adórendelet elkészítéséhez

A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Htv.) – mint arról a II. fejezetben a Htv. megfelelő paragrafusainál részletesen szó esett – a helyi adóztatási jog gyakorlásának törvényes kereteit határozza meg. E keretek között – Htv. 6. §-ának e) pontja értelmében – a helyi adózás részletes szabályait a települési önkormányzatnak kell megállapítania.

A végrehajthatóság (a rendszer működőképességének) biztosítása a helyi adórendelet alkotásnál az alábbi szabályozási alapkövetelmények érvényesítését igényli:

- a helyi adó a lakosság és gazdálkodók széles körét érintő intézkedés, bevezetéséről a települési önkormányzat illetékességi területén a képviselőtestület rendelettel dönthet (Htv. 1. § (1) bek.);
- a követhetőség (az áttekinthetőség) szempontjaira is tekintettel indokolt a képviselőtestületnek minden helyi adónemre önálló rendeletet alkotnia;
- a helyi adót bevezető adórendeletnek minden olyan kérdést rendeznie kell, amely elengedhetetlen a rendszer működőképességének megteremtéséhez, így a konkrét helyi adórendelet magában foglalja (adoptálja)
 - = a Htv.-nek az adott adónemre vonatkozó szabályait, valamint
 - = az ezekhez kapcsolódó önkormányzati rendelkezéseket.

A helyi adórendelet megalkotásához azonban egységes minta-ajánlás mégsem állítható össze. Ennek oka, hogy ahány település a gyakorlatban, annyiféle sajátosság, melynek következtében – a Htv. kerettörvényi jellegére figyelemmel – igen eltérő tartalmúak lehetnek az egyes helyi adórendeletek. Ezért csak arra van reális lehetőség, hogy a melléklet az egyes adókat illetően a szabályozást igénylő legfontosabb kérdéseket foglalja össze két olyan adónem esetében, amelyek – egymáshoz képest is – a legnagyobb eltérést mutatják.

Az ingatlanokat terhelő adóknál (pl. építményadó vagy az üdülő utáni idegenforgalmi adó) számos hasonlóság (vagy azonosság) van a szabályozást igénylő kérdésekben (pl. adóalanyiság, adókötelezettség keletkezése, megszűnése), ezért az építményadóra ajánlott szabályozási témáknál (és megoldási módoknál) – célszerűségi és praktikai okokból – utalás van arra, hogy a felmerült kérdéseket mely másik adónem bevezetésénél (is) kell rendezni.

A) Szabályozni **javasolt** kérdések az **építményadó** bevezetéséhez:

Bevezető rendelkezések

1. Utalni indokolt a helyi adók bevezetését lehetővé tevő **törvényi felhatalmazásra**. Ezt a Htv. 1. §-ának (1) bekezdése fogalmazza meg: „E törvény felhatalmazása és rendelkezései szerint a települési (községi, városi, fővárosi és kerületi) önkormányzat képviselőtestülete (a továbbiakban: önkormányzat) rendelettel az illetékességi területén helyi adókat (a továbbiakban: adót) vezethet be.”

2. Nem kifogásolható, ha a bevezető rendelkezések között utalás van arra, hogy a települési önkormányzat milyen célból vezet be helyi adót („...feladatai ellátásához vagy pl. kommunális adó esetén meghatározott környezetvédelmi célkitűzések megvalósításához szükséges források

megteremtése vagy azok kiegészítése stb. érdekében ..."). Igen sok múlik az önkormányzat kezdeményezőkézségén, ötletgazdagságán, hiszen a település lakosságának és a vállalkozók fogadókészségének megnyerése alapvető feladat.

Adókötelezettség szabályai

A vagyoni típusú adók (épitményadó, telekadó) bevezetése esetén az első szabályozási feladat az adókötelezettség tárgykörébe tartozó kérdések elrendezése pl. az adórendelet szabályozási **tárgyának** meghatározása, annak egyértelmű megjelölése, ami után az önkormányzat adókötelezettséget kíván a vagyontárgy tulajdonosainak (a vagyoni értékű jog jogosultjainak) terhére megállapítani. Ennek különös fontossága van az épitményadó esetében.

1. A Htv. 11. §-ának (1) bekezdése az épitmények két fő csoportját (lakást, illetőleg nem lakás céljára szolgáló épületet) tekinti az épitményadó szabályozási tárgykörébe vonhatónak. Ezen belül az önkormányzat dönti el, hogy a **lakás**, illetőleg a **nem lakás céljára szolgáló épitmény** körében konkrétan mit adóztat,

a) A **lakás** az e célra szolgáló épitmények sokféleségét fogja át. Az önkormányzat mérlegeli, hogy – a szükséglakás kivételével, mert ezt a tv. 13. §-ának a) pontja eleve a kötelezően mentes körbe sorolja – a lakásokat komfortfokozatra tekintet nélkül kívánja adóztatni, vagy közülük pl. csak a komfortos és az összkomfortos lakást vonja adó alá, a félkomfortosat és a komfortnélkülit nem.

b) A **nem lakás céljára szolgáló épitmények** körébe a legkülönbözőbb célú és rendeltetésű – egyébként az épület (a Htv. értelmező rendelkezéseinek 5. pontja) követelményeinek megfelelő – tájanként és esetleg településenként is változatosságot mutató épitmények (garázs, műhely, raktár, műterem, rendelő, pince, padlás, ól stb.) tartoznak.

Az önkormányzatnak kell állást foglalnia abban, hogy a nem lakás céljára szolgáló – a kerettörvényben adóztathatóvá tett – épitmények köréből, melyekre többre vagy csak egyre állapít meg helyi adókötelezettséget.

Amennyiben az önkormányzat mind a lakásra, mind a nem lakás céljára szolgáló épitményekre bevezeti a helyi adót, nem kívánatos mindkét lehetséges adótárgy csoportra külön-külön épitményadó rendeletet alkotni. A két tárgyi kör megférhet – jó körülhatárolással – egyazon adórendeletben is (hiszen az adókötelezettség keletkezésének, megszűnésének, továbbá az adóalanyiságnak a szabályai tartalmilag nem térnek el), a különbözőségeket természetesen az adómérték, az adómentesség, adókedvezmény meghatározásánál lesz szükséges megjeleníteni.

2. Túl azon, hogy a Htv. a helyi adórendelet megalkotását a települési képviselőtestület feladatává teszi, néhány esetben tartalmaz konkrét szabályozási felhatalmazást is. Így pl. az épitményadó alkalmazásában az épitményhez tartozik az **épitmény rendeltetészerű használatához szükséges földrészlet**. Amennyiben ennek mértékére nem tartalmaz előírást a települési rendezési terv, akkor a "helyben szokásos földrészlet mértékét az önkormányzat állapítja meg" (Htv. 11. § (2) bek.). Ha valóban nem tartalmaz az épitmény rendeltetészerű használatához szükséges földrészlet mértékére előírást a rendezési terv, akkor a "helyben szokásos mérték" meghatározása azért is fontos szabályozási feladat, mert ez ad egyértelmű útmutatást az épitményadó és a telekadó tárgyi hatályának elhatárolása tekintetében is.

3. Az előző pontban foglaltakhoz hasonlóan a Htv. 11. §-ának (4) bekezdése értelmében lakás- és üdültulajdon esetén az adókötelezettség nem terjed ki az épülethez tartozó **kiegészítő helyiségekre**. A kiegészítő helyiségek fogalmára a Htv. értelmező rendelkezéseinek 10. pontja

ad ugyan útmutatást (pl. a rendeltetésszerű használathoz szükséges, de huzamos emberi tartózkodásra nem alkalmas, majd példálózóan felsorol egyeseket), de a felhatalmazással élve az önkormányzatnak kell meghatároznia, hogy az adott településen a lakás- és üdültulajdon esetén mely helyiségek minősülnek kiegészítő helyiségeknek. A kiegészítő helyiségek körének meghatározása azért fontos, mert ezek területe – lakás és üdülő esetében – nem képez adóalapot! A szabályozási feladat elvégzésénél érvényesíteni célszerű a település sajátosságait.

4. Az **adókötelezettség keletkezésének és megszűnésének** szabályozására a helyes megoldás az, ha a helyi adórendelet az építményadóra "átveszi" a Htv. 14. §-ának vonatkozó rendelkezéseit.

Az adóalanyiság kérdésével is összefügg, de itt indokolt rendezni a Htv. 3. §-ának (2) bekezdésében felsorolt szervezetek részére biztosított **feltételes** adómentesség érvényesítésének szabályait, milyen formában, határidőben kell nyilatkoznia arról az adóalanyról, hogy az adóévet megelőző évben vállalkozási nyereségadó kötelezettsége nem keletkezett.

5. A következő feladat az **adó alanyának** meghatározása a helyi adórendeletben. Ezt olyan mélységben rendezni a Htv., hogy annak 12. §-ában foglalt rendelkezései "átemelhetők" a helyi adórendeletbe is. Ennek során a szöveg adaptálásakor korrekcióra is sor kerülhet, ugyanis amennyiben a településen nincs társasház, –garázs és –üdülő, úgy a Htv. 12. § (3) bekezdésében foglaltak helyi adórendeletbe foglalása értelemszerűen elhagyható.

(Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a 4. és 5. pontban leírtak támpontul szolgálhatnak a telekadó, részben a magánszemélyek kommunális adója, valamint az üdülő utáni idegenforgalmi adókötelezettség keletkezésének és megszűnésének szabályozására is!)

Adómentesség, adókedvezmény

Az építményadó esetében a Htv. 13. §-a határozza meg azt a **mentességi kört**, amelynek alkalmazásától az adó bevezetésekor az önkormányzat nem tekinthet el.

1. Az ún. "kötelező" mentességek érvényesítésének legcélszerűbb módja, ha a helyi adórendelet átveszi a "kötelező" mentességeket saját rendszerébe.

A Htv. 6. §-ának d) pontja azonban felhatalmazást ad az önkormányzat számára, hogy "az e törvény második részében meghatározott mentességeket további mentességekkel, illetőleg kedvezményekkel, további kedvezményekkel" bővíthesse. Tekintve, hogy az önkormányzat az építményadó bevezetéséről a helyi sajátosságok, körülmények ismeretében dönt, feltételezhetően élni fog ezzel a felhatalmazással. Technikailag ennek ajánlott módja, hogy az önkormányzat az általa érvényesíteni tervezett mentességeket az ún. kötelező mentességeket követően építse be helyi adórendeletébe.

2. A helyi építményadó elfogadhatósága szempontjából kiemelt jelentőségű, hogy milyen módon él az önkormányzat az adómentesség köre meghatározásának jogával. A Htv. 13. §-ában foglaltakon túl további tárgyi és személyi avagy határozott, határozatlan idejű mentességeket állapíthat meg, pl. mentesítheti az adó alól a nyugdíjasokat, meghatározott jövedelemhatár alatt a település egyes csoportjait vagy az egy családtagra jutó 25 m^2 -nél magasabb mértéket érvényesíthet vagy mentesítheti a félkomfortos lakásokat, vagy meghatározott területnagyságot a nem lakás céljára szolgáló építmények adóalapjából, határozott idejű adómentességben részesítheti az új lakásépítőket stb.

3. A mentesség szabályozása során figyelemmel kell lenni a Htv. 50. §-ában foglaltakra is. Eszerint a helyi adó bevezetéséig hatályban lévő korábbi jogszabályok alapján új lakásokra határozattal engedélyezett házadómentességek eredeti lejáratig érvényesek. Ez praktikusán azt

jelenti, hogy az ilyen lakások az említett időpontig építményadóval nem terhelhetők. Erről is rendelkezni indokolt az építményadó bevezetésekor.

4. Az adótöbbszörözés törvényi tilalma (Htv. 7. § a) pont) szabályozási feladatot ad a mentességi kör rendezésénél. Egy adótárgy után – mint ismeretes – csak egyféle jogcímen vezethető be helyi adó. Ez annyit jelent, hogy pl. az üdülő után elvileg megállapítható építményadó, kommunális és idegenforgalmi adó közül az említett adótárgyra csak egy címen szedhető adó. Ha tehát az önkormányzat pl. az üdülőre bevezeti a kommunális adót, akkor az építményadó bevezetésénél rendelkezni kell az üdülőépület adómentességéről.

Figyelmet érdemel: a mentességek, kedvezmények szabályozása hasonlóképpen történhet a telekadóban, a magánszemélyek kommunális adójában és az üdülő utáni idegenforgalmi adóban is. Az utóbbi kettő esetében törvényi kötelező mentesség ugyan nincs, de ez nem zárja ki, hogy az önkormányzat – saját elhatározásából – különféle jogcímenek mentességeket, kedvezményeket állapítson meg.

Az adó alapja, mértéke

E fejezetben az adó alapját és az adó mértékét érintő rendelkezéseket kell elhelyezni.

1. A Htv. kétféle adómegállapítási módszert ajánl. Az építményadó hatálya alá vonható építmények adóztathatók

- a hasznos alapterület, vagy
- a korrigált forgalmi érték

alapulvételével. Az alkalmazandó **módot** a települési önkormányzatnak kell meghatároznia.

Figyelemmel kell azonban lenni a Htv. 7. §-ának b) pontjában foglaltakra is, mert az önkormányzat „a vagyoni típusú adók körében az adót egységesen – vagy tételes összegben, vagy a korrigált forgalmi érték alapulvételével – határozhatja meg.”

Ha tehát az önkormányzat az építményadót bevezeti a lakásra és a nem lakás céljára szolgáló építmények meghatározott körére, akkor minden építményadóval érintett adótárgyat csak azonos módszerrel (vagy tételes összegben, vagy korrigált forgalmi érték alapján) adóztathat, a „vegyes” megoldást a Htv. fentebb hivatkozott rendelkezése tiltja.

2. Az adó mértékének meghatározása a helyi adó bevezetésének sarkalatos kérdése. (Az erre vonatkozó döntést determinálja az adóalap meghatározásában való önkormányzati állásfoglalás.)

Az adómérték meghatározásánál a települési, az önkormányzati és az adófizetői érdeket, a település adottságait, sajátosságait a települési önkormányzat tárja fel és mérlegeli. Ennek ismeretében jut el az adótétel kialakításához. A figyelembevehető körülményekre természetesen nem lehet előírást adni, azonban e munkához támpontként szolgálhatnak az egyes adónemek törvényi adómérték maximumához írt – a II. fejezetben lévő – jegyzetek.

Amennyiben az önkormányzat a lakás és a nem lakás céljára szolgáló építmény(ek)re egyetlen adórendeletet alkot, akkor valószínűsíthető, hogy az építmények két csoportjára – az adómaximumra figyelemmel – más-más adómértéket alkalmaz (pl. a lakásokra 40 Ft/m², míg a nem lakás céljára szolgáló építményekre 70 Ft/m² mértéket).

Figyelembe kell azonban venni azt, hogy az önkormányzat helyi adóztatási joga illetékességi területén egységes, tehát az adómérték is az egész településre csak egységes lehet. Az ésszerűséggel is ellenkezne, ha az önkormányzat településrészenként, utcánként stb. más-más tételeket állapítana meg.

Minthogy a differenciálás lehetősége nem kizárt, ezért ennek helyes gyakorlására az alábbi megoldások kínálkoznak a szabályozás során:

a) az adórendelet szabja meg annak feltételeit, hogy a település meghatározott részének (rossz állapotú, idős korú stb.) építményei után a fizetendő adóból a tulajdonosok pl. 10–40–50%–os adókedvezményt kapjanak,

b) előírhatja az önkormányzat, hogy az adórendeletben rögzített feltételek (kedvező övezeti fekvés, kereskedelmi ellátási körülmények) esetében az adót az adótétel meghatározott százalékával **növelt** vagy – kedvezőtlen esetben – csökkentett összegben kell megfizetni.

Adózási kérdések

Ebbe a körbe számos olyan kérdés tartozik, amelynek megoldása (szabályozása) meghatározó a bevezetni tervezett helyi adó működőképessége szempontjából. Döntően e körbe olyan felhatalmazó rendelkezések sorolhatók, amelyek az általánostól való eltérésre (a sajátosságok érvényesítésére) adnak lehetőséget. Közülük a legfontosabbak a következők:

1. A Htv. 43. §-ának (2) bekezdése lehetőséget ad az önkormányzat számára, hogy pl. az adóelőleg – és az adófizetés esedékességére, az adóbevallás időpontjára vonatkozóan az adózás rendjéről szóló törvényben (a továbbiakban: Ar.) és a Htv.-ben foglaltaktól **eltérően** rendelkezzen, ha ezzel az adóalany számára kedvezőbbé válik kötelezettségének teljesítése. Amennyiben tehát az önkormányzat

- az adófizetés esedékességére,
- az adóelőleg fizetés esedékességére,
- az adóbevallás időpontjára vagy
- az adóelőleg számítás módjára

vonatkozóan az irányadó törvényekben foglaltaknál kedvezőbben kíván rendelkezni, akkor az említett körbe tartozó szabályokat ebben a részben célszerű megfogalmaznia.

2. Természetesen minden jogszabály – így a törvény is – az átfogó szabályozás igényével készült. Azonban a gyakorlatban előfordulhatnak olyan előre nem látott, nem látható körülmények, amelyekre vonatkozóan az Ar. **nem tartalmaz szabályokat**. Az önkormányzat rendeletével a hiányt („joghézagot”) pótolhatja. Ennek a felhatalmazó rendelkezésnek különös jelentősége van a helyi adók bevezetésének évében.

3. A helyi adó a Htv. 6. §-ának b) pontja értelmében nemcsak az év első napjától, hanem az év bármely meghatározott időpontjától bevezethető. Minthogy az Ar. rendelkezései alapvetően arra tartalmazznak szabályozást (adóbevallás időpontja, befizetés esedékesség stb.), amikor **egész éves az adókötelezettség**, ezért rendezni kell az esetleges **évközi bevezetés** feltételeit, eljárási szabályait (milyen módon, mely időpontban kell adóbevallást adni és a befizetést teljesíteni stb.). Évközi bevezetés esetén idetartozó szabályokat e fejezetben szükséges megjelölni.

4. A Htv. 10. §-a értelmében a kommunális beruházások számlával igazolt ellenértéke a helyi adóból levonható. Az igazolás módját és szabályait – minthogy alapvető kihatással lehet a fizetési kötelezettség mértékére – célszerű az adózás szabályai keretében megállapítani.

5. Indokolt gondolni arra is, hogy szociális, jövedelmi stb. okból az adóalany kérheti a bevezetett **helyi adó mérséklését, elengedését**. Az Ar. 82. §-ának (4) bekezdése értelmében az önkormányzat rendeletében meghatározhatja a helyi adó elengedésének feltételeit (pl. idős kor, meghatározott jövedelemszint, vagyoni helyzet, rászorultság). Minthogy ez ad egyértelmű eligazítást az önkormányzati adóhatóság számára a helyi adót érintő adóelengedési ügyekben, ezért célszerű a felhatalmazással élve ennek feltételeit már a helyi adórendeletben rögzíteni.

Záró rendelkezések

1. Zárórendelkezések

a) Hatálybaléptetés időpontja:

A követhetőség miatt célszerűnek az tartható, ha a hónap első napjával történik a hatálybaléptetés.

b) Kihirdetés módja, helye:

Alapvető jogalkotási követelmény (de a jogkövetésnek is feltétele), hogy a helyi adórendelet **kihirdetésre** kerüljön.

A helyi önkormányzatról szóló törvény 16. §-ának (2) bekezdése értelmében az önkormányzat rendeletét – így a helyi adórendeletet is – a képviselőtestület **hivatalos lapjában**, illetve a **helyben szokásos** – a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott – **módon** ki kell hirdetni. Valószínűsíthető, hogy nagyobb településeken (pl. főváros, város) van hivatalos lapja a képviselőtestületnek, de kisebb településeken a kihirdetés eme formája nem rendszeresített. Ezért ez utóbbi településeken a kihirdetés módjára vonatkozóan az önkormányzat szervezeti és működési szabályzatában foglaltak az irányadók.

A hivatalos kihirdetéstől mint jogalkotási követelménytől meg kell különböztetni az önkormányzat **publikálási** lehetőségét. Élni indokolt minden olyan **publikálási** lehetőséggel, amelynek révén az adózók – a kihirdetésen túl – tudomást szerezhetnek adózási kötelezettségükről. A gyakorlatban az önkormányzat többféle lehetőség közül választhat, pl. a helyi sajtó, kihirdető-táblán való közzététel, szórólapokon terjesztés, plakát, hangoshiradón keresztül történő publikálás. A helyben legalkalmasabb formát az önkormányzatnak kell megtalálnia. Az is lehetséges – bár kétségtelenül költséges –, hogy a helyi adózásra vonatkozó szabályokat közvetlenül megküldi minden adózó címére.

c) Értelmező rendelkezések:

Az építményadó szabályainak működéséhez szükséges – a Htv.-ben foglalt értelmező rendelkezéseket (pl. építmény, épület, hasznos alapterület) átvenni és a helyi adórendeletbe építeni.

d) Figyelemfelhívó utalás is célszerű lenne a rendeletben arra, hogy az adott településen az érintett adótárgy vonatkozásában bevezetett helyi adó melyik ún. tanácsi adót érinti.

B) Szabályozni ajánlott témakörök az **iparűzési adó** bevezetéséhez:

Bevezető rendelkezések

Szükséges utalni – az építményadóra adott szabályozási ajánlásban foglaltakhoz hasonlóan – a felhatalmazást adó törvényi rendelkezésre. Ezen túlmenően itt sem kifogásolható, ha a bevezető rendelkezések között rövid megjelenítést kap, hogy az önkormányzat milyen célból (mire) vezet be ezen a címen helyi adót.

Az adókötelezettség szabályai

1. Az **adókötelezettség** és az **adóalany** általános megfogalmazására jól adaptálható a Htv. 36. §-ának („Adóköteles iparűzési tevékenység: a vállalkozó e minőségében végzett nyereség –, illetőleg jövedelemszerzésre irányuló tevékenysége.”) rendelkezése.

2. Az 1. pont alattiak általános deklaráció mellett következő lépésként szükséges azoknak a konkrét iparűzési tevékenységeknek a meghatározása, amelyekre a települési önkormányzat helyi iparűzési adót akar bevezetni.

Ez történhet

a) a tevékenység KSH jelzőszámának és fogalmának alkalmazásával, illetőleg

b) a tevékenység tartalmát egyértelműen kifejező megfogalmazással és értelmező (a tevé-

kenység lényegét meghatározó) rendelkezés beépítésével a helyi adórendeletbe. (Különösen szükséges lehet ez utóbbi az alkalmi iparűzési tevékenységet végzők esetén).

3. Az adó **alanya** a 2. pontban meghatározott tevékenységet végző vállalkozó. (Figyelem: a helyi iparűzési adóalanyiságnak három feltétele van, a vállalkozó megfeleljen a Htv. értelmező rendelkezéseinek 26. pontjában foglaltaknak, ebben a minőségében végezzen nyereség-, illetve jövedelemszerzésre irányuló tevékenységet). Nem kifogásolható azonban, ha a helyi adórendelet az adóköteles tevékenység meghatározása mellett az adóalanyra külön is utal. („... az adó alanya az, aki a ... pontban foglalt tevékenységet végzi...”.)

4. Az **adókötelezettség keletkezését** és megszűnését a Htv. szabályai (38. §) megfelelő részletezettséggel rendezik. Ezért az tartható célravezető megoldásnak, ha az önkormányzat az említett szabályokat beépíti saját adórendeletébe.

Adómentesség, adókedvezmény

Az adókötelezettség elemeinek meghatározása után a legfontosabb feladat az **adómentesség** (adókedvezmény) eseteinek és feltételeinek rendezése.

A Htv. csak a **kistelepülésekre** vonatkozóan alkalmaz kötelező mentességet, ami azt jelenti, hogy a mentesség településen érvényesülő szabályainak megállapítását a törvény szinte teljes egészében a települési önkormányzatra bízta. Az önkormányzat élve a Htv. 6. §-ának d) pontjában kapott felhatalmazással – a helyi gazdasági, településpolitikai érdekekre, az ellátás követelményeire tekintettel – maga határozhatja meg az érvényesíteni kívánt adómentességeket, adókedvezményeket. Több megoldás valósítható meg.

a) **Adómentességben** részesít bizonyos tevékenységfajtákat (tárgyi mentesség), illetve meghatározott vállalkozókat mentesíthet (személyi mentesség) az adó alól. Az adómentesség szólhat akár határozott (pl. a kezdő vállalkozásokat 1–2–5. stb. évig mentesíti az adó alól), akár határozatlan időre is;

b) **Adókedvezményt** állapíthat meg tételes összegben vagy százalékos arányban (pl. nyugdíjas vállalkozó vagy meghatározott tevékenységet végzők részére).

Az adó alapja, mértéke

1. Az **adó alapja** az értékesített termék, illetve a végzett szolgáltatás nettó árbevétele (a nettó árbevétel fogalmára irányadóak a Htv. értelmező rendelkezéseinek 22. pontjában foglaltak) – mind az iparűzési tevékenységet „folyamatosan” végző vállalkozó, – mind az alkalmi (ideiglenes) jellegű tevékenység esetén.

(Az utóbbinál akkor van eltérés, ha az önkormányzat napi általányt állapít meg.)

Az adó alapjának szabályait a törvényi szöveg átvételével lehetséges rendezni! Majd ezt követően dönteni kell arról, hogy milyen adóztatási módot alkalmaz az önkormányzat az **alkalmi jellegű** tevékenységek esetében. Amennyiben ez utóbbiakra nem **napi általányt** vezet be, úgy az alkalmi jellegű iparűzési tevékenységet végzőkre is az általános – nettó árbevétel alapján történő – adózási rend az érvényes. Mérlegelendő azonban ennek adminisztratív kihatása, ezért ajánlatos, ha az alkalmi (ideiglenes) iparűzési tevékenységekre az önkormányzat napi általányt vezet be. E mellett szólnak az ellenőrizhetőség, a követhetőség és az egyszerűség szempontjai.

2. Az adóalap szabályozásához szorosan kapcsolódik az adómérték meghatározása. Ez – az adóztatás módjától függően – kétféle lehet.

- ha az adóalap a nettó árbevétel – a maximumra figyelemmel –, akkor ezt az adóalap ezrelékében kell meghatározni,
- alkalmi jellegű tevékenységnél az adómérték tételes (fix) összegű, amit az önkormányzatnak kell meghatároznia a törvényben rögzített felső határra tekintettel.

Eljárási és Zárórendelkezők

E fejezetbe foglalható rendelkezések tárgya lényegében azonos az építményadó bevezetéséhez adott hasonló címet viselő „ajánlásban” kifejtettekkel.

2. sz. Melléklet

Bevallás és kitöltési útmutató minta–ajánlások

A helyi adózás részletes szabályainak meghatározása (így az adóztatáshoz szükséges bevallás nyomtatvány és kitöltési útmutató elkészítése is) – a Htv. és Ar. keretei között – a települési önkormányzat feladata.

A helyi adóztatás területén a törvényes rendben és felelősséggel gyakorolható cselekvési önállóság lehetőséget teremt a szabályozásban a helyi sajátosságok érvényesítésére. Így településenként – valószínűsíthetően – eltérésekkel kell számolni az adó hatókörébe vont tárgyak, az adómentességek, adókedvezmények körének stb. meghatározásában. Ezért az ország minden településére egységesen alkalmazható bevallás nyomtatvány és kitöltési útmutató aligha állítható össze.

Ezt figyelembevéve a mellékletben található minta–ajánlások segítséget kívánnak nyújtani a helyben alkalmazható bevallás és kitöltési útmutató elkészítéséhez.

A nyomtatvány
száma: 01

Az adóhatóság megnevezése:
azonosító száma:

BEVALLÁS
..... évi építményadó megállapításához
a helyi adókról szóló
1990. évi C. törvény alapján

(Kérjük, hogy bevallás esetén szíveskedjék elolvasni a kitöltési útmutatót!)

1. Az építmény(ek) címe:

.....

postai irányítószáma: helyrajzi száma:

2. Az építmény használatbavételi vagy fennmaradási engedélye kiadásának (ennek hiányában
tényleges használatbavételének) éve:

3. Az adó alanyának

neve:

címe:

személyi száma: adószáma:

tulajdoni hányada: vagyoni értékű joga:

4. A 3. pontban megnevezett adóalany mellett az ingatlannyilvántartásba bejegyzett további
tulajdonostársa(ak):

neve: címe: tulajdoni hányada: személyi száma v. adószáma:

.....

.....

.....

.....

A) Adómegállapítás az építményadó alapterületének figyelembevételével

I. Lakás

5. Az 1. pontban megjelölt helyrajzi számon található **lakás**

a) alapterülete (a kiegészítő helyiségekkel együtt): m²

b) kiegészítő helyiségek alapterülete: m²

c) a lakás alapterülete kiegészítő helyiségek nélkül [a)–b]): m²

d) nem hasznos alapterület: m²

e) a lakás adóköteles alapterülete [c)–d]): m²

A lakás adóköteles alapterületéből (e) adómentesség címén leszámolható:

f) a tv. 13. § b) pontja szerinti adómentes terület: m²

g) a tv. 13. § d) pontja szerinti adómentes terület: m²

h) önkormányzati döntés alapján és egyéb címen még levonható

..... címén: m²

..... címén: m²

i) az f)–h) alattiak együtt: m² m²

Adóalap [e)–i]): m²

j) a tv. 13. § c) pontja szerinti adómentes terület: m²

II. Üdülő

6. Az 1. pontban megjelölt helyrajzi számon található **üdülő**

a) alapterülete (a kiegészítő helyiségekkel együtt): m²

b) kiegészítő helyiségek alapterülete: m²

c) az üdülő alapterülete kiegészítő helyiségek nélkül [a)–b]): m²
ebből le:

d) nem hasznos alapterület:	m ²
e) a tv. 13. § d) pontja szerinti mentes alapterület:	m ²
f) az önkormányzati döntés alapján még levonható		
..... címén:	m ²
..... címén:	m ²
<hr/>		
g) levonható alapterület		
[d)–f) alattiak együtt]:	m ²
<hr/>		
Adóalap [c)–g]):	m ²
<hr/>		

III. Egyéb építmény(ek) és építményrész(ek)

7. Az 1. pontban megjelölt helyrajzi számon található, az 5. és 6. pont alá tartozónak nem minősülő **egyéb építmény(ek)** és építményrész(ek):

a) garázs:	m ²
b) műhely:	m ²
c) üzlethelyiség:	m ²
d) kereskedelmi szálláshely (panzió, szálloda, camping stb.):	m ²
e) raktár, pince:	m ²
f) műterem, iroda:	m ²
g) gazdasági épület (szín, istálló stb.):	m ²
h) egyéb építmény:	m ²

i) összes alapterület [a)–h) alattiak együtt]:	m ²
ebből le:		
j) nem hasznos alapterület:	m ²
k) a tv. 13. § d) pontja szerinti mentes alapterület:	m ²

l) önkormányzati döntés alapján és egyéb címen még levonható

..... címén: m²

..... címén: m²

m) összes levonható alapterület

[j)–l) alattiak együtt]: m² m²

Adóalap [i)–m)]: m²

IV. Az adó kiszámítása

8. a) az 5. pont alatti lakás adóalapjának
a 3. pont szerinti tulajdonosra jutó hányada: m²

b) az a) pont alattiból leszámítható
a tv. 13. § c) pontja szerinti adómentes terület: m²

c) adóalap: m²

d) a lakás évi adója: Ft

e) a 6. pontban kiszámított adóalap évi adójának
a 3. pont szerinti tulajdonosra jutó hányada: Ft

f) a 7. pontban kiszámított adóalap évi adójának
a 3. pont szerinti tulajdonosra jutó hányada: Ft

g) a [(d)+e)+f)] alattiak együtt: Ft

h) a g) alattiból le a tv. 10. §-a szerinti összeg: Ft

i) évi adó: Ft

B) Adómegállapítás az építmény korrigált forgalmi értéke figyelembevételével

I.

9. Az építménynek (lakásnak, üdülőnek, egyéb építménynek) és az építmény tulajdoni lapján (törzslapján, különlapján) nyilvántartott földrészletből a tv. 11. § (2) bekezdésében írt mértéket meg nem haladó résznek az

a) együttes forgalmi értéke: Ft
ebből le:

b) a kiegészítő helyiségekre jutó forgalmi érték: Ft
c) forgalmi érték [a)–b]): Ft
d) korrigált forgalmi értéke [a c) alatti forgalmi érték 50%–a]: Ft
e) önkormányzati döntés alapján és egyéb címen még levonható: Ft
f) adóalap [d)–e]): Ft
g) az f) alattiból a 3. pont szerinti tulajdonosra jutó hányad: Ft
h) a g) alattiból le a személyenkénti 25 m ² adómentes alapterületre jutó forgalmi érték: Ft
<hr/>	
i) adóalap: Ft

II.

10. Az 1. pontban megjelölt helyrajzi számon található építményeknek (lakásnak, üdülőnek, egyéb építménynek) és az építmény tulajdoni lapján (törzslapján, különlapján) nyilvántartott földrészletből a tv. 11. § (2) bekezdésében írt mértéket meg nem haladó résznek.

a) az együttes forgalmi értéke: Ft
b) az a) alattiból az egy m ² -re jutó forgalmi érték: Ft

II/1. Lakás

11. a) a lakás forgalmi értéke: Ft
ebből le:	
b) a kiegészítő helyiségekre jutó forgalmi érték: Ft
c) adóköteles forgalmi érték [a)–b]): Ft
d) korrigált forgalmi érték [a c) alatti forgalmi érték 50%–a]: Ft
e) önkormányzati döntés alapján és egyéb címen még levonható: Ft
f) adóalap [d)–e]): Ft
g) az f) alattiból a 3. pont szerinti tulajdonosra jutó hányad: Ft

h) a g) alattiból le a személyenkénti
25 m² adómentes alapterületre jutó forgalmi érték: Ft

i) adóalap: Ft

II/2. Üdülő

12. a) az üdülő forgalmi értéke: Ft
ebből le:

b) a kiegészítő helyiségekre jutó forgalmi érték: Ft

c) adóköteles forgalmi érték Ft

d) korrigált forgalmi érték a c) alatti forgalmi érték 50%-a): Ft

e) önkormányzati döntés alapján levonható

..... címén: Ft

..... címén: Ft

f) adóalap: Ft

g) az f) alattiból a 3. pont szerinti tulajdonosra jutó hányad: Ft

II/3. Egyéb építmény(ek) és építményrész(ek)

13. a) a 7. pontban felsorolt egyéb építmények adóköteles forgalmi értéke: Ft

b) korrigált forgalmi érték [az a) alatti forgalmi érték 50%-a]: Ft

c) önkormányzati döntés alapján és egyéb címen levonható

..... címén: Ft

d) adóalap: Ft

e) a d) alattiból a 3. pont szerinti tulajdonosra jutó hányad: Ft

III. Az adó kiszámítása

14. a) a 9/i. alatti adóalap után	évi adó: Ft
b) a 11/i. alatti adóalap után	évi adó: Ft
c) a 12/g. alatti adóalap után	évi adó: Ft
d) a 13/e. alatti adóalap után	évi adó: Ft
<hr/>		
e) az a)–d) alattiak együtt:	 Ft
f) az összes adóból [e] le a tv. 10. §-a szerinti összeg:	 Ft
<hr/>		
g)	évi adó [e)–f]): Ft
<hr/>		

15. Kommunális beruházás céljára esedékes évi befizetés várható összege: Ft

....., 199... .. hó nap

.....
(cégszerű) aláírás

Kitöltési Útmutató az építményadó bevallás kitöltéséhez

Ezt a bevallási nyomtatványt kell kitöltenie a magánszemély, a jogi személy, a jogi személyiséggel nem rendelkező személyi egyesülés tulajdonában, hasznélvezetében, tartós használatában, kezelésében lévő minden építményről.

A bevallási kötelezettség alól két esetben van kivétel.

Nem kell adóbevallást adni:

- a) azokról az építményekről, amelyekre a törvény teljes adómentességet állapít meg. Így pl. nem kell adóbevallást benyújtani a szükséglakásról, a szociális, egészségügyi és gyermekvédelmi, a nevelési–oktatási célra szolgáló építményekről, a műemléképítményekről, végül az egyházak tulajdonában álló egyes építményekről.
- b) a mezőgazdasági szakcsoportnak, a költségvetési szervnek, a társadalmi szervezetnek, az egyháznak és az alapítványnak abban az évben, amelyet megelőző évben folytatott tevékenységéből származó jövedelme után vállalkozási nyereségadó kötelezettsége nem keletkezett.

Az a) pont alatti mentesség esetén az adóalanyok – adóbevallás helyett – a 011 sorszámú „Nyilatkozat”-ot kell kitöltenie és benyújtania az adóhatósághoz.

A b) pont alatti mentesség feltételeinek fennállásáról az adóalanyok a 09 sorszámú „Nyilatkozat” benyújtásával kell nyilatkozatot tennie.

Ha viszont az építménynek csak egyes helyiségei minősülnek az előbbiek szerint adómentesnek, az egész építményről kell az adóbevallást kitölteni és a bevallásban lehet az adómentes helyiségekre jutó adómentességet érvényesíteni.

Fontos tudnivaló, hogy az adóbevallási kötelezettséget – a tulajdonjog mellett – az ingatlannyilvántartásba bejegyzett vagyoni értékű jog (hasznélvezeti jog, használati jog, kezelői jog) alapozza meg (a tv. 52. § 3. pont). Minthogy a lakásbérleti jog nem kerül ingatlannyilvántartási bejegyzésbe, ezért a bérlőnek – e jogviszony alapján – nem kell építményadó bevallást adnia. Az adókötelezettség – így az adóbevallás – szempontjából **építmény** minden lakás és nem lakás céljára szolgáló épület, amelyet 3 évnél hosszabb időtartamra létesítettek, a földdel szilárd összeköttetésben áll, a külső tértől épületszerkezettel részben vagy egészben elválasztják s az így alkotott tér állandó vagy időszakos tartózkodásra alkalmas, illetőleg a használat feltételeit biztosítja. Ezért a lakáson és az üdülön kívül minden más – különösen gazdasági célra szolgáló – építményre is kiterjed az adóbevallási kötelezettség.

Az 1. ponthoz:

Minden helyrajzi számmal rendelkező ingatlanról külön adóbevallást kell készíteni. Az azonos helyrajzi szám alatt lévő minden földterületről egy bevallást kell benyújtani kivéve, ha

- az ingatlanak több tulajdonosa van (lásd a 3. ponthoz fűzött magyarázatot!), vagy
- az építményhez tartozó földterület túllépi az előírt, illetőleg a helyben szokásos mértéket.

Ilyen esetben mindegyik tulajdonosnak a teljes ingatlanról kell az adatokat bevallania, illetőleg – ha az önkormányzat a telekadót is bevezette – a teljes földterületről külön bevallást kell beadnia a telekadó megállapításához.

A 2. ponthoz:

Mivel az adókötelezettség a használatbavételi vagy fennmaradási engedély kiadását követő év első napján keletkezik, e rovatba elég az év megjelölése. Az építményadó bevezetése évében elégséges csak annyit bejegyezni, hogy „az engedélyt korábbi évben kapta” az építmény, illetőleg korábban, pl. „1991. év előtt” vették használatba.

A 3. ponthoz:

Gyakori, hogy az építménynek több tulajdonosa van. Ebben az esetben a tulajdonosok tulajdoni hányadaik arányában minősülnek adóalanyoknak. Ha az ingatlant olyan vagyoni értékű jog (kezelői jog, haszonélvezet, tartós használati jog) terheli, amely az ingatlannyilvántartásba be van jegyezve, a tulajdonos(ok) és a vagyoni értékű jog jogosítottja(i) megállapodhat(nak), hogy ki lesz az adó alanya. (A megállapodást csatolni kell!) Ennek a személynek az adatait kell ez esetben itt feltüntetni. Megállapodás hiányában a vagyoni értékű jog jogosítottjának az adatait kell feltüntetni. A bevallásban meg kell jelölni a vagyoni értékű jog fajtáját és azt, hogy mire terjed ki. (Pl. az építmény 50%-ára haszonélvezet.)

A bevallást az e pontban foglalt meghatározás szerinti adóalany(ok) köteles(ek) aláírni.

Figyelem!

A bevallás „A” részét akkor kell kitölteni, ha az építmények adóztatása az alapterület figyelembevételével történik.

Az 5. ponthoz:

A továbbiakban néhány olyan fogalom ismertetésére kerül sor, amely segítséget nyújt a bevallás helyes kitöltéséhez.

Lakás (szükséglakás) az az építmény, amely a lakások elosztásáról, a lakásbérletről szóló 1/1971. (II. 8.) Korm. rendelet végrehajtására megjelent 1/1971. (II. 8.) ÉVM rendelet alapján ilyennek minősül a rendeltetésszerű használatához szükséges – helyben szokásos vagy előírt teleknagyságot meg nem haladó – földrészlettel együtt.

Lakás az erre a célra létesített olyan összefüggő helyiségcsoport, amely a

- a) helyiségei,
- b) közművesítettége,
- c) melegvíz-ellátása és
- d) fűtési módja

alapján valamelyik komfortfokozatba (összkomfortos, komfortos, félkomfortos, komfortnélküli) sorolható (1/1971. (II. 8.) ÉVM rendelet 1. §).

A lakás helyiségei általában

- a) a lakóhelyiségek: lakószoba, hálófülke, hall, étkező, lakóelőtér;
- b) a főzőhelyiségek: konyha, főzőfülke (főzőszekrény);
- c) az egészségügyi helyiségek: fürdőhelyiség, (fürdőszoba, mosdó, zuhanyozó fülke), WC;
- d) a közlekedési helyiségek: előszoba, előtér, zárt veranda, átjáró, belépő (szélfogó);
- e) a tároló helyiségek: éléskamra (kamraszekrény), lomkamra, öltöző (gardrobe). (1/1971. (II. 8.) ÉVM rendelet 4. § (1) bek.)

Összkomfortos az a lakás, amely legalább

- a) tizenkét négyzetmétert meghaladó alapterületű lakószobával, főzőhelyiséggel és WC-vel (a fürdő- vagy külön helyiségben),
- b) közművesítettséggel (villany- és vízellátással, szennyvízelvezetéssel),
- c) melegvízellátással (táv-, tömb-, egyedi központi, etage melegvíz-ellátással, villanybojlerrel, gázvízmelegítővel vagy fürdőkályhával) és
- d) központi fűtési móddal (táv-, tömb-, egyedi központi vagy etage fűtéssel) rendelkezik.

Komfortos az a lakás, amely legalább

- a) tizenkét négyzetmétert meghaladó alapterületű lakószobával, főzőhelyiséggel, fürdőhelyiséggel és WC-vel,
- b) közművesítettséggel,
- c) melegvíz-ellátással és
- d) egyedi fűtési móddal (gázfűtéssel, szilárd vagy olajtüzelésű kályhafűtéssel, elektromos hőtároló kályhával) rendelkezik.

Félkomfortos az a lakás, amely a komfortos lakás követelményeinek nem felel meg, de legalább

- a) tizenkét négyzetmétert meghaladó alapterületű lakószobával és főzőhelyiséggel, továbbá fürdőhelyiséggel vagy WC-vel és
- b) közművesítettséggel (legalább villany- és vízellátással) és
- c) egyedi fűtési móddal rendelkezik. (1/1971. (II. 8.) ÉVM rendelet 2. § (1)–(3) bek.)

Az 5. a) ponthoz:

Ebben a pontban a lakás összes helyiségeinek (beleértve a kiegészítő helyiségeket is) az alapterületét kell feltüntetni.

A lakás helyiségei alapterületének megállapításánál a vakolt falsíkok között – padlószint felett egy méter magasságban – mért méreteket, továbbá a beépített bútorok által elfoglalt területeket kell számításba venni.

Nem szabad azonban a helyiség alapterületébe beszámítani a falsíkon kívül eső területet, az ajtóknál és ablakoknál lévő beugrásokat (a $0,5 \text{ m}^2$ -nél kisebb alapterületű fülkét stb.) és a falsíkokból kiugró falpillérek által elfoglalt alapterületet. Az alapterületbe beszámít az épülethez tartozó fedett és három oldalról zárt külső tartózkodók (lodzsa, fedett és oldalt zárt erkélyek) és a fedett terasz, tornác és a többszintes lakásrészek belső lépcsőjének egy szinten számított vízszintes vetülete is. A számított alapterületet $0,5 \text{ m}^2$ -ig lefelé, $0,5 \text{ m}^2$ felett pedig felfelé kell kerekíteni.

Kiegészítő helyiség az, amely a lakás- (és az üdülő-) tulajdon rendeltetésszerű használatához

szükséges, de huzamos emberi tartózkodásra részben és ideiglenesen sem szolgál (tüzelőtér, salaktároló, szárító, padlás, szerszámkamra, szín stb.).

Az 5. b) ponthoz:

Az a) pontnál számított összes alapterületből a kiegészítő helyiségek területét itt kell feltüntetni.

Az 5. d) ponthoz:

Az a) pontban számított alapterületnek azt a részét, ahol a belmagasság a 190 cm-t nem éri el és ez a terület a b) pontban nem szerepel, itt kell levonni.

Az 5. f) ponthoz:

A tv. 13. §-ának b) pontja szerinti adómentesség feltételének megállapításához a következők adnak segítséget.

- Komfort nélküli az a lakás, amely legalább tizenkét négyzetmétert meghaladó alapterületű lakószobával és főzőhelyiséggel, továbbá a lakáson kívül WC (árnyékszék) használatával és egyedi fűtési móddal rendelkezik, valamint a vízvétel lehetősége biztosított. (1/1971. (II. 8.) ÉVM rendelet 2. § (4) bek.)
- Az önkormányzat nyilatkozatát kell figyelembe venni annak eldöntésénél, hogy a település nem minősül gyógy- vagy üdülőhelynek.
- Kistelepülés a tanya, valamint az a település, ahol az állandó lakosok száma az 500 főt nem haladja meg.
- A gyógy- vagy üdülőhelynek nem minősülő kistelepülésen fekvő komfort nélküli lakásból 100 m² mentes az építményadó alól. Ezt kell itt feltüntetni, ha a felsorolt feltételek fennállnak.

Az 5. g) ponthoz:

Ha az a) pontban számított alapterületen szociális, egészségügyi és gyermekvédelmi, illetőleg nevelési-oktatási intézmény céljára szolgáló terület is van, akkor azt itt kell feltüntetni.

Az 5. h) ponthoz:

Az önkormányzat jogosult arra, hogy a törvényben foglaltakon túl további kedvezményeket és mentességeket is engedélyezzen. E rovatban ennek érvényesítésére van lehetőség.

Az 5. j) ponthoz:

Itt kell megjelölni a tv. 13. §-ának c) pontjában említett személyek után járó – személyenkénti 25 m² – adómentes területet. Az adómentes terület mértékét a lakásba állandóan bejelentett személyek közül a tulajdonos, a tulajdonos szülője, nagyszülője, ezek szülei, nagyszülei, illetőleg a vérszerinti vagy örökbefogadott gyermeke, ennek gyermeke, unokája, illetőleg a további egyenesági fel- és lemenője figyelembevételével kell kiszámítani.

Az adómentességet – az adókötelezettség keletkezésével és megszűnésével azonos módon – az adóév 1. napján fennálló állapot szerint kell megállapítani.

A 6. ponthoz:

Az üdülő alapterületét az 5. pontban foglaltak megfelelő alkalmazásával kell felmérni. Az ott leírtak az üdülők esetében is érvényesek.

A 7. ponthoz:

Az alapterületet az 5. pontban foglaltaknak megfelelően kell felmérni azzal az eltéréssel, hogy ha a 7. pont alatt felsorolt helyiségek önállóan találhatóak az 1. pontban megjelölt helyrajzi számon, akkor az 5. és 6. pontban említett kiegészítő helyiségek alapterülete itt nem vonható le.

A 8. ponthoz:

Ezt a pontot kizárólag az önadózók (a vállalkozók és azok a magánszemélyek, akik az önadózást választották) töltik ki. Itt lehet levonni a kommunális beruházásra fordított kiadást és a kommunális beruházás céljára teljesített befizetést.

A bevallás „B” részét akkor kell kitölteni, ha az építványadó alapját az önkormányzat az építvány forgalmi értéke alapján rendelte megállapítani. Mivel ennek a résznek egyes adatait a bevallás „A” részében részletezett egyes adatok segítségével kell kiszámítani, a bevallás 5/a, 5/b, 5/j, továbbá 6/a, 6/b, valamint 7/i pontját akkor is ki kell tölteni, ha az adóalapot a korrigált forgalmi érték képezi.

A 9. ponthoz:

Ezt a pontot akkor kell kitölteni, ha az 1. pontban meghatározott helyrajzi számon kizárólag lakás, vagy kizárólag üdülő, illetőleg kizárólag a 7. pont alá eső egyéb helyiség található. Ezek együttes előfordulása esetén a 10–13. pontokat kell kitölteni.

A korrigált forgalmi érték alapulvételével történő adóztatás az illetékkiszabásnál érvényes forgalmi értékből („amit a vagyontárgy eladás esetén megér”) indul ki. Tekintve, hogy a helyi adó a vagyontárgy statikus helyzetét fogja át (az ingatlan nem kerül értékesítésre, a leggyakrabban a tulajdonos vagy más által lakott stb.), így az adó alapjául szolgáló értéke sem lehet azonos az elidegenítéskori – jellemzően beköltözhető – forgalmi értékkel. Ezért a korrigált forgalmi érték az illetékkiszabás alapjául szolgáló érték 50%-a, ami valójában kétszeres korrekciót jelent:

- a beköltözhető ingatlanhoz képest a lakott (használt) ingatlan forgalmi értéke a beköltözhetőnek mintegy 50–60%-a, ezért az illetékekről szóló törvény alkalmazásában az ilyen (lakott) ingatlanok ez a forgalmi értéke, végül
- az előbbiek szerint megállapított forgalmi értéknek is csupán a felét (50%-át) kell számításba venni az adómegállapításnál (pl. ez azt jelenti, hogy egy 5 millió forintot érő és a tulajdonos által lakott házingatlan – adóalapot szolgáló korrigált forgalmi értéke legfeljebb 1.500.000 forint).

Amennyiben az építványhoz tartozó telek nagysága meghaladja a rendezési tervben előírt nagyságot, vagy annak hiányában a helyben szokásos teleknagyságot, akkor az azt meghaladó telekrészre jutó forgalmi értéket az ingatlan teljes forgalmi értékéből le kell vonni. A levonandó összeg kiszámítása céljából meg kell állapítani, hogy az építványéhoz tartozó földterület m²-enként milyen áron lenne eladható. Ezt az egységárat kell megszorozni az előbbiek szerint megállapított teleknagyságot túllépő telekrész négyzetmétereivel. Ennek az összegnek a levonása után kapjuk meg az építvány és a rendeltetésszerű használatához szükséges földrészlet együttes forgalmi értékét az építványadó vonatkozásában.

A kiegészítő helyiségekre jutó forgalmi érték (a 9/b. pont) meghatározásához előbb ki kell számítani az egy m²-re jutó forgalmi értéket. Lakás esetében az együttes forgalmi értéket az

5/a. pontban feltüntetett m^2 -rel, **üdülő** esetében a 6/a. pontban feltüntetett m^2 -rel kell elosztani. Az így kapott számot kell szorozni az 5/b. és a 6/b. alatti területtel.

Ha az 1. pontban megjelölt helyrajzi számon csak egyéb építmény található, akkor a hozzá tartozó kiegészítő helyiségek forgalmi értéke nem vonható le.

A 10. ponthoz:

Ezt a pontot akkor kell kitölteni, ha az 1. pontban megjelölt helyrajzi számon lakás és egyéb építmény vagy üdülő és egyéb építmény együtt található.

Ha a hozzájuk tartozó telek nagysága meghaladja a rendezési tervben előírt nagyságot vagy annak hiányában a helyben szokásos teleknagyságot, akkor az építmény és a rendeltetészerű használatához szükséges földrészet együttes forgalmi értékét a 9. pontban leírtak szerint kell meghatározni. Az egy m^2 -re jutó forgalmi érték kiszámításánál a lakáson és üdülőn kívül a 7/i. pont szerinti egyéb építmény területét is figyelembe kell venni.

A 11. ponthoz:

A lakásra jutó forgalmi érték, illetőleg adóalap meghatározásakor a 10/b. pontban számított egy m^2 -re jutó forgalmi értékkel a 11/a. pont esetében az 5/a. pontot, a 11/b. pont esetében az 5/b. pontot és a 11/h. pont esetében az 5/j. pont szerinti területet kell megszorozni.

A 12. ponthoz:

Az üdülőre jutó forgalmi érték meghatározásakor a 10/b. pontban számított egy m^2 -re jutó forgalmi értékkel a 12/a. pont esetében a 6/a. pontot, a 12/b. pont esetében a 6/b. pont szerinti területet kell megszorozni.

A 13. ponthoz:

Az egyéb építményekre jutó forgalmi érték meghatározásakor a 10/b. pontban számított egy m^2 -re jutó forgalmi értékkel a 13/a. pont esetében a 7/i. pont szerinti területet kell megszorozni.

A 14. ponthoz:

Ezt a pontot annak az önadózónak kell kitöltenie, aki a 9–13. pontokat kitöltötte. Itt lehet levonni a kommunális beruházásra fordított kiadást és a kommunális beruházás céljára teljesített befizetést.

A 15. ponthoz:

Ebben a rovatban kell tájékoztatni az adóhatóságot, hogy az ingatlan tulajdonosa várhatóan milyen összeget köteles befizetni a kommunális beruházáshoz való hozzájárulás címén az adott évben. Évközben belépő vagy megszűnő kötelezettségről az adóhatóságot tájékoztatni kell. Ugyancsak be kell jelenteni, ha évközben valamely ok miatt az előíránynál kevesebbet, vagy többet fizet be az adóalany.

A nyomtatvány

száma: 011

NYILATKOZAT
az adómentes építményről

a helyi adókról szóló
1990. évi C. törvény alapján

(Kérjük, kitöltése esetén szíveskedjék elolvasni a kitöltési útmutatót!)

Alulírott kijelentem, hogy a tulajdonomban (vagyoni értékű jog címén használatomban) álló

..... alatt található

..... helyrajzi számú építményről bevallást adnom nem kell. Az egész építmény adómentes, mert

- a) szükséglakás,
- b) gyógy- és üdülőhelynek nem minősülő kistelepülésen fekvő 100 m²-t meg nem haladó komfort nélküli lakás,
- c) használatbavételi (fennmaradási) engedélyt még nem kapott, illetőleg az épület nincs használatba véve,
- d) szociális, egészségügyi és gyermekvédelmi, illetőleg nevelési-oktatási intézmény céljára szolgál,
- e) műemléképítmény,
- f) egyházak tulajdonában álló, nyilvános istentiszteletre szolgáló templom, imaház, illetőleg a lelkész elhelyezésére szolgáló építmény, szerzetesi rendház,
- g) az önkormányzat rendelkezése alapján mentesség illeti meg,
- h) régi házadó jogszabályok alapján határozattal megállapított házadómentesség időtartama még nem járt le (határozat száma: /).

(A megfelelő válasz aláhúzendó!)

Név:

Cím:

Postai irányítószám: Személyi szám vagy adószám:

....., 199... .. hó nap

.....
(cégszerű) aláírás

ÚTMUTATÓ

a „Nyilatkozat az adómentes építményről” című nyomtatvány kitöltéséhez

Ezt a nyilatkozatot akkor kell kitölteni, ha a szóbanforgó helyrajzi szám alatt lévő építmény teljes egészében adómentesnek minősül.

A teljes építmény építményadó mentességére alapul szolgáló körülmények az alábbiak:

1. **Szükséglakás**, a komfortnélküli lakás követelményeinek sem megfelelő helyiség (helyiség-csoport), amelynek (amelyben legalább egy helyiségnek) az alapterülete a hat négyzetmétert meghaladja, ablaka vagy üvegezett ajtaja van, fűthető, továbbá WC (árnyékszék) használata, és a vízvétel lehetősége biztosított.

Az 1/1971. (II. 8.) ÉVM rendelet 2. §-ának (4) bekezdése értelmében:

2. „**Komfortnélküli** az a lakás, amely a félkomfortos lakás követelményeinek nem felel meg, de legalább
 - a) tizenkét négyzetmétert meghaladó alapterületű lakószobával és főzőhellyel, továbbá a lakáson kívül WC (árnyékszék) használatával és
 - b) egyedi fűtési móddal rendelkezik, valamint
 - c) a vízvétel lehetősége biztosított.”

Kistelepülés a tanya, valamint az a település, ahol az állandó lakosok száma az 500 főt nem haladja meg.

A **gyógy- és üdülőhelyi** minősítést a polgármesteri hivataltól lehet megtudni.

Kétség esetén a polgármesteri hivatal nyilatkozatát kell kérni, hogy az építmény szociális, egészségügyi, gyermekvédelmi, nevelési, oktatási intézmény céljára szolgál, továbbá, hogy az építmény műemléképület, illetőleg, hogy egyházak tulajdonában álló, templom (imaház), lelkes elhelyezésére szolgáló építmény, szerzetesi rendház.

Figyelemmel kell lenni arra is, hogy a műemléképítményben lévő lakásra az adómentesség nem terjed ki.

3. Az önkormányzat rendelete alapján egyéb címeken is fennállhat adómentesség, akkor erre kell utalni.
4. A helyi adókról szóló törvény 50. §-a a korábbi házadó jogszabályok alapján megállapított határozott idejű házadómentességeket eredeti lejáratukig érvényben tartotta. Ez annyit jelent, hogy az ilyen lakások – a „házadómentesség” lejártáig – építményadóval nem terhelhetők. Ha tehát az adóalany korábbi jogszabályok alapján megállapított adómentességben részesített lakással rendelkezik, akkor e nyilatkozatot kell kitöltenie.

Figyelem!

Nem ezt a nyomtatványt, hanem az adóbevallást kell kitölteni

- a) ha az építménynek csak egyes helyiségei minősülnek adómentesnek, vagy
- b) ha a lakás alapterülete az állandóan bejelentett családtagokra tekintettel részben vagy egészben mentes az adó alól, (a törvény 13. § c) pontja),
- c) kommunális beruházás, illetőleg kommunális beruházás céljára történő befizetés esetén (a törvény 10. §-a).

A nyilatkozatot általában a tulajdonosnak kell kitöltenie és benyújtania az adóhatósághoz. (Több tulajdonos esetén mindegyik tulajdonost terheli adókötelezettség, ezért minden egyes tulajdonosnak az egész építményt illetően nyilatkoznia kell.)

Ha az építményt vagyoni értékű jog (pl. haszonélvezet) terheli, a tulajdonos átvállalhatja az adókötelezettséget. Ez esetben a tulajdonos köteles a nyilatkozatot benyújtani. (Az erre vonatkozó megállapodást a nyilatkozathoz csatolni kell.)

Ilyen megállapodás hiányában a vagyoni értékű jog jogosítottja köteles nyilatkozni.

A nyomtatvány
száma: 02

Az adóhatóság megnevezése:
azonosító száma:

BEVALLÁS
az évi telekadó megállapításához

a helyi adókról szóló
1990. évi C. törvény alapján

(Kérjük, hogy bevallás esetén szíveskedjék elolvasni a kitöltési útmutatót!)

1. A belterületi földrészlet (telek)

a) fekvési (címe):

b) helyrajzi száma:

2. A telek belterületté minősítésének,
illetőleg az építési tilalom feloldásának időpontja: év

3. Az adó alanyának

neve:

címe:

személyi száma: adószáma:

tulajdoni hányada: vagyoni értékű joga:

4. A 3. pontban megnevezett adóalany mellett az ingatlanyilvántartásba bejegyzett további
tulajdonostárs(ak):

neve: címe: tulajdoni hányada: személyi száma v. adószáma:

.....

.....

.....

.....

A) Adómegállapítás a telek területének figyelembevételével

5. A belterületi földrészlet

a) teljes területe	m ²
b) az építményhez tartozó – a tv. 11. § (2) bekezdése szerinti – földrészlet:	m ²
c) közhasználatú közlekedési tevékenység céljára használt – a tv. 19. § b) pontja szerinti – földrészlet:	m ²
d) önkormányzati döntés alapján még levonható:	m ²
<hr/>		
e) Levonás összesen [(b)+(c)+d)]:	m ²
<hr/>		
f) Adóalap [a)-e)]:	m ²

6. a) Az adóalap [5.f)] után megállapított évi adó összege	Ft/m ²
alapulvételével:	Ft
b) Az évi adóból a 3. pont alatti tulajdonosra jutó hányad:	Ft
c) A tv. 10. §-a szerinti összeg:	Ft
<hr/>		
d) Fizetendő adó [(b)–c)]:	Ft

B) Adómegállapítás a telek forgalmi értékének a figyelembevételével

7. A belterületi földrészlet

a) forgalmi értéke:	Ft
ebből le:		
b) az építményhez tartozó – a tv. 11. § (2) bekezdése szerinti – földrészlet értéke:	Ft
c) közhasználatú közlekedési tevékenység céljára használt – a tv. 19. § b) pontja szerinti – földrészlet értéke:	Ft
<hr/>		
d) Levonás összesen: [(b)+(c)]:	Ft
<hr/>		

e) Adóköteles forgalmi érték [a)–d]): Ft

f) A korrigált forgalmi érték [az e) alatti 50%–a]: Ft

g) Az f) alattiból az önkormányzat döntése alapján levonható: Ft

h) Adóalap /f)–g)/: Ft

8. a) Az adóalap (7) h) után megállapított évi adó összege

..... % alapulvételével: Ft

b) Az évi adóból a 3. pont alatti tulajdonosra jutó hányad:
ebből le: Ft

c) a tv. 10. §-a szerinti összeg: Ft

d) Fizetendő adó [b)–c]): Ft

9. Kommunális beruházás céljára esedékes évi befizetés várható összege: Ft

....., 199... .. hó nap

.....
(cégszerű) aláírás

ÚTMUTATÓ

a telekadó bevallás kitöltéséhez

Ezt a bevallási nyomtatványt kell minden magánszemély, jogi személy, jogi személyiséggel nem rendelkező egyesülés tulajdonában, hasznélvezetében, tartós használatában, kezelésében lévő minden **beépítetlen belterületi földrészletről** kitölteni.

Ugyancsak adóbevallást kell adni arról a beépített belterületi földrészletről is, ahol a telek nagysága az építmény használatához szükséges – az előírt vagy a helyben szokásos – mértéket meghaladja.

A település belterületének (belterületeinek) határvonalát általános vagy összevont rendezési terv, ennek hiányában önkormányzati rendelet állapítja meg. Az ezen belül fekvő földrészletek minősülnek belterületi földrészletnek.

A bevallási kötelezettség alól két esetben van kivétel:

Nem kell adóbevallást adni:

- a) azokról a földrészletekről, amelyekre nézve a törvény teljes adómentességet állapít meg. Így pl.: az év első napján építési tilalom alatt álló telekről, a közhasználatú közlekedési tevékenység céljára használt telekről, továbbá a szociális, az egészségügyi, gyermekvédelmi, nevelési–oktatási célra használt építményhez, a műemléképítményhez, az egyházak tulajdonában álló rendházhoz, nyilvános istentiszteletre szolgáló templomhoz, imaházhoz, lelkeszi lakáshoz tartozó földrészletről akkor sem, ha a telek mértéke az előírt vagy a helyben szokásos mértéket meghaladja.
- b) a mezőgazdasági szakcsoportnak, a költségvetési szervnek, a társadalmi szervezetnek, az egyháznak és az alapítványnak abban az évben, amelyet megelőző évben folytatott tevékenységéből származó jövedelme után vállalkozási nyereségadó kötelezettsége nem keletkezett.

Az a) pont alatti mentesség esetén az adóalanynak – az adóbevallás helyett – a 021 sorszámú “Nyilatkozat”-ot kell kitöltenie és benyújtania az adóhatósághoz.

A b) pont alatti mentesség feltételeinek fennállásáról az adóalany a 09 sorszámú “Nyilatkozat” benyújtásával kell nyilatkozatot tennie.

Fontos tudnivaló, hogy az adóbevallási kötelezettség szempontjából az ingatlannyilvántartásba bejegyzett tulajdonjog, hasznélvezeti jog, tartós használati jog, kezelői jog (a tv. 52. § 3. pont) jön számításba. Az ingatlannyilvántartásba be nem jegyzett jog (haszonbérlet) nem kötelez adóbevallásra, mivel a helyi adó alkalmazásában nem is tekinthető vagyoni értékű jognak.

Beépítetlen az önálló helyrajzi számú földrészlet, ha azon olyan épület áll, amely használatbavételi (fennmaradási) engedéllyel nem rendelkezik, vagy amelyet nem vettek használatba.

Ha a földrészleten csupán olyan egyéb épület áll, amely az építményadónál kiegészítő helyiségként vehető számításba, a földrészlet ugyancsak beépítetlennek minősül.

Az 1. ponthoz:

Minden helyrajzi számmal rendelkező telekről külön adóbevallást kell készíteni. Abban az esetben, ha a telek beépített, de annak nagysága az előírt vagy a helyben szokásos mértéket meghaladja, akkor a teljes földrészletet kell a telekadó bevallásba beállítani és abból kiindulva kell az 5. vagy 7. pont szerint az adóalapot meghatározni. Ha ugyanannak az ingatlanak több tulajdonosa van (ld. a 3. ponthoz fűzött magyarázatot!), mindegyik tulajdonosnak a teljes földrészletről kell az adatokat bevallania.

A 2. ponthoz:

Az adókötelezettséget a törvény az év első napján fennálló állapothoz köti és az adókötelezettség a belterületté nyilvánított, illetőleg az építési tilalom feloldását követő év első napján keletkezik, e rovatba elégséges az év megjelölése, amelyben az előbbi feltételek bekövetkeztek. A telekadó bevezetése évében elégséges azt bejegyezni, hogy a belterületté nyilvánítás, illetőleg az építési tilalom feloldása korábban, pl. "1991. év előtt" történt.

A 3. ponthoz:

Gyakori, hogy egy teleknek több tulajdonosa van. Ebben az esetben a tulajdonosok tulajdoni hányadaik arányában minősülnek adóalanyoknak. Ha az ingatlant olyan vagyoni értékű jog terheli, amely az ingatlannyilvántartásba be van jegyezve (kezelői jog, haszonélvezet, tartós használati jog), a tulajdonos(ok) és a vagyoni értékű jog jogosítottja megállapodhat, hogy ki lesz az adó alanya. (A megállapodást csatolni kell!) Ez esetben ennek a személynek az adatait kell itt feltüntetni. Megállapodás hiányában a vagyoni értékű jog jogosítottjának az adatait kell feltüntetni. A bevallásban meg kell jelölni a vagyoni értékű jog fajtáját és azt, hogy mire terjed ki (pl. a földterület 50%-ára haszonélvezet).

A bevallást az e pontban foglalt meghatározás szerinti adóalany(ok) köteles(ek) aláírni.

Figyelem!

A bevallás „A” részét akkor kell kitölteni, ha a telek adóztatása a terület figyelembevételével történik.

Az 5. ponthoz:

Az a) pontban a földrészlet teljes területét kell feltüntetni akkor is, ha az előírt vagy a helyben szokásos teleknagyságot meghaladó földrészlet adókötelezettségéről van szó s a telek a valóságban nem beépítetlen. A b) pontban kerül majd levonásra ilyen esetben az előírt vagy a helyben szokásos mértékű teleknagyságnak megfelelő s így a telekadó alá nem eső földrészlet. Beépítetlen telek esetében ilyen címen levonásra értelemszerűen nem kerülhet sor, így ide adatot bejegyezni nem lehet.

A 6. ponthoz:

Ezt a pontot kizárólag az önadózók (a vállalkozók és azok a magánszemélyek, akik az önadózást választották) töltik ki.

Itt lehet levonni a kommunális beruházásra fordított kiadást és a kommunális beruházás céljára teljesített befizetést.

A 7. ponthoz:

Ezt a pontot akkor kell kitölteni, ha az önkormányzat döntése szerint a telekadó alapját a földrészlet korrigált forgalmi értéke képezi. Forgalmi érték: az a pénzben kifejezett érték, amely a vagyontárgy eladása esetén árként általában elérhető.

A 7/b) ponthoz:

Ezt a pontot akkor kell kitölteni, ha a telekadó- kötelezettség a helyben szokásos mértéket túllépő teleknagyság miatt lép be sugyanakkor az ott lévő építmény után az építményadót a forgalmi érték alapján kell megállapítani az önkormányzat rendelkezése alapján.

A 7/b) pontba állítandó összeg kiszámítása céljából meg kell állapítani, hogy az építményhez tartozó földrészlet m^2 -enként milyen áron lenne eladható, ha beépítetlen lenne. Ennek az egy m^2 -re eső összegét meg kell szorozni a helyben szokásos földterület terjedelmével és az így kapott forintösszeget kell levonandó összegként beállítani.

A 8. ponthoz:

A 8. pontot annak az önadózónak kell kitöltenie, aki a 7. pontot is kitöltötte. Itt lehet levonni a kommunális beruházásra fordított kiadást és a kommunális beruházás céljára teljesített befizetést.

A 9. ponthoz:

Ebben a pontban kell tájékoztatni az adóhatóságot, hogy az ingatlan tulajdonosa várhatóan milyen összeget köteles befizetni a kommunális beruházáshoz való hozzájárulás címén az adott évben. Évközben belépő vagy megszűnő kötelezettségről az adóhatóságot tájékoztatni kell. Ugyancsak be kell jelenteni, ha évközben valamely ok miatt az előírányozottnál kevesebbet, vagy többet fizet be az adóalany.

A nyomtatvány
száma: 021

NYILATKOZAT
az adómentes telekről

(Kérjük, hogy nyilatkozattétel esetén szíveskedjék elolvasni a kitöltési útmutatót!)

Alulírott kijelentem, hogy a tulajdonomban (vagyon értékű jog címén használatomban) álló

..... alatt található

..... helyrajzi számú telekről bevallást adnom nem kell. Az egész telek
adómentes, mert

- a) építési tilalom alatt áll,
- b) közhasználatú közlekedési tevékenység céljára szolgál,
- c) a tv. 19. §-ának d) pontja alá esik,
- d) az önkormányzat rendelete alapján mentesség illeti meg.

(A megfelelő válasz aláhúzendó!)

Név:

Cím:

Postai irányítószám: Személyi szám vagy adószám:

....., 199... .. hó nap

.....
(cégszerű) aláírás

ÚTMUTATÓ

a „Nyilatkozat az adómentes telekről” című nyomtatvány kitöltéséhez

Ezt a nyilatkozatot akkor kell kitölteni, ha a szóbanforgó helyrajzi szám alatt található telek teljes egészében adómentesnek minősül.

A teljes telek telekadó mentességére alapul szolgáló körülmények az alábbiak:

A telek

- a) teljes egészében építési tilalom alatt áll,
- b) teljes egészében közhasználatú közlekedési tevékenység céljára szolgál,
- c) szociális, egészségügyi és gyermekvédelmi, illetőleg nevelési–oktatási intézmények céljára szolgáló építményhez, műemléképítményhez, egyházak tulajdonában álló, nyilvános istentiszteletre szolgáló templomhoz, a lelkész elhelyezésére szolgáló építményhez, továbbá szerzetesrendek esetében a rendházhoz tartozik;
- d) az önkormányzat rendelete alapján adómentes.

FIGYELEM!

Nem ezt a nyomtatványt, hanem az adóbevallást kell kitölteni

- a) ha a teleknek csak egy része minősül adómentesnek (pl. építmény nélküli telek esetében nem csupán közhasználatú közlekedés céljára, hanem más célra is hasznosítják a telket, vagy ha a telken építmény áll és az előírt vagy a helyben szokásos mértéket meghaladó földrészlet nagyobb, mint a közhasználatú közlekedési tevékenység céljára az egész telekből használt terület.)
- b) kommunális beruházás, illetőleg kommunális beruházás céljára történő befizetés esetén.

A nyilatkozatot általában a tulajdonosnak kell kitöltenie és benyújtania az adóhatósághoz. (Több tulajdonos esetén mindegyik tulajdonost terheli adókötelezettség, ezért minden egyes tulajdonosnak az egész telekről nyilatkoznia kell. Ha a telket vagyoni értékű jog (pl. hasznélvezet) terheli, a tulajdonos átvállalhatja az adókötelezettséget. Ez esetben a tulajdonos köteles a nyilatkozatot benyújtani. (Az erre vonatkozó megállapodást a nyilatkozathoz csatolni kell.) Ilyen megállapodás hiányában a vagyoni értékű jog jogosítottja köteles nyilatkozni.

A nyomtatvány
száma: 03

Az adóhatóság megnevezése:
azonosító száma:

BEVALLÁS
a magánszemélyek évi kommunális adójának megállapításához

a helyi adókról szóló
1990. évi C. törvény alapján

(Kérjük, hogy bevallás esetén szíveskedjék elolvasni a kitöltési útmutatót!)

1. a) Az építmény, a telek, a lakásbérlemény * címe:

b) Az építmény, a telek helyrajzi száma * :

2. a) Az **építmény** használatbavételi vagy fennmaradási engedélye kiadásának (ennek hiányában az építmény használatbavételének) az éve:

b) A **lakásbérleti jogviszony** létrejöttének éve:

c) A **telek** belterületté minősítésének, illetőleg az építési tilalom feloldásának időpontja: év

3. Az adó alanyának

neve:

címe:

személyi száma: adószáma:

tulajdoni hányada: vagyoni értékű joga:

4. A 3. pontban megnevezett adóalany mellett az ingatlannyilvántartásba bejegyzett további tulajdonostársa(ak):

neve: címe: tulajdoni hányada: személyi száma v. adószáma:

.....

.....

.....

* A megfelelő szövegrészt kérjük aláhúzni!

5. Lakásbérleti jogviszony esetén a bérlőtársak

neve:

lakcíme:

személyi száma:

.....
.....
.....
.....

6. a) Az 199.. évre megállapított kommunális adó összege: Ft

b) Az éves kommunális adónak a 3. pont szerinti tulajdonosra jutó hányada: Ft
ebből le:

c) a tv. 10. §-a szerinti összeg: Ft

d) önkormányzati döntés alapján még levonható: Ft

e) Kommunális adó 199. . . évre [(b)-(c)+d)]: Ft

7. Kommunális beruházás céljára esedékes évi befizetés várható összege: Ft

8. Kedvezményre, mentességre alapuló szolgáló körülmény:

.....
.....
.....
.....

....., 199. hó nap

.....
(cégszerű) aláírás

Kitöltési útmutató
az évi kommunális adó megállapításához

A kommunális adó megállapításához ezt a bevallási nyomtatványt kell kiállítani annak a magánszemélynek, akinek a naptári év első napján tulajdonában, hasznélvezetében, tartós használatában olyan építmény vagy beépítetlen telek van, amely után a települési önkormányzat kommunális adókötelezettséget rendelt el.

Ugyancsak ezzel a nyomtatvánnyal teljesíti bevallási kötelezettségét az a magánszemély is, aki nem magánszemély (pl. az önkormányzat) tulajdonában álló lakás bérleti jogával rendelkezik.

Figyelem: az adóbevallási kötelezettséget (a lakásbérlet kivételével) a tulajdonjog mellett az ingatlanilvántartásba bejegyzett vagyoni értékű jog (pl. hasznélvezeti jog, tartós használati jog) alapozza meg. Tehát az ingatlanilvántartásba be nem jegyzett jog csupán szerződés alapján nem keletkeztet bevallási kötelezettséget.

Szükséges tudni, hogy az adókötelezettség – így az adóbevallás – szempontjából **építmény** minden épület, amelyet 3 évnél hosszabb időtartamra létesítettek, a földdel szilárd összeköttetésben áll, a külső tértől épületszerkezettel részben vagy egészben elválasztották és az így alkotott tér állandó vagy időszakos tartózkodásra alkalmas, illetőleg a használat feltételeit biztosítja.

Beépítetlen az önálló helyrajzi számú **belterületi földrészlet**, ha

- azon semmiféle építmény nincsen, vagy
- olyan lakás- vagy üdülőépület, illetőleg gazdasági célra önmagában alkalmas épület (műhely, üzlet, rendelő, raktár, üzem stb.) áll, amely használatbavételi engedéllyel nem rendelkezik, vagy amelyet nem vettek használatba, továbbá a földrészleten csupán olyan egyéb épület áll, amely az építményadónál kiegészítő helyiségként vehető számításba (ez utóbbi esetben a telek ugyancsak beépítetlennek minősül).

Figyelmet érdemel, hogy kommunális adókötelezettség csak olyan **lakásbérleti jogviszony** után keletkezik, amelyet nem magánszemély (pl. az önkormányzat) tulajdonában álló lakásra vonatkozóan kötött a bérlő a lakás tulajdonosával, hasznélvezőjével, tartós használatra jogosítottjával. (Közhasználatú kifejezéssel az ún. főbérlet esetén.) Nem keletkeztet tehát adókötelezettséget az **albérleti** jogviszony, amikor a bérlőtől bérel lakást a magánszemély (ez esetben ugyanis az albérletbe adó a bevallásra kötelezett).

Az 1. ponthoz:

Minden helyrajzi számmal rendelkező építményről, a telekről és a lakásbérletről külön kell adóbevallást adni. Az azonos helyrajzi szám alatt lévő minden építményről egy bevallást kell benyújtani.

A 2. ponthoz:

Az építmények esetében az adókötelezettség keletkezését a törvény az év első napján fennálló állapothoz kapcsolja. Így az adókötelezettség a használatbavételi vagy fennmaradási engedély kiadását követő év első napján keletkezik, ezért e rovatba elégséges ennek évét feltüntetni. Az

adónem bevezetése évében – ha a használatbavétel korábban történt – azt kell bejegyezni, hogy az engedélyt korábbi évben kapta az építmény, illetőleg, hogy egy korábbi évben, pl. “1991. év előtt” vették használatba.

A lakásbérleti jogviszony esetén (2/b. pont) a lakásbérleti jogviszony létrejöttének évét kell bejegyezni. Ha az korábbi években jött létre, a helyi adó bevezetése évében azt kell bejegyezni, hogy “199... év előtt”.

Beépítetlen belterületi földrészlet utáni kommunális adókötelezettségnél a telek belterületté minősítésének, illetőleg az építési tilalom feloldásának évét kell feltüntetni. Amennyiben ez korábban történt, akkor e rovatba (2/c. pont) az előzőekhez hasonló bejegyzést kell tenni.

A 3. ponthoz:

E rovatban a bevallásra kötelezett magánszemély adatait kell feltüntetni. Amennyiben több tulajdonos van, így mindegyik külön ad bevallást. Ugyancsak ebben a rovatban kell feltüntetni – lakásbérlet esetén – az adókötelezett bérlő (társbérlő) adatait is.

Mint arról korábban már esett szó, nemcsak a tulajdonjog, hanem az ingatlanilylvántartásba bejegyzett vagyoni értékű jog is megalapozza az adókötelezettséget. Ezért ha az ingatlant olyan vagyoni értékű jog terheli, amely az ingatlanilylvántartásba be van jegyezve, a tulajdonos(ok) és a vagyoni értékű jog jogosítottja megállapodhat, hogy ki legyen az adó alanya. Ennek a személynek az adatait kell ez esetben is feltüntetni. Amennyiben nem jön létre megállapodás, úgy a vagyoni értékű jog jogosultja lesz az adó alanya. A bevallásban meg kell jelölni a vagyoni értékű jog fajtáját és azt, hogy mire terjed ki (pl. az építmény 50%-ára haszonélvezet).

A 4. ponthoz:

Ez a rovat a többi tulajdonostárs, ingatlanilylvántartásba bejegyzett vagyoni értékű jog jogosítottja adatainak feltüntetésére szolgál.

Az 5. ponthoz:

Ebbe a rovatba az érvényes lakásbérleti szerződés alapján a bérlőtársak (pl. házastárs) adatait kell beírni. Az ún. társbérlet önálló bérletnek minősül, ezért mindegyik társbérlő külön köteles adóbevallást tenni, nem lehet egy bevallást beadni. A társbérleti minőséget külön fel kell tüntetni.

A 6. ponthoz:

Ezt a pontot kizárólag az önadózók (a vállalkozók, illetőleg az önadózást választó magánszemélyek) töltik ki.

A 7. ponthoz:

A törvény 10. §-a lehetővé teszi, hogy a kommunális beruházások számlával igazolt ellenértékét a magánszemély a helyi adójából levonhassa. Az adott évi e címen történő kiadás várható összegét kell ebben a rovatban feltüntetni.

A nyomtatvány

Az adóhatóság megnevezése:

száma:04

azonosító száma:

BEVALLÁS
a vállalkozók évi kommunális adójáról

a helyi adókról szóló
1990. évi C. törvény alapján

(Kérjük, hogy bevallás esetén szíveskedjék elolvasni a kitöltési útmutatót!)

1. A vállalkozó

neve (cége):

címe (lakóhelye, székhelye):

. adószáma:

2. Telephely, részleg stb. címe az önkormányzat illetékességi területén:

.

I.

3. a) A helyben (2. pont) foglalkoztatott személyek

éves átlagos statisztikai állományi létszáma: fő.

b) évi adó összege (. fő után,

. Ft adótétel alapulvételével): Ft

c) önkormányzati döntés alapján levonható: Ft

d) 199.. évi adó [b)–c]): Ft

e) évi adóelőleg: Ft

f) a d) és az e) alatti különbözete:
előírandó: Ft

törlendő: Ft

g) adóelőleg évre: Ft

II.

4. a) A helyben (2. pont) foglalkoztatott személyek
 átlagos statisztikai állományi létszáma: fő.
- b) A tevékenység során megkezdett hónapok száma: hó.
- c) Az évi adómérték egy hónapra eső hányada: Ft
- d) évi adó összege (a×b×c): Ft
- e) önkormányzati döntés alapján levonható: Ft
-
- f) 199. évi adó: Ft
-
- g) évi adóelőleg: Ft
-
- h) az f) és a g) alatti különbözete:
 előírandó: Ft
- törlendő: Ft
- i) adóelőleg (évesített) évre: Ft

III.

5. Adóelőleg kiszámítása, ha a vállalkozónak az adóévet megelőző évben nem volt munkaerő
 foglalkoztatása után kommunális adókötelezettsége:
- a) a 60 nap alatt foglalkoztatottak átlagos statisztikai állományi létszáma: fő
- b) az adókötelezettség napjának keletkezését követő hónaptól
 az év végéig számítható hónapok száma:
- c) fő után Ft/hó adótétellel
 óra számított adóelőleg: Ft

IV.

6. Kedvezményre, mentességre alapul szolgáló körülmény:

.....

....., 199. hó nap

.....
 (cégszerű) aláírás

Kitöltési útmutató

a vállalkozók kommunális adójáról szóló évi adóbevallás kitöltéséhez

Ezt a nyomtatványt a személyi jövedelemadó, illetőleg a vállalkozási nyereségadó hatálya alá eső vállalkozóknak kell kitölteniük. A vállalkozási tevékenységet folytató magánszemélyeknek akkor is ki kell töltenie, ha az önkormányzat területén más okból (pl. lakása után) is köteles kommunális adóról bevallást adni. Minden nyereség- és vagyonszerzés céljából üzletszerűen termelő vagy szolgáltató tevékenységet folytató szervezet (állami vállalat, szervezet, gazdasági társaság, szakcsoport, munkaközösség, társadalmi szervezet, érdekképviselő, egyesülés stb.) alanya lehet a kommunális adónak s adóbevallásra kötelezett.

Az adó végleges megállapításához a nyomtatvány 3. vagy 4. pontját kell kitölteni. Az év során azonban adóelőleget kell fizetni.

Abban az esetben, ha az év január hó 1. és június hó 30. napja közötti időben áll be az adókötelezettség (pl. alkalmazottat vesz fel az adózó), 60 nap elteltével adóbevallást kell benyújtani. Ennek a bevallásnak a 3. és 4. pontja üresen marad, az adóelőleget az 5. pont kitöltésével kell megállapítani.

Az 1. ponthoz:

Ebbe a rovatba a vállalkozó üzletvezetésének helyét, székhelyét, ennek hiányában a lakóhelyének címét kell bejegyezni.

A 2. ponthoz:

Ebbe a rovatba azt a címet kell bejegyezni, amely alatt az önkormányzat területén a vállalkozónak valamely részlege működik. Ez megegyezhet az 1. pontban feltüntetett címmel, de el is térhet. A részleg címét akkor is fel kell tüntetni, ha önálló pénzügyi elszámolást nem végez, vagy egyébként sem rendelkezik önállósággal.

A 3. ponthoz:

Ezt a pontot akkor kell kitölteni, ha teljes évben működött a vállalkozás részlege, illetőleg ha idényjellegű a tevékenysége s ezért nem működött az év 12 hónapjában. Utóbbi esetben az idénybeni működés megkezdett naptári hónapjai alatt foglalkoztatott átlagos állományi létszámot kell feltüntetni az a) pontban. Teljes évi működés esetén az év 12 hónapjára vetítve kell az átlagos létszámot kiszámítani és ebbe a rovatba beírni. Ezt a létszámot kell megszorozni az önkormányzat által 1 főre megállapított adótétellel s az így kiszámított adót kell a b) pontban feltüntetni.

A c) pontban azt az összeget kell feltüntetni, ami a b) alattiból az önkormányzat rendelete alapján levonható.

Az e) pontban a korábban megállapított adóelőleget kell szerepeltetni. Ezt az előleget első alkalommal a korábbi bevallás 5/c. pontja, más esetben az előző évben adott bevallás 3/g. pontja, illetőleg 4/i. pontja tartalmazza.

A 4. ponthoz:

Ezt a pontot akkor kell kitölteni, ha nem volt teljes az előző évi működés— ide nem értve az idényjellegű tevékenységet. Az a) pontban szereplő létszámot szorozni kell a megkezdett hónapok számával, valamint az évi adómérték 1/12 részével. Ez képezi az évi adó összegét. A 4/g. pontba az előleget első alkalommal a korábbi bevallás 5/c. pontja, más esetben az előző évben adott bevallás 3/g. vagy 4/i. pontja tartalmazza.

Az 1991. évre szóló adóelőleg megállapításához az a)–b)–c) és g) pontokat kell kitölteni, majd az évet követően az 1991. évről adandó bevallásban a d) az e), f) és ismét a g) pontot kell kitölteni.

Az 5. ponthoz:

Ezt a pontot akkor kell kitölteni, ha az előző évben nem volt munkaerő után kommunális adókötelezettség, de a folyó évben van és ehhez meg kell állapítani az adóelőleget.

A nyomtatvány
száma: 05

Az adóhatóság megnevezése:
azonosító száma:

BEVALLÁS
az évben beszedett idegenforgalmi adóról

**a helyi adókról szóló
1990. évi C. törvény alapján**

(Kérjük, hogy bevallás esetén szíveskedjék elolvasni a kitöltési útmutatót!)

1. Az adó beszédésére kötelezett (szállásadó):

neve:

szem.száma vagy adószáma:

címe:

nyugdíjas törzsszáma:

2. A szálláshely címe:

.....

3. Adóköteles vendégnapok száma:

4. Az adó összege: Ft

, 199... hó nap

.....
(cégszerű) aláírás

Kitöltési útmutató

az évben beszedett idegenforgalmi adóról szóló bevallás kitöltéséhez

Ezt a bevallást kell kitölteni annak az adózónak, aki kereskedelmi szálláshely, csónakház, üdülőépület üzemeltetője, szervezett üdültetésre üdülőt tart fenn, fizetővendéglátás keretében szálláshelyet ad ki vendégek részére, közvetlenül vagy üdülésre más módon fogad – ellenértékért vagy ingyenesen – olyan vendéget, akinek a törvény 29. §-a (1) bekezdésének a) pontja értelmében idegenforgalmi adót kell fizetni.

Az 1. ponthoz:

Ebbe a rovatba annak a magánszemélynek, vagy vállalkozónak a nevét kell beírni, amely üzemeltetőnek, fenntartónak, szállásadónak, közvetítőnek, illetőleg tulajdonosnak minősül a törvény 22. §-a (1) bekezdésének a), b), c) vagy d) pontja értelmében. Címként olyan helyet kell megjelölni, ahol az adóbeszedésre kötelezett elérhető.

A 2. ponthoz:

Ebben a rovatban a szálláshely pontos címét kell feltüntetni, esetleg a távollakó kötelezett esetében a helyi megbízott nevét és címét is.

A 3. ponthoz:

A törvény 31. §-ának 2.) pontja szerint az adókötelezettség a 48 órát meghaladó ott tartózkodás után áll be. Ennek megfelelően az érkezést követő naptári nap 0 órájától az eltávozás (a szállás igénybevételének megszűnése) napjának 24. órájáig kell személyenként számítani az adó alapjául szolgáló napokat. Az összes vendégenként számított napok számát kell ebben a rovatban feltüntetni. Az adókötelezettség alá nem eső személyek (pl. családtagok) által eltöltött napokat természetesen feltüntetni nem kell.

A 4. ponthoz:

Ebbe a rovatba a 3.) pont alatti napok után az önkormányzat által meghatározott adótétellel kiszámított, beszedett, befizetett (befizetendő) adó összegét kell beírni.

A nyomtatvány
száma: 06

Az adóhatóság megnevezése:
azonosító száma:

BEVALLÁS
az évi idegenforgalmi adó megállapításához
a helyi adókról szóló 1990. évi
C. törvény alapján

(Kérjük, hogy bevallás esetén szíveskedjék elolvasni a kitöltési útmutatót!)

1. Az adóköteles épület

címe:
helyrajzi száma:

2. Az épület használatbavételi vagy fennmaradási engedélye elnyerésének
(ennek hiányában a tényleges használatbavételének) az éve:

3. Az épület átminősítésének éve:

4. Az adó alanyának

neve: tulajdoni hányada:
személyi száma: vagyoni értékű joga:

5. A 4. pontban megnevezett adóalany mellett az ingatlannyilvántartásba bejegyzett további
tulajdonostársa(ak):

neve:	címe:	tulajdoni hányada:	személyi száma v. adószáma:
.....
.....
.....
.....

6. Az adóköteles épület

a) alapterülete (kiegészítő helyiségekkel együtt) m²
ebből le:

b) nem hasznos alapterület m²

c) önkormányzati döntés
alapján levonható: m²

d) levonás összesen (b+c): m² m²

e) adóköteles alapterület [(a)-(d)]: m²

7. a) Az adó összege: Ft

b) az a) pont alattiból a 3. pont szerinti tulajdonosra jutó hányad:
ebből le: Ft

c) a tv. 10. §-a szerinti összeg: Ft

d) önkormányzati döntés alapján még levonható: Ft

e) idegenforgalmi adó évre: Ft

8. Kommunális beruházás céljára esedékes befizetés várható összege: Ft

9. Kedvezményre, mentességre alapul szolgáló körülmény:

.....
.....
.....
.....

....., 199... .. hó nap

.....
aláírás

Kitöltési útmutató

az évi idegenforgalmi adóról szóló bevallás kitöltéséhez

Ezt a bevallási nyomtatványt annak a magánszemélynek kell kitölteni, aki az önkormányzat illetékességi területén fekvő üdülésre, pihenésre alkalmas olyan épület tulajdonosa, amely nem minősül lakásnak.

Átminősítésről az ingatlan jellegének az ingatlannyilvántartásban történő átvezetése után lehet szó, egyébként a használat módjának megváltozása nem bír jelentőséggel.

Fontos tudnivaló, hogy az idegenforgalmi adó milyen épületekre terjed ki.

Épületenként számításba kell venni minden olyan építményt, amely a földdel szilárd összekötetésben van, a környező külső tértől épületszerkezettel részben vagy egészben el van választva, s ezzel állandó vagy időszakos tartózkodásra alkalmas. Az adó szempontjából az általában üdülőépületnek tekintett épületeken kívül számításba kell venni minden olyan lakásnak nem minősülő épületet, amelyet üdülésre, pihenésre, szórakozásra hasznosítanak, mint pl. csónakház, kabin, horgásztanya, présház, az üdülésre szolgáló épülethez tartozó garázs stb. Nem kell adóbevallást adni a földdel össze nem épített lakókocsiról, illetőleg általában az olyan építményekről, amelyet 3 évnél rövidebb időtartamra létesítettek. A 3 év eltelte után fennmaradó építmény után – amennyiben megfelel a használhatóság feltételeinek – az adókötelezettség beáll.

A 2–3. ponthoz:

Ebben a rovatban az adó bevezetésének évében csak azt kell feltüntetni, hogy: „1991 év előtt”.

A 4. ponthoz:

Gyakori, hogy az üdülőnek több tulajdonosa van. Ebben az esetben a tulajdonosok tulajdoni hányadaik arányában minősülnek adóalanyoknak. Ha az ingatlant olyan vagyoni értékű jog terheli, amely az ingatlannyilvántartásba be van jegyezve (kezelői jog, hasznélvezeti, tartós használati jog), a tulajdonos(ok) és a vagyoni értékű jog jogosítottja(i) megállapodhat(nak), hogy ki lesz az adó alanya. (A megállapodást csatolni kell!) Ennek a személynek az adatait kell ez esetben itt feltüntetni.

Megállapodás hiányában a vagyoni értékű jog jogosítottjának az adatait kell feltüntetni. A bevallásban meg kell jelölni a vagyoni értékű jog fajtáját és azt, hogy mire terjed ki (pl. az üdülő 50%-ra hasznélvezet).

A bevallást az e pontban foglaltak meghatározása szerinti adóalany(ok) köteles(ek) aláírni.

A 6. ponthoz:

Az üdülő helyiségei alapterületének megállapításánál a vakolt falsíkok között – padlósínt felett egy méter magasságban – mért méreteket, továbbá a beépített bútorok által elfoglalt területeket kell számításba venni.

Nem szabad azonban a helyiség alapterületébe beszámítani a falsíkon kívül eső területet, ajtóknál

és ablakoknál lévő beugrásokat (a $0,5 \text{ m}^2$ -nél kisebb alapterületű fülkét stb.) és a falsíkokból kiugró falpillérek által elfoglalt alapterületet. Az alapterületbe beszámít az épülethez tartozó fedett és három oldalról zárt külső tartózkodók (lodza, fedett és oldalt zárt erkélyek) és a fedett terasz, tornác és a többszintes lakásrészek belső lépcsőjének egy szinten számított vízszintes vetülete is. A számított alapterületet $0,5 \text{ m}^2$ -ig lefelé, $0,5 \text{ m}^2$ felett pedig felfelé kell kerekíteni.

Kiegészítő helyiség az, amely az üdülőtulajdon rendeltetésszerű használatához szükséges, de huzamos emberi tartózkodásra részben és ideiglenesen sem szolgál (tüzelőtér, salaktároló, szárító, padlás, szerszámkamra, szin stb.).

A törvény szerint az adó alapja az épület **hasznos alapterülete**. Ezért a kiegészítő helyiséggel együtt mért alapterületből le kell vonni azt az alapterületet, ahol a belmagasság nem éri el az 1,90 métert. Ugyancsak levonható az alapterületből az a rész is, amely az önkormányzat döntése alapján részben vagy egészben nem képez adóalapot.

A 7. ponthoz:

Ezt a pontot azok a magánszemélyek töltik ki, akik az önadózást választották. Itt lehet levonni a kommunális beruházásra fordított kiadást és a kommunális beruházás céljára teljesített befizetést.

A 8. ponthoz:

Ebben a pontban kell tájékoztatni az adóhatóságot, hogy az ingatlan tulajdonosa várhatóan milyen összeget köteles befizetni a kommunális beruházáshoz való hozzájárulás címén az adott évben. Évközben belépő vagy megszűnő kötelezettségről az adóhatóságot tájékoztatni kell.

Ugyancsak be kell jelenteni, ha évközben valamely ok miatt az előírányozottnál kevesebbet vagy többet fizet be az adóalany.

A nyomtatvány
száma: 07

Az adóhatóság megnevezése:
azonosító száma:

BEVALLÁS

az évi helyi iparűzési adóról
az 1990. évi C. törvény alapján

(Kérjük, hogy bevallás esetén szíveskedjék elolvasni a kitöltési útmutatót!)

1. A vállalkozó

neve (cége):

címe (lakóhelye, székhelye):

adószáma:

2. Az önkormányzat illetékességi területén végzett gazdasági tevékenység megnevezése

(besorolási száma):

.....

.....

.....

folytatásának helye:

3. A tevékenység

megkezdésének időpontja: év hó nap

megszüntetésének időpontja: év hó nap

4. a) A 3. pont alatti időszakban végzett összes tevékenység

(ÁFA nélküli) értékesítési árbevétele: Ft

b) Más önkormányzat adóhatóságához bevallott

(ÁFA nélküli) értékesítési árbevétel: Ft

c) a 3. pont alatti időszakban az önkormányzat illetékességi területén végzett

összes tevékenység (ÁFA nélküli) értékesítési árbevétele [a)–b]): Ft

d) az illetékességi területen végzett – önkormányzati döntés alapján

– adómentes tevékenység (ÁFA nélküli) értékesítési árbevétele: Ft

e) Marad [c)–d]): Ft
kistelepülésen az e) pont alatti árbevételből levonható:	
f) a bolti kiskereskedelem italárúsítás nélküli árbevétele [a tv. 37. § a]): Ft
g) piaci és kicsinybeni értékesítés italárúsítás nélküli árbevétele [a tv. 37. § b]): Ft
<hr/>	
h) Marad árbevétel [(e)–f)+g]): Ft
i) a h) pont alatti bevételt terhelő fogyasztási adó (–): Ft
j) a h) pont alatti árbevételre kapott fogyasztói árkiegészítés (+): Ft
<hr/>	
k) Adóalap [(h)–i)+j]): Ft
5. a) a 4/k. alatti adóalap után számított adó %o alapulvételével: Ft
le:	
b) az önkormányzat döntése alapján levonható: Ft
c) a tv. 10. §-a szerinti összeg: Ft
<hr/>	
d) Adó összesen: Ft
e) évre előírt adóelőleg: Ft
<hr/>	
f) Különbözet [(d)–e]):	
előírandó: Ft
törlendő: Ft
<hr/>	
g) évi adóelőleg: Ft
6. Kommunális beruházás céljára esedékes évi befizetés várható összege: Ft
7. Kedvezményre, mentességre alapul szolgáló körülmény:	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
..... , 199. hó nap	

.....
(cégszerű) aláírás

Kitöltési útmutató

a nettó árbevétel alapján számított helyi iparüzési adóról kitöltendő adóbevalláshoz

az 1990. évi C. törvény alapján

Iparüzés alatt nem csupán a hagyományos értelemben vett ipari tevékenységet kell érteni, hanem minden olyan gazdasági tevékenységet, amely nyereség, illetve jövedelemszerzésre irányul.

A törvény a helyi iparüzési adónak két formáját ismeri. Az egyik a tartósan helyben folytatott tevékenységre vonatkozik, amelynél az éves nettó árbevétel %-ében határozza meg az adót. A másik a helyben csak alkalmilag működőkre vonatkozik, akiknél az előbbtől eltérően nem az éves árbevétel, hanem a működés időtartama alatt szerzett bevétel az adóalap. Az utóbbi esetben az önkormányzat napi átalányban is megállapíthatja az iparüzési adót, amelynek bevallásához a 08. számú nyomtatványt kell használni.

Nem kell adóbevallást adni:

A mezőgazdasági szakcsoportnak, a költségvetési szervnek, a társadalmi szervezetnek, az egyháznak és az alapítványnak abban az évben, amelyet megelőző évben folytatott tevékenységéből származó jövedelme után vállalkozási nyereségadó kötelezettsége nem keletkezett. Ebben az esetben a 09. számú nyomtatvány „Nyilatkozatot” kell benyújtani.

Ezt a nyomtatványt kell kitölteni a folyamatos és az idejnyellegű tevékenységet, valamint az alkalmi vagy ideiglenes tevékenységet végzőknek is, ez utóbbinál csak akkor, ha nem átalányban adóznak.

A bevallást az adóévet követő február 28-ig, vagy évközi megszűnés esetén (felszámolás, átalakulás, tevékenység megszűnése) annak napjától 30 napon belül kell kitölteni.

Az éves elszámolásra vonatkozó összes adatot az önálló elszámolás (a vállalkozó székhelye, telephelye, részlege) helyével összhangban kell bevallani.

Az 1. ponthoz:

Ide a vállalkozó adatait kell beírni függetlenül attól, hogy az adóköteles tevékenységét hol folytatja. Amennyiben a részleg önálló elszámolásra jogosult (köteles) és a számítás szabályai szerint önállóan mutat ki nettó árbevételt, a részleg adatait itt kell feltüntetni.

A 2. ponthoz:

Ebben a pontban a tevékenység folytatásának pontos helyét is fel kell tüntetni, amiből kitűnik, hogy melyik önkormányzat jogosult az adóztatásra, illetőleg melyik önkormányzathoz kell az adóbevallást benyújtani.

A 3. ponthoz:

Ebben a pontban tartós tevékenység esetén a kezdés időpontját csak az 1991. január 1-je után megkezdett tevékenység esetében kell feltüntetni. Korábbi kezdés esetében csak annyit kell feltüntetni, hogy a kezdés „1991. év előtt” történt.

Az átmenetileg alkalmi jelleggel folytatott tevékenység (pl. alkalmi árus, mutatóanyag stb.)

esetén a kezdés és a megszüntetés időpontját pontosan fel kell tüntetni, mert a tevékenység folytatásának napjaiban szerzett nettó árbevétel képezi a működés helyén az adó alapját.

A 4. ponthoz:

- Az a) 9. pontban a 3. pont alatti időszakban végzett összes tevékenység (ÁFA nélküli) értékesítési árbevételét kell beállítani a hatályos számviteli útmutatásoknak megfelelően.
- A b) pontban a más önkormányzat illetékességi területén végzett és ott adó alá bevallott (ÁFA nélküli) értékesítési árbevételt kell feltüntetni.
- A c) pontban az a) és b) pont alatti értékesítési árbevételek különbözete adja meg azt az összeget, amely az adott önkormányzat (ahová a vállalkozó az adóbevallást készíti) illetékességi területén adóköteles.
- A d) pontba azon tevékenységek árbevételét kell bejegyezni, amelyeket az önkormányzat mentesíteni kíván az adó alól.
- Az f) pontban kizárólag a kistelepüléseken működő bolti kiskereskedelem ágazatba tartozó üzletek hozhatnak adatot.
- A g) pontban kizárólag a kistelepüléseken működő piaci és kicsinybeni értékesítéssel foglalkozók tüntethetnek fel adatot.
- Az i)-j) pontokat kizárólag azok a vállalkozók tölthetik ki, akik fogyasztási adó befizetésére, illetőleg fogyasztói árkiegészítés igénylésére jogosultak.

Figyelem!

A 4. ponthoz tartozó rovatok az éves adóbevallás elkészítésén túl segítséget adhatnak pl. a nem teljes évi működés (évközi kezdés) esetén az adóelőleg alapjának és összegének kiszámításához is.

Az 5. ponthoz:

Az a) pontban a 4/k. alatti nettó árbevétel (adóalap) után az önkormányzat által megállapított mértékkel kell az adót kiszámítani.

A b) pontban azokat a mentességeket és kedvezményeket lehet érvényesíteni, amelyeket az önkormányzat saját rendeletében megállapított.

A c) pontban a tv. 10. §-a szerinti összeget – az illetékességi területen végrehajtott kommunális beruházások számlával igazolt ellenértékét – kizárólag magánszemély vállalkozók vonhatják le.

A 6. ponthoz:

A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény 10. §-a lehetővé teszi, hogy a **magánszemélyek** a kommunális beruházás számlával igazolt ellenértékét a helyi adó összegéből levonhassák.

Minthogy a szabályozás szerint a levonás az összes (bármely jogcímen fennálló) helyi adóból történik, a magánszemély vállalkozók az említett célú beruházások értékét az iparűzési adóval szemben is elszámolhatják. A kommunális beruházás várható évi összegének feltüntetése e rovatba történhet.

A 7. ponthoz:

Az önkormányzat által rendeletben bevezetett adómentességre (adókedvezményre) alapot adó körülményeket kell megjelölni.

A nyomtatvány
száma: 08

Az adóhatóság megnevezése:
azonosító száma:

**Az önadózó bejelentése az évi
helyi iparüzési adóról átalányadózás esetén**

**a helyi adókról szóló 1990. évi
C. törvény alapján**

(Kérjük, hogy bevallás esetén szíveskedjék elolvasni a kitöltési útmutatót!)

1. A vállalkozó

neve (cége):
címe (lakóhelye, székhelye):
adószáma:

2. Az önkormányzat illetékességi területén végzett gazdasági tevékenység

megnevezése:
folytatásának helye:

3. A tevékenység

megkezdésének időpontja: év hó nap
folytatásának időpontja: nap

4. Napi átalány: Ft

5. Az adó összege (3×4): Ft

6. Kedvezményre, mentességre alapul szolgáló körülmény:

.....
.....
.....
.....

....., 199... hó nap

.....
(cégszerű) aláírás

Kitöltési útmutató

Az átalányban fizetendő helyi iparűzési adóról az 1990. évi C. törvény alapján

Abban az esetben, ha az iparűzési adó alá eső tevékenységet az adóalany nem állandó, folyamatos, vagy idény jelleggel, hanem alkalmilag, eseti kitelepülés keretében folytatja valamely önkormányzat illetékességi területén, amely ilyen esetre adóátalánnyal való adózást ír elő, nem adóbevallást, hanem bejelentést kell tennie az adózás rendjéről szóló törvényben meghatározott időben, tehát a tevékenység megkezdésekor.

Ilyen esetben a bejelentés céljára a 08.sz. nyomtatvány szolgál, amely minden olyan adatot is tartalmaz, ami szükséges ahhoz, hogy a vállalkozó az adóátalány összegét megállapítsa.

A nyomtatvány 2. rovatában a jellemző tevékenységet kell röviden megjelölni, valamint azt, hogy az adott település melyik részén kívánja az adóalany a tevékenységet végezni. Ezt részletesen kell meghatározni.

A 3. rovatban azokat a napokat kell feltüntetni, amelyeken részben vagy egészben tevékenykedni kíván az adóalany. Ezeknek a számát kell megszorozni az önkormányzat által meghatározott napi átalánnyal (4. rovat) és az így kapott összeget kell beállítani az 5. rovatba.

Ugyanabba a városba, községbe történő ismételt kitelepülés esetén az egyes időszakokról egymástól függetlenül, minden esetben külön bejegyzést kell adni, mert a tevékenység megszakításával a korábbi bejelentés hatálya megszűnik.

INDOKOLÁS

a helyi adókról szóló törvényjavaslathoz

Általános indokolás

A jogállam megteremtése folyamatának kiemelkedő szakasza a demokratikusan választott és megfelelő önállósággal rendelkező helyi önkormányzatok megalakítása. A valódi önállóság – a szervezeti–jogi garanciákon túl – igényli a közszolgáltatói szerepkör betöltéséhez nélkülözhetetlen gazdasági feltételek biztosítását is. Ezért meghatározó jelentősége miatt a helyi önkormányzatokról szóló törvény részletezi az önkormányzatok gazdasági alapját és az autonóm gazdálkodáshoz nélkülözhetetlen bevételek körét. Utóbbiak közül azonban nemcsak társadalompolitikai jelentősége, hanem volumene miatt is fontos szerepe van/lesz a helyi adóztatásnak. Mint új intézmény a települési önkormányzatok (a továbbiakban: önkormányzatok) anyagi megalapozásának egyik eszköze, ugyanakkor a településgazdai szerepkört betöltő önkormányzatnak lehetőséget kínál a helyi adópolitika érvényesítésére.

A helyi adóknak e törvényjavaslatban (a továbbiakban: Javaslat) foglalt rendszere a mai tanácsi (önkormányzati) hatáskörbe tartozó 11 – különböző célt és szabályozási elvet követő – adó, adójellegű kötelezettség (pl. a házadó, telekadó, településfejlesztési hozzájárulás stb.) helyébe lép. A központilag szabályozott és ennek megfelelően behatárolt módon tanácsi bevételt jelentő mai tanácsi adók és adójellegű kötelezettségek már nem biztosítanak megfelelő mozgásteret, önállóságot, ebből következően elégséges forrást a helyi érdekeket kifejező, – a településen élők (gazdálkodók) áldozatkészségére alapozó – önkormányzati gazdálkodás feltételeinek megteremtéséhez. Ezért a mai tanácsi (önkormányzati) adórendszer új alapokon nyugvó, teljeskörű tartalmi megújításának szükségességét felismerve az Országgyűlés egy olyan keretjellegű adótörvény megalkotását tartja indokoltnak, amely lehetőséget teremt a helyi szuverén adóztatási jog gyakorlására.

A javaslat lényege az, hogy – a mai helyzettől eltérően – törvény biztosítja az önkormányzat adómegállapítási jogát, amely szuverén módon dönt arról, hogy gazdálkodási feladatai és az ehhez szükséges forrásképzés érdekében él-e és milyen mértékben – törvényi keretek között – a helyi adóztatás eszközével.

A helyi önkormányzatokról szóló törvény rendelkezéseivel összhangban a helyi adóztatás törvényi feltételrendszerét a Javaslat úgy teremti meg, hogy általa:

- az önkormányzati gazdálkodás szabadságát és a saját bevétel növelése lehetőségét biztosító adóstruktúra alakuljon ki;
- e rendszerbe beépítésre kerüljenek az adóalanyok teherviselőképességét figyelembevevő, az adótöbbszöröződését (túladóztatást) korlátozó garanciális szabályok;
- erősödjön az adóztatás szektorsemlegessége;
- a helyi adóztatás eszköze (alkalmazhatóságának lehetősége) a helyi sajátosságokhoz igazíthatóan és időtállóan legyen meghatározva.

Hansúlyozni szükséges, hogy a helyi adó bevezetése az önkormányzat kezében csak lehetőség

(nem kötelezettség), amely a helyi vagyoni érdekelttséghez, a kommunális fejlesztésekhez, valamint a helyi gazdasági tevékenységhez kapcsolódhat. A szabályozás lehetővé teszi azt, hogy a lakosság mellett, a vállalkozó (gazdálkodó) szféra egésze adóztatható legyen.

A Javaslatban foglalt adózási rendszer bár előzmény nélküli a hazai adóztatás történetében, ugyanakkor a nemzetközi gyakorlatnak megfelel, mivel a fejlett adó kultúrával rendelkező országokban is általánosan elfogadott a helyi adó megállapítás joga. Az újszerű adóztatásra történő áttérésnél nélkülözhetetlen a társadalom fogadókészségének megnyerése, ezért a Javaslat azzal számol, hogy a helyi adók körültekintő előkészítéssel, a tanácsi adózási hagyományokkal számolva, fokozatosan vezethetők be.

Részletes indokolás

ELSŐ RÉSZ

Általános rendelkezések

A Javaslat az általános rendelkezések között a bevezethető valamennyi adónemre irányadó szabályokat tartalmazza. E fejezetben nyertek elhelyezést – egyebek mellett – azok a garanciális rendelkezések (pl. az adó megállapítás joga és korlátai), amelyeknek normatív jellege egyaránt biztosítja az adózók és az önkormányzatok érdekeinek védelmét.

I. Fejezet

Az 1–5. §-hoz

Az általános szabályok között a Javaslat felhatalmazza az önkormányzatokat arra, hogy rendelettel – a Javaslatban meghatározott adóalanyokra és adótárgyak után – adókat állapítsanak meg. Ez az adóztatás gyakorlatában minőségileg jelent újszerű feladatot, mert az önkormányzat jogalkotó feladatot lát el, amelynek végrehajtásáról adóapparátusa gondoskodik.

Számol ugyanakkor a Javaslat a főváros más közigazgatási egységektől eltérő és helyzetéből is fakadó sajátosságokkal. Így az a célszerű megoldás, ha a fővárosi szintű önkormányzat dönthet az egyes adónemek egységes bevezetéséről, viszont a kerületi önkormányzat állapítja meg az így bevezetett adó (adók) részletes szabályait.

A szabályozás semlegességének elvéből következően a helyi adó hatókörébe tartozó adóalany lehet minden magánszemély, jogi személy és egyéb szervezet, az utóbbiakon belül azonban egy szűkebb kört (kölségvetési szerv, alapítvány stb.) csak akkor indokolt helyi adóval terhelni, ha az adóévet megelőző évben elért jövedelem (nyereség) után vállalkozási nyereségadó kötelezettségük volt, ami megfelelő fedezetet teremthet a helyi adó viselésére.

A helyi adó hatóköre – nemzetközi szerződés eltérő rendelkezése hiányában – azonos feltételek esetén indokolt, hogy kiterjedjen a külföldi magánszemélyekre és szervezetekre is.

A javasolt új adózási konstrukció három fő rendszerelemre épül, nevezetesen

- a vagyoni típusú adókra,
- a kommunális adókra és
- a helyi iparűzési adóra

Az önkormányzat a törvényben biztosított adóztatási jogával élve – a Javaslat II–IV. fejezetében foglaltak szerinti ötféle adó (építményadó, telekadó, kommunális adó, idegenforgalmi adó és helyi iparűzési adó) bevezetését rendelheti el.

A 6–8. §-hoz

A Javaslat előremutatóan és a valódi önkormányzatiság lényegi tartalmához igazodóan biztosítja az önkormányzat helyi adókat érintő döntési szabadsága gyakorlásának kereteit és feltételeit.

- Az önkormányzat kizárólagos – az önkormányzati törvény szabályozásával szinkronban másra át nem ruházható – joga, hogy a törvényben meghatározott adóalanyok és adótárgyak tekintetében a helyi adókat vagy azok valamelyikét bevezesse, a már bevezetett adót a következő évre módosítsa, avagy hatályon kívül helyezze. Figyelmet érdemel: a helyi adóztatási jog a Magyar Köztársaság Alkotmányában (44/A. § (1) bekezdés d) pontja), valamint a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvényben (10. §, 82. § (1) bekezdés a) pontja) meghatározott lehetősége, de nem kötelezettsége a települési önkormányzatnak. Amennyiben az önkormányzat a feladatai ellátásához szükséges bevételt más forrásból meg tudja teremteni, akkor nem vezet be helyi adókat (vagy csak valamelyiket) avagy az általa bevezetett adót (adókat) hatályon kívül is helyezheti.
- A törvényi garanciákkal övezett döntési autonómiából eredően az önkormányzat határozza meg az adó bevezetésének időpontját és időtartamát.
- Az önkormányzat az adó mértékét a helyi sajátosságokhoz, a gazdálkodási követelményekhez és az adóalanyok teherviselő képességéhez igazodóan állapítja meg – a törvényben meghatározott felső (adómaximum) határokra figyelemmel.
- Az egyes adókra vonatkozó szabályok csak a társadalmi és gazdasági szempontból kiemelt jelentőségű – s ezért az önkormányzat által nem mérlegelhető – mentességeket tartalmazzák. Ugyanakkor az önkormányzat a helyi viszonyok ismeretében, a saját rendeletében korlátozás nélkül gazdagíthatja a mentességek, kedvezmények körét.
- Az önkormányzat széleskörű jogalkotói lehetőségét biztosítja a Javaslat azzal, hogy a helyi adózás részletes, helyben érvényesülő szabályait – a vonatkozó törvényekre figyelemmel – megalkossa.

A Javaslat tekintettel van arra is, hogy az adómegállapítás szabadsága ne jelentsen parttalan jogosultságot, ezért garanciális okokból – az adóerő kiemelésének, illetőleg az adóteher méltányos elosztásának elvére is tekintettel – megszabja ennek korlátait.

- Kizárja az adótöbbszörözés lehetőségét azzal, hogy a több címen bevezetett helyi adóból egy meghatározott adótárgy (pl. üdülőépület) csak egyfajta adóval – vagy építményadóval vagy kommunális adóval vagy idegenforgalmi adóval – terhelhető, azaz egyik adó kivételével kizárja a másik kettő alkalmazhatóságát.
- A szabályozás garanciális okokból rögzíti az egyes bevezethető helyi adónemek mértékének maximumát is. Ez azt jelenti, hogy az önkormányzat az általa bevezetett helyi adó(k) mértékeként nem állapíthat meg többet a törvényben rögzített adómaximumnál. Az adó bevezetése és az adómaximumra tekintettel történő adótétel megállapítás a helyi gazdasági lehetőségek alapos feltárását, a lakossági (vállalkozói) igények ismeretét, valamint a kiadási

szükségletek pontos számbavételét igényli az önkormányzati képviselőtestülettől. Ez az eddigiektől merőben eltérő szemléletet, illetőleg munkastílust kíván az önkormányzatok napi gyakorlatában.

A széleskörű jogosultságokon túl a Javaslat egyértelműen rendelkezik arról, hogy a bevezetésre kerülő helyi adóból származó bevétel kizárólag az önkormányzaté, az tőle semmilyen címen nem vonható el. A tilalom bármilyen enyhítése az önkormányzatiság gyengítését, a helyi adópolitika alakításának névlegessé válását eredményezné.

A 9–10. §-hoz

Az önkormányzat gazdálkodási önállóságának egyik garanciáját deklarálja a Javaslat annak kimondásával, hogy a települési önkormányzat szuverén döntésével bevezetett helyi adó(k) mértéke és összege nem befolyásolhatja az önkormányzat számára a költségvetési törvényben megállapítható állami támogatás jogcímét és mértékét.

A Javaslat kiemelten preferálja a magánszemélyeknek az önkormányzat illetékességi területén megvalósuló – más jogszabályokon nyugvó – kommunális tehervállalásait. Ennek figyelembevehetősége egy speciális beszámítási módhoz kapcsolódik. Így aki igazolja, hogy a közműfejlesztések támogatásáról szóló jogszabály szerinti vagy ettől független kommunális célú beruházást hajt végre (befizetést teljesített) annak összegét levonhatja a helyi adójából. Amennyiben a beruházás számlával igazolt ellenértéke eléri vagy meghaladja a helyi adó éves összegét, mindaddig mentesül a helyi adó alól, amíg erre a beruházás ellenértéke fedezetet nyújt. Ha viszont az említett befizetés ennél kevesebb, az adót csak a különbözet szerint kell megfizetni.

MÁSODIK RÉSZ

Az egyes adókra vonatkozó különös rendelkezések

Az általános rendelkezések kötelező (normatív) jellegével szemben az egyes adókra vonatkozó különös szabályokat az önkormányzati képviselőtestület – a törvény által behatárolt körben – a helyi sajátosságok figyelembevételével alkalmazhatja, illetőleg érvényesítheti a saját rendeletében meghatározott feltételekkel.

II. Fejezet

Vagyoni típusú adók

1. Építményadó

A 11–16. §-hoz

A helyi vagyoni érdekelttséghez kapcsolódóan építményadót vezethet be az önkormányzat az illetékességi területén (kül- és belterületen) fekvő – lakás- és üdülőtulajdonra, gazdasági és más rendeltetésű – építmények után.

Az adó szempontjából az adóköteles építményhez tartozik az építményhez kapcsolódó – településrendezési tervben meghatározott, vagy helyben szokásos nagyságú – földrészlet.

Az adó alanyának meghatározásánál a Javaslat olyan megoldást követ, amely összhangban van az adóbevételek biztonságához fűződő érdeken túl azzal is, hogy a fizetésre kötelezett egyértelműen (dokumentálhatóan) követhető legyen.

Ennek megfelelően az adó alanya elsősorban az építmény tulajdonosa, több tulajdonos esetén az adókötelezettség a tulajdoni hányadok arányában terheli a tulajdonosrészeket. Amennyiben az építményt a törvényben meghatározott vagyoni értékű jog is terheli, a tulajdonos és a vagyoni értékű jog jogosultja megállapodhat abban, hogy az utóbbi viseli az adót. Megállapodás hiányában azonban a vagyoni értékű jog gyakorlására jogosult az adó alanya.

A Javaslat hat adómentességi alakzatot tartalmaz, amelyek alapvetően lakás- és szociálpolitikai, településvédelmi, egyházpolitikai, illetőleg műemlékvédelmi célzatúak. Érvényesítésüktől a helyi adók bevezetése esetén az önkormányzat nem tekinthet el. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy az ún. garanciális mentességi körön túl további mentességeket, illetőleg kedvezményeket állapítson meg, azaz a helyi sajátosságoknak megfelelően bővítheti a kedvezményezettek körét.

Alapvető szabály, hogy az adókötelezettség az építmény használatbavételi, illetőleg fennmaradási engedélyének kiadását követő év első napján keletkezik, az adókötelezettség az építmény megszűnése (lebontás stb.) évének utolsó napján szűnik meg. Amennyiben az építmény megszűnése az év első felében következik be, az a második félévre megszünteti az adókötelezettséget. A használat szünetelése az adókötelezettség fennállását nem befolyásolja.

Az adó alapjának meghatározásával kapcsolatos megoldást a Javaslat az önkormányzat döntésére kívánja bízni. Ennek megfelelően az adó alapja lehet

- vagy az építmény m^2 -ben megállapított ún. hasznos alapterülete,
- vagy az építmény korrigált forgalmi értéke, amely az illetékekről szóló törvény alkalmazásával megállapított forgalmi érték – nevezetesen az a pénzben kifejezett érték, amely a vagyontárgy eladása esetén árként általában elérhető – 50%-ának felel meg. A forgalmi érték korrekció nélküli meghatározása a statikus állapotú ingatlanra (amely például lakott

és elidegenítés tárgyát nem képezi) méltánytalan lenne. Ezt oldja fel az ún. korrigált forgalmi érték alkalmazása az adóalap meghatározásakor.

Az alapterület nagysága (m^2 -e) szerinti tételes összeg esetében – az időtállóság követelményére is tekintettel – az adó maximuma $300 Ft/m^2$, míg a korrigált forgalmi érték alapján történő adómegállapítás esetén annak 3%-a lehet. E mértékek felső határt jelentenek, tehát ennél többet nem, de kevesebbet az önkormányzat megállapíthat.

Mindkét adómegállapítási mód egyaránt rendelkezik előnyökkel és hátrányokkal, éppen ezért ezek együttes mérlegelésével döntheti el az önkormányzat azt, hogy a törvényben meghatározott lehetőségek közül melyiket választja. A választás lehetőségét különösen felértékeli az új típusú adóztatásra történő átállás időszaka, amikor már nem alkalmazhatók a régi eszközök, de a végrehajtásuk során szerzett tapasztalatok hasznosíthatók. A közvetett értékmeghatározó naturáliához (m^2) kapcsolódó tételes összegben történő adómegállapítás egyszerűbb, a hagyományoknak jobban megfelelő, ugyanakkor az ingatlan valós értékének követésére és ennek megfelelő értékarányos adóztatására korlátozott lehetőséget kínál. A forgalmi érték figyelembevételével történő adóztatás körültekintőbb szakmai előkészítést és rendszeres karbantartást igényel, de a piaci követelményeknek megfelelő, s egyben időtálló adóztatási módszert jelent.

A Javaslatban foglalt lehetőségek azt is jelentik, hogy ahol a korszerűbb adóztatás szakmai feltételei biztosítottak, ott már 1991-től alkalmazhatók az ún. korrigált forgalmi értékre épülő vagyonadók (építményadó, telekadó).

Az építményadó mértékét a Javaslat település kategóriáktól függetlenül tartalmazza egységes felső határértékek megjelölésével. Az önkormányzat joga, s egyben felelőssége, hogy saját településének sajátosságaira, valamint az adóalanyok (magánszemélyek, gazdálkodók) teherviselő képességére figyelemmel szabályozza az adó mértékét, a kedvezményekkel és mentességekkel együtt.

2. Telekadó

A 17–22. §-hoz

A jelenlegi – tartalmában diszkriminatív – lakossági telekadó és a gazdálkodók által fizetett állami telekhasználati díj helyett az önkormányzat telekadót vezethet be az illetékességi területén lévő valamennyi beépítetlen belterületi földrészlet után. Minthogy a telekadó kizárólag a belterületi beépítetlen földrészletre vezethető be, így ez megfelelő elhatárolást biztosít a külterületi földeket (ideértve a zártkerteket is) terhelő földadótól.

A helyi adó rendszerében bevezethető építményadó és a telekadó szabályai közötti összhangot az teremti meg, hogy a beépített belterületi földrészletek az építményadó hatálya alá tartoznak, az építmény rendeltetésszerű használatához szükséges területtel (mértékben). A telekadó hatálya az ezt meghaladó területre terjed ki csakúgy, mint a belterületi beépítetlen földrészletre.

Az adó alanya – az építményadónál már bemutatott rendező elveket követve – a telek tulajdonosa, illetőleg az ingatlannyilvántartásba bejegyzett vagyoni értékű jog jogosultja.

Az adómentesség – azzal a cézzal, hogy minél teljesebb mértékben biztosíthassa az önkormányzat döntési szabadságát – ennél az adónemnél is relatíve szűk terjedelmű. A Javaslattal mentességet biztosít a beépítési tilalom idejére, a műemléképítményhez kapcsolódó, továbbá az építményadó hatókörébe tartozó földrészlet, végül a közhasználatú közlekedési tevékenységet végző adóalany – e célból használt – telke után. Az önkormányzat a helyi telekgazdálkodás, valamint az egyéb területi sajátosságokra figyelemmel e kört céljai és a helyi adópolitika formálása jegyében bővítheti.

Az adókötelezettség keletkezésére és megszűnésére vonatkozó szabályok – a telekadó sajátosságainak megfelelően – megegyeznek az építményadóra vonatkozó hasonló rendelkezésekkel.

Az adó alapja – ugyancsak az építményadónál részletesen ismertetett konstrukcióval egyezően – kétféle számítási módszerrel állapítható meg. Az önkormányzati döntés alapján az alap- és mértékszámítás történhet a telek m^2 -e, illetőleg korrigált forgalmi értéke figyelembevételével.

Az első esetben az adó évi mértékének felső határa – a stabilitás és az időállóság igényeire is tekintettel – $100 Ft/m^2$, míg a másik adószámítási módszerrel a korrigált forgalmi érték 1%-a az adó mértéke. A telekadó és építményadó közötti szoros összefüggés miatt azonban az önkormányzat csak azonos adóalap (vagy az alapterület m^2 -e, vagy az ingatlan korrigált forgalmi értéke) alkalmazását állapíthatja meg.

III. Fejezet

Kommunális jellegű adók

1. Kommunális adó

Az önkormányzat a pénzeszközeiből, illetőleg részben azok felhasználásával megvalósuló infrastruktúrális fejlesztések, környezetvédelmi feladatok érdekében a magánszemélyek meghatározott körére, valamint a vállalkozókra kommunális adót állapíthat meg. Minthogy a kommunális adó szempontjából két alanyi kör helyzete alapvetően eltérő, ezért a Javaslattal két külön alrendszerként tartalmazza a rájuk vonatkozó adózási szabályokat.

1.1. Magánszemélyek kommunális adója

A 24–26. §-hoz

A magánszemélyek kommunális adója részben az építményadó, illetőleg a telekadó kötelezettséghez kapcsolódik, ugyanis az kötelezhető e jogcímen adófizetésre, aki egyébként az építmény-

nyadó, vagy a telekadó alanya lehet. Az adótöbbszörözés tilalma következtében azonban egy adott adótárgy után csak egyféle adó állapítható meg, tehát egy lakás után vagy építményadó, vagy kommunális adó, illetőleg egy telek után vagy telekadó vagy kommunális adó.

A Javaslat szerint az építmény, a telek tulajdonosa, vagyoni értékű jog jogosultja mellett adóalany az a magánszemély is, aki az önkormányzat illetékességi területén nem magánszemély tulajdonában álló lakás bérleti jogával rendelkezik. Pusztán a lakással kapcsolatos terhek okozta feszültség miatt nem volna méltányos az adóalanyi kört csak a tulajdonnal rendelkezőkre szorítani, hiszen a helyi infrastruktúrát a tulajdoni formától függetlenül mindenki egyformán használja. Az adókötelezettség keletkezésére és megszűnésére általában az építményadónál, illetőleg a telekadónál szabályozottak az irányadók. Ha a lakásbérleti jog az év első felében megszűnik, ez a második félévre vonatkozóan feloldja az adókötelezettséget.

Az évi adó mértékének maximuma tételes összegben meghatározott: adóköteles építményenként (bérleményenként) 3.000 Ft.

1.2. Vállalkozók kommunális adója

A 27–29. §-hoz

A Javaslat lehetőséget kínál – a kommunális adó révén – arra, hogy a vállalkozók is közvetlenül bevonásra kerüljenek – az érdekükben is álló – helyi kommunális feladatok finanszírozásába. A vállalkozók kommunális adója – elsősorban adóigazgatási okok miatt – más módszert kíván, mint a magánszemélyeket terhelő kommunális kötelezettség. Az adókötelezettség az önkormányzat illetékességi területén a vállalkozók által foglalkoztatott munkaerő éves átlagos statisztikai létszámához kapcsolódik. Az adó alanya az a vállalkozó, akinek (aminek) székhelye vagy telephelye (részlege) az önkormányzat illetékességi területén működik. E megoldás végrehajtása valamelyest ugyan növeli az érintettek adminisztrációs terheit, de arányosabb adórészesedést tesz lehetővé – jellemzően a kisebb, főleg falusi – települések részére.

Az adó alapja a vállalkozó adóalany éves statisztikai állományi létszáma. Az említett létszám a munkáltatóval munkaviszonyban, szövetkezeti tagsági viszonyban, bedolgozói jogviszonyban, illetve tagsági viszonyban lévő magánszemélyek számát jelenti. Számításának módjára a törvény értelmező rendelkezése, illetőleg az annak megfelelő KSH közlemények adnak részletes útmutatót.

Az adó évi mértékének felső határa az említett létszámmra vetítve 2.000 Ft/fő.

2. Idegenforgalmi adó

A 30–34. §-hoz

A Javaslat az idegenforgalom növekedésével együttjáró igények kielégítéséhez szükséges anyagi eszközök biztosítását azzal kívánja elősegíteni, hogy lehetőséget teremtsen idegenforgalmi adó

bevezetésére. Az idegenforgalom ma már nem korlátozódik az ország egyes pontjaira, hanem területileg szinte minden települést érint (pl. falusi túrizmus). Ezért az idegenforgalmi adó bevezetésének lehetőségét valamennyi települési önkormányzat számára kívánatos biztosítani. (Az idegenforgalmi adó lényegében az ismert és bevált gyógy- és üdülőhelyi díjatalány korszerűsített változata.)

E fizetési kötelezettség sajátossága, hogy alanyai kizárólag magánszemélyek lehetnek adótechnikai és költségvetési összefüggések miatt. (A mai szabályok szerint ugyanis az adó hatókörének és volumenének bővítése arányosan növeli a költségvetés terhet, ugyanakkor a gazdálkodó szervezetek megfelelő terhelése nélkül is biztosítható.)

Idegenforgalmi adó állapítható meg annak a magánszemélynek a terhére, aki egyfelől az önkormányzat illetékességi területén 48 órát meghaladóan nem állandó lakosként tartózkodik, másfelől aki az említett területen üdülővel – nem állandó lakás céljára használt épülettel – rendelkezik. Ez utóbbi esetben az adókötelezettség keletkezésére és megszűnésére az építményadóra vonatkozó hasonló rendelkezéseket kell alkalmazni.

A tartózkodás alapján fennálló adókötelezettség alóli mentesség életkorhoz (kiskorúság), speciális egészségügyi, oktatási, munkavégzési, vállalkozási jogviszonyhoz, illetőleg meghatározott rokonsági kapcsolathoz kötődik. Ez lényegében azt eredményezi, hogy a településen jellemzően csak idegenforgalmi célzattal tartózkodó magánszemélyt terhelheti az idegenforgalmi adó.

Az adó alapja – a településen való tartózkodásra épülő adókötelezettség esetén – a 48 órát meghaladóan megkezdett napok száma; mértéke naponként és személyenként legfeljebb 100 Ft. Ugyanakkor az üdülőépület utáni adókötelezettség esetén az adó alapja az épület hasznos alapterülete, mértéke pedig legfeljebb 300 Ft/m².

A tulajdonos adóalanyok érdekeinek védelmét szolgálja ez esetben is az adótöbbszörözés lehetőségének a kizárása, valamint az a rendelkezés, hogy csak egy címen (vagy tartózkodás vagy a tulajdon alapján) állapítható meg az adó. A helyi adók rendszere összefüggésében ez azt jelenti, hogy ha az ingatlan alapján fizetik az idegenforgalmi adót, akkor az építményt nem terhelheti építményadó, sőt az ilyen adóval terhelt építmény tulajdonosa (az építmény alapján!) kommunális adóval sem terhelhető.

IV. Fejezet

Helyi iparűzési adó

A 35–40. §-hoz

Helyi iparűzési adót vezethet be az önkormányzat az illetékességi területén – a Javaslat által meghatározott – gazdasági tevékenység végzése után. Eszerint valamennyi a vállalkozási nye-

reségadó hatálya alá tartozó gazdálkodó, továbbá a személyi jövedelemadó alkalmazásában egyéni vállalkozónak minősülő adóalany iparűzési adó fizetésére kötelezhető.

Mint hogy a Javaslat az adóköteles tevékenységi kör meghatározását az önkormányzat mérlegelési jogkörében hagyja, így természetesen kötelező adómentességet csak igen szűk körben állapít meg. A kistelephely (a tanya, illetőleg az 500 főt meg nem haladó település) alapellátásának megkülönböztetett érdekeit mérlegelve a bolti kiskereskedelmi tevékenység, továbbá piaci és egyéb kicsinybeni értékesítés meghatározott köre adómentes.

Az adókötelezettség keletkezésére és megszűnésére az adóköteles gazdasági tevékenység (termékelőállítás és/vagy szolgáltatás) gyakorlásának tényleges időbeni terjedelme az irányadó. Ideiglenes (alkalmi) jellegű tevékenység esetén az önkormányzat illetékességi területén való tartózkodás időtartamát kell az adókötelezettség szempontjából figyelembe venni.

Az adminisztrációs terhek kölcsönös mérséklése egyaránt érdeke az önkormányzatnak és az adóalanyoknak. Ezért a Javaslat lehetőséget teremt arra, hogy az önkormányzat – meghatározott körben – az adót napi átalányban is megállapíthassa. Ezzel a lehetőséggel a gazdasági tevékenységet alkalmi (ideiglenes) jelleggel végzők esetében élhet az önkormányzat.

Az adó alapja az adóköteles gazdasági tevékenység gyakorlásával elért –ÁFA–val és fogyasztási adóval csökkentett, valamint a termelői, fogyasztói árkiegészítéssel növelt – éves árbevétel.

Az adó mértéke az adóalap 3 %-éig terjedhet. Az ún. napi átalány felső határa 5.000 Ft. A konkrét mérték meghatározása – mindkét esetben – az önkormányzat mérlegelési – s ez esetben is a helyi adópolitikát meghatározó – jogkörébe tartozik.

V. Fejezet

Az adóelőleg megállapítása és az adó megfizetése

A Javaslat a helyi adóztatás anyagi szabályait (az adó alanya, a kötelezettség keletkezése, az adó alapja, mértéke, adómentesség, adókedvezmény stb.) tartalmazza. A gyakorlati hatályosuláshoz nélkülözhetetlen eljárási rendelkezések (bevallás, bejelentés, esedékesség stb.) nem a Javaslatban, hanem – a mai lakosság adóigazgatási eljárás szabályainak egyidejű hatályon kívüli helyezésével – az adózás rendjéről szóló külön törvényben nyertek elhelyezést. Az egyszintű szabályozás – kiküszöbölve a párhuzamosságot – azt is jelenti, hogy a helyi adókkal kapcsolatos ügyekben az adózás rendjéről szóló törvényt, illetőleg az általa nem szabályozott kérdésekben az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni. Ezek átfogóan meghatározzák a helyi adók tekintetében irányadó eljárási szabályokat. Ugyanakkor a helyi adóztatás sajátosságainak megfelelően a Javaslat lehetővé teszi azt is, hogy – meghatározott körben – az önkormányzat az általános szabályoktól eltérően rendelkezzen, ille-

tőleg az adózás rendjéről szóló törvényben nem szabályozott eljárási kérdésben rendeletet alkosson.

Minthogy az eljárás szabályait általában más törvények állapítják meg, ezért e fejezet elsősorban az eljárással szorosan összefüggő anyagi jellegű rendelkezéseket (pl. adóelőleg megállapításának, az adó megfizetésének szabályait) állapítja meg.

A 41–42. §-hoz

Az önálló újtípusú gazdálkodás szempontjából meghatározó jelentősége van annak, hogy a bevezetett helyi adókból származó bevételekhez mikor jut az önkormányzat, ugyanakkor a szabályozásnak érvényre kell juttatnia az adókötelezettek érdekeit, teherviselő képességét is. Mindezekre figyelemmel a helyi adó rendszere olyan megoldást követ, amelyben az adóteher viselése, s így az önkormányzat bevétele az év során arányosan elosztott. Ennek megfelelően részletezi a Javaslat az adóelőleg számítás és az adómegfizetés legfontosabb szabályait.

Míg a vállalkozók a kommunális és a helyi iparüzési adó esetében évközben két részletben adóelőleget kötelesek fizetni (és az éves adóbevallás alapján az adóelőleg és a végleges adó különbözetét elszámolni), addig az egyéb adókat, illetőleg a magánszemélyek valamennyi adójukat – megőrizve a mai lakossági adóigazgatási eljárásban jól bevált, ma is működő szabályt – évi két egyenlő részletben (március 15–ig, illetőleg szeptember 15–ig) fizethetik meg jogkövetkezmények nélkül.

A Javaslat számol a kialakult adómegállapítási gyakorlattal. Ennek megfelelően a vállalkozók az adófizetési kötelezettségüket az adózás rendjéről szóló külön törvény előírásai szerint – valamennyi helyi adó esetén – önadózással teljesítik, a magánszemély adózók fizetési kötelezettségét pedig – építve a hazai adózási hagyományokra is – az adóhatóság minden esetben határozattal állapítja meg.

A Javaslat a vállalkozókat segítve rendelkezik arról, hogy az év második felében kezdő vállalkozókat adóelőleg fizetési kötelezettség nem terheli.

E fejezet további rendelkezései a helyi adóztatás sajátosságainak megfelelő lehetőségeket, illetőleg eseteket szabályoz (pl. az adóteljesítés készpénzfizetési formái).

HARMADIK RÉSZ

Záró rendelkezések

VI. Fejezet

Átmeneti és hatálybaléptető rendelkezések

A 43–44. §-hoz

A Javaslat e rendelkezései a helyi adók bevezetésével kapcsolatban – eljárási szempontból részben deklaratív tartalmú, részben az önkormányzatnak további szabályozási – felhatalmazást adó szabályokat állapítanak meg.

Rögzíti a Javaslat, hogy a helyi adót, továbbá az önkormányzat költségvetése javára más jogszabályban megállapított minden adót érintő eljárásban az adózás egységes rendjéről szóló külön törvényben megállapított szabályok az irányadók. A Javaslat azért rendelkezik a más jogszabályokban megállapított, de az önkormányzat költségvetését megillető adókról, mert a helyi adók 1991-es bevezetésének elmaradása vagy tényleges bevezetése esetén a mai tanácsi adók és adójellegű kötelezettségek vagy azok egy része tovább él, legfeljebb azonban 1991. év végéig. Mindez azonban nem érinti az ennek hatálybalépéséig határozattal már megállapított adókötelezettségeket, mert ezekre még a megállapítás időpontjában hatályban volt rendelkezéseket (pl. késedelmi pótlék mértéke) kell alkalmazni. Ezzel elérhető, hogy a már megállapított adóügyek a megállapítás idején hatályban volt rendelkezések alapján záruljanak le.

A helyi adók rendszere a hazai adózási gyakorlatban előzmény nélküli, ezért a gyakorlati végrehajtás során számos előre nem látható és szabályozható körülmény merülhet fel. Ez alapvetően az eljárási rendelkezésekre vonatkozik. Ezt is mérlegelve a rendszer működőképessé tétele érdekében – az előre nem szabályozható esetekre is felkészülve – szükséges a helyi adókról, illetőleg az adózás rendjéről szóló külön törvénytől eltérő szabályok megalkotásának lehetővé tétele. Ezt a kört a törvény garanciális okokból is taxatív rögzíti. Ennek megfelelően az önkormányzat – a törvényben meghatározott körben – akkor alkothat az adózás rendjétől, illetőleg a helyi adókról szóló törvény egyes rendelkezéseitől eltérő szabályokat, ha

- ezzel az adóalány számára válik kedvezőbbé kötelezettségének teljesítése (pl. a Javaslatban szabályozottnál kedvezőbb ütemezéssel rendezheti az adózó, az adó, illetőleg az adóelőleg megfizetését vagy adóbevallását),
- olyan kérdést szabályoz, amelyet az adózás rendjéről szóló törvény nem rendez (pl. a helyi adók alkalmazása számos olyan helyi jelentőségű problémát hozhat felszínre, amely ugyan nem igényel törvényi szintű szabályozást, de rendezése elengedhetetlen az adott településen a helyi adó végrehajtásához).

Az adóigazgatást is érintő szervezeti változással összefüggő hatásköri kérdésekben való eligazodás elősegítése érdekében a Javaslat további rendelkezései – összhangban a helyi önkormányzatokról szóló törvény előírásaival – meghatározzák, hogy az adózás tekintetében az eddig hatáskörrel rendelkező szervek alatt a továbbiakban mely szervet kell érteni.

A 45. §-hoz

Az adózási – ideértve az önkormányzatokat érintő illetékezési – munka hatékonyságát segítő, sok vitát kiváltott központi szabályozású – a tanácsi adóügyi dolgozókat érintő – érdekeltiségi rendszer megszűnik a Javaslat hatályba lépésével egyidejűleg. Az új adózási rendszerben a Javaslat megteremti annak lehetőségét, hogy az önkormányzat, mint a helyi adóztatásban és az illetékek meghatározott körének megállapításában kizárólagos érdekeltiségű szervezet a végrehajtás hatékonyságának elősegítésére, ha szükségesnek tartja, saját rendeletében szabályozza az anyagi érdekeltiség feltételeit és működtesse azt.

A 46. §-hoz

A költségvetési feladatok ellátása, továbbá az államháztartási mérlegek összeállítása azt igényli, hogy a helyi adó bevételekről időben kellő részletezettségű információk álljanak rendelkezésre.

Ennek érdekében az szükséges, hogy a helyi adók feldolgozása, kezelése, nyilvántartása – alapvonásaiban – országosan egységes mód szerint történjen. Ezért a Javaslat felhatalmazást ad a pénzügyminiszternek, hogy az önkormányzat hatáskörébe tartozó adók és adók módjára behajtandó köztartozások nyilvántartásának, kezelésének, elszámolásának szabályait rendeletben állapíthassa meg.

A 47–51. §-hoz

A Javaslat záró rendelkezései mondják ki, hogy e törvény 1991. január 1. napján lép hatályba, s ezzel egyidejűleg egyes adók (lakosság borforgalmi adója, a településfejlesztési hozzájárulás) hatályukat veszítik.

Más, ma hatályos tanácsi adók, adójellegű kötelezettségek (pl. a házadó, út- és közműfejlesztési hozzájárulás) esetében a Javaslat azzal számol, hogy felváltásuk az új helyi adókkal csak fokozatosan valósul meg. A fokozatos átállás az új típusú adóztatásra korlátozott bevételi lehetőséget jelent, de a gazdálkodás szempontjából – az átmenet időszakában – nagyobb biztonságot is jelent. Ez azt jelenti, hogy egyes tanácsi adók hatályban maradnak addig, amíg azonos vagy hasonló típusú helyi adó bevezetéséről az önkormányzat nem rendelkezik. A továbbiakban a korábbi tanácsi adók és adójellegű kötelezettségek kiváltásának feltételeire állapít meg szabályokat a Javaslat, azzal a megszorítással, hogy a törvényben felsorolt tanácsi adók és adójellegű kötelezettségek legkésőbb 1992. január 1. napjával hatályukat veszítik.

A fejezet további rendelkezései a helyi adók bevezetésével egyidejűleg hatályukat veszített jogszabályok alapján korábban engedélyezett mentességek és kedvezmények megszűnésére állapítanak meg szabályokat. A Javaslat szerint valamennyi, a hatályon kívül helyezett jogszabályok alapján adott mentesség és kedvezmény megszűnik, az új építésű lakásokra megállapított házádómentesség kivételével. E mentesség lejáratáig érvényben marad.

VII. Fejezet

Értelmező rendelkezések

Az 52. §-hoz

Az értelmező rendelkezések beiktatása a Javaslatba szükségszerű, hiszen a megfogalmazások pontosságához, az azonos fogalomhasználathoz elemi érdeke fűződik mind a leendő adóalanyoknak, mind a helyi adó bevezetéséről döntő önkormányzatoknak. Erre tekintettel a Javaslat az eligazodást könnyítő megoldásként a fogalmakat nem az egyes §-oknál – elszórtan – értelmezi, hanem az értelmező rendelkezéseket a törvény végén egy §-ban foglalja össze.

Kettős adóztatást kizáró nemzetközi egyezmények jegyzéke

I. Kétoldalú egyezmények:

Ausztria	1976. évi 1. tvr.	(MK. 3.) (illeték)
	1976. évi 2. tvr.	(MK. 3.) (adó)
Belgium	20/1984. (IV. 18.) MT r.	(MK. 17.)
Nagybritannia és Észak Írország	1978. évi 15. tvr.	(MK. 60.)
Ciprus	82/1982. (XII. 29.) MT r.	(MK. 81.)
Dánia	45/1979. (XI. 10.) MT r.	(MK. 79.)
Finnország	66/1981. (XII. 16.) MT r.	(MK. 78.)
Franciaország	65/1981. (XII. 16.) MT r.	(MK. 78.)
Görögország	33/1985. (VII. 1.) MT r.	(MK. 27.)
Hollandia	10/1988. (III. 10.) MT r.	(MK. 7.)
India	11/1988. (III. 10.) MT r.	(MK. 7.)
Japán	1980. évi 18. tvr.	(MK. 91.)
Jugoszlávia	1988. évi 6. tvr.	(MK. 13.)
NSZK	1979. évi 27. tvr.	(MK. 81.)
Norvégia	67/1981. (XII. 16.) MT r.	(MK. 78.)
Olaszország	53/1980. (XII. 12.) MT r.	(MK. 93.)
Spanyolország	12/1988. (III. 10.) MT r.	(MK. 7.)
Svájc	1982. évi 23. tvr.	(MK. 53.)
Svédország	55/1982. (X. 22.) MT r.	(MK. 64.)
Thaiföld	13/1990. (VII. 25.) Korm.r.	(MK. 71.)
USA	49/1979. (XII.6.) MT. r.	(MK. 85.)
Luxemburg	1990. évi XLV. tv.	(MK. 136.)

II. Sokoldalú egyezmények

Bulgária, Csehszlovákia	8/1979. (III. 2.) MT r.	(MK. 10.)
Lengyelország, Mongólia, NDK, Románia, Szovjetunió	9/1979. (III. 2.) MT r.	(MK. 10.)

MUNKAJOGI ÁLLOMÁNYI LÉTSZÁM

Munkajogi állományi létszám a munkáltatóval (vállalattal, szervezetekkel, intézménnyel) munkaviszonyban vagy szervezetzeti viszonyban levő személyek száma.

A szervezetzeti tagok csak akkor tartoznak a szervezet munkajogi állományi létszámába, ha a szervezetzeti tagság munkavégzési kötelezettséggel jár, vagy – ilyen kötelezettség híján – ha a szervezetzeti tag külön munkamegállapodás alapján főállásban végez munkát a szervezet részére.

A foglalkoztatott nyugdíjasok annak a munkáltatónak a munkajogi állományi létszámába tartoznak, amelyik munkakönyvüket (nyilvántartó lapjukat) kezeli.

A munkavállaló attól a naptól kezdve tartozik a munkáltató munkajogi állományi létszámába, amely napon munkaviszonyt vagy szervezetzeti tagsági viszonyt létesített. A munkaviszony megszűnését követő napon, illetve szünetelésének első napjával törlik őt a munkajogi állományi létszámból. A munkaviszonyukat megszüntető munkavállalók munkaviszonya a pénzben megváltott szabadságidő tartalmával nem hosszabbodik meg.

A munkajogi állományi létszámba tartoznak – a távollét hosszától függetlenül – a különböző okból munkavégzésre átmenetileg nem kötelezett vagy munkából átmenetileg távol levő személyek is, éspedig:

- a szülési szabadságon levők,
- a gyermekgondozási díjat igénybe vevők,
- a gyermekgondozási segélyt igénybe vevők (még akkor is, ha a 10/1982. (IV. 16.) MT számú rendelet alapján – más munkáltatónál – munkavégzésre irányuló jogviszonyt létesítenek),
- a táppénzes (beteg-) állományban levők,
- a sorkatonai szolgálatot teljesítők,
- a tartalékos katonai szolgálatot teljesítők,
- a fizetett és a fizetés nélküli szabadságon levők,
- az iskolára, tanfolyamra küldött munkavállalók (kivéve az egyetem, főiskola nappali tagozatára felvett szakmunkásokat),
- más munkáltatóhoz kirendelt (kölcsonadott) munkavállalók,
- a felmondási idejüket töltő munkavállalók, akkor is, ha a munkáltató a felmondási idő egy részére vagy annak teljes tartamára a dolgozót a munkavégzés alól felmentette,
- a külföldön munkát végző munkavállalók, amennyiben belföldi munkaviszonyuk nem szünetel, illetve nem szűnt meg,
- a téli munkaszünetre (fagyszünetre) küldött dolgozók,
- az állásukból felfüggesztett személyek,
- az igazolatlanul hiányzók.

Bár munkaviszonyt létesítenek, a statisztikai számbavétel szempontjából nem veendő a munkajogi létszámba az „állományba nem tartozó” munkavállalók, pl. a főállásúak szerint más

munkáltatóval munkaviszonyban állók, ha másodállásban, mellékfoglalkozásban foglalkoztatottak; az alkalmi munkavállalók; a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony keretében foglalkoztatottak.

Nem tartoznak a munkajogi állományi létszámba azok a bedolgozók, akik iparigazolvánnyal rendelkeznek és azok, akik valamilyen személyükhöz kapcsolódó, hatósági engedélyhez kötött foglalkozást folytatnak, valamely alap, munkaközösség tagjai, illetve akik más munkáltató munkajogi állományi létszámba tartoznak.

Nem tartoznak a munkajogi állományi létszámba – továbbá – a szakmunkástanulók, akkor sem, ha szakmunkásbérezésben részesülnek; a foglalkoztatott diákok; a szakmai gyakorlaton levő középiskolai tanulók, főiskolai és egyetemi hallgatók; a rendelkezésre bocsátott munkaerők; a kutatóintézetekben a külföldi vendégkutatók, nemzetközi kulturális egyezmény keretében foglalkoztatott aspiránsok és gyakornokok, belföldi tanulmányúton levő, más kutatóhely állományában levő vendégkutatók és gyakornokok, egyetemi doktori cím elnyeréséig fizetés nélküli gyakorlaton levők.

Nem tartoznak továbbá a munkajogi állományi létszámba a munkaviszonyukat szüneteltetők közül a következők: az egyetemek (főiskolák) nappali tagozatára felvett szakmunkások; a külföldön dolgozók közül azok, akik előző magyar munkáltatójuk hozzájárulásával külföldön vállalnak munkát, s munkateljesítményüket a külföldi vállalat, intézmény közvetlenül díjazza (3/1979. (SK. 8.) KSH sz. utasítás); a külföldön dolgozókkal élő családtagok; a javító–nevelő munkára ítélték; a kötelező alkoholelvonó kúrára távozott munkavállalók és a szerződéses üzemeltetésű egységek, továbbá részlegek vezetői.

STATISZTIKAI ÁLLOMÁNYI LÉTSZÁM

A statisztikai állományi létszám a munkajogi állományi létszámba tartozó személyek – a munkából meghatározott okokból huzamosan távol levők kivételével –, valamint a munkajogi állományi létszámba nem tartozó, de meghatározott feltételekkel a munkáltatónál folyamatosan munkát végző munkavállalók együttes száma.

Azokat a munkavállalókat, akiknek a munkaviszonya megszűnik, vagy szünetelni kezd, a munkajogi állományi létszámból való törlésükkel egyidejűleg törölni kell a statisztikai állományi létszámból is.

A statisztikai állományi létszámba tartoznak:

1. A munkajogi állományi létszámba tartozók, az alábbiak kivételével:

- a szülési szabadságon levők, a szülési szabadság első napjától,
- a gyermekgondozási díjat, és a gyermekgondozási segélyt igénybe vevők, fizetés nélküli szabadságuk első napjától (kivéve, ha a 10/1982. (IV. 16.) MT sz. rendelet alapján az adott munkáltató a gyermekgondozási segélyt igénybe vevőt – gyermeke másfél éves kora után – részmunkidősként foglalkoztatja),
- a keresőképtelenné vált (táppénzes állományban levő) munkavállalók, három havi folyamatos betegség után,
- a sorkatonai szolgálatot teljesítők, bevonulásuk napjától,
- a tartalékos katonai szolgálatra bevonultak, ha távollétük a három hónapot meghaladja, a bevonulás első napjától,
- a három hónapnál hosszabb ideig tartó fizetés nélküli szabadságon levők, a szabadságolás első napjától,
- az iskolára, tanfolyamra küldött munkavállalók, ha munkáltatójuktól nem kapnak munkabért, az iskolán, tanfolyamon való részvételük első napjától,
- a más munkáltatóhoz kirendelt (kölcsonadott) munkavállalók, azokon a napokon, amelyekre munkabérüket a másik (kölcsonvevő) munkáltató fizeti,
- a felmondási idő alatt munkavégzéstől felmentett munkavállalók, ha a felmentés a három hónapot meghaladja, az első naptól,
- az átmenetileg nem foglalkoztatott bedolgozók, foglalkoztatásuk szüneteltetésének első hónapját követően,
- a három hónapnál hosszabb ideig igazolatlanul távol levők, az első naptól (amennyiben a munkáltató – hat napot meghaladó igazolatlan távolmaradás esetén – a munkaviszonyt a munkában töltött utolsó nappal megszüntnek tekinti, akkor azzal egyezően).

2. A munkajogi állományi létszámba nem tartozók közül:

- a 10/1982. (IV. 16.) MT számú rendelet alapján a gyermekgondozási segély igénybevétele mellett munkát vállalók, akik előző (eredeti) munkáltatójuk munkajogi állományi létszámba tartoznak, azonban az adott munkáltatónál rész munkaidős foglalkoztatottként dolgoznak,
- a szakmunkásként bérezett szakmunkástanulók, a szakmunkásbérbe sorolás első napjától,
- a szorgalmi időben vagy a szünidőben foglalkoztatott diákok, ha foglalkoztatásuk a hat napot meghaladja – akkor is, ha foglalkoztatásuk munkakönyv nélkül történik –, a tanulmányaikat végző, 14. életévüket betöltött értelmi fogyatékos fiatalok, mindkét esetben a foglalkoztatás első napjától,
- a rendelkezésre bocsátott munkaerők attól a naptól kezdve, amelytől számukra munkabért számfejtenek,
- a más munkáltatótól kirendelt (kölcsonvett) munkavállalók, azokon a napokon, amelyekre munkabérüket az adott munkáltató (kölcsonvevő) fizeti,
- a javító–nevelő munkára ítélték, ha foglalkoztatásuk a hat napot meghaladja, a foglalkoztatás első napjától,
- a más munkáltatóval munkaviszonyban levő munkavállalók, ha fő munkáltatójuknál munkavégzésre átmenetileg nincsenek kötelezve (pl. szabadságon vannak), és ezalatt – a jogszabályoknak megfelelően – másutt (pl. a mezőgazdaságban) hat napot meghaladóan munkát végeznek, foglalkoztatásuk első napjától,
- azok a külföldi állampolgárok, akik Magyarországon vállalnak munkát, és alapjárandságukat vagy annak a bérszabályozás szempontjából figyelembe vehető részét a magyar munkáltató részben vagy egészben a bérköltség terhére fizeti.

A külföldi kiküldetésben levők, ha illetményüket vagy annak jogszabályban meghatározott részét a magyar munkáltató bérköltségként számolja el, a statisztikai állományi létszámba tartoznak.

Az ösztöndíjas tanulmányúton résztvevőt, ha a tanulmányút tartamára teljes átlagkeresetét, vagy annak a rendeletben meghatározott részét kapja, figyelembe kell venni a statisztikai állományi létszámban. Abban az esetben viszont, ha a rendelet alapján fizetés nélküli szabadság engedélyezhető csak számára, a statisztikai állományi létszámban nem szerepelhet.

Az önkormányzatok adóügyekkel kapcsolatos hatáskörének gyakorlati kérdései

A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvénnyel (a továbbiakban: Ötv.) létrejöttek Magyarországon a tanácsrendszer helyébe lépő helyi önkormányzati rendszer szervezeti keretei.

Az önkormányzati jogok közül kiemelkedik

- az önállósághoz való jog,
- a demokratikus helyi hatalomgyakorlás és
- az önkormányzati jogok bírósági védelmének a joga.

Mindhárom jogosultságnak meghatározó jelentősége van az önkormányzati feladatellátás szervezésében és a hatáskörtelepítésben. Az önkormányzatok szervezetének kialakítása, a hatáskörök telepítése e jogosultságok érvényrejuttatásának van alárendelve.

Új szervezeti keretekkel kell megismerkednünk. A tanács, a végrehajtó bizottság, a szakigazgatási szerv, a tanácselnök, a vb–titkár, a tanácsülés, a végrehajtó bizottsági ülés már a múlté, a tanácsrendszerrel együtt e megszokott kategóriák (szervezeti funkciók) kiléptek mindennapi életünkéből. Ma már helyi és települési önkormányzatokról, képviselőtestületekről, közgyűlésekről, polgármesterekről, jegyzőkről, főpolgármesterekről és főjegyzőkről beszélünk.

A **hatáskörök telepítésekor** egyik rendező elv volt, hogy az önkormányzati feladat– és **hatáskörök címzettje a képviselőtestület** legyen. A képviselőtestület az ügyek folyamatos intézése érdekében azonban egyes hatásköreit választott szerveire (a képviselőtestület bizottságaira), vagy a polgármesterre (de sohasem a jegyzőre) átruházhatja. A helyi adók megállapítása, a helyi adórendelet alkotása azonban nem ruházható át.

Az önkormányzatoknak a helyi adókkal kapcsolatos hatáskörök mellett átmenetileg, legkésőbb azonban 1992. január 1–ig még gyakorolniuk kell az ún. tanácsi adókkal, adójellegű kötelezettségekkel kapcsolatos hatásköröket, és el kell látniuk az ebből eredő adóztatási (adóigazgatási) feladatokat.

Az említett szabályozókkal kapcsolatos hatásköröknek – az átmenet időszakára vonatkozó – telepítésekor irányadó szempont volt, hogy amelyik korábban testületi szerv hatáskörét képezte, az most a képviselőtestület hatáskörébe kerüljön, azok a hatáskörök pedig, amelyeknek eddig a szakigazgatási szerv volt a címzettje, ezután a jegyzőt illessék meg.

Az első fokú adóhatóság a községi, városi, fővárosi kerületi jegyző lett. Speciális hatásköri és illetékességi szabály van az illetékügyekre, amelyekben az első fokú illetékhatóság megyében a megyeszékhely város jegyzője, Pest megyében a köztársasági megbízott által kijelölt városi jegyző, a fővárosban a főjegyző.

A másodfokú szerv mind az adóügyekben, mind az illetékügyekben – ha törvény másként nem rendelkezik – a köztársasági megbízott.

Az önkormányzatok munkájának segítése és könnyítése érdekében kigyűjtöttük a jogszabályokból azokat a legfontosabb feladatokat és hatásköröket, amelyeket a települési önkormányzatok képviselőtestületének (közgyűlésének), jegyzőjének (főjegyzőjének), valamint a köztársasági megbízottnak kell ellátni.

Az összeállítás tartalmazza a helyi adótörvényből adódó és az átmenetileg még hatályos ún. tanácsai adókkal, adójellegű kötelezettségekkel kapcsolatos hatásköröket és feladatokat. A hatáskörök és feladatkörök után zárójelben feltüntettük, hogy községi, városi, fővárosi kerületi, fővárosi hatáskörrel, feladatkörrel van-e szó. A nagyközséget és a megyei jogú várost külön nem jelöltük.

Az adóigazgatással kapcsolatos feladatok és hatáskörök

A települési önkormányzat képviselőtestülete (közgyűlése)

- megállapítja – a jogszabály keretei között – közművesítési fokonként a telekadó tételeket (K.V.F.),
- mellőzheti a telekadó tételek megállapítását a nem fejlődő települések (településrészek) esetében (K.V.F.),
- megállapítja a magánszemélyek földadójának tételeit az országos adótételek alsó és felső határa között (K.V.Fk.),
- a magánszemélyek földadójának tételeit az átlagosnál kedvezőbb gazdasági adottságok esetén az országos adótételek felső határánál legfeljebb 30%-kal magasabb mértékben megállapíthatja (K.V.Fk.),
- elemi kár mértékének megállapítására kárbecslő bizottságot hoz létre (K.V.Fk.),
- meghatározza a házadóban az alapadót növelő és csökkentő tényezőket, valamint az övezeti besorolást (K.V.Fk.),
- megállapítja a nem lakás céljára szolgáló építmények adójában az övezeti besorolást, valamint az alapadót növelő és csökkentő körülményeket (K.V.Fk.),
- megállapítja a közterület használati díj mértékét, fizetésének módját, illetőleg a fizetés alóli felmentés eseteit (K.V.Fk.),
- illetékességi területén rendelettel helyi adókat vezethetnek be (K.V.Fk.),
- rendelkezik arról, hogy a fővárosi kerületi önkormányzat mely helyi adókat vezethet be (F.),
- a fővárosi önkormányzat rendelkezésére bevezetésre kerülő adók részletes szabályait megállapítja (Fk.),
- rendeletével vagyoni típusú adók, kommunális jellegű adók, továbbá helyi iparüzési adó bevezetésére jogosult (K.V.Fk.),
- a már bevezetett helyi adót a következő évre módosíthatja, illetve hatályon kívül helyezheti (K.V.Fk.),
- meghatározza a helyi adó illetékességi területén történő bevezetésének időpontját és időtartamát határozott vagy határozatlan időre (K.V.Fk.),

- a helyi sajátosságokhoz, az önkormányzat gazdálkodási követelményeihez és az adóalanyok teherviselőképességéhez igazodóan – a helyi adókról szóló törvényben meghatározott felső (adómaximum) határokra figyelemmel – megállapítja a működési területén bevezetett helyi adók mértékét (K.V.Fk.),
- döntése szerint bővíti a helyi adókról szóló törvényben megfogalmazott mentességi és kedvezményi szabályokat (K.V.Fk.),
- meghatározza – a helyi adókról és az adózás rendjéről szóló törvények keretei között – illetékességi területén a helyi adózás részletes szabályait (K.V.Fk.),
- építmény- és telekadó bevezetése esetén meghatározza az adóalap megállapításának módját (K.V.Fk.),
- a jegyző beszámoltatása útján ellenőrzi az adóztatást (K.V.Fk.),
- tájékoztatja a lakosságot a helyi adókból származó bevételek összegéről (K.V.Fk.),
- megállapítja az építményadó alkalmazásához a helyben szokásos földrészlet mértékét (K.V.Fk.),
- lakás- és üdülőtulajdon esetében az építményadó alkalmazásához megállapítja az épülethez tartozó kiegészítő helyiségeket (K.V.Fk.),
- az adóelőleg- és az adófizetés esedékességére, az adóbevallás időpontjára vonatkozóan az adózás rendjéről szóló törvényben foglaltaktól rendelettel eltérően rendelkezhet, ha ezzel az adóalany számára válik kedvezőbbé kötelezettségének teljesítése (K.V.Fk.),
- a helyi adóval kapcsolatban rendeletet alkothat az adózás rendjéről szóló törvényben nem szabályozott eljárási kérdésekben (K.V.Fk.),
- az ügykörébe tartozó illetékek és a helyi adók hatékony végrehajtásának, illetőleg alkalmazásának elősegítésére rendeletében szabályozhatja az anyagi érdekeltiség feltételeit (K.V.Fk.F.),
- dönt a helyi adókat érintő méltányossági ügyekben hozott határozatok ellen irányuló felbbezésekben (K.V.Fk.).

A települési önkormányzat jegyzője, főjegyzője

- biztosítja a hatáskörébe utalt helyi és a központi adójogszabályok területén való érvényesítését (K.V.Fk.),
- előkészíti a központi adójogszabályokból eredő helyi képviselőtestületi rendeletalkotást, így a – képviselőtestület döntése alapján bevezetendő – helyi adórendeletet (K.V.Fk.),
- előkészíti azt a rendeletet, amelyben a közgyűlés dönt arról, hogy a helyi adókról szóló törvényben meghatározott adók közül a fővárosi kerületi önkormányzat mely adókat vezetheti be (F.),
- biztosítja a helyi adókról szóló törvény, illetve képviselőtestület adózással kapcsolatos rendeleteinek végrehajtását (K.V.Fk.),
- ellátja az I. fokú adóhatósági feladatokat (K.V.Fk.),
- intézi a hatáskörébe tartozó központi adókkal, valamint a helyi adókkal összefüggő bejelentéseket, panaszokat (K.V.Fk.),
- eljár az adózással kapcsolatos méltányossági ügyekben (K.V.Fk.),
- illetékességi területén biztosítja az adózók tájékoztatását az adórendelkezések szabályairól, különösen az adóalanyok kötelezettségeit tartalmazó előírásairól (K.V.Fk.),
- ellenőrzi az adójogszabályok érvényesülését, az adókötelezettség teljesítését, valamint az adóbefizetések és -elszámolások helyességét (K.V.Fk.)

- működési területén ellátja a hatáskörébe tartozó adók kivetésével, nyilvántartásával, beszédésével, behajtásával, kezelésével, elszámolásával, ellenőrzésével és az információszolgáltatással kapcsolatos feladatokat (K.V.Fk.),
- az ügyfelek részére felvilágosítást nyújt, terjeszti a tájékoztató kiadványokat (K.V.Fk.),
- az adókötelezettség megállapítása érdekében adatokat gyűjt, tájékoztatást kér, helyszíneléseket tart, információkat dolgoz fel (K.V.Fk.),
- feldolgozza a beérkezett adóbevallásokat, kiszámítja a fizetendő adó összegét, az adótörvényben meghatározott esetekben elvégzi az adókivetést (K.V.Fk.),
- ösztönzi az adóalanyok adókötelezettségének időben történő teljesítését (K.V.Fk.),
- megindítja az adóbehajtási eljárást a jogerősen megállapított és a késedelmi pótlékmentes fizetési határidőben nem teljesített adótartozásokra, illetőleg a szabályszerűen behajtásra kimutatott köztartozásokra (K.V.Fk.),
- a jogszabályban meghatározott feltételek fennállása esetén behajthatatlanság címén vagy a behajtáshoz való jog elévülése miatt törli a köztartozást, illetőleg megkeresi eziránt a behajtást kérő szervet. A behajthatatlanság címén törölt adótartozást újból előírja, ha az – a behajtáshoz való jog elévülésén belül – végrehajthatóvá válik (K.V.Fk.),
- jogszabályban meghatározott esetekben az illetékességi területén lévő ingatlanokról az ügyfél kérelmére, vagy hatósági megkeresésre adó- és értékbizonyítványt állít ki, illetőleg küld meg (K.V.Fk.),
- teljesíti a hatáskörébe tartozó ügyekkel kapcsolatos megkereséseket, hatósági megkeresésre környezettanulmányt készít (K.V.Fk.),
- vezeti a külön jogszabályokban előírt nyilvántartásokat, kimutatásokat és az információszolgáltatás meghatározott rendje keretében adatokat, beszámolókat készít és továbbít (K.V.Fk.).

A köztársasági megbízott

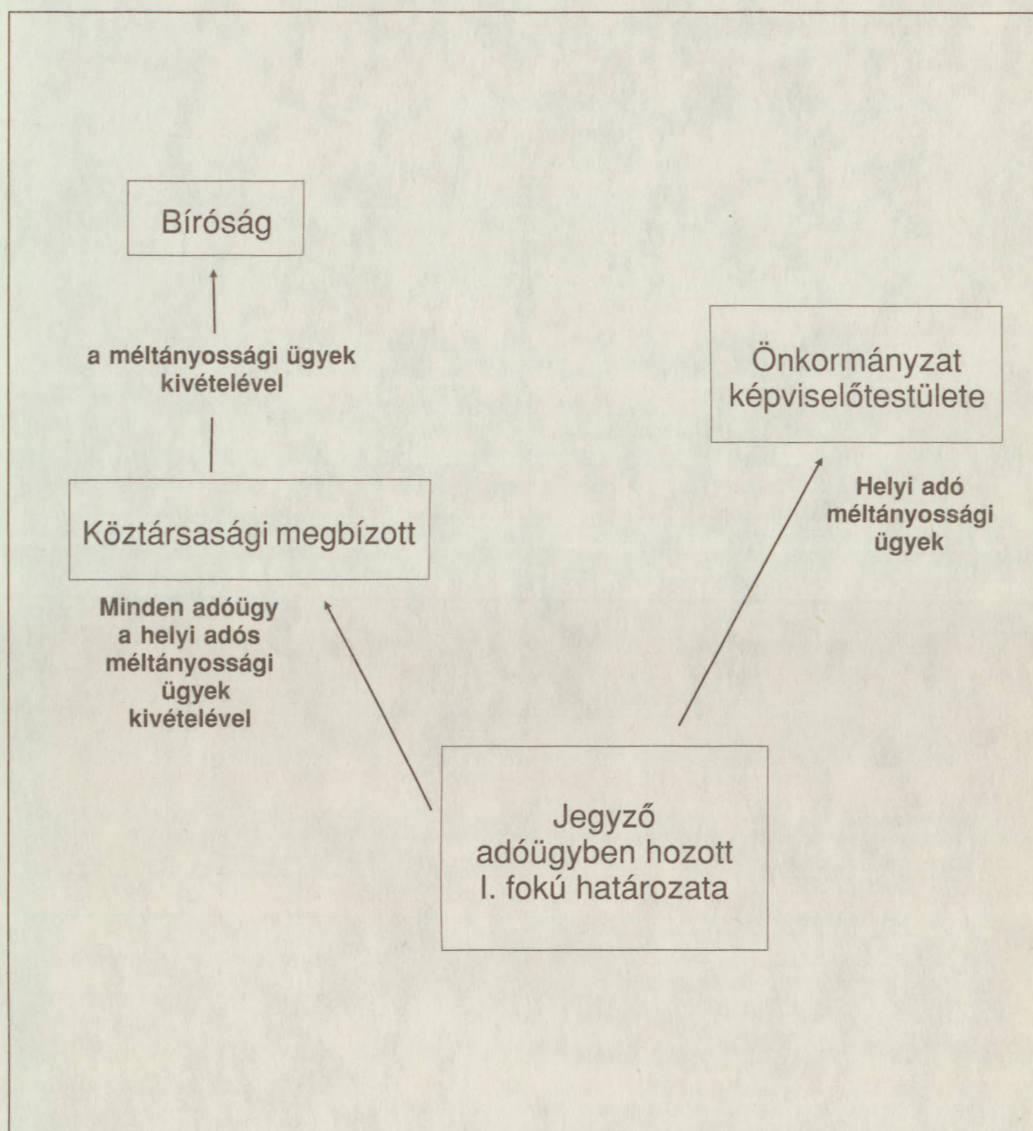
- ellátja a helyi önkormányzatok adózással kapcsolatos tevékenységének törvényességi ellenőrzését,
- elbírálja – a helyi adóval kapcsolatos méltányossági ügyek kivételével – a jegyző adótárgyú határozatai ellen benyújtott fellebbezéseket,
- szervezi, irányítja és ellenőrzi az önkormányzatok hatáskörébe tartozó központi adójogszabályok működési területén történő végrehajtását,
- ellátja az alperesi teendőket másodfokú határozatának bírósági felülvizsgálatára irányuló ügyekben,
- kezdeményezi a működési területén hozott, önkormányzati törvénysértő adóügyi döntések hatályon kívül helyezését.

Az önkormányzati rendszer érinti a **jogorvoslati rendszert**, ezen belül a fórumrendszert is. Mit jelent ez konkrétan adó- és illetékügyekben.

Adóügyben az első fokú adóhatóság a községi (ideértve a nagyközséget is), a városi (ideértve a megyei jogú várost is) és a fővárosi kerületi jegyző. A hatáskör tehát nem szakigazgatási szervet, hanem jegyzőt illet. A jegyző a kiadmányozás jogát az ügyek konkrét körére meghatározva a polgármesteri hivatal dolgozóira (osztályvezető, csoportvezető, előadó) átengedheti, a hatáskört azonban nem ruházhatja át.

A jegyző adóügyben hozott határozatai elleni fellebbezés – a kérelem tárgyától függően – kétirányú. A most bevezetésre kerülő helyi adó és a hagyományos, még élő ún. tanácsi adók ügyében hozott első fokú határozat ellen fellebbezni a köztársasági megbízotthoz lehet, kivéve a helyi adót érintő méltányossági ügyeket, mert ez utóbbi esetben a fellebbezést az önkormányzat képviselőtestületének kell elbírálni. A méltányossági ügyek kivételével ma már valamennyi adóügyben nyitva áll a bírói út. A köztársasági megbízott határozatait tehát bíróság előtt keresettel meg lehet támadni.

Az előbb elmondottakat egy ábrán is bemutatjuk:

Hangsúlyozzuk, hogy csak a helyi adós méltányossági ügyekben másodfokú fórum az önkormányzat képviselőtestülete. A többi méltányossági ügyben és a helyi adók nem méltányossági ügyében benyújtott fellebbezést másodfokon a köztársasági megbízott bírálja el. A köztársasági megbízott döntése ellen – kivéve a méltányossági ügyeket – bírósághoz lehet fordulni.

Illetékügyekben hozott határozat ellen a köztársasági megbízotthoz lehet fellebbezni. A köztársasági megbízott döntése ellen illetékügyekben is – a méltányossági kérelmet kivéve – bírósághoz lehet fordulni.

A helyi adók bevezetésének technikai kérdései

Egy adórendszer (vagy adónem) bevezetésének – a jogszabályi háttér mellett – sarkponti kérdése, hogy milyen megoldási technikák állnak az apparátusnak rendelkezésére a feladat végrehajtásához.

Ehhez kíván segítséget adni a függelék azoknak a technikai lehetőségeknek, forrásoknak a vázlatos bemutatásával, melyek szükségesek lehetnek a helyi adók bevezetésének előkészítéséhez.

1. Építményadó

Ezen adónemben információk szükségesek mind az adómegállapításhoz (magánszemélyek esetében), mind az adóbevallások tényszerűségének ellenőrzéséhez. E munkához segítséget nyújtó források a következők lehetnek:

a) A többször módosított 1964. évi III. tv. és a végrehajtása tárgyában kiadott többször módosított 12/1986. (XII. 30.) ÉVM rendelet alapján az önkormányzat hivatala a területén lévő épület, műtárgy és egyéb építmény építéséhez, használatba vételéhez, fennmaradásához, felújításához, helyreállításához, átalakításához, bővítéséhez a rendeltetéstől eltérő használatához, továbbá lebontásához engedélyt ad ki.

Az építési engedély megadásáról hozott határozat tartalmazza mind az állami, mind a magántulajdonú építmény építése esetén:

- az építető – ha nem azonos az építetővel – az ingatlan tulajdonosának (kezelőjének, tartós földhasználójának, hasznélvezőjének) a nevét és címét,
- az építési munkával érintett földrészlet utcanevét és házszámát, továbbá helyrajzi számát,
- az építési munka rövid leírását az építmény rendeltetésének állandó vagy ideiglenes jellegét, az építmény alapterületét a szobák számát és méretét, illetve az egyéb helyiségek felsorolását és méreteit,
- állami lakás és nem lakás céljára szolgáló helyiség lebontásának vagy átalakításának engedélyezése esetén a bérleti jogviszony megszűnésére vonatkozó utalást.

Az építmények adóztatásához szükséges körülmények (adóalany, adótárgy stb.) tisztázásához jól hasznosíthatók az építési engedélyen túl az ehhez beadott kérelem mellékleteiből, a használatbavételi engedélyből, illetőleg az adóhatóság korábbi éveken készített nyilvántartásaiból nyerhető információk.

b) A helyi adó bevezetéséig hatályos mai házadó esetében jelentős a mentességet élvezők aránya, de a TAKEH adatfeldolgozási rendszerben alkalmazott nyilvántartás is felhasználható az építményadó bevezetésére, illetve az új bevételekben szereplő adatok ellenőrzésére.

Szükséges felhívni a figyelmet arra, hogy a TAKEH jogutódja a TÁKISZ (Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat) rövid idő alatt képes egy településre adónemenként, az adózók névsora alapján vagy laccím alapján összeállítani a szükséges adatokat,

melynek révén az adatok rendezése, feldolgozása jelentősen felgyorsul. (Hátránya a helyi adók szempontjából, hogy csak a magánszemélyek adóztatására vonatkozó adatokat tartja nyilván.)

- c) A felkészüléshez kiindulási alap lehet a gazdálkodók tulajdonában lévő ingatlanok felkutatására a volt tanácsi ipari és kereskedelmi osztályok által vezetett **egyéni vállalkozókról készült nyilvántartás**. A nyilvántartás tartalmazza a vállalkozók nevét, lakcímét és az ipari vagy kereskedelmi tevékenység gyakorlásának a székhelyét. A gazdálkodók tulajdonában lévő ingatlanok adatai megtalálhatók az érintett szervezetek, személyek analitikájában (könyvelésében) is.
- d) Az építményadó bevezetésénél az adóalanyok és adótárgyak pontosítására (azonosítására) igen hatékony segítséget adhatnak a földhivatali nyilvántartásokból nyerhető információk. A **földhivatali ingatlannyilvántartás** községenként, nagyközségenként, városenként, Budapesten és a volt megyei városokban kerületenként tartja nyilván a települések ingatlanjainak adatait.

Az ingatlannyilvántartás tulajdoni lapból, földkönyvből, ingatlannyilvántartási térképből (alaprajzból) áll.

A Tulajdoni lap I. oldala tartalmazza a község, város megnevezését, belterület, külterület (zártkert) bontásban az ingatlan címét, helyrajzi számát, a terület nagyságát, művelési ágát (ha vagy m^2) és a művelési ág alól kivett területet.

A Tulajdoni lap II. oldalán szerepel a tulajdonszerzés jogcíme, a tulajdonos(ok), kezelő(k) neve, címe (székhelye), személyi adatai és az ingatlanra bejegyzett tulajdoni hányad.

A Tulajdoni lap III. oldala a jelzálog jogot és az ingatlanra bejegyzett egyéb terheket tartalmazza. (Pl. OTP tartozás)

A kerületi földhivataloknál vezetett földkönyvben megtalálható az ingatlan szektor szerinti (magán vagy állami) megkülönböztetése, valamint a Tulajdoni lap I. oldalán található adatok.

Az ingatlannyilvántartási térképen feltüntetik a településen található épületek, építmények alapterületét. Az ingatlannyilvántartási alaptérképen a $12 m^2$ -nél kisebb építmények beépítetlen földrészletként szerepelnek.

A földhivataloknál nyilvántartott adatok számítógépes nyilvántartását és feldolgozását a Földmérési és Távérzékelési Intézet végzi. Az intézet az ország területén található ingatlanok adatait gyűjti, tárolja, adatállományát a földhivataloktól kapott információk alapján rendszeresen karbantartja.

Számítógépes nyilvántartásában megtalálhatók mindazok az adatok, amelyek a földkönyvi nyilvántartásban szerepelnek, valamint az ingatlanok címe, utca, házsám bontásban, de nem tartalmazza az ingatlan tulajdonosainak a nevét és lakcímét.

Bár a nyilvántartás nem teljeskörű, mivel csak a telkek méretét tükrözi m^2 -ben és az építmények méretei nem találhatóak benne, de az egyik legjobban felhasználható adatbázis az adótárgyak rendszerezésére, felkutatására. Az intézet és a földhivatalok az általuk nyilvántartott adatokról a 3/1991. (I. 16.) FM rendelet alapján adatokat szolgáltatnak.

- e) Az önkormányzat a számára ismeretlen – az adóalanyokra vonatkozó – adatok beszerzése érdekében a **cégbíróság**on vezetett **cégnyilvántartást** is igénybe veheti. A cégbíróság az 1989. évi 23. tvr. és a 13/1989. (XII. 16.) IM rendelet alapján a cégnyilvántartásba bejegyzti

az üzletszerű gazdasági tevékenységet folytató jogi és természetes személyeket, illetve ezek társaságait. A cégbejegyzés tartalmazza a cég formáját, elnevezését és székhelyét (telephelyét, fióktelepét). Cégbejegyzés fióktelepről csak abban az esetben történik – illetékességi helye szerint –, ha az adott telepen ügyintézés (szerződéskötést) is folytatnak. Tehát pl. raktározási célra használt telephely felkutatása ezen a módon nem lehetséges.

Figyelem: a cégbejegyzés elsősorban tehát a cég központi telephelyét tartja nyilván, de az ingatlan paraméterei nem találhatóak meg benne.

- f) Amennyiben az önkormányzat az építmény korrigált forgalmi értéke alapján kíván adóztatni, az esetben kiindulási alap lehet az illetékhivataloknál a forgalmi értékekre vonatkozóan rendelkezésre álló adatbázis.

Az illetékhivataloknak ugyan nem alapfeladata az ilyen tartalmú adatszolgáltatás az adóhatóságok részére, de megkeresésre az ingatlanok forgalmi értékéről információt ad. Előtte célszerű az együttműködés formáját és módját, tartalmát közvetlenül egyeztetni a hivatallal.

Az illetékhivatalok mellett igénybe vehetők az ingatlanok forgalmazásával, értékbecsléssel foglalkozó, kifejezetten erre szakosodott szervezetek szolgáltatásai is. E szervezet névsora az Országos Szaknévsorban megtalálható.

2. Telekadó

A telekadó– lévén vagyoni típusú – esetén a megfelelő eltérésekkel jól hasznosítható kiindulási állapot szolgálhatnak az építményadó kapcsán felsorolt adatszerezési bázisok (források).

Szükséges figyelemmel lenni az építményadó és a telekadó rendszerű összefüggéseire. Ebből következő feladat, hogy a beépítést állandóan figyelemmel kell kísérni, mivel a használatbavételi ill. fennmaradási engedély kiadását követően az építmény és a hozzátartozó telek után megszűnik a telekadó fizetési kötelezettség és az építmény építményadó kötelessé válik.

3. Magánszemélyek kommunális adója

A magánszemélyek kommunális adója az

- építményekre,
- beépítetlen belterületi földrészletre (telkek), valamint
- a nem magánszemélyek (önkormányzati, gazdálkodó szervezetek) tulajdonában álló lakásbérleti jogokra

terjedhet ki.

Az adó tárgyanként kerül megállapításra, nem függ az ingatlan méretétől, forgalmi értékétől.

- a) **Az adó alanyai**, minthogy elnevezéséből is következik, kizárólag magánszemélyek lehetnek. Az adóalanyiság tisztázására ugyanazok a lehetőségek, mint amit már az építmény- és telekadónál leírtunk.

Ezért az ott említett adatbázisok használhatók ennél az adófajta bevezetésénél is, azzal a

könnyebbséggel, hogy itt nem jelent problémát, hogy a nyilvántartások nem tartalmazzák az építmény pontos méretét.

- b) A nem magánszemélyek tulajdonában (volt tanácsi ingatlankezelő szervek kezelésében) álló lakások bérleti jogával rendelkezők viszont a lakbér fizetésén keresztül rendszeres kapcsolatban állnak az ingatlankezelő vállalatokkal (a fővárosban a lakbért a Fővárosi Ingatlankezelő Vállalat szedi be), ahol ebből következően az adóztatásra is felhasználható címlista rendelkezésre áll.
 - ba) Az önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 107. §-a (1) bekezdésének b) pontja szerint a tanácsi ingatlankezelő szervek kezelésében lévő állami bérlakások az önkormányzatok tulajdonába kerülnek, így természetesen a vezetett nyilvántartások a polgármesteri hivatokhoz kerülnek. Ezzel az adó kivetése és a bevallások ellenőrzése megoldható.
 - bb) A fővárosban az adóalanyok és adótárgyak sokasága és nehezen kezelhetősége miatt különösen fontos, hogy kevés adminisztrációval lehessen adóztatásra alkalmas információt szerezni. Ehhez nyújthat segítséget a Fővárosi Számítástechnikai és Díjbeszedő Vállalat (1502 XI. Vahot u. 8. Pf. 35.) számítógépen nyilvántartott közüzemi díjak beszedésére használt címlistája. A címlista magában foglalja a – villamos árammérővel rendelkező – magánszemélyek teljes körét, a tulajdonosokat és a bérlőket egyaránt. A nyilvántartás a fővárosban néhány volt kerületi tanácsnál rendelkezésre áll, mivel a TEHO bevezetésekor már alkalmazták. Ez a címlista teljesebb, mint a Fővárosi Ingatlankezelő Vállalaté, mert ez utóbbi csak a MÁV, HM, BM lakásait tartja nyilván, a többi gazdálkodó szervezetét (pl. a Magyar Villamosművek Trösztét) nem.

4. Vállalkozók kommunális adója

Az adó alapja (tárgya) a vállalkozók által az önkormányzat illetékességi területén foglalkoztatott személyek átlagos statisztikai létszáma. A foglalkoztatottak körébe bele kell érteni a ténylegesen az adott területen munkát végző tulajdonosokat, szövetkezeti tagokat, egyéni vállalkozókat is.

- a) Az átlagos statisztikai állományi létszám rendszeres vezetése, számítása évek óta kialakult módszer szerint történik valamennyi gazdálkodónál a Központi Statisztikai Hivatal mindenkor hatályos Egységes Munkaügyi Statisztikai Utasításban foglaltaknak megfelelően.

Nagyobb vállalatok (kettős könyvvitelt vezető) esetében viszonylag egyszerűbb a létszám ellenőrzése, ugyanis a gazdálkodók telephelyenként, részlegenként, gyáregységenként stb. egyébként is nyilvántartják a létszámot. A legtöbb helyen jelenléti ívet, vagy a jelenlétet igazoló bélyegzőkártyát kell vezetni, amelyet összegezve viszonylag egyszerűen követhető a létszám alakulása.

- b) A néhány főt foglalkoztató kisvállalkozóknál nehezebb a helyzet, ők ugyanis általában nem vezetnek jelenléti ívet és bélyegzőkártyát még elvéve sem. Ez esetben a létszám ellenőrzéséhez más módszert lehet alkalmazni. Valamennyi vállalkozó (kis és nagy) egyaránt köteles a főállásban munkát végző dolgozók (munkát végző tulajdonosok) után társadalombiztosítási járulékot fizetni. Ezt célszerű inkább a vállalkozóknál ellenőrizni, de végső esetben lehet a Társadalombiztosítási Igazgatóságnál is.

c) Ha ezzel a módszerrel sem sikerül a létszámot megállapítani, akkor kénytelen az önkormányzat a bejárással történő szemrevételezést alkalmazni.

Az adó alanya valamennyi vállalkozó, akár a vállalkozási nyereségadó hatálya alá tartozik, akár a személyi jövedelemadó alkalmazásában vállalkozónak minősül.

A nagyobb adóztatható ingatlannal is rendelkező gazdálkodók felkutatásáról az építményadónál már szóltunk.

Az egyéni és kisebb társas vállalkozásokat (a személyi jövedelemadó alkalmazásában vállalkozónak minősülőket is) az önkormányzat az APEH segítségével állapíthatja meg. Ők ugyanis tevékenységük megkezdésekor adószámot kérnek az APEH-től. Tekintve, hogy nevük és címük ugyancsak rendelkezésre áll, ennek alapján a bevallást elmulasztók nagy többsége megtalálható.

5. Az idegenforgalmi adó

Az idegenforgalmi adó lényegében az ismert gyógy- és üdülőhelyi díj korszerűsített változata. Az adó sajátossága, hogy kizárólag magánszemélyek fizetik.

a) Egyrészt az fizeti, akinek üdülésre, pihenésre alkalmas **épülete** van, amely nem minősül lakásnak. Így adóztatható az üdülő, azonkívül az üdülésre, pihenésre alkalmas csónakház, kabin, horgásztanya, présház, de az üdülésre alkalmas épülettől elkülönítve épített garázs is. Nem tartozik ugyanakkor ebbe a körbe pl. a földdel össze nem épített lakókocsi. Az épület után szedhető idegenforgalmi adó megállapításához használható adatbázisok és felhasználásuk módja megegyezik az építményadónál már tárgyaltakkal.

b) Továbbá adókötelezettség terheli azt, aki **nem állandó lakosként** 48 órát meghaladón tartózkodik az illetékességi területen. A tartózkodás alapján fizetett adót a törvény 34. § (1) bekezdésének a/-c/ pontjában felsorolt szervek szedik be. E szervekről az önkormányzatok rendelkeznek információval, tekintve, hogy az üdülésből származó bevétel jelenleg is – az idegenforgalmi adó bevezetéséig – helyi forrás.

Probléma csak a d) pontban foglaltakkal kapcsolatban merülhet fel. A nem közvetítő irodán keresztül üdültetés ugyanis nem könnyen követhető, ellenőrizhető. A tartózkodás ideje nincs bejelentéshez kötve, a külföldiek esetében is csak 30 napon túl kötelező. A fenti formában történő üdültetés ellenőrzése az önkormányzat érdeke és feladata, melynek feltételeit önkormányzati forrásokból kell megteremteni.

c) a munkát azonban megkönnyítheti, ha a tartózkodási időhöz kötött idegenforgalmi adó bevezetését szorgalmazó önkormányzat szórólapon, plakáton, hirdetményen, elsősorban a szálláshelyeken stb. több nyelven adna tájékoztatást az illetékességi területen (térképpel v. a határok megjelölésével) az adó mértékéről, a mentességek és kedvezmények köréről, a fizetés módjáról. Ez a módszer használható figyelemfelkeltésre és az adóbeszedésre kötelezettek jogainak és kötelezettségeinek megismertetésére.

6. Helyi iparűzési adó

a) Az adó bevezetéséhez legfontosabb teendő az **adóztatható tevékenységek** meghatározása. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy akár valamennyi gazdálkodási tevékenység, de bármelyiket v. többet kiválasztva is adóztatható, amit az önkormányzatnak saját rendeletében kell rögzítenie.

A tevékenységeket a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) ágazati osztályozási rendszere népgazdasági ágakba, ágazatokba és szakágazatokba sorolja. A különböző népgazdasági ágakat képező gazdálkodási tevékenységek a következők:

- ipari tevékenység,
- építőipari tevékenység,
- mező- és erdőgazdasági tevékenység,
- közlekedési, posta és távközlési tevékenység,
- belkereskedelmi tevékenység,
- külkereskedelmi tevékenység,
- vízgazdálkodási tevékenység,
- egyéb anyagi tevékenység,
- egyéb nem anyagi tevékenység (pl. minőségellenőrzés, raktározás stb.),
- pénzügyi tevékenység,
- személyi és gazdasági szolgáltató tevékenység.

Ezek pontos meghatározásához segítséget nyújt az

Ágazati Számlakeret hatályos előírásai

Ipari Termékek Jegyzéke (ITJ)

Mezőgazdasági Termékek Jegyzéke (METJ)

Vízgazdálkodási Termékek Jegyzéke (VTJ)

Számítástechnikai Alkalmazási Termékek Jegyzéke (SZATJ)

Építmény Jegyzék (ÉJ)

Szolgáltatási Tevékenységek Jegyzéke (SZTJ) és Példatár.

Az önkormányzatok megkeresésére – vitásabb esetekben – a Központi Statisztikai Hivatal Információs Szolgálat (II. Keleti Károly u. 5–7. II. 3., 1525 Budapest, Pf. 51.) ad tájékoztatást az adózásra kijelölt tevékenységek besorolásához.

Pl. 1. kozmetika SZTJ 711–11–02 besorolási szám, ebből

711 személyi és háztartási szolgáltatások

11 fodrászat, kozmetika

02 kozmetikai szolgáltatás

Bőr- és testápolás szakmai képzettséghez kötött higiéniai szolgáltatások nyújtása, manikűr, pedikűr, tyúkszemirtás, szőrtelenítés, kvarc- és infralámpás kezelés stb. Ide tartozik a szolárium is.

2. irhabundatisztítás SZTJ 101–92–02 besorolási szám, ebből

101 ipari szolgáltatások

92 textil-, bőr- és szőrmetermékek tisztítása és festése

02 vegytisztítás

A vállalkozó a népgazdasági ágankénti bevételét a könyvelésében nyilvántartja.

- b) Az **adó alanyai** valamennyi vállalkozási nyereségadó hatálya alá tartozó gazdálkodó, továbbá mindazok az egyéni vállalkozók, akik személyi jövedelemadót fizetnek. Így – elvileg – minden vállalkozó személy és szervezet adóalannyá válhat, ha az önkormányzat tevékenységi alapon nem kíván differenciálni.
- c) Az **adó alapja** az értékesített termék ill. a végzett szolgáltatás éves nettó árbevétele, melynek kiszámítási sémája a következő:

+ az értékesítés v. szolgáltatás (engedményekkel csökkentett, felárral növelt) árbevétele a
vevőnek elküldött számlával egyezően

+ fogyasztói árkiegészítés

– fogyasztói adó

= értékesítés v. szolgáltatás nettó árbevétele

Az értékesítés v. szolgáltatás árbevétele – a hatályos számviteli útmutatásoknak megfelelően – általános forgalmi adót (ÁFA) nem tartalmaz, ezért külön levonni sem kell.

A fogyasztási adót az állami feladatok ellátásához szükséges bevételek biztosítására, egyes javak fogyasztásának korlátozására, a fogyasztói árkiegészítés pedig a lakosság érdekében a fogyasztói árak a termelői árnál alacsonyabban tartására szolgál (a fogyasztási adóról és a fogyasztói árkiegészítésről szóló 1989. évi LI. törvény).

A fogyasztási adót – törvény szerint – annak a gazdálkodónak kell az állami költségvetésbe befizetnie, aki a törvény mellékletében (a fogyasztási adó és a fogyasztói árkiegészítés kulcsairól, tételeiről szóló 1/1991. (I. 1.) Korm.r. szerint) meghatározott terméket saját maga állítja elő és külföldön értékesíti,

– a továbbértékesítésre nem adóalanytól beszerez,

– továbbértékesítésre importál.

A fogyasztói árkiegészítés akkor vehető igénybe a törvény mellékletében meghatározott termékek és szolgáltatások után, ha azok belföldön kerülnek értékesítésre, vagy a szolgáltatásokat belföldön végzik.

Ebből következik, hogy csak az a gazdálkodó korrigálhatja ezzel az értékesítési árbevételét, akinek a befizetési kötelezettsége ill. az igénybevételei lehetősége az állami költségvetéssel szemben fennáll.

- d) A gazdálkodók nettó árbevétele, könnyen megtalálható abban az esetben, ha a teljes tevékenység utáni nettó árbevétel kívánja megtudni az önkormányzat.

da) Kettős könyvvitelt vezetőknél a mérleg II. Eredménykimutatás tábla i) oszlopának 12. sora.

db) Egyszerűsített kettős könyvvitelt vezetőknél a mérleg II/e. Egyszerűsített eredménykimutatás 23. sor c) oszlopa.

dc) Egyszeres könyvvitelt vezetőknél (naplófőkönyv) a Vagyonkimutatás Tájékoztató Adatok táblájának 30. sora (vállalkozási nyereségadó–köteles bevételek)

Személyi jövedelemadó hatálya alá tartozó vállalkozóknál a Pénztárkönyv személyi jövedelemadó alapjába beszámító bevétel oszlopa.

Abban az esetben, ha az önkormányzat nem a teljes, hanem egyes tevékenységek adóztatását választja, vagy a vállalkozónak több illetékességi területen realizálódik bevétele, ennek bontása, csak az analitikus nyilvántartásában található meg.

Az önkormányzatok az iparüzési tevékenység adóztatásához igénybe vehetik az állami adóhatóság (APEH), valamint az erre szakosodott könyvvizsgálók segítségét. Az adózás rendjéről szóló 1990. évi XCI. törvény 47. §-ának (3) bekezdése érdekében az adóhatóság jogosult a hatáskörébe tartozó adóval kapcsolatos adatról, tényről, körülményről vagy iratról más adóhatóságot tájékoztatni, ha az valamely adó vagy adóhiány feltárását, behajthatóságának megállapítását teszi lehetővé, vagy valószínűsíti. Célszerű e lehetőséggel élve megkeresés útján igénybe venni az APEH-nek a vállalkozókra vonatkozóan rendelkezésre álló adatbázisát. Természetesen az APEH ilyen irányú kéréseit az önkormányzati adóhatóságnak is teljesítenie kell.

A helyi adók nyilvántartása, kezelése és elszámolása

A települési önkormányzatok költségvetésének egyik – az Ötv.-ben meghatározott – bevételi forrása a magánszemélyekre és a vállalkozókra megállapítható helyi adó. Az önkormányzat elhatározásával bevezethető helyi adók nyilvántartása, kezelése és elszámolása az adózás (adóigazgatási tevékenység) szerves részét képezi, ami a települési önkormányzatoknál (továbbiakban: adóhatóság) az alábbi munkafázisok szerinti feladatok ellátását jelenti:

- a különböző fizetési kötelezettségek **adóalanyonként** elkülönített nyilvántartása (adószámla), a számlát érintő változások (pótelőírás, törlés, visszatérítés stb.) és a befizetések követe-
telése;
- egyes fizetési kötelezettségek **adónemenkénti** nyilvántartásba vétele és összesítése (adó-
lajstromok készítése);
- az adóbevételek elszámolása az önkormányzati költségvetéssel szemben;
- a helyi és központi – adózást érintő – információs igények kielégítése.

A feladat nagyságrendjét (és munkaigényességét) azzal lehet érzékeltetni, hogy az adóztatást több mint 3000 elsőfokú adóhatóságnál végzi és a vezetett adószámlák száma megközelíti a 4 milliót.

Az 1991-es évben az önkormányzati hatáskörbe tartozó adók nyilvántartása, kezelése és elszámolása terén a megfelelő átmenetet biztosítani kell. Ez azzal a követelménnyel jár, hogy a helyi adók bevezetéséig az ún. tanácsi adók (pl. házadó, építményadó, gépjárműadó, magánszemélyek földadója) megfelelő nyilvántartásáról gondoskodni kell és egyben ki kell alakítani a **helyi adók** nyilvántartásának, kezelésének és elszámolásának szabályait is. Ez csak a korszerű számítástechnikai, ügyviteltechnikai eszközök segítségével oldható meg, mivel nagy tömegű, rendszeresen felhasználandó adat kezelésére és nyilvántartására van szükség. Az adatok jelentős része viszonylag állandó, illetve karbantartása rendszeresen biztosítható. Az adatállományok sokoldalú elemzése, a helyi és központi információs igények kielégítése szervezett formában oldható meg.

1.) Az önkormányzat hatáskörébe tartozó adóadatok nyilvántartásának és feldolgozásának feltételrendszere.

Az önkormányzati adóadatok nyilvántartási és feldolgozási rendszereinek bemutatása előtt azokat a feladatokat célszerű röviden áttekinteni, amelyeket az adóhatóságoknak kell végezniük.

Az adóhatóságoknak **adószámlát** kell nyitni minden olyan adózóról, akire valamilyen jogcímen adókötelezettséget állapítottak meg, illetőleg mint önadózót terhel adókötelezettség. A fizetésre kötelezett e kötelezettségét **két** számlán (adóbeszedési számlán vagy az idegen bevételek számlán) teljesítheti.

- a.) Az **adóbeszedési** számlán fizetendő adók, adójellegű kötelezettségek **1991-ben** a következők lehetnek:

aa.) a **helyi adók** (építményadó, telekadó, kommunális adó, idegenforgalmi adó, helyi ipar-
üzési
adó), amennyiben az önkormányzat helyi adórendeletében azokat (vagy egyrészüket)
bevezeti;

ab.) a **helyi adók bevezetéséig:**

- házadó
- nem lakás céljára szolgáló építmények adója
- magánszemélyek földadója
- mezőéri járulék
- gépjárműadó
- telekadó
- út- és közműfejlesztési hozzájárulás

b.) Az **idegen bevételek** számláján teljesítendő kötelezettségek (behajtásra kimutatott, más
hatóságok részére behajtott tartozások) a következők lehetnek:

- SZTK járulék
- vízi társulás
- egyéb idegen helyről kimutatott tartozások.

c.) Az adószámlák megnyitásához és folyamatos vezetéséhez azoknak az adatoknak a nyil-
vántartására van szükség, amelyek alapján az adózókat, az őket terhelő kötelezettségeket,
befizetéseket stb. hiteltérdemlően meg lehet állapítani. A nyilvántartandó adatok a következő
módon csoportosíthatók:

- az adózót azonosító törzsadatok,
- az adó megállapítására vonatkozó jellemző adatok,
- az adóelőírást módosító határozatok adatai és
- a befizetések jellemző adatai.

Az adóadatok nyilvántartási és feldolgozási rendszerében a **technikai lehetőségektől
függetlenül** kell nyilvántartani a következőket:

ca.) **Az adózót azonosító törzsadatok:**

magánszemély esetén:	vállalkozó esetén:
- személyi száma,	- adószáma,
- neve,	- elnevezése (neve, rövidített cégneve),
- állandó lakhelye	- székhelye (telephelye)
(helység, utca, házsám,	- bankszámla száma,
irányító szám)	- képviselőjének megnevezése.

cb.) **Az adó megállapítására vonatkozó jellemző adatok:**

Az adómegállapításra vonatkozó jellemző adatok elsősorban az adótárgy sajátosságaitól függően kerülnek meghatározásra. Természetes, hogy más adatok nyilvántartására van szükség pl. az építményadó (házadó) vagy a gépjárműadó esetében. A gépjárműadó kivetés jellemző adatai a következők:

- magán vagy jogi személyként fizet az adózó;
- a gépjármű dízel (gáz) vagy benzin üzemű;
- a gépjármű súlya vagy a motor hengerűrtartalma.

Egy-egy adónem esetén azok az adatok kerülnek feldolgozásra, amelyek a fizetendő adók összegét meghatározzák.

cc.) Az adóelőírást módosító határozatok adatai:

Az adó megállapítása után annak összegében változások történhetnek (megszűnik, módosul az adókötelezettség, méltányosságból törlik, mérséklük az adótarozást stb.).

cd.) A befizetések jellemző adatai:

A magánszemélyek esetében az adófizetési kötelezettség teljesítéséről az adóhatóság rendszeresen értesül az átutalási postautalványok (befizetési csekkek) kézhezvételével, amelyet az adóbeszedési számlát vezető fióktól naponta kap meg. A befizetési csekk legfontosabb adata a befizető neve és címe mellett a fizetett összeg és a befizetési időpont. A vállalkozók esetében az adóbefizetések (adóelőleg) jellemző adatait az átutalási megbízás tartalmazza.

2.) Az önkormányzati hatáskörbe tartozó fizetési kötelezettségek kezelésének módja:

Az adóév folyamán az elvégzendő nyilvántartási és a hozzájuk kapcsolódó adatfeldolgozási munkálatok eltérő jellegűek. Folyamatos feladatot jelent az új adóalanyok nyilvántartásbavétele, az adószámla megterhelése az adókötelezettségnek megfelelően, úgyszintén az adózók befizetéseinek felvitele az adószámlára. Ennek alapján az adóelőírások teljesítését naprakészen vizsgálni lehet. (Amennyiben az év folyamán az adó befizetése nem történik meg, az adó behajtása érdekében a szükséges lépéseket meg kell tenni.)

a.) Az adóztatási munkában az első félév folyamán sajátos feladatot jelent az ún. **törzskivetések** állományának aktualizálása. Az adószámlán előírt adók jelentős része az ún. együttesen kezelt adó, amely a kivetéskor egy-egy konkrét adónemet takar (pl. építményadó, gépjárműadó), de az adószámlán már egyösszegben jelenik meg adóterhelésként.

Az együttes kezelés tulajdonképpen több adónemet magábafooglaló, de végül is egyösszegben megjelenő adóterhelést (előírást) és az erre történő befizetést jelenti. Az adóterhelés a kivetés megtörténte után az év folyamán már csak abból a szempontból kerül vizsgálat alá, hogy az adóalany teljesítette-e az adóbefizetési kötelezettségét. Az együttes kezelés „intézménye” nélkül az adóhatóság nyilvántartási munkája, adminisztrációja a jelenleginél

lényegesen bonyolultabb és idő-, költségigényesebb lenne (adózáonként adónemenként előírás, befizetés stb.)

- b.) Az **együttesen kezelt** adók közé azok az adónemek kerülnek, amelyek az adóznál általában több éven át folyamatosan megfizetendő adóterhelést jelentenek. Így egyszeri nyilvántartásbavételük után az adóterhelés minden évben változatlanul megtörténhet az adókötelezettség megszűnéséig. Az együttesen kezelt adók kivetése az ún. kivetési irat alkalmazásával történik.

Az adókivetésre adónemenként évente egyszer kerül sor február elejétől május végéig terjedő időszakban. Ebben a periódusban az egyes adónemek kivetési iratainak adatállományát kész állapotba hozza az adóhatóság. Az aktualizált kivetési adatállomány kialakítása a megszűnt adókötelezettségek törléséből, a módosult kivetések változtatásából és az új adókivetések felvételéből tevődik össze.

Az összes kivetési állomány naprakész állapotba hozatala után rendelkezésre áll az a nyilvántartás, amelynek alapján elkészíthető az adózó részére a fizetési értesítés (adóív).

Az értesítés az adott évre az együttesen kezelt adókat adónemenkénti bontásban tartalmazza. Az adózó ebből értesül az éves adófizetési kötelezettségéről (hátralék, vagy túlfizetés, folyó évi előírás).

3. Az önkormányzati adóadatok nyilvántartási és adatfeldolgozási rendszerei

- Az adóhatóságoknál rendelkezésre álló, később ismertetésre kerülő nyilvántartások alapján az elmúlt évek során az adóadatok feldolgozása során az ún. **megyei autonóm rendszer** valósult meg. Ebben a rendszerben a teljes adatfeldolgozási folyamatot a Tanácsi Költségvetési Elszámoló Hivatal (TAKEH) végezte el. A jövőben ez a munka a megyei szinten szervezett Területi Államháztartási és Közigazgatási Informatikai Szolgálat (továbbiakban: TÁKISZ) feladatai körébe kerül.
- Az 1980-as évek második felében tömegesen jelentek meg a professzionális személyi számítógépek (IBM, PC/XT és AT) a hazai alkalmazóknál, ez lehetővé tette az adó adatfeldolgozásában az ún. **városi modell** létrehozását. A városi modell esetében az adóhatóságnál a számítógép olyan segédeszköz, amely az ügyviteli folyamat szerves része, ezáltal az adóhatóság munkája jellegében és módszerében is teljesen eltér a megyei autonóm rendszerekhez kapcsolódó adóhatóságok munkájától.
- A városi modell is kapcsolódik a megyei TÁKISZ-hoz az adóadat feldolgozási rendszerhez. Jelenleg e modellhez a szoftvert a PM központilag finanszírozza, éppen annak érdekében, hogy az önkormányzatoknál a megfelelő átmenetet biztosítani elhessen. A későbbiek során az önkormányzatoknak saját maguknak kell gondoskodni a feldolgozási rendszer működtetéséről.

3.1.) A megyei autonóm feldolgozás működési rendszere

Az önkormányzati adóadatok feldolgozásának megyei autonóm rendszerében az adóható-

ságok az adóügyi „eseményeket” számítógépes feldolgozásra alkalmas bizonylatokra vezetnek fel, amelyeket meghatározott időszakonként átadnak a megyei TÁKISZ-nak.

A megyei autonóm rendszerekben különféle feladatokat kell megoldani, ennek megfelelően lehet a nyilvántartási és adatfeldolgozási rendszert **alrendszerekre bontani**.

a.) Törzsadattári alrendszer

Tartalmazza mindazokat az adatokat, amelyek az adózó megfelelő azonosításához szükségesek.

Az önkormányzati adóadatok közül törzsadattári adatnak minősülnek az adózó **azonosító adatai** és a rendszeresen visszatérő adókra vonatkozó jellemző adatok.

A **magánszemélyeknél** a személyi törzsadatok nyilvántartásba vétele és folyamatos karbantartása alapvető feladata az adóhatóságnak, enélkül az adó kivetése, előírása és beszedése megbízhatatlan lenne. A magánszemély legfontosabb személyi törzsadata a **személyi szám**, amely egyértelműen azonosít minden magyar állampolgárt. A személyi szám mellett mindig ismerni kell az adózó nevét és állandó lakcímét, valamint az irányító számát is. A **vállalkozóknál** az azonosítást szolgáló törzsadattári adatnak minősül: az adószám, a vállalkozás megnevezése, székhelye vagy telephelye, a bankszámla száma, képviselőjének megnevezése.

Az adóalany törzsadattári bizonylata az előzőekben felsorolt adatokon túlmenően tartalmazza az adóhatóság törzsszámát, amelyet a költségvetési szervek törzsadattárából kap meg. A törzsadattári bizonylaton a nyilvántartásba való első felvitelnél az előző évi együttesen kezelt adó módosított összege szerepel, annak megállapítására, hogy az adóalanynak a tárgyév március 15-ig befizetendő együttesen kezelt adóját milyen mértékben kell fizetnie. A következő évtől ezt az összeget az évnytitás alkalmával a számítógép állapítja meg.

A **kivetési törzsadatok** egy-egy adófajta jellemző adatait foglalják magukban. Ezek a törzsadatok az adótárgyat jellemző információk mellett tartalmazzák a kivetendő adót befolyásoló tényezőket, illetve az évente előírandó és beszedendő adó összegét is. Kivetési irat általában azokról az adónemekről készül, amelyeket az adózó várhatóan több éven át rendszeresen fizetni fog. Ilyen adó pl. az építményadó, telekadó. A nyilvántartásba felvitt kivetések mindaddig változatlanok maradnak, amíg az adóhatóság annak módosításáról vagy törléséről nem gondoskodik.

A kivetési iratok által meghatározott adóelőírásokat minden évben előírja egy program az adózó számlájára az első féléves zárasi munkálatok folyamán.

b.) Könyvelési alrendszer

A nyilvántartási és feldolgozási rendszeren belül az évközi változások megfelelő nyomonkövetésére is szükség van. Ezt a munkafázist röviden könyvelési alrendszernek nevezzük.

A könyvelési tétel az adóügyi eseménnyel kapcsolatban meghatározza a fizetendő adónemet, az adó összegét és a fizetési határidőt. A könyvelési tétel tartalmát tekintve alapvetően

kétféle lehet. Az egyik esetben az előírt adó összegének csökkentését vagy törlését jelentő határozatból, a másik esetben a fizetési kötelezettség határidejének módosítására vonatkozó határozatból következik. A könyvelési tételt az adózó **számlájára** (adatgyűjtő lapjára) kell felvezetni.

Az adatgyűjtő lap az alábbiakat tartalmazza:

- az adóhatóság törzsszáma,
- a számlatípus (adóbevételi számla, idegen bevételek számla)
- azonosító szám (személyi szám, vagy adószám)
- adatgyűjtő lap sorszáma (a szoros ABC-be rendezett adóalany törzsadattár szerint folyamatosan nő)
- név és cím,
- a tárgyidőszakot megelőző félév adóügyi eseményeinek megnevezése (pl. nyitó egyenleg, építményadó, késedelmi pótlék),
- dátum
 - = előírásnál a befizetési határidő
 - = törlésnél a határozat időpontja
 - = befizetésnél a befizetés időpontja (a bélyegző szerint),
- összeg Ft-ban
 - = + az adóalany tartozását növelő tétel (előírás)
 - = – az adóalany tartozását csökkentő tétel (befizetés, törlés).

c.) Pénzforgalmi alrendszer

Az adóbevételek realizálásának folyamatos figyelemmel kísérése az önkormányzatok fontos feladatát képezi. Hiszen naprakész információval kell rendelkezni a források alakulásáról a megfelelő finanszírozás érdekében. Ezt a célt szolgálja a pénzforgalmi alrendszer.

Az adózók által megfizetett tartozások az ún. pénzforgalmi alrendszerben kerülnek feldolgozásra. Ennek egyrészt biztosítani kell a számlavezető pénzügyintézeti fiókkal való egyezést, másrészt gondoskodni kell arról, hogy az egyes befizetések könyvelésével az adózók adatgyűjtő lapján mindenkor megállapítható legyen, mikor és milyen összegben teljesítette az adózó a fizetési kötelezettségét.

A pénzforgalmon belül tehát fel kell dolgozni a számlakivonat nyilvántartás adatait a pénzügyintézeti fiókkal azonos tartalommal. A pénzforgalom feldolgozásának pontosságát, illetve az azonosíthatatlan befizetések nyilvántartását segíti az átfutó tételek felvezetésére szolgáló Átfutó tételek naplója, az adóhatóság által teljesített utalásokat pedig a Kiadási naplóban kell nyilvántartani.

Az adóalanyonkénti befizetések nyilvántartása az adatgyűjtő lapon történik. Ez biztosítja, hogy egy-egy bankszámla–kivonathoz tartozó tétel csak akkor kerülhessen nyilvántartásba, ha a bankszámlával való egyezőség minden szempontból fennál.

Az adatgyűjtő lapra fel kell vezetni a számlakivonat számát, a befizetés összegét és a dátumot.

Az adóhatóság a pénzügyintézetől érkezett bankszámlakivonat adatai alapján állítja ki a „Számlakivonat nyilvántartás” című bizonylat egy sorát. Ez biztosítja az adóhatóság részére az egymást követő bankszámlakivonatok illeszkedésének ellenőrzését, kivonatonként a feldolgozott befizetések, utalások egyeztetését.

Az átfutó tételek naplójába az adóhatóság rávezet minden olyan befizetést, amelyet átfutó tételként kell kezelni (pl. tartozatlan befizetés, nem azonosítható befizetés).

A kiadási napló az adóhatóság kiadásainak számlatípusonkénti (adóbeszedési számla, idegen bevételek számla) nyilvántartására szolgál és egyben az elektronikus feldolgozás alapbizonylata.

Az átfutó tételek feldolgozása

Minden adóhatóság rendelkezik egy átfutó tételek számlával, amelyen az adóbeszedési számla és az idegen bevételek számla átfutó tételei szerepelnek. Az adóhatóság átfutó tételnek könyveli a befizetést abban az esetben, ha a bankszámla kivonathoz tartozó tételek között azonosíthatatlan befizetés érkezik, illetve amennyiben a bankszámla kivonat és a hozzá csatolt bizonylatok adatai között eltérés jelentkezik.

A befizetési forgalomban keletkezett átfutó tételeket az azonosítás után a megfelelő helyre kell könyvelni.

d.) Zárlati alrendszer

Az önkormányzatoknak megfelelő információval kell rendelkeznie az adóelőírások, változások és befizetések alakulásáról. Emellett az államháztartás összeállításához is adatokat kell szolgáltatni. Az erre vonatkozó igényeket foglalja össze, illetve elégíti ki a zárlati alrendszer.

Az adónyilvántartásban félévenként el kell végezni a zárlati munkákat. E feladat az alábbiakat foglalja magában:

- Meg kell vizsgálni minden adószámlát, hogy milyen érvényes adóelőírásokat, illetve befizetéseket tartalmaznak.
- Az egyes adószámlákon el kell végezni a számfejtési feladatokat, amely az adóelőírások és befizetések egybevetését jelenti. A befizetéseket az adózás rendjéről szóló törvény előírásainak megfelelően kell elszámolni (számfejtési). Késedelmes fizetés esetén a késedelmi pótlék felszámítását is el kell végezni.
- A számfejtett adatállományokból el kell készíteni a következő félév alapbizonylatát jelentő adatgyűjtő lapokat, amelyen a további adóügyi események feljegyzésre kerülhetnek.

- A számfejtett adatállományok alapján zárási összesítők készülnek (féléves, éves).
- A zárlati adatállomány tartalma alapján készíthető el az adózók tájékoztatására szolgáló elszámolás, amelyből az adóalany megismerheti adószámlájának aktuális helyzetét.

3.2.) Az adónyilvántartás, elszámolás városi modellje

A megyei autonóm rendszer szerves részeként jött létre a professzionális személyi számítógépre kidolgozott ún. **személyi számítógépes városi modell**. Ez a nyilvántartási rendszer az adatállományok feldolgozása során folyamatosan kapcsolatban van a megyei autonóm rendszerrel.

A városi modellben a személyi számítógép az adóügyi munka elvégzésének eszközeként van jelen. Az egyes adóügyi eseményekről nem készülnek adatfeldolgozási célból bizonylatok, hanem az adóügyekhez kapcsolódó iratok (bevallás, kivetés, határozatok stb.) alapján az adatok bevihetők a személyi számítógép tároló területén kialakított nyilvántartásba.

Az adóztatási munka folyamatába épített nyilvántartási és adatfeldolgozási rendszerből nyerhető információk mindenkor naprakészen rendelkezésre állnak olyan formában, hogy azok mind az adózók felvilágosítására, mind a behajtási munka elősegítésére egyaránt alkalmasak.

A számítógépes nyilvántartásban a lehető legkevesebb adat, információ kerül papíron megjelenítésre, mivel az adatok mágneslemezen mindenkor rendelkezésre állnak. Az egyes adatok papírra kiírhatók, az ügyfélnek átadhatók és a helyszíni pénzügyi ellenőrzést is elősegítik.

A városi modell működtetéséhez a megfelelő számítástechnikai háttérre (megfelelő kapacitású PC alapgép és ehhez kapcsolódó perifériák) és szakmai felkészültséget biztosítani kell. Minden adóügyi előadónak ismernie kell a feldolgozási rendszerben elvégezhető adatbeviteli, adatfeldolgozási és információ előállítási feladatot, hogy a rendszer hatékony üzemeltetése biztosítható legyen.

Az adónyilvántartási, kezelési és elszámolási feladatok azonosak a megyei autonóm rendszerrel ismertetett rendszerrel, azokkal a sajátosságokkal, hogy a nyilvántartáshoz külön bizonylatok nem készülnek, hanem az adatokat közvetlenül a személyi számítógépbe táplálják be.

A személyi számítógépes városi adónyilvántartási, feldolgozási modell bevezetése három évvel ezelőtt kezdődött meg, jelenleg kb. 300 önkormányzatnál működtetik.

A személyi számítógépek árának jelentős csökkenése lehetővé teszi a városi modell további térhódítását.

3.3.) Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat

A helyi önkormányzatokról szóló törvény rendelkezései alapján kiépült az önkormányzati szervek rendszere (települési önkormányzat, megyei önkormányzat). A megszünt tanácsok számára képest megduplázódott, több mint háromezerre nőtt a települési önkormányzatok

száma. Ezen belül újonnan 1.400 kistélepülési önkormányzat jött létre, ahol a költségvetéskészítési, az államháztartási információ szolgáltatási, finanszírozási, adózási stb. feladatok ellátásához a személyi (szakismereti) és technikai feltételek nem mindenben állnak rendelkezésre. Az említett feladatok községi szintű ellátása a tanácsrendszerben is csak állami segítséggel volt ellátható. E feladatokat a fővárosban és a megyékben – annak idején – a költségvetési elszámoló hivatalok látták el. Az önkormányzatok munkáját a TÁKISZ szolgáltatói feladatkörében segíti. A TÁKISZ általános irányítását a belügyminiszter, szakmai irányítását – feladatkörének megfelelően – a belügyminiszter és a pénzügyminiszter látja el. A TÁKISZ többirányú feladatot lát el. Ennek keretében az önkormányzatok részére **kötelező** szolgáltatási feladatokat lát el az alábbi témakörökben:

– informatikai háttérszolgáltatást nyújt a településfejlesztéssel, a pénzügyi szabályozással, a költségvetési szabályozással, az önkormányzati gazdálkodással, a számvittel és a zárszámadással, a helyi adózással, a címzett és a céltámogatással, az önhibájukon kívül hátrányos helyzetben lévő önkormányzatok működését segítő állami támogatással kapcsolatban;

– résztvesz a pénzellátási, a pénzügyi információs és az államháztartási információs rendszer működtetésében;

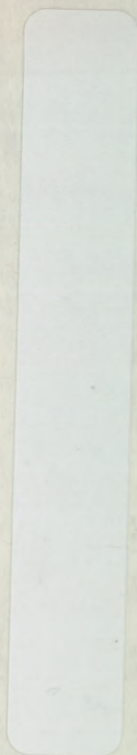
– működteti a pénzügyi (költségvetési, adó, illeték) és közigazgatási információval összefüggő számítástechnikai feldolgozó rendszereket;

– információkat szolgáltat a települési önkormányzatok adó- és illetéknyilvántartása alapján nyert és feldolgozott adatokról.

A fentiekben felsoroltak alapján az önkormányzat hivatala mindazon információkhoz szervezett formában (adatszolgáltatás, szakmai tanácsadás) hozzájuthat, amelyek szükségesek a helyi adóztatás bevezetésével, a rendszer működtetésével (nyilvántartás, elszámolás stb.) összefüggően.

1128-3

Ára: 777,- Ft

**„A kézikönyvet haszonnal
forgathatják azok,
akik adóztatnak, akik az adóztatás
törvényességét
vizsgálják és azok akik fizetik
az adót.”**

Dr. Csúcs László–Dr. Kékesi László

KÉZKÖNYV A BELLYI ADDÓKRÓL